

BÖLGESEL KALKINMA DİNAMİKLERİ:

KIRKLARELİ İÇİN PLANSIZ SANAYİLEŞME TUZAĞINDAN ÇIKIŞ STRATEJİLERİ VE 2023 SENARYOLARI

Doç. Dr. Ümit İzmen
Zuhal Özbay Daş

Bölgesel Kalkınma Dinamikleri:

Kırklareli için Orta Gelir
Tuzağından Çıkış
Stratejileri ve 2023
Senaryoları

Doç. Dr. Ümit İzmen
Zuhal Özbay Daş

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti: Atalet ve Dinamizm Tercihinin Eşiğindeki Kırklareli için Çok Sektörlü Değişim Modeli ..1

Kısım 19

GİRİŞ 11

SWOT ANALİZİ..... 14

SORUNLAR..... 15

GÜÇLÜ YANLAR..... 15

FIRSATLAR 16

TEHDİTLER 16

KIRKLARELİ 2023 VİZYONU 16

POLİTİKALAR 17

ÖNLEMLER:..... 17

TARİHÇE 18

KISIM 2 Gelir Düzeyi ve Belirleyicileri 21

GELİR FARKININ KÖKENLERİ:..... 23

NÜFUS DİNAMİKLERİ:..... 29

İŞ GÜCÜ PİYASALARI 33

EĞİTİM..... 35

SOSYO EKONOMİK DİNAMİKLER 39

KADININ TOPLUMSAL HAYATA KATILIMI..... 42

KURUMSAL KAPASİTE VE KÜLTÜREL HAYAT..... 43

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI DURUMU 47

ÇEVRE 49

KISIM 3 Girişimcilik ve Sektörel Yapı 53

KIRKLARELİ’DE GİRİŞİMCİLİK..... 55

ŞİRKET KURULUŞLARI 55

VERGİ TAHSİLATLARI..... 57

YATIRIMLAR 58

GİRİŞİMLERİN SEKTÖREL DAĞILIMI 60

KIRKLARELİ İÇİN SEKTÖREL REKABET GÜCÜ AYRIŞTIRMASI 62

LİTERATÜR TARAMASI VE YÖNTEM..... 63

VERİ 64

DEĞERLENDİRME 65

SANAYİ..... 69

TARIM..... 73

İNŞAAT..... 78

TURİZM..... 79

FINANSAL SEKTÖR 81

DIŞ TİCARET 84

ENERJİ..... 87

KISIM 4 Kırklareli Yatırım Ortamının Değerlendirilmesi: Girişimci ve Öğrenci Anketlerinin Bulguları 89

KIRKLARELİ’NİN GEÇMİŞ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER	100
KIRKLARELİ’NİN GELECEKTEKİ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER	104
KIRKLARELİ’NİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER	108
KIRKLARELİ GENÇLİK ANKETİ SONUÇLARI	119
KIRKLARELİ’NİN GEÇMİŞ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER	124
KIRKLARELİ’NİN GELECEKTEKİ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER	128
KIRKLARELİ’NİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER	132

KISIM 5 Kırklareli için 2023 Senaryoları..... 141

KIRKLARELİ İÇİN 2023 SENARYOLARI	143
MODELİN TEMEL PARAMETRELERİ VE VARSAYIMLAR	144
NÜFUS, İŞ GÜCÜNE KATILIM VE İSTİHDAM	146
GSKD, KİŞİ BAŞI GELİR VE BÜYÜME	148
BAZ SENARYO: : GEÇMİŞ DÖNEM EĞİLİMLERİNİN DEVAMI.....	150
ÜRETİM.....	150
İSTİHDAM	153
SEKTÖREL DAĞILIM.....	154
KİŞİ BAŞI GELİR.....	155
YATIRIM İHTİYACI	155
İHRACAT VE DIŞ TİCARET.....	155
SEKTÖREL YAPI DEĞİŞİMİ SENARYOSU	157
STRATEJİK KURGU SENARYOSU	158
SENARYO SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	160
SENARYO ANALİZLERİNDE KULLANILAN DENKLEMLER VE PARAMETRELER	161
NÜFUS, İŞGÜCÜNE KATILIM VE İSTİHDAM MODÜLÜ	161
GSKD, KİŞİ BAŞI GELİR VE BÜYÜME MODÜLÜ	162
BAZ SENARYO.....	165
SEKTÖREL YAPI DEĞİŞİMİ SENARYOSU	167
STRATEJİK KURGU SENARYOSU	168

KISIM 6 Sonuç ve Öneriler 171

Kaynakça..... 177

MÜLAKATLAR	182
KIRKLARELİ ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI – 13 EKİM 2014.....	182
LÜLEBURGAZ ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI – 8 EYLÜL 2014.....	183

EK TABLOLAR 184

NÜFUS TABLOLARI	184
İSTİHDAM TABLOLARI	187
SEKTÖR VE SANAYİ TABLOLARI	190

TABLULAR

Tablo 1 Büyüme Ayrıştırması, Batı Marmara Bölgesi, 1980-2000 Dönemi.....	24
Tablo 2 Kişi Başı Gelir Artışının Kökenleri (2004-2011)	24
Tablo 3 Bölgeler İtibariyle Gayrisafi Katma Değer (\$) Büyüme Hızı ve TR İçindeki Payı	25
Tablo 4 Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer (2004 – 2011)	26
Tablo 5 Kişi Başına Gelir Artışının Belirleyicileri: Kırklareli İli İçin Nüfus ve İşgücü Göst.	26
Tablo 6 GSKD, Cari Fiyatlarla, % Paylar	27
Tablo 7 Sektörler İtibariyle Verimlilik, Çalışan Başına GSKD, (Cari Fiyatlarla, 1000 TL)	28
Tablo 8 Yıllar İtibariyle Nüfusun Gelişimi, Türkiye, Kırklareli	29
Tablo 9 Kırklareli İlçelere Göre Nüfus (2013)	30
Tablo 10 Temel Nüfus Göstergeleri ve Sıralamaları.....	30
Tablo 11 Köy Nüfusunun Toplam Nüfus İçindeki Oranı Kırklareli	31
Tablo 12 Kırklareli İli Net Göç Hızı (%)	32
Tablo 13 Geniş Yaş Gruplarına Göre Nüfus	32
Tablo 14 Kırklareli Cinsiyet Oranı (2013, ADNKS)	33
Tablo 15 İl Bazında Temel İş Gücü Göstergeleri (% , 2013)	33
Tablo 16 Kırklareli İş Gücü Göstergeleri.....	33
Tablo 17 İşgücü, İstihdam ve İşsiz Sayıları, Kırklareli (2011).....	34
Tablo 18 İllere ve Ekonomik Faaliyete Göre İstihdam Edilenler, Türkiye, Kırklareli	34
Tablo 19 İllere ve İşteki Duruma Göre İstihdam Edilenler, Türkiye, Kırklareli.....	35
Tablo 20 İllere Göre İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus ve Nedeni, Türkiye, Kırklareli	35
Tablo 21 Nüfusun Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (%)	36
Tablo 22 Net Okullaşma Oranı, Kırklareli (%)	37
Tablo 23 Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı, Kırklareli.....	38
Tablo 24 Sosyal Göstergeler ve Sıralamaları (Türkiye, TR21, Kırklareli)	39
Tablo 25 Hane Halkı Kullanılabilir Gelire Göre Gini Katsayısı	41
Tablo 26 İbbs Düzey 1 İtibariyle Bölge İçi Eşitsizlik, P90/P10	41
Tablo 27 Yeşil Kartlı Nüfus, Türkiye, TR21, Kırklareli (31.12.2011 İtibariyle)	42
Tablo 28 TR21 Trakya Bölgesi Toplam Faal ve Fesih Dernek Sayıları, 2012	46
Tablo 29 TR21 Trakya Bölgesi Derneklerde Bulunan Toplam Üye Sayısı, 2012	46
Tablo 30 2000-2012 Arasında Beyan Edilen Gelir Vergisi Matrahı ve Gelir Vergisi Tutarı	58
Tablo 31 Teşvikli Yatırımlar İçinde Kırklareli'nin Payı (%).....	60
Tablo 32 Kırklareli'de ve Türkiye'de İstihdam Yaratma Maliyeti, Bin TL	60
Tablo 33 Girişimlerin Sektörel Dağılımı, 2013	62
Tablo 34 Girişim Sayıları ve İstihdamda 2008-2012 Yılları Arasında Değişim Oranı (%)	65
Tablo 35 İstihdama Göre Sektörel Kompozisyon.....	66
Tablo 36 İşyeri Sayısına Göre Sektörel Kompozisyon.....	67
Tablo 37 Teknoloji Gruplarına Göre İstihdam Bazında Rekabet Gücü Ayrıştırması.....	68
Tablo 38 Teknoloji Gruplarına Göre Girişim Bazında Rekabet Gücü Ayrıştırması	69
Tablo 39 İmalat Sanayi Alt Sektörlerinde Girişim Sayıları ve İstihdamın Dağılımı (%)	71
Tablo 40 İmalat Sanayi Alt Sektörleri İstihdama Göre Sektörel Rekabet Gücü Ayrıştırması	72
Tablo 41 İmalat Sanayi Alt Sektörleri Girişimlere Göre Sektörel Rekabet Gücü Ayrıştırır.....	73
Tablo 42 Kişi Başına Tarımsal Üretim Değerleri, TL, 2013	78
Tablo 43 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre İnşaat Artış Hızı ve Fiyatı.....	78
Tablo 44 Konut Satışları, Kırklareli, TR21, Türkiye	79
Tablo 45 Bina Stokunun İnşa Yılı, Türkiye, TR21, Tekirdağ.....	79
Tablo 46 Vakıflara Ait Eski Eser Sayısı, 2011	80

Tablo 47 Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Müzelerde Eser ve Ziyaretçi Sayıları, 2011	81
Tablo 48 Kırklareli’de Bankacılık Verilerinin Türkiye İçindeki Payı, (%)	81
Tablo 49 Kırklareli’de Banka Şube Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi	82
Tablo 50 Kredi ve Mevduatlar: Kırklareli’de 81 İl İçindeki Sırası	83
Tablo 51 Kredi/Mevduat Oranının Gelişimi	83
Tablo 52 Kırklareli’nin Dış Ticaret Performansı	85
Tablo 53 Kırklareli’nin En Büyük Ticari Partnerleri	85
Tablo 54 Kırklareli’de Fasıllara Göre Dış Ticaret (2013)	86
Tablo 55 Sektörün Kırklareli Ticaretindeki Payı / Türkiye Ticaretindeki Payı	87

ŞEKİLLER

Şekil 1 İller İtibariyle Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla; 1987-2001 Cari Fiyatlarla, (\$).....	23
Şekil 2 Kişi Başına GSKD, (\$).....	25
Şekil 3 Gayrisafi Katma Değerin Sektörel Dağılımı.....	27
Şekil 4 Kırklareli’de Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre 15 +Yaş Nüfusun Dağılımı	36
Şekil 5 Türkiye’de Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre 15 +Yaş Nüfusun Dağılımı	37
Şekil 6 Otomobil Sahipliği, Kırklareli.....	40
Şekil 7 Kırklareli’de Yeni Kurulan Şirket Sayısı	56
Şekil 8 Kullanım Yerlerine Göre Elektrik Tüketiminin Dağılımı, %, 2012.....	57
Şekil 9 Kamu Gelirlerinde ve Harcamalarında Pay, (%) Kırklareli.....	57
Şekil 10 Kamu Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı, (%) Kırklareli	59
Şekil 11 Kamu Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı, (%) Türkiye	59
Şekil 12 Girişimlerin Sektörel Dağılımı, 2013.....	61
Şekil 13 2009-2012 Yılları Arasında Kayıtlı İstihdam ve İstihdam Serilerinin Gelişimi	64
Şekil 14 Tarımsal Üretim Değeri, 2013	76
Şekil 15 Tarımsal Üretimin Gelişimi, 2003-2013.....	78
Şekil 16 Mevduatın Dağılımı, 2013.....	83
Şekil 17 İhtisas Kredilerinin Dağılımı (% , 2013)	84

YAZARLAR HAKKINDA

Doç Dr. Ümit İZMEN

Doç. Dr. Ümit İzmen, lisans ve doktora derecelerini Boğaziçi Üniversitesi'nden aldı. Halen Özyeğin Üniversitesi'nde ders vermekte ve Türkiye ekonomisi konusunda danışmanlık yapmaktadır. Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi Kıdemli Uzmanı olan İzmen, daha önce Radikal ve Taraf gazetelerinde köşe yazarlığı yapmıştır. İzmen ayrıca Bilgi, Boğaziçi, İstanbul Aydın, Kültür ve Koç üniversitelerinde ders vermiştir.

İzmen, 1990-2010 yılları arasında TÜSİAD'da ekonomist, Ekonomik Araştırmalar Bölüm Sorumlusu, Genel Sekreter Yardımcısı, Baş Ekonomist, TÜSİAD-Koç Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Forumu ve TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu Üyesi ve Görüş Dergisi Yayın Kurulu Üyesi olarak görev yaptı.

Halen TÜSİAD'ın Görüş Dergisi'nde konjonktür yazıları yazmaktadır. Türkiye ekonomisi ile ilgili çok sayıda araştırması olan İzmen'in akademik çalışmalarının yanı sıra çeşitli gazete ve dergilerde de yazıları yayımlanmaktadır. Çalışmaları bölgesel kalkınma, uluslararası iktisat, sanayi politikası, Türkiye ekonomisi, büyüme, kalkınma, konularında yoğunlaşmıştır.

Yerel Dinamikler ve 2023 Senaryoları dizisi çerçevesinde yayımlanmış olduğu Çorum ve Tunceli Modellerinden sonra Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli Modelleri üzerinde çalışmıştır.

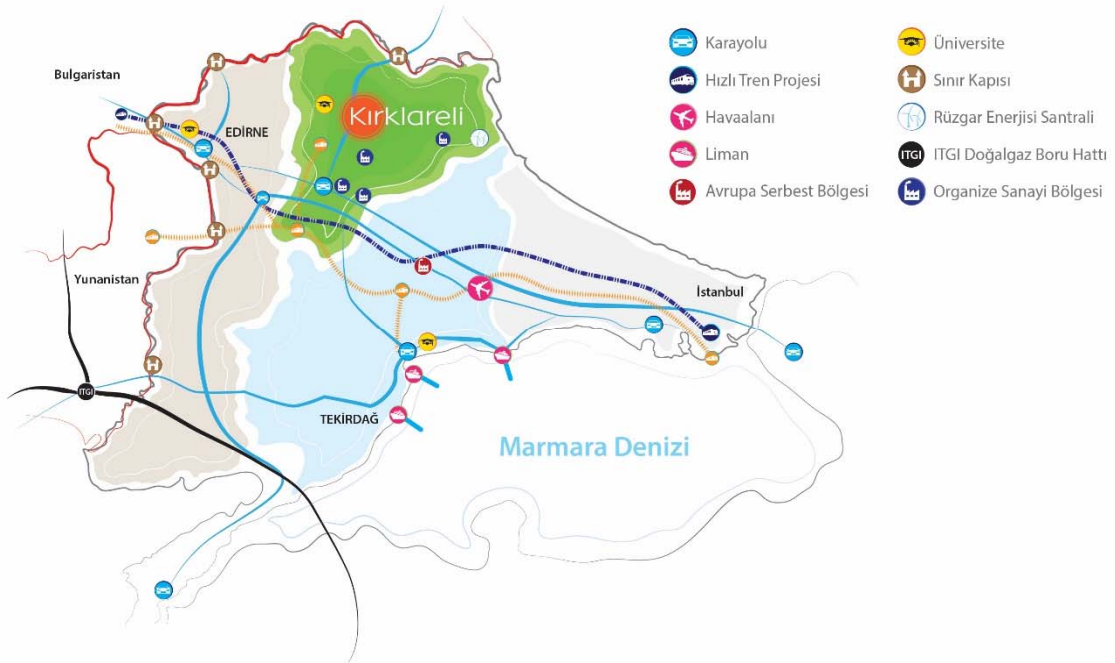
Kalkınmada Bölgesel Dinamikler Sempozyumu Bilim Kurulu ve Yürütme Kurulu üyeliği yapmıştır. Econ-Harran Kongresi Bilim ve Program Komitesi ve Bölge Bilimi Türk Milli Komitesi üyesidir

Zühal Özbay DAŞ

Zühal Özbay Daş, lisans derecesini Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü'nden aldı. Y. Lisans derecesini Marmara Üniversitesi İktisat (İng) Bölümü'nde alan Özbay Daş, aynı bölümde doktora yapmaktadır. Tekstil sektöründe çeşitli bölümlerde 5 yıllık deneyimin ardından 2008 yılında TÜRKONFED'de Ekonomi Uzmanı olarak göreve başladı. Halen TÜRKONFED'de Ekonomik Araştırmalar Bölüm Sorumlusu olarak çalışan Özbay Daş "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Kurumsal Sosyal Sorumluluk Görünüm Raporları" hazırladı. Yerel Dinamikler ve 2023 Senaryoları dizisi çerçevesinde Kırklareli ve Tekirdağ raporlarında Doç. Dr.Ümit İzmen ile birlikte çalışmıştır.

**YÖNETİCİ ÖZETİ:
ATALET VE DİNAMİZM TERCİHİNİN
EŞİĞİNDEKİ KIRKLARELİ İÇİN ÇOK
SEKTÖRLÜ DEĞİŞİM MODELİ**

2000'li yıllardan beri Türkiye ekonomisinde meydana gelen değişim, sadece makro iktisadi değişkenleri değil, ekonomik faaliyetin sektörler ve bölgeler arasındaki dağılımını da etkilemektedir. Kimi sektörler ve kimi bölgeler bu değişime ayak uydurur ve küresel ekonomiyle daha iyi bir eklemlenme sürecine girerken kimi sektörler kan kaybetmekte, kimi bölgelerde ise gelişme hızı diğerlerinin altında kalmaktadır.

Kırklareli de bu dönemde arzu edildiği kadar parlak bir performans gösterememiş illerdedir. Anadolu Kaplanları'nın dinamizmi yerine Kırklareli'de sakinlik ve durgunluk ön plandadır. Son yıllarda göç almasına rağmen içe dönük bir ildir.

Kültür ve tabiat varlıkları bakımından Türkiye'nin en zengin illeri arasında yer alan, sakin ve huzurlu bir kent yaşamına ev sahipliği yapan ve eğitim performansı birçok ilin üzerinde olan Kırklareli'de ekonomik yapı ilçeler arasında önemli farklılıklar göstermektedir. Lüleburgaz'da sanayi ön plana çıkarken diğer ilçelerde tarım ağırlık kazanmaktadır. Henüz değerlendirilmemiş olmasına rağmen, ilin doğa, kültür ve deniz turizm potansiyeli yüksektir. 2007'de açılmış olan Kırklareli Üniversitesi de ilin sosyo-kültürel dinamiklerini ve ticari hayatını etkilemektedir. Bu haliyle Kırklareli bir yandan değişime direnen, tarımdan kaynaklanan gelir nedeniyle huzurlu ve sakin bir yaşam tercihi ile, diğer yandan ise ulaştırma imkanlarının güçlenmesi ile İstanbul'dan taşınacak olan sanayi için ev sahipliği yapacak ve sanayileşmenin yanısıra niş turizm alanlarında gelişecek yeni bir ekonomik çekim merkezi olma potansiyeli arasında seçim yapmak durumundadır.

Kırklareli için yapılan farklı senaryo analizleri, en yüksek kişi başına gelir seviyesinin sanayinin payının yükselmeye devam ettiği ilk senaryoda olduğunu göstermektedir. Kırklareli'nin geçmiş dönem dinamiklerini sürdürmesi altında büyüme hızı yüksek seyretmekte ve Kırklareli İstanbul'dan göç eden sanayi için bir çekim merkezi olmaktadır. Tekirdağ için yapılmış olan senaryo analizleri dikkate alındığında (İzmen Ü. Ö., 2015), Tekirdağ'ın daha yüksek katma değerli ve yüksek teknolojiye duyarlı üretim alanlarına kayması durumunda, Tekirdağ'dan çıkacak olan düşük ve orta-düşük teknolojiye sanayiler için Kırklareli bir cazibe merkezi olabilecektir. Kırklareli (Bkz: KIRKLARELİ İÇİN SEKTÖREL REKABET GÜCÜ AYRIŞTIRMASI) ve Tekirdağ (İzmen Ü. Ö., 2015) için shift-share yöntemi kullanılarak yapılmış olan sektörel analiz düşük teknolojiye sektörlerden Tekirdağ'ın rekabet üstünlüğünü Kırklareli'ye kaptırmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Kırklareli'nin nispeten düşük teknolojiye ve bu nedenle daha emek yoğun olan bu sektörlerde gelişme göstermesi durumunda, mevcut nüfus dinamikleri bu sektörlerin gereksinim duyacağı insangücünü sağlayamayacaktır. Nitekim Kırklareli göç almaya devam edecektir. Ancak sanayi için gereken insangücü esas olarak tarım sektörünün küçülmesinden, küçük çiftçiliğin çözülmesinden ve boşalan köylerden kente gelecek olan eski çiftçi/yeni işsizlerden elde edilebilecektir. İkinci senaryoda rakamsal boyutları hesaplanan tarıma dayalı büyüme modelinde kişi başına gelir seviyesi, tüm senaryolar arasında en düşük olanıdır. Üçüncü senaryoda çizilen, sadece çevreyi kirletmeyen, bilgi yoğun ve tarıma dönük sanayileşme perspektifinde tarım ve sanayinin dengeli olduğu bir büyüme modelinde gelir seviyesi ilk senaryoda olduğundan bir parça daha düşük ve ihracat kapasitesi de daha azdır. Bu senaryonun gerçekleşmesinin başlıca koşulları çevre dostu sanayileşmenin gerektireceği yüksek kalitede insangücü kaynağına erişim olduğu görülmektedir. Kırklareli'nin büyümesini hızlandırabilmek için üniversitenin büyüme sürecini daha iyi desteklemesi ve nitelikli insangücünü çekebilecek bir sosyal doku yaratılmak durumundadır.

Kırklareli'nin gelecek tasarımında merkezle ilçeler arasındaki büyük farklılıkların mutlaka dikkate alınması gerekecektir. Her ilçe kendi içinde değerlendirilmeli ve ekonomik yönelim, ilçenin rekabet üstünlüklerine göre belirlenmelidir. Bu çerçevede, örneğin, Lüleburgaz'da çevreyi kirletmeyen sanayileşme süreci devam ederken, merkez ilçede geleneksel ve hibrid sektörler, İğneada, Kıyıköy gibi ilçelerde turizm, diğerlerinde ise tarım sektörlerinin gelişimine dayalı bir yönelim muhtemel gözükmektedir. Bu ise Kırklareli'nin hızlı ve sürdürülebilir bir büyüme sürecinde olması için alınması gereken önlemlerin geniş bir çerçevede ele alınmasını gerektirmektedir.

Kırklareli'nin geleceğinin şekillenmesi açısından, ilin ne yöne gideceğinin, paydaşların ortak iradesini yansıtacak biçimde kararlaştırılması, bu ortak vizyon belirlendikten sonra ilin yerel yöneticilerinin bu vizyonu hayata geçirebilmek için güç birliği yapmaları, yerel aktörler arasındaki çekişmenin bir kenara bırakılması ve ilin sorunları ve çözüm önerileri konusundaki talepleri güçlü biçimde merkezi idareye aktarabilmeleri gerekecektir.

İlin mevcut sosyo-ekonomik yapısı ve potansiyelleri dikkate alındığında, farklı ilçelerde farklı iktisadi faaliyetlerin ön plana çıkacağı çoklu bir gelişim modeli ortaya çıkmaktadır.

Kırklareli'nin “çevresel sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda ekoturizm, tarım ve hayvancılık ve çevre dostu yüksek katma değerli bilgiye dayalı sektörler ekseninde kalkınan, yenilenebilir enerji potansiyelini kullanabilen markalaşması güçlü bir kent” biçiminde formüle edilebilecek vizyonunu gerçekleştirmesi için alınması gereken önlemler şu başlıklar altında toplanabilir:

Kente ilişkin önlemler:

Kırklareli'nin en önemli avantajları sakin ve huzurlu bir kent olması ve yeni kurulan üniversitenin Türkiye'nin dört bir tarafından öğrenci çekmesidir. Gerek öğrenci ve gerekse üniversite personeli kentin ekonomisi açısından giderek önem taşımakta ve başta inşaat ve restoran, cafe vb mekanlar olmak üzere kentteki ekonomik hayatı dönüştürebilmektedir. Ancak, kent altyapısı, özellikle konaklama ve yeme-içme mekanları ve şehir içi ulaşım sorunları bu olanaktan tam olarak yararlanmayı engellemektedir. Son yıllara kadar oldukça durağan seyretmiş olan kent yaşamının bu değişime daha hızlı ayak uydurabilmesi gerekecektir.

Nitelikli insan gücüne ilişkin önlemler:

Kırklareli'de tarihsel olarak eğitime önem veriliyor olmasına ve ilin orta öğrenim performansının yüksek olmasına rağmen, iyi eğitilmiş gençlerin dışarıya göç etmesi, buna karşılık Kırklareli'nin dışarıdan eğitim seviyesi daha düşük bir nüfus göçüne maruz kalması, kentin bilgiye dayalı bir ekonomik yapı olarak formüle edilebilecek geleceği açısından ciddi bir kısıttır. Sadece sanayide değil, tarımda ve niş turizm alanlarında gelişimin ana unsuru nitelikli insan gücüne bağlı olacaktır. Bu nedenle üniversite, ilin gelişimini daha iyi destekleyebilmelidir. Hızlı tren projesinin hayata geçmesiyle, Kırklareli'de konuşlanacak yüksek teknoloji faaliyetlerinin gereksinim duyacağı nitelikli işgücü günü birlik İstanbul'dan gelecek elemanlarla temin edilebilecektir.

Karar alma mekanizmalarına ilişkin önlemler:

Türkiye'deki birçok başka ilde de karar alma mekanizmasına ilişkin sorunlar gelişimin önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Ancak bu durum Kırklareli'de daha da ön plandadır. İlin gelişmesinin önündeki en önemli engeller sorunlar ve çözüm önerileri konusunda fikir birliğinin olmaması ve Kırklareli'yinsorunlarının merkezi otoriteye aktarılamamasıdır. Kırklareli'nin gelişiminde farklı ilçelerde farklı sektörlerin ön plana çıkacak olması, bu sektörlerin birbirlerini destekleyecek biçimde gelişmelerini önemli kılmaktadır. Aksi takdirde örneğin sanayide orantısız gelişme, tarım ve turizmde hedeflenen gelişmeyi köstekleyebilecektir. Bu nedenle, yerel aktörler arasındaki ilişkileri ve yerel fikri önderlerin yerel yöneticilerle arasındaki ilişkileri geliştirecek bir ortamın yaratılması önem kazanmaktadır.

Kurumlar ve kuruluşlar arasında işbirliği kültürünün geliştirilmesi

Kısım V'te sonuçları değerlendirilen Girişimci Anketinin yanıtlara bakıldığında ortak vizyon eksikliği, fikir birliği eksikliği, sorunların merkezi idareye aksettirilememesi, koordinasyon eksikliği gibi karar alma mekanizmasından kaynaklanan sorunlar toplamın yarısını oluşturmaktadır. Bu da, Kırklareli'de altyapı ya da sektörel yapı gibi somut konularda önce kurumsal kapasitenin geliştirilmesinin en önemli konu olduğunu göstermektedir. Kentin sosyo-kültürel ortamının gücüne rağmen en öncelikli sorunun kurumsal kapasite artırımı olması ilginçtir.

Tarıma ilişkin önlemler

Kırklareli'nin gelişiminde tarım hiç şüphesiz önemli bir rol oynayacaktır. Ancak bunun için öncelikle bilinçli, doğal tarım ve hayvancılık perspektifi ile yola çıkılmalıdır. Tarımsal üretimde katma değer artışı ve sanayi için de önemli olan girdilerin üretimi ön plana alınmalıdır. Tarımda markalaşma ve çiftçinin eğitimi ve bilinçlendirilmesi, bu çerçevede önemlidir.

Büyük pazarlara erişimin kolaylaştırılması

Kırklareli'nin Trakya'nın tam ortasında yer alması, Karadeniz'e liman potansiyelinin olması, doğalgaz ve yenilenebilir enerji potansiyeline sahip olması, proje aşamasında olan ulaştırma projeleri, Dereköy sınır kapısının TIR trafiğine açılacak olması, ölçek ekonomisinden yararlanarak büyük pazarlar için üretim yapılmasını olanaklı kılacaktır.

Bu temel başlıklar altında Kırklareli'nin geçmişteki vasat performansını yükseltebilmesi için somut olarak yapılması gerekenler konusunda yerel aktörler arasında önemli ölçüde bir uyum olduğu görülebilmektedir. Bu çerçevede şehrin talepleri aşağıdaki gibidir:

- ✓ Mesleki eğitim geliştirilmeli
- ✓ Eğitim politikalarında kalıcılık sağlanmalı
- ✓ Lüleburgaz'a iki adet yeni fakülte açılması
- ✓ Üniversitede tarım ve hayvancılıkla ilgili meslek yüksekokulu açılması
- ✓ Atık yönetimi geliştirilmeli
- ✓ Markalaşma ve coğrafi işaretler geliştirilmeli
- ✓ Tarımda gelir destekleri üretim desteklerine çevrilmeli

- ✓ Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini sağlayacak projeler geliştirilmeli
- ✓ Yöresel ürünlerin tanıtımı artırılmalı (festivaller, vb.)
- ✓ Trakya tarımsal SİT alanı haline getirilmeli
- ✓ Kentsel Planlamada yeşil alanlara yer verilmesi
- ✓ Çiftçinin bilinçlendirilmesinin geliştirilmesi
- ✓ Farm laktoz üretim koşullarının geliştirilmesi
- ✓ Şarapçılık & bağcılık ile ekoturizmin bir araya gelmesi
- ✓ Bağcılığın ve örtü altı yetiştiriciliğın yaygınlaştırılması için projeler üretilmeli
- ✓ OSB'lerin altyapıları güçlendirilmeli
- ✓ Kesinlikle çevreyi kirlenmeyen ve tarım ve hayvancılık sektörlerine dönük sanayiler geliştirilmeli
- ✓ Toplu ulaşımın nitelik ve niceliğı geliştirilmeli
- ✓ Lojistik ve depolama alanları artırılmalı
- ✓ Dereköy sınır kapısı projesinin hayata geçirilmesi
- ✓ Halkalı-Bulgaristan hızlı tren hattının hayata geçirilmesi
- ✓ Kırklareli-Burgaz-Bulgaristan trenyolu hattı
- ✓ Otoyol, ilçeler ve köyler ile olan ulaşım altyapısının güçlendirilmesi
- ✓ Otoparkların artırılması, konumlandırılması
- ✓ Turizm Bölge Planı'nın onaylanması
- ✓ Turizm altyapısı geliştirilmeli
- ✓ Bölge turistik haritalara dahil edilmeli
- ✓ Enerji konusunda farkındalık artırılmalı
- ✓ Biyogaz üretim koşullarının geliştirilmesi
- ✓ Yenilenebilir enerji sektörü geliştirilmeli
- ✓ IPARD programına Kırklareli'nin dahil olması
- ✓ İşbirliğı ve dayanışma kültürü yaygınlaştırılmalı

KISIM 1

GİRİŞ

2000'li yıllardan beri Türkiye ekonomisinde meydana gelen değişim, sadece makro iktisadi değişkenleri değil, ekonomik faaliyetin sektörler ve bölgeler arasındaki dağılımını da etkilemektedir. Kim sektörler ve kimi bölgeler bu değişime ayak uydurur ve küresel ekonomiyle daha iyi bir eklemlenme sürecine girerken kimi sektörler kan kaybetmekte, kimi bölgelerde ise gelişme hızı diğerlerinin altında kalmaktadır.

Kırklareli de bu dönemde arzu edildiği kadar parlak bir performans gösterememiş illerendir. Anadolu Kaplanları'nın dinamizmi yerine Kırklareli'de sakinlik ve durgunluk ön plandadır. Son yıllarda göç almasına rağmen içe dönük bir ildir. Kırklareli'nin ilçeleri arasında da ciddi gelişmişlik farklılıkları vardır. 2004 yılında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yapılan araştırmada 872 ilçe arasında Lüleburgaz 35. sırada yer alırken, merkez ilçe 106., Babaeski 147., diğer ilçeler ikiyüzlü sıralarda Kofçaz ise 460. sıradadır.

Topraklarının %40'ı işlenen tarım arazilerinden oluşan Kırklareli'nin ekonomisi öteden beri tarıma dayalıdır. İlin İstanbul'a yakınlığı ve İstanbul'u Avrupa'ya bağlayan ulaşım hattında yer alışı pazara yönelik tarımsal üretimin erken bir dönemde başlamasını sağlamış, buna karşılık 20. yüzyıl başındaki savaşlar ve nüfus hareketleri tarımsal gelişimi sınırlamıştır. Türkiye'de 1960'lı yıllarda sanayileşme süreci ivme kazanırken eski sanayi merkezlerinin yakınındaki illerde de sanayileşmenin başladığı görülmektedir. İlin 1977'de kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınması, Kırklareli'de bu süreci hızlandırmış, Lüleburgaz başta olmak üzere İstanbul Edirne ulaşım ekseninde sanayinin gelişimini sağlamıştır.

Trakya'nın tam ortasında yer alan Kırklareli, hızlı sanayileşme atılımında Tekirdağ'ın, turizm potansiyelinde ise Edirne'nin gerisinde kalmaktadır. İstanbul'dan taşınan sanayi için Tekirdağ ilk durak işlevi görürken, coğrafi avantajı ve özellikle Lüleburgaz'ın ulaştırma olanakları açısından cazibesi, Kırklareli'yi de sanayi yatırımları için bir merkez haline getirmiştir. Bu sanayileşmeden yararlanabilmek, en verimli tarım arazilerinin sanayi arazilerine dönüşümü pahasına yapılmış olduğu için bugün itibarıyla verimli tarım toprakları kaybedilmiş, bunun yerine geçen orta ve düşük teknoloji ve üstelik çevre kirliliği etkisi yaratan sanayi tesisleri, Kırklareli'nin sıçrama yapma kabiliyetini sınırlamıştır. Bu durum Kırklareli'nin sorunları ve çözüm yolları konusunda fikir birliği oluşturulmaması ve net bir bakış açısıyla ilin gelişimini yönlendirecek adımların atılmasındaki eksikliklerle birleşmektedir.

Kırklareli'nin görece performansının giderek geriliyor olması, ilin en önemli varlıkları arasında sayılması gereken eğitimli insan gücünün de kenti terk etmesi ile sonuçlanmaktadır. Kırklareli bir yandan tarım arazilerinin bölünüp parçalanması ve verimli kullanım imkanlarının daralması sorunu ve bir yandan da köy nüfusunun azalması ve aşırı yaşlanması nedenleriyle tarımda da rekabetçi olma şansını yitirme riski ile karşı karşıyadır. Niteliksiz göç alan Kırklareli, nitelikli beyin göçü sorunu yaşamaktadır. Büyümenin kaynakları açısından, Kırklareli, hem toprak ve insan gücü kısıtı hem de verimlilik kısıtı altındadır.

Ekonomik bakımdan orta derece gelişmiş bir il olan Kırklareli sosyo-ekonomik göstergeler bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde yer alır.

Kalkınmada Öncelikli Yörelere belirlenmesi için 1973 yılında DPT tarafından yapılan sosyoekonomik gelişmişlik sınıflandırmasında Tekirdağ 23., Edirne 24. Kırklareli ise 29. sırada yer almaktadır.

1996 yılında yapılan İl Merkezlerine Göre Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) çalışmasında ise Tekirdağ 8. sıraya çıkarken, Kırklareli 14. sıraya ve Edirne'nin ise 18. sıraya yükselmiş olduğu görülmektedir (Dinçer, Özasan, & Kavasoglu, 2003, s. 56). 2003 yılındaki çalışmada Kırklareli Türkiye'nin en gelişmiş 11. ili olmuştur. 2011 yılında tekrarlanan çalışmada ise dört basamak gerileyerek 15. sırada yer almıştır. (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, s. 68).

2011 yılında yapılan SEGE çalışması, 2012 yılında uygulamaya konulan yeni teşvik sisteminin mekansal boyutuna da temel oluşturmuş ve Kırklareli 2. bölgede sınıflandırılarak teşvik sisteminden daha az yararlanabilir konuma gelmiştir. Eski ve yeni teşvik sistemleri karşılaştırmasında, 2. bölge illerinin teşvikli yatırımdan en az yararlanan iller olduğu dikkati çekmektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, s. 82).

Değişen kalkınma yaklaşımı doğrultusunda Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS), Türkiye'deki illeri 6 kategoride sınıflandırmaktadır: Metropol, Metropol Alt Merkezleri, Endüstriyel Büyüme Odağı, Bölgesel Çekim Merkezi, Yapısal Dönüşüm İlleri, Öncelikli Gelişme İlleri.

Kırklareli, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde Yapısal Dönüşüm İlleri kategorisinde yer almaktadır. Yapısal Dönüşüm İlleri, gerçekleştirecekleri yapısal dönüşüm ile gelişmişlik düzeylerini bir ileri düzeye taşıyabilecek yerleşimler olarak tanımlanan üç farklı niteliğe ayrılan Yapısal Dönüşüm İlleri kategorisinde, Kırklareli, sanayi açısından belirli bir altyapıya sahip ancak bunu daha ileri düzeye taşıyabilmek için yapısal bir dönüşüme ihtiyaç gösteren İkincil Sanayi İlleri arasında yer almaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2013, s. 138).

Kültür ve tabiat varlıkları bakımından Türkiye'nin en zengin illeri arasında yer alan, sakin ve huzurlu bir kent yaşamına ev sahipliği yapan ve eğitim performansı birçok ilin üzerinde olan Kırklareli'de ekonomik yapı ilçeler arasında önemli farklılıklar göstermektedir. Lüleburgaz-Büyükkarıştıran hattında sanayi ön plana çıkarken diğer ilçelerde tarım ağırlık kazanmaktadır. Henüz değerlendirilmemiş olmasına rağmen, ilin doğa, kültür ve deniz turizm potansiyeli yüksektir. 2007'de açılmış olan üniversitede ilin sosyo-kültürel dinamiklerini ve ticari hayatını etkilemektedir. Bu haliyle Kırklareli bir yandan değişime direnen, tarımdan kaynaklanan gelir nedeniyle huzurlu ve sakin bir yaşam tercihi ile, diğer yandan ise ulaştırma imkanlarının güçlenmesi ile İstanbul'dan taşınacak olan sanayi için ev sahipliği yapacak ve sanayileşmenin yanı sıra niş turizm alanlarında gelişecek yeni bir ekonomik çekim merkezi olma potansiyeli arasında seçim yapmak durumundadır.

Bu çalışmada, neoklasik modelin araçlarından yararlanılsa da, Kırklareli ekonomisi incelenirken yeni ekonomik coğrafya modelleri ve sosyal, kültürel ve kurumsal yapıların büyüme üzerindeki belirleyiciliğini vurgulayan sosyal sermaye yaklaşımından yola çıkılmıştır.

Capello ve Nijkamp'e (2009)göre, büyümenin endojen kaynaklarının araştırılması bölgesel kalkınma teorilerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Mekanın yoğunlaştırılmış örgütlenmesi, sosyo-ekonomik ve kültürel sistemi de içerir. Bu sistemin unsurları da bölgesel ekonominin performansını belirler. Bu unsurlar arasında girişimcilik, sermaye ve emek gibi üretim araçları, yerel aktörlerin birikimli bilgi yaratma kapasitesi, bölgenin küresel ekonomideki teknolojik, toplumsal, kültürel değişimlere ve büyüme sürecine uyum sağlayabilmesi için yerel aktörlerin bilgi ve becerilerini sürece katabilecekleri bir karar alma mekanizması yer alır (Capello & Nijkamp, 2009, s. 5-6). Bu farklı yönelimlerin mikro-davranışsal özellikleri, kümelenme oluşumlarından yığınlaşma ekonomilerine kadar mekansal dışsallıkların kaynaklarına ilişkin daha derin bir anlamaya imkan sağlar.

Neoklasik modelde bölgeler arasında gelir farkının zaman içinde azalarak yok olması beklenir. Azalan getiri varsayımı ve bölgeler arasında emek ve sermayenin tam akışkan olması sayesinde yoksul bölgelerde büyüme hızı daha yüksek olacak ve gelir zengin bölgelerdeki gelir seviyesine yakınsayacaktır. Neoklasik model, kişi başına gelir seviyesi Türkiye ortalamasının üstünde olan Kırklareli'nin daha yavaş büyüyeceğine işaret eder. Buna karşılık, gerçek hayatta ölçüğe göre artan getiri, ulaştırma maliyetleri, işgücü ve sermayenin hareketliliğini sınırlayan kültürel, yasal ve idari engeller, bölgeler arası yakınsamanın en azından kısa vadede pek de kolay olmayacağını göstermektedir.

Friedrich ve Nam (2009, s. 496) tarım sektöründe yeterli üretimin olmaması durumunda, bunun kentsel bölgelerde sanayi ve hizmetler sektöründeki gelişimi sürükleyemeyeceğini ve gelişim dinamizminin bölge dışından gelmesi gerektiğine işaret etmişlerdir.

Taşma etkisiyle İstanbul'dan uzaklaşan sanayi için Tekirdağ çok ciddi bir cazibe merkezi haline gelirken, Tekirdağ'da plansız sanayileşmenin tıkanma işaretleri vermesi ve İstanbul-Edirne yolunun tam üstünde bulunan Lüleburgaz'ın İstanbul'dan uzaklaşan sanayi için yeni bir cazibe merkezi haline gelmesi Kırklareli'deki büyümeyi sürükleyen faktör olmuştur. Fakat bu süreç Lüleburgaz'da yoğunlaşırken diğer ilçelerde tarımsal yapı ağırlığını korumuştur.

Kırklareli'nin ilçeleri arasındaki büyük farklılıklar, büyüme modellerinin de farklılaşabileceğini göstermektedir. Lüleburgaz gibi sanayileşmenin itici güç oluşturduğu ilçelerin yanı sıra, tarımın hala belirleyici olduğu ilçeler vardır. Bu nedenle, Kırklareli'de farklı büyüme patikalarının birbirleri ile çelişmek yerine birbirlerini tamamlayıcı biçimde kurgulanması önem kazanmaktadır.

Türkiye'de il bazında veri teminindeki güçlükler il bazlı bir araştırmanın önündeki en temel kısıtları oluşturmaktadır. Çoğu veri genelde NUTS2 bazında ve az sayıda yıl için mevcuttur. Bu durum karşısında, veri boşluğunu bir ölçüde dengelemek amacıyla Kırklareli ekonomisinin nabzını tutan ve ilin ekonomisine yön veren, şehrin ileri gelen yöneticileri ve işinsanları ile derinlemesine mülakatlar yapılması yoluna gidilmiş, geniş bir yelpaze içinde ilin ekonomik gelişimi ile ilgili akademisyenlerin, seçilmiş ve atanmış yerel yöneticilerin, STK temsilcilerinin ve işinsanlarının katılımıyla çalıştay düzenlenmiş ve ayrıca üniversite öğretim üyeleri ve işinsanları arasında bir de anket uygulaması yapılmıştır.

Çalışma altı kısımdan oluşmaktadır. Çalışmanın ilk kısmında giriş bölümü, Kırklareli'nin ekonomik gelişmesinin önündeki fırsatların, tehditlerin, güçlü ve zayıf yönlerin listelendiği SWOT analizi, Kırklareli modelinin temel özellikleri ve Kırklareli'nin kısa tarihçesi bölümleri yer almaktadır. Niceliksel ve niteliksel verilerin analizinden Kırklareli büyüme sürecinin temel özellikleri elde edilmiş ve bu özellikler Kırklareli Modeli başlığı altında kavramsallaştırılmıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında Kırklareli'nin ekonomik performansı TR21 ve Türkiye ortalaması ile karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır. Bu kısımda Kırklareli'nin 2000'li yıllardaki ekonomik performansının belirleyicileri incelenmiştir. Kişi başı gelirin ayrıştırılması ve büyüme performansı, nüfus ve işgücü piyasası dinamikleri, beşeri sermayenin nitelikleri, sosyoekonomik dinamikler, ulaştırma, altyapı ve çevre koşulları bu kısımda ele alınmaktadır.

Kısım 3 Kırklareli'de girişimciliği ve sektörel yapıyı ele almaktadır. Bu başlık altında Kırklareli'de girişimlerin özellikleri, vergi, yatırım, finans, turizm, inşaat, tarım ve sanayi sektörlerinin durumu ve dış ticaret incelenmektedir. Ayrıca shift-share yöntemi ile yapılan bir analiz vasıtasıyla Kırklareli'nin gelişimi bölgesel, sektörel ve ulusal faktörlere ayrıştırılmaktadır.

Kısım 4'te Kırklareli'de üniversite öğrencileri ve işinsanları arasında uygulanmış olan anketlerin değerlendirmesi yer almaktadır.

Kısım 5'te 2023 yılında Kırklareli'de kişi başına gelir artış süreci için izlenebilecek farklı yollar, geçmiş dönem eğilimlerinin devamı, Türkiye ortalamalarına uygun bir büyüme patikası ve Kırklareli'de yapılan görüşmeler, çalıştay ve anket bulgularına dayanarak hazırlanan gelecek vizyonu uyarınca tarım ve hizmetler sektörü ağırlıklı gelişme patikaları için oluşturulan senaryolar ışığında incelenmiştir.

Çalışma sonuç ve öneriler bölümüyle tamamlanmaktadır.

Kırklareli'de gerçekleştirilmiş olan görüşmelerde ön plana çıkan vurgulara, ilgili bölümlerde yer verilmiştir.

Çalışmanın Ekler bölümünde yapılan görüşmelerin tam listesi, çalıştay katılımcılarının listesi ve değerlendirmelerde yararlanılan Kırklareli ile ilgili ek istatistikî tablolar yer almaktadır.

SWOT ANALİZİ

Kırklareli'nin ekonomik gelişiminin güçlü ve zayıf yanları ile gelişimin önündeki fırsatlar ve tehditler ağırlıklı olarak 8 Eylül 2014 tarihinde Lüleburgaz ve 13 Ekim 2014 tarihinde Kırklareli'de yapılan çalıştayların çıktılarına ve Kırklareli İl özel İdaresi Strateji Planı'na (2009, s. 58-61) dayanmaktadır. Kırklareli'de 8 Eylül 2014 ve 13 Ekim 2014 tarihlerinde yapılan görüşmeler ve 4 Eylül – 7 Kasım 2014 tarihleri arasında Kırklareli ilinde işinsanları ve üniversite öğrencileri arasında yapılan anket çalışmasından da yararlanılmıştır.

SORUNLAR

1. STK, yerel iş dünyası örgütleri karar alma mekanizmalarında yeteri kadar temsil edilmiyor
2. Plansız/dağınık sanayileşmenin yol açtığı ciddi bir çevre kirliliği sorunu var.
3. Çarpık kentleşme nedeniyle kent dokusu bozuluyor
4. Vasıflı insan gücü dışarıya göç ederken, Kırklareli vasıfsız göç alıyor.
5. Göç sosyal doku üzerinde tahribata yol açıyor.
6. Madencilik faaliyetleri, özellikle çok sayıdaki taşocakları çevre kirliliğini artırıyor, doğal varlıkları yok ediyor ve bu ormanlara çok zarar veriyor.
7. Doğal kaynaklar tükeniyor
8. Tarımsal verimlilik azalıyor
9. Tarımsal getiri düşerken üretim maliyetleri artıyor
10. Su kaynakları kirleniyor ve kullanılabilir su kaynakları azalıyor
11. Köyler boşalıyor ve genç nüfus azalıyor
12. Geleneksel köylülük çözülüyor, topraklar el değiştiriyor, küçük çiftçi mülksüzleşiyor. Toprak parçalanıyor, verimlilik düşüyor.
13. Sanayi çöküyor. Sanayici çıkmıyor, sanayiciler bölge dışından geliyor.
14. Mülksüzleşen köylüler kente göç edip vasıfsız işçi haline geliyor.
15. İlçeler arasında büyük gelişmişlik farklılıkları var
16. Sulama imkânlarından yeterince yararlanılmıyor
17. Demir ve denizyolu ulaşımı gelişmiş değil
18. Orman köyleri çok fakir.
19. Katma değeri yüksek ürün tarımda nispeten az
20. Yerel sermaye ve yatırım eksikliği var
21. Girişimcilik düşük.
22. Ortak üretim yapma kültürü yok

GÜÇLÜ YANLAR

1. Doğal varlıklar/zenginlikler açısından zengin
2. Nüfusun eğitim seviyesi yüksek
3. Eğitim kalitesi yüksek
4. Toprak verimliliği çok yüksek
5. Hayvancılıkta hastalıktan arı bölge. AB ülkelerine süt ve süt ürünleri ihracatı da başladı.
6. Coğrafi konumu ihracat artışı için ciddi bir avantaj
7. OSB'lerde sanayi için güçlü bir altyapı var.
8. KOSGEB'in girişimcilik eğitimi sayesinde çok sayıda yeni şirket kuruldu.
9. Üniversite ekonomiye ivme getirdi.
10. AB'nin proje desteklerinden faydalanıldı.
11. Bağcılıkta bölgenin rekabet avantajı yüksek
12. Bölgede sosyal yaşam ve beşeri ilişkiler güçlü. Özgür ve medeni bir kent hayatı var.
13. Çorlu gibi yoğun bir göç almadığı için dışarıdan gelen göç asimile edilebiliyor. Göçün ağırlığı Trakya bölgesinden.
14. Çorlu havaalanı sayesinde havayolu ulaşımı mümkün
15. Kayıtdışı sorununun en az olduğu yerlerden birisi
16. Rüzgar enerjisi potansiyelinin kullanılabilir olması

17. Dördüncü derecede deprem bölgesinde olduğundan deprem riski taşımaması
18. Karadeniz'e liman ile açılma potansiyelinin bulunması

FIRSATLAR

1. Gümrük kapısı avantajı nedeniyle ihracatta rekabet gücü artacak
2. Tarımsallaşma: tarımın önemi artacağı için tarımın hakettiği pay artacak
3. Süt ürünleri değerlendirilecek
4. Şarap üretimi, bağ ve bağcılık gelişecek
5. Doğa turizmi artacak
6. Hayvancılık ve süt ve süt ürünleri daha fazla değer kazanacak
7. Tarımda arazi toplulaştırması nedeniyle verimlilik artabilir.
8. Ulaşım imkanlarının zenginleşmesi ölçek ekonomisinden yararlanmak isteyen sektörler için avantaj sağlayacak

TEHDİTLER

1. Beyin göçü: Kırklareli önümüzdeki dönemin ihtiyaçlarına cevap vermekte zorlanacak.
2. Kırklareli'de nitelikli eleman ihtiyacı yükselecek.
3. Sanayileşme ile birlikte çevre kirliliği giderek artacak.
4. Altyapı (ulaşım, tesis, beşeri sermaye, tanıtım vd) yetersizlikler nedeniyle artan turizm talebine karşılık verilemeyecek ve turizmden faydalanılamayacak.
5. Nitelikli eleman sıkıntısı artacak. Özellikle hayvancılıkta kalifiye eleman ihtiyacı karşılanamayacak.
6. Termik santralin olumsuz etkisi olacak.
7. Tanıtım ve reklam eksikliği, coğrafi işaret alınamamış olması Kırklareli'nin potansiyelinin ortaya çıkmasını engelliyor.
8. Çevre kirliliği artacak, doğal kaynaklar daha da azalacak
9. Yerel düzeydeki yöneticiler arasında fikir birliği sağlanamazsa, il için ortak bir vizyon temelinde güç birliği yapmak mümkün olmayacak
10. Merkezi yönetimde Kırklareli'nin sorunları konusunda duyarlılık gelişmeyecek.

KIRKLARELİ 2023 VİZYONU

Çevresel sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda ekoturizm, tarım ve hayvancılık ve çevre dostu yüksek katma değerli bilgiye dayalı sektörler ekseninde kalkınan, yenilenebilir enerji potansiyelini kullanabilen markalaşması güçlü bir kent. Bu vizyon TR21 Trakya Bölgesi 2014-2023 Bölge Plan Taslağında yer alan, "Trakya Bölgesi için yüksek katma değerli üretim yapısıyla doğal ve kültürel değerlerini koruyarak gelişen, işbirliği ve yenilik kültürünün egemen olduğu, yaşam ve refah seviyesi yüksek TRAKYA" vizyonu ile de uyumludur (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 19). TR 21 Trakya Bölgesi 2014-2023 Bölge Plan Taslağında Kırklareli'nin, mevcut durumuna paralel olarak çevre ilçe ve kırsal merkezlere hizmet edecek ticaret-hizmet, eğitim ve kültür merkezi olarak geliştirilmesi öngörülmüştür (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 175).

POLİTİKALAR

- Markalaşma ve coğrafi işaret
- Tarımda gelir desteklerinin üretim desteklerine çevrilmesi
- Toplu ulaşımın nitelik ve nicelik olarak gelişmesi
- Lojistik ve depolama alanlarının artırılması
- Kesinlikle çevreyi kirletmeyen ve tarım ve hayvancılık sektörlerine dönük sanayilerin geliştirilmesi
- İşbirliği ve dayanışma kültürünün yaygınlaştırılması
- Enerji konusunda farkındalığın artırılması
- Yaptırımların, denetimlerin ve teşviklerin etkin kullanılması
- Yenilenebilir enerji sektörü
- Eğitim politikalarının kalıcı olması
- STK'ların güçlenip üst yönetimlerce dikkate alınması
- Bilinçli, doğal tarım ve hayvancılık
- Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini sağlayacak projeler geliştirilmesi

ÖNLEMLER:

- Mesleki eğitim geliştirilmeli
- Atık yönetimi geliştirilmeli
- Turizm altyapısı geliştirilmeli
- Yöresel ürünlerin tanıtımı artırılmalı (festivaller, vb.)
- OSB'lerin altyapıları güçlendirilmeli
- Trakya tarımsal SİT alanı haline getirilmeli
- Üniversitede tarım ve hayvancılıkla ilgili meslek yüksekokulu açılmalı
- Bölge turistik haritalara dahil edilmeli
- Lüleburgaz'a iki adet yeni fakülte açılması
- Turizm Bölge Planı'nın onaylanması
- Kentsel Planlamada yeşil alanlara yer verilmesi
- Çiftçinin bilinçlendirilmesinin geliştirilmesi
- IPARD programına Kırklareli'nin dahil olması
- Farm laktoz üretim koşullarının geliştirilmesi
- Biyogaz üretim koşullarının geliştirilmesi
- Şarapçılık & bağcılık ile ekoturizmin bir araya gelmesi
- Dereköy sınır kapısı projesinin hayata geçirilmesi
- Bağcılığın ve örtü altı yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması için projeler üretilmelidir
- Halkalı-Bulgaristan hızlı tren hattının hayata geçirilmesi
- Kırklareli-Burgaz-Bulgaristan trenyolu hattı
- Otoyol, ilçeler ve köyler ile olan ulaşım altyapısının güçlendirilmesi
- Otoparkların artırılması, konumlandırılması

TARİHÇE

Kırklareli, Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara bölgesinin Trakya yakasında yer alır. İl, kuzeyden Bulgaristan sınırı, doğudan Karadeniz, batıdan Edirne ve güneyden Tekirdağ ile çevrilidir. Kırklareli'nin yüzölçümü 6.550 km²'dir. İlde 18 belediye, 8 ilçe, 173 köy bulunmaktadır.

İlin kuzey kesiminde Bulgaristan sınırına ve Karadeniz'e doğru yükselen Yıldız (Istranca) dağları bulunur. Trakya'nın en yüksek tepesi 1031 m. rakımlı Mahya Dağı Kırklareli sınırları içindedir. Güneyde ilin en önemli akarsuyu olan Ergene nehri Tekirdağ ili ile sınırı oluşturur. İl nüfusunun büyük bölümü Ergene ve kollarının yarattığı alüvyonlu ovalardaki yerleşimlerde bulunur. Kuzeyde ormanlarla kaplı Yıldız dağları ili orman varlığı açısından Türkiye'de üst sıralara taşır. İlin Ergene havzasında yer alan güney kesimi ise verimli topraklarıyla 1. sınıf tarım arazisidir. Yıldız dağlarının Karadeniz'e bakan yamaçlarında Karadeniz iklimi baskınken, denizle ilişkiyi engelleyen dağlar iç kesimlerde kara ikliminin hüküm sürmesine yol açar.

Yakın zamanlarda yapılan arkeolojik araştırmalarda ortaya çıkarılan paleolitik ve neolitik dönem bulguları, insanların tarih öncesi dönemlerden bu yana Kırklareli yöresine yerleştiklerini ortaya koymaktadır. Aşağı Pınar mevkiinde yapılan kazılar, bir tarih öncesi uygarlığın İ.Ö. 6500- 4300 yılları arasında kesintisiz olarak yörede bulunduğu işaret etmektedir.

Yunanlılar tarafından Trak olarak adlandırılan yerli halk, en önemlisi İ.Ö. 14. ve 13. yüzyıllarda yaşanan çok sayıda göç dalgasıyla bölgeye yerleşti. Klasik dönemde bölgedeki en önemli yerleşim yeri Trak şehri Bizye (Vize) idi. Gevşek bir kabileler topluluğu olan Traklar İ.Ö 5. yüzyılda kurulup bir yüzyıl kadar süren Odris krallığı dışında bir siyasi birlik oluşturamadı. Bölge tarih çağlarında Pers, Makedon, Roma ve Bizans imparatorluklarına bağlandı ve defalarca istila ve göç dalgalarına maruz kaldı.

Kırklareli yöresi 1361-1365 yılları arasında, 1. Murat döneminde Osmanlı topraklarına katıldı. Bizans döneminde Saranta Ekklesia olarak adlandırılan şehrin adı Türkçeleştirilerek Kırkkilise yapıldı. Kırkkilise önceleri Rumeli Eyaleti'nin Paşa Livası'na bağlı bir kaza, Vize ise Rumeli Eyaleti'ne bağlı bir sancaktı. 17. yüzyıl'da Kırkkilise de sancak oldu. 1879'da yaklaşık olarak bugünkü Kırklareli toprakları Kırkkilise merkezli bir sancağa dönüştürüldü.

Yöre 20. yüzyıl başlarında, Balkan Savaşları ve 1. Dünya Savaşı sırasında yaşadığı işgaller ve nüfus mübadelelerinden çok olumsuz etkilendi. Cumhuriyet dönemi yeni idari düzenlemesi ile diğer sancaklarla birlikte il haline getirildi; şehrin ve ilin adı Kırklareli olarak değiştirildi.

KISIM 2

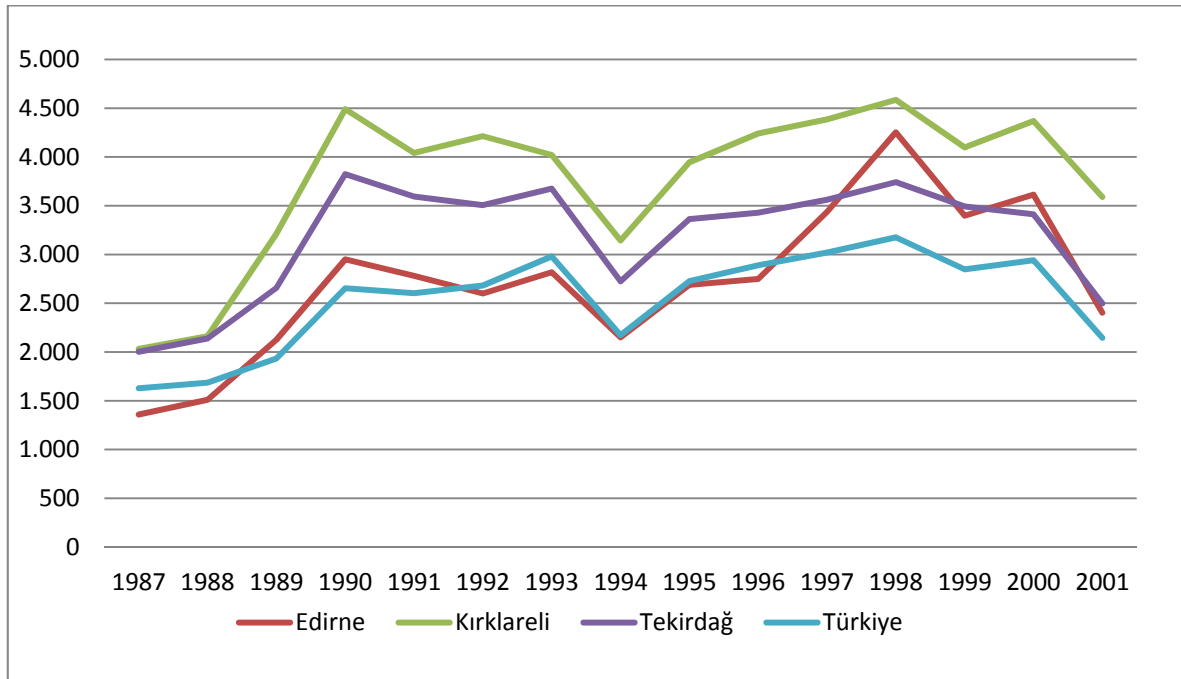
GELİR DÜZEYİ VE BELİRLEYİCİLERİ

GELİR FARKININ KÖKENLERİ:

İller itibariyle kişi başı gelir rakamları 1987-2001 yılları için mevcuttur. Bu rakamlar, Kırklareli'nin de aralarında yer aldığı TR21 bölgesindeki illerde kişi başına gelirin söz konusu dönem boyunca Türkiye ortalamasının üzerinde seyrettiğini göstermektedir. Burada dikkati çeken bir nokta da, Türkiye'de kişi başına gelirin arttığı dönemlerde Kırklareli'de kişi başına gelirin Türkiye ortalamasının da üzerinde bir hızla artmış, kişi başına gelir artışının duraksadığı dönemlerde ise olumsuz etkinin Kırklareli'de daha yoğun hissedilmiş olmasıdır.

Kırklareli'nin gelişiminde İstanbul'da sıkışan sanayinin verilen teşviklerle coğrafi olarak yakın ve ulaşımı kolay olan Trakya bölgesine yönelmiş olmasının etkisi olmuştur. 1990'larda hızlanmış olan bu sürecin sonucunda Kırklareli'de kişi başına gelir, 1987 yılında İstanbul'un %72'si kadar, bu oranın 90'lı yıllarda İstanbul'u yakalamış olduğu hesaplanabilmektedir.

Şekil 1 İller itibariyle Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla; 1987-2001 Cari Fiyatlarla, (\$)

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Kişi başına gelirdeki artış, verimlilik artışı, çalışma yaşındaki nüfusun toplam nüfusa oranındaki artış, işgücüne katılımdaki artış ve yeni yaratılan istihdam olarak ayrıştırılabilir. Matematiksel olarak ilde kişi başına GSKD artışı aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

$$\% (\text{İl GSKD/Nüfus}) \text{ Artışı} = \% (\text{İl GSKD/İstihdam}) \text{ Artışı} + \% (\text{Çalışabilir Nüfus/Nüfus}) \text{ Artışı} + \% (\text{İş Gücüne Katılım/Çalışabilir Nüfus}) \text{ Artışı} + \% (\text{İstihdam/İş Gücüne Katılım}) \text{ Artışı}$$

Kişi başına gelir artışının verimlilik ve işgücü artışlarına ayrıştırılması il bazında yapılamamaktadır. Bu ayrıştırma ancak NUTS2 bazında yapılabilir.

Kırklareli'nin içinde yer aldığı Batı Marmara bölgesinde 1980-2000 döneminde kişi başına katma değer yukarıdaki gibi ayrıştırılmasını yapan Filiztekin'e (2008) göre, kişi başına gelirin artış hızı Türkiye'de %2 olurken Batı Marmara bölgesinde %2,02 olmuştur. Büyümenin

ayrıştırmasında verimlilik artışının katkısı %2,44 puan olurken çalışabilir yaştaki nüfusun toplam nüfus içindeki payındaki gerileme kişi başı geliri 0,46 puan aşağı çekmiştir. Bölgede gelir artışının hızlanmasında işgücü kısıtı yaşanmaktadır. İşgücü kısıtını aşabilmek için bölge g almaktadır. Aynı dönemde işgücüne katılım oranındaki artışın etkisi -0,72 ve istihdam/işgücüne katılım oranındaki artışın etkisi de -0.16 olmuştur.

Sonuç olarak 1980-2000 döneminde büyüme tamamen verimlilik artışı sayesinde mümkün olabilmifitir. Bu verimlilik artışını sürükleyen ise, bölgenin geneline yayılmış ve lokalizasyon ya da kentleşme ekonomilerinden kaynaklanan dışsal ekonomiler değil İstanbul'dan Tekirdağ ve Lüleburgaz'a göç eden sanayi kuruluşlarından kaynaklanan içsel ekonomiler olduğu düşünülmektedir. Dışarıdan sermaye birikimi ve belli firmaların içsel ekonomilerinden kaynaklanan bu verimlilik artışının durma ihtimali, bölgede büyümenin sürdürülebilir olmasının önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır.

Tablo 1 Büyüme Ayrıştırması, Batı Marmara Bölgesi, 1980-2000 Dönemi

%(Bölge GSKD/Nüfus) Artışı =	2,02
%(Bölge GSKD/İstihdam) Artışı	2,44
%(alışabilir Nüfus/Nüfus) Artışı	0,46
%(İş Gücüne Katılım/alışabilir Nüfus) Artışı	-0,72
%(İstihdam/İş Gücüne Katılım) Artışı	-0,16

Kaynak: Filiztekin (2008) :67, Tablo 13.

2004 sonrasında TÜİK NUTS2 bölgeleri bazında kişi başına Gayrisafi Katma değer rakamlarını yayımlamaktadır. Buna göre TR21 bölgesinde kişi başına gelir Türkiye ortalamasının üzerinde olmakla birlikte, İstanbul'un gerisindedir. İstanbul sayesinde sanayileşen ve buna bağlı olarak gelir seviyesinin arttığı bölgede İstanbul ile olan kişi başına gelir farkının zaman içinde daraldığı dikkati çekmektedir. TR21 bölgesinde kişi başına katma değer 2004 yılında İstanbul'un %79'u iken bu fark 2011 yılında %87'ye yükselmiştir.

Tablo 2 Kişi Başı Gelir Artışının Kökenleri (2004-2011)

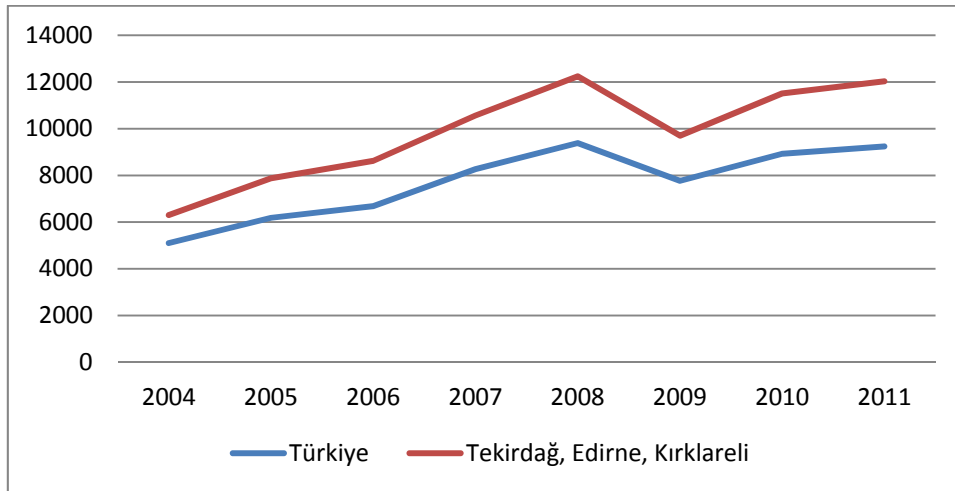
	Türkiye	TR21	Kırkliireli
Kişi başı gelir artışı =	3,8	3,7	
%(Bölgesel GSKD/İstihdam) Artışı	2,1	2,4	
%(alışabilir Nüfus/Nüfus) Artışı	0,4	1,4	0,4
%(İş Gücüne Katılım/alışabilir Nüfus) Artışı	1,1	0,3	0,3
%(İstihdam/İş Gücüne Katılım) Artışı	0,2	-0,3	-0,6
Toplam	3,7	3,7	

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Büyüme ayrıştırması 2004 sonrası için de tekrarlandığında verimlilik artışının artık tek başına büyümeyi sürüklemeye yetmediği dikkati çekmektedir. 2004-2011 döneminde verimlilik artışının büyümeye katkısı 2,4 puan olurken i ge bağlı olarak çalışabilir yaştaki nüfus artışı büyümeye 1,4 puan katkı yapmıştır.

Yakınsama sürecinin çalıştığı büyüme hızlarından da görülebilmektedir. 2004-2011 döneminde kişi başına gayrisafi katma değer artış hızı TR21 bölgesinde %9,7 ile %8,9 olan Türkiye ortalamasının ve %8,3 olan İstanbul'un üzerindedir.

ŞEKİL 2 KİŞİ BAŞINA GSKD, (\$)

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Tablo 3 Bölgeler İtibariyle Gayrisafi Katma Değer (\$) Büyüme Hızı ve Türkiye Toplamı İçindeki Payı

Bölgeler	2004-2011 Büyüme hızı	2004 (1)	2011 GSKD pay(%)
Türkiye	8,9	1,0	100
İstanbul	8,3	1,6	27,8
Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	9,7	1,2	2,5
Balıkesir, Çanakkale	10,3	0,9	2,1
İzmir	8,2	1,3	6,8
Aydın, Denizli, Muğla	7,2	1,0	3,8
Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	10,8	0,8	3,5
Bursa, Eskişehir, Bilecik	8,3	1,4	6,3
Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	9,0	1,4	5,8
Ankara	8,4	1,4	8,4
Konya, Karaman	9,0	0,8	2,4
Antalya, Isparta, Burdur	7,6	1,2	3,9
Adana, Mersin	8,6	0,8	4,1
Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	9,4	0,6	2,4
Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	9,8	0,7	1,5
Kayseri, Sivas, Yozgat	9,1	0,7	2,4
Zonguldak, Karabük, Bartın	7,3	1,0	1,5
Kastamonu, Çankırı, Sinop	6,7	0,8	0,9
Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	9,6	0,7	2,8
Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	9,4	0,7	2,5
Erzurum, Erzincan, Bayburt	10,3	0,6	1,0
Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	10,0	0,4	0,7
Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	9,8	0,6	1,4
Van, Muş, Bitlis, Hakkari	9,4	0,4	1,0
Gaziantep, Adıyaman, Kilis	9,2	0,5	1,6
Şanlıurfa, Diyarbakır	8,8	0,5	1,9
Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	14,2	0,4	1,0

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları

TR21 bölgesinde elde edilen kişi başına GSKD rakamı 24 bölge içinde 2004 yılında altıncı sırada iken, hızlı büyüme süreci sonucunda 2011 yılında beşinci sıraya yükselmiştir.

Tablo 4 Kişi Başına Gayrisafi Katma Değer (2004 – 2011)

Kişi başına GSKD (TL)	TR21 (Kırklareli, Edirne, Kırklareli)				Türkiye	
	Kişi başına GSKD (TL)	Sıra	Kişi başı GSKD (\$)	Sıra	Kişi başı GSKD (TL)	Kişi başı GSKD (\$)
2004	9.022	6	6.300	6	7.307	5.103
2005	10.617	5	7.878	5	8.338	6.187
2006	12.426	5	8.625	5	9.632	6.686
2007	13.733	5	10.567	5	10.744	8.267
2008	15.682	5	12.243	5	12.020	9.384
2009	14.981	5	9.699	5	12.000	7.769
2010	17.288	5	11.511	5	13.406	8.926
2011	20.169	5	12.029	5	15.500	9.244
% Değişim (2011-2004)	123,6%		90,9%		112,1%	81,2%

Kaynak: TÜİK verileri ve yazarın hesaplamaları.

Elimizde illerin tek tek performansına ilişkin veri olmamasına karşılık, TR21 bölgesi verileri, ilde yapılan görüşmeler ve anket sonuçlarına göre, 1987-2000 döneminde Kırklareli’deki kişi başına gelirin hızlı büyüme dönemlerinde Türkiye ortalamasından hızlı artması eğiliminin 2000’li yıllarda da devam etmiş olması muhtemeldir.

2009-2012 yıllarına ilişkin nüfus ve istihdam verilerine baktığımızda, önceki yıllarda hep dışarıya göç vermiş olan Kırklareli’nin göç almaya başladığını, nüfus ve işgücü artışının Kırklareli’de büyümeye olumlu katkı yapmış olduğunu görüyoruz.

2008 sonrasında nüfus artışının büyümeye katkısı 2009 ve 2010 yıllarında olumsuz olmuş, 2012 yılında ise çok sınırlı bir pozitif katkı ortaya çıkmıştır. Nüfus dinamiklerinden kuvvetli bir olumlu katkı gelmemesine rağmen, çalışma çağındaki nüfus artışı hep pozitif olmuştur. Ancak artan çalışma çağındaki nüfusun işgücüne dönüşümü 2010 yılı hariç kuvvetli olmamıştır. Buna karşılık, işgücü artışının istihdama dönüşmesi genelde büyümeye olumlu katkı yapmıştır. Bu katkının özellikle 2011 yılında oldukça kuvvetli olduğu dikkati çekmektedir. Sonuçta, 2008-2011 döneminde istihdam dinamiklerinin büyüme üzerindeki etkisi az ama olumlu yönde olmuştur. Bu dönemde Tablo 2’den de görüleceği üzere bu üç faktörün kişi başına gelir üzerinde artırıcı etkisi %0,1 puan ile sınırlı kalmıştır. Aynı dönemde nüfus, işgücü ve istihdam bileşenlerinin büyüme üzerindeki etkisi Türkiye’de 1,6 puan TR21 bölgesinde ise 1,3 puan olmuştur.

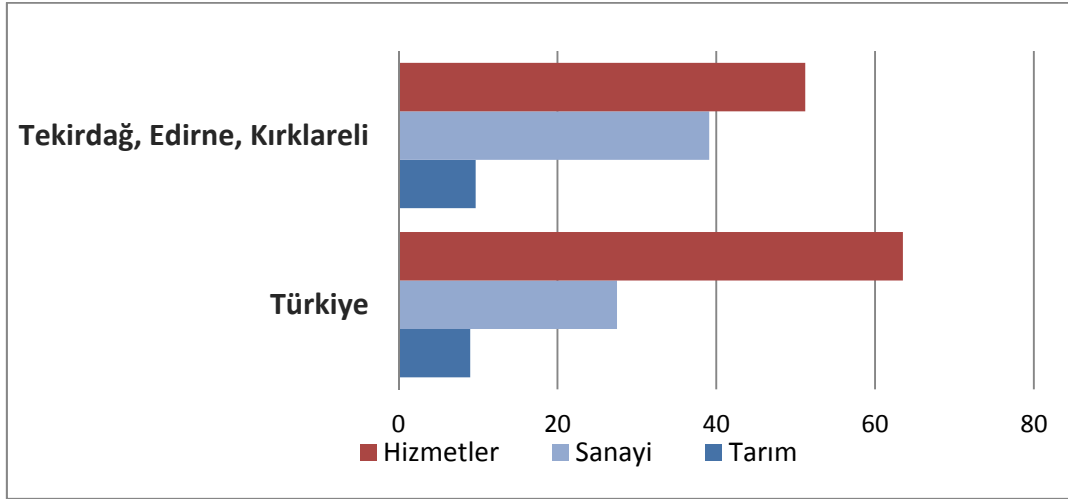
Tablo 5 Kişi Başına Gelir Artışının Belirleyicileri: Kırklareli İli İçin Nüfus ve İşgücü Göstergeleri

	Nüfus Artış Hızı (%)	İşgücü (14+) Artış Hızı	İşgücüne Katılım Oranı Artışı	İstihdam Oranı Artışı	Toplam
2009	-1,1	0,2	0,6	-0,6	0,2
2010	-0,1	2,1	1,0	2,4	5,4
2011	2,2	2,2	-0,5	0,6	2,4
2012	0,3	0,3	-0,2	0,4	0,5
2008-2012	0,3	1,0	0,3	1,2	2,5

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Bu dönemde Kırklareli’de işgücü verimliliğinde de bir artış yaşanmış olması ve bunun sonucu olarak kişi başı GSKD rakamının yükselmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Şekil 3 Gayrisafi Katma Değerin Sektörel Dağılımı, 2011; %

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları

TR21 bölgesinde hızlı gelir artışında sanayi sektörü sürükleyici olmuştur. 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde tarımın payının hızla azalmış olduğu ve tarımdan kaynaklanan bu azalmanın tamamen sanayi sektörü tarafından devralınmış olduğu görülmektedir. 2004-2011 döneminde tarım sektöründe GSKD artış hızı %5,8 olurken, sanayi sektöründe %17 ve hizmetler sektöründe %14,2 olmuştur. Böylece tarımın GSKD içindeki payı 2004-2011 yılları arasında %16,4'ten %9,7'e gerilerken, sanayinin payı %32,8'den %39,1'e yükselmiştir. Aynı dönem içinde hizmetler sektörünün payı %51 olarak değişmeden kalmıştır.

Tablo 6 GSKD, Cari Fiyatlarla, % Paylar

Yıl	Tarım	Sanayi	Hizmetler	Gayrisafi katma değer
2004	16,4	32,8	50,7	100
2005	14,9	32,9	52,2	100
2006	12,5	34,0	53,5	100
2007	11,7	35,1	53,2	100
2008	11,5	35,6	52,9	100
2009	11,1	35,3	53,6	100
2010	11,1	37,0	51,9	100
2011	9,7	39,1	51,2	100
Gelişme hızı 2004-2011	5,85	16,96	14,20	14,07

Kaynak: TÜİK verileri ve yazarın hesaplamaları

İl bazında verilerin yetersiz olmasına karşın bölge çapında tarımsal katma değer rakamları ve Kırklareli'de işgücünün sektörel dağılımı göz önüne alındığında, bölgede sanayi kaynaklı gelişmenin tarım sektörünü de olumlu etkileyen dışsallıklar yarattığı ve Kırklareli ilinin bu durumdan yararlandığı söylenebilir. Kırklareli ili, Çorlu-Çerkezköy merkezli hızlı sanayileşmenin dışında kalsa da, tarım sektöründeki verimlilik artışı sayesinde gelir ve katma değer artışı açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bir performansı sürdürebilmektedir.

TR21 bölgesi için çalışan başına verimlilik rakamları hesaplanabilmektedir. TR21 bölgesinde çalışan başına GSKD olarak tanımlanan verimliliğin Türkiye ortalaması ile karşılaştırılması, bölgede tarım sektöründe en büyük verimlilik farkının görüldüğünü, sanayi sektöründeki

verimliliğin Türkiye ortalamasını yansıttığını, buna karşılık hizmetler sektöründe verimliliğin düşük olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 7 Sektörler İtibariyle Verimlilik, Çalışan Başına GSKD, (Cari Fiyatlarla, 1000 TL)

Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	Tarım	Sanayi	Hizmet	GSKD
2004	11.589	29.921	31.308	24.128
2005	16.657	32.558	31.386	28.075
2006	19.986	37.786	37.072	33.676
2007	20.936	40.088	43.862	37.847
2008	24.355	43.984	49.918	42.698
2009	20.237	43.570	48.002	40.392
2010	22.978	43.301	57.392	44.591
2011	24.694	49.945	60.169	49.318
2004-2011 ortalama büyüme hızı (%)	11,4	7,6	9,8	10,8

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları

Türkiye	Tarım	Sanayi	Hizmet	GSKD
2004	9.277	28.334	33.596	25.208
2005	11.780	30.343	36.422	28.490
2006	12.770	34.519	41.503	32.729
2007	13.218	37.791	46.532	36.377
2008	14.409	40.914	52.390	40.322
2009	15.034	40.599	53.234	40.628
2010	16.319	43.702	57.240	43.399
2011	16.870	49.581	63.044	47.717
Gelişme hızı 2004-2011 (%)	8,9	8,3	9,4	9,5

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları.

TR21/ Türkiye (%)	Tarım	Sanayi	Hizmet	GSKD
2004	124,9	105,6	93,2	95,7
2005	141,4	107,3	86,2	98,5
2006	156,5	109,5	89,3	102,9
2007	158,4	106,1	94,3	104,0
2008	169,0	107,5	95,3	105,9
2009	134,6	107,3	90,2	99,4
2010	140,8	99,1	100,3	102,7
2011	146,4	100,7	95,4	103,4

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları

TR21 bölgesinde çalışan başına GSKD tarım sektöründe Türkiye'nin yaklaşık 1,5 katı kadardır. Sanayi sektöründe 2004 yılında TR21 bölgesinde çalışan başına katma değer 29.921 TL ile 28.334 TL olan Türkiye ortalamasının %106 üzerinde idi. Ancak 2011 yılına gelindiğinde bu farkın %100,6'ya gerilemiş olduğu görülmektedir.

Sektörlerdeki verimlilik düzeylerinin TR21 bölgesi içindeki iller arasında büyük farklılık göstermeyeceğini kabul etmek yanlış olmayacaktır.

NÜFUS DİNAMİKLERİ:

Kırklareli ili ADNKS 31.12.2013 verilerine göre 340.559 kişilik nüfusuyla Türkiye'nin 54. büyük ilidir. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarından, 2. Dünya Savaşı'na kadar Balkan ülkelerinden göç eden nüfusun geçici ya da kalıcı olarak iskan edilmesi ilde nüfus artışının ana etkeni olmuştur. Bu dönemde nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının hayli üzerine çıkmıştır. 2. Dünya savaşı sırasında ilde askeri birlikler konuşlandırılırken ilin bir bölümü de boşaltılmıştır. Bu dönemden itibaren il dışına göç ve kaba doğum oranının Türkiye genelinin altında olması il nüfusunun artışını sınırlamıştır. 1965-2013 döneminde Türkiye nüfusu 2,4 katına çıkarken Kırklareli nüfusu sadece % 31 artmıştır. Böylece Türkiye toplamı içinde %0,82 olan payı 2000 yılından sonra azalmaya başlamış ve 2013 yılında %0,45'e düşmüştür.

Kırklareli Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyesi Göksal Çidem: Türkiye'deki toprakların sadece %3'ü Trakya'da fakat burada toplam nüfusun %20'si yaşıyor. (Çidem, 2014)

Tablo 8 Yıllar İtibariyle Nüfusun Gelişimi, Türkiye, Kırklareli

Yıl	Kırklareli nüfusu	Türkiye nüfusu	Kırklareli nüfusunun Türkiye içindeki payı (%)
1927	108.342	13.648.270	0,79
1935	172.697	16.158.018	1,07
1940	256.353	17.820.950	1,43
1945	178.203	18.790.174	0,95
1950	191.376	20.947.188	0,91
1955	222.856	24.064.763	0,93
1960	175.749	27.754.820	0,63
1965	258.386	31.391.421	0,82
1970	257.131	35.605.176	0,72
1975	268.399	40.347.719	0,67
1980	283.408	44.736.957	0,63
1985	297.098	50.664.458	0,59
1990	309.512	56.473.035	0,55
2000	328.461	67.803.927	0,48
2007	333,256	70,586,256	0.47
2008	336,942	71,517,100	0.47
2009	333,179	72,561,312	0.46
2010	332,791	73,722,988	0.45
2011	340,199	74,724,269	0.46
2012	341,218	75,627,384	0.45
2013	340,559	76,667,864	0.44

Kaynak: ADNKS verilerinden hesaplanmıştır.

Kırklareli (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013 verilerine göre) 232.309 kişilik nüfusu ile TR21 bölgesinin en az nüfuslu il merkezi konumundadır. Kırklareli'de Merkez dahil olmak üzere 8 ilçe, 18 belde ve 137 köy bulunmaktadır.¹ Kırklareli'nin en kalabalık ilçesi 106.545 kişilik nüfusu ile Lüleburgaz ilçesidir.

¹ Kırklareli Mevcut Durum Raporu, 2014, Trakya Kalkınma Ajansı

Tablo 9 Kırklareli İlçelere Göre Nüfus (2013)

Kırklareli	Toplam
Merkez	68.004
Babaeski	28.472
Demirköy	3.540
Kofçaz	678
Lüleburgaz	106.545
Pehlivanköy	1.906
Pınarhisar	10.533
Vize	12.631
Toplam	232.309

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır

TÜİK tarafından yayınlanan 2010 yılı TR21 Bölgesel Göstergelerine göre Kırklareli'nin nüfus yoğunluğu km² başına 53 kişi ile 82 kişi olan TR21 Bölgesi ortalamasının ve 96 kişi olan Türkiye ortalamasının altındadır. Kırklareli'nin en yoğun nüfusa sahip ilçesi km² başına 140 kişi ile Lüleburgaz'dır. Merkez ilçede nüfus yoğunluğu 55 iken Kofçaz ve Demirköy ilçelerinde nüfus yoğunluğu km² başına sırasıyla 5 ve 9 kişiye kadar düşmektedir. 1990-2012 döneminde Kırklareli'de nüfus artış hızı binde 4,4 iken, Lüleburgaz'da binde 17,9 olmuştur (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 30).

Erbil Tugay (Pınarhisar Kaymakamı): Köylerde nüfus azalıyor. Köylerde genç nüfus kalmıyor. (Tugay, 2014)

Tablo 10 Temel Nüfus Göstergeleri ve Sıralamaları

Temel nüfus göstergeleri ve sıralamaları	Türkiye	TR21	Kırklareli
Şehir nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı (% , 2010)	76,3	67,5	65,9
Sırası	-	11	33
Nüfus yoğunluğu (kişi/km²)	96,0	82,0	53,0
Sırası	-	12	49
Toplam yaş bağımlılık oranı (%)	48,9	40,5	40,4
Sırası	-	25	76
Yıllık nüfus artış hızı (% , 2009-2010)	15,9	6,2	-1,2
Sırası	-	18	56
Cinsiyet oranı (%)	101,0	103,0	102,8
Sırası	-	6	26

Kaynak: TÜİK Bölgesel Göstergeler: TR21 (2010)

Şehir nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı da Kırklareli'de Türkiye ve TR21 bölgesi ortalamalarından düşüktür. Buna karşılık yaş bağımlılık oranının Türkiye ortalamasının oldukça altında olması, tarım sektöründeki yüksek verimlilikle birlikte düşünüldüğünde, Kırklareli kırsal ekonomisinde gizli işsizliğin Türkiye geneline kıyasla ciddi bir sorun oluşturmadığına işaret etmektedir.

Köy nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı Kırklareli'nin 2007'den 2012'ye doğru azalarak %32'ye inmiş olduğu ve Türkiye ortalamasına (%24) yaklaştığı görülmektedir Bununla birlikte Kırklareli hala büyük bir kırsal nüfusa sahiptir.

Tablo 11 Köy Nüfusunun Toplam Nüfus İçindeki Oranı Kırklareli

Yıl	Oran (%)
2007	36,27
2008	35,28
2009	34,83
2010	34,09
2011	32,69
2012	31,96

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Buranın kökeninde değişimi yaşamış insanlar var. Yani devrim, Bulgaristan göçmenliği, Yugoslavya'dan gelenler. Bu yüzden buradaki insanlar mücadeleyi görmüş ve bunu yaşamış insanlar.

Bölgedeki sanayileşme merkezlerinin il sınırları dışında kalması nedeniyle Kırklareli 1990'lı yılların ortalarına kadar yoğun biçimde göç veren bir il konumunda olmuştur. Buna bağlı olarak toplam Türkiye nüfusu içinde Kırklareli'nin payı da sürekli olarak azalmış ve 1935'te %1'in üzerinde iken 2013'te %0.45'e inmiştir. 1995-2000 dönemi hariç tutulursa, 1975-2009 yılları arasında hep net göç veren Kırklareli'nin son yıllarda göç almaya başladığı dikkati çekmektedir. Sınırları içinde Çorlu ve Çerkezköy gibi önemli yeni sanayi merkezleri bulunan Tekirdağ'ın ve bütün Türkiye için bir çekim odağı olan İstanbul'un Kırklareli'nin komşusu olması kuşkusuz bu durumun temel nedenlerinden biridir. Ancak 2009'dan günümüze bu süreç tersine dönmüş ve Kırklareli net göç almaya başlamıştır.

Kırklareli'nin göç alması, kentin sosyal dokusunu da etkilemektedir. Yapılan pek çok görüşmede, göçle gelenlerin adetlerinin, kültürlerinin farklı olmasının göçle gelenler konusunda çok büyük bir hassasiyet oluşmasına neden olduğu, gelenlere karşı bir ayrıştırmaya ve araya mesafe koymaya yol açtığı, kendinden saymama durumunun ortaya çıktığı görülmüştür. (Erkilet, 2014) Fakat göçle gelenlerin sayısının artması ve şehirde bazı iş kollarında çalışacak eleman bulunamaması nedeniyle ayrımcılığın zamanla azaldığı belirtilmiştir.

Nüfus dinamikleri açısından ilçeler arasında görülen farklar göç hızlarında da gözlemlenmektedir. Kırklareli'nin toplamına bakıldığında göç veren bir il olmasına rağmen, Lüleburgaz'a göç 1970'ten beri artmaktadır. Doğum oranı çok az olan Lüleburgaz'da ekonomik gelişmenin ivme kazanmasıyla ortaya çıkan işgücü ihtiyacı sürekli olarak alınan göçlerle karşılanmıştır.

Nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı ve cinsiyet oranı açısından Kırklareli ekonomik nedenlerle göç veren illerin tipik özelliklerini taşımaktadır.

Herşeyden önce Kırklareli'de nüfusun Türkiye ortalamasına göre bir hayli yaşlı olduğu dikkati çekmektedir. Ortanca yaş Türkiye'de 30 iken Kırklareli'de 36,5'tir. Ekonomik aktivitenin daha canlı olduğu Lüleburgaz'da ortalama yaş 35'in altındadır. Pehlivan köyü, Kofçaz gibi bazı ilçelerde ise ortalama yaş 45'in de üzerindedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 33). Bu durum bu ilçelerde bir anlamda sadece yaşlıların kalmış olduğu bir manzarayı akıllara getirmektedir.

Tablo 12 Kırklareli İli Net Göç Hızı (%)

Yıl Aralığı	Göç Hızı
1975 -1980	-13,4
1980 -1985	-8,9
1985 -1990	-20,7
1995 -2000	18,0
2007 -2008	-1,4
2008 -2009	-2,7
2009 -2010	2,3
2010 -2011	0,4
2011 -2012	3,9
2012 -2013	2,4

Kaynak: ADNKS verilerinden hesaplanmıştır.

Kırklareli ilinde nüfusun %12'si 65 yaş ve üzerinde iken, Türkiyegenelinde bu oran yaklaşık %8 civarındadır. 0-14 yaş grubunun payı ise Türkiye genelinde yaklaşık %25 civarında iken, Kırklareli ilinde bu oran %17'dir.

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Emekli olanlar buraya yerleşmeye geliyor. Lüleburgaz öteki dünya gibidir. Buraya bir kez gelen görevliler bir daha buradan gitmez; yerleşir.

Tablo 13 Geniş Yaş Gruplarına Göre Nüfus

Yıl	0-19	20-64	65+
2007	61.945	235.352	35.959
2008	60.555	240.389	35.998
2009	59.288	237.320	36.571
2010	58.317	236.973	37.501
2011	57.166	244.668	38.365
2012	56.264	245.731	39.223
2013	55.434	244.908	40.217

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları

Ortanca yaşın yüksek, toplam nüfusta çocuk ve genç nüfusun toplam içindeki payının düşük olması, ekonomik faaliyetlerinin düşüklüğü nedeniyle gençlerin ve çalışma yaşındakilerin ekonomik nedenlerle köy ve ilçelerden merkez ve Lüleburgaz gibi aktivitenin daha yoğun olduğu ilçelere ve başka illere göç ettiğini göstermektedir. Son dönemde Kırklareli göç almaya başlamış olsa da, alınan göç nüfus yaşlanmasındaki eğilimi değiştirebilir nitelikte değildir. Çalışmak için gelen göçün yanı sıra, ilin huzurlu, sakin ve yaşam kalitesinin yüksek olması, emeklilerin de yerleşmek için Kırklareli'ye gelmesine yol açabilmektedir. Böylece geride kalan nüfusun temel özellikleri ekonomik olarak daha iyi işlerde istihdam edilme ihtimalleri düşük olan yaşlı ve eğitimsiz olmasıdır.

Çalışma çağındaki erkek nüfusun il dışına göçü hem yaş gruplarına göre dağılımda, hem de cinsiyet oranının kadınlar lehine bariz bir biçimde düşük oluşunda gözlemlenmektedir.

Tablo 14 Kırklareli Cinsiyet Oranı (2013, ADNKS)

Yaş grupları	Toplam	Kadın	Erkek	Cinsiyet Oranı
0-19	79.251	40.645	38.606	94,98
20-49	155.369	82.554	72.815	88,20
50+	105.939	50.717	55.222	108,88
Toplam	340.559	173.916	166.643	95,82

Kaynak: ADNKS verilerinden hesaplanmıştır.

Kırklareli'nin nüfus verilerinde dikkati çeken bir nokta da, tarımın ekonomi içindeki önemine rağmen köy nüfusunun hızla geriliyor olmasıdır. 2007-2012 döneminde kent nüfusunda yaklaşık %55,7'lik bir artış yaşanmışken, köy nüfusu %31,8 azalmıştır. Beş sene gibi kısa bir süre içinde köylerde yaşayanların üçte bir oranında azalmış olması, mekanizasyon eğilimlerine rağmen, tarımsal üretim açısından sıkıntı yaratmaktadır.

İŞ GÜCÜ PİYASALARI

Kırklareli'nin ekonomik gelişimi istihdam piyasalarından da izlenebilmektedir. Türkiye ortalamaları ve TR21 bölgesi ile karşılaştırmalı olarak bakıldığında işgücüne katılma ve istihdam oranı yüksek, işsizlik oranı düşüktür.

Tablo 15 İl Bazında Temel İş Gücü Göstergeleri (% , 2013)

	Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	TR21	Türkiye
İş gücüne katılma oranı	54,3	53,8	56,7	55,5	50,8
İşsizlik oranı	7,8	8	7,2	7,5	9,7
İstihdam oranı	50,1	49,5	52,6	51,3	45,9

Kaynak: TÜİK

2008 küresel krizi tüm Türkiye'yi olduğu gibi Kırklareli'yi de olumsuz etkilemiştir. İstihdam oranı düşerken işsizlik oranı yükselmiştir. Ancak 2012'de istihdam piyasalarının toparlanmış olduğu dikkati çekmektedir. İşgücüne katılım ve istihdam oranları bütün TR21 bölgesinde olduğu gibi Kırklareli'de de Türkiye ortalamasının üzerindedir. İşsizlik oranı açısından Kırklareli TR21 bölgesi içinde en dezavantajlı konumda olmasına karşın, Türkiye ortalamasından bariz biçimde daha iyi durumdadır.

Tablo 16 Kırklareli İş Gücü Göstergeleri

Kırklareli	İşgücüne Katılım (%)	İşsizlik (%)	İstihdam (%)
2008	52,0	11,5	46,0
2009	52,6	13,6	45,4
2010	53,6	10,8	47,8
2011	53,1	8,9	48,4
2012	52,9	7,9	48,8
2013	53,8	8,0	49,5

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

İl bazında istihdam verileri bulunmama ile birlikte, ADNKS sistemine geçildikten sonra işgücüne katılma, istihdam ve işsizlik oranları belli güven aralıklarında temin edilebilmektedir. ADNKS sisteminde belli güven aralıklarında temin edilebilen işgücüne katılma, istihdam ve işsizlik oranlarından yola çıkılarak yapılan hesaplamaya göre, 2011 yılında toplam istihdam 137 bin kişi olarak hesaplanabilmektedir.

TÜİK tarafından yayınlanan 2011 Nüfus ve Konut Araştırması verilerinden 2011 yılı için il bazında istihdam göstergelerine ulaşılabilmektedir. Bu verilere göre 2011 yılında toplam istihdam 140 bin kişidir. 2011 Nüfus ve Konut Araştırması verileri, İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri verilerinden çok önemli farklılıklar içermemektedir. 2011 Nüfus ve Konut Araştırması verilerinden derlenen Kırklareli verilerine kıyasla İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri'nde Kırklareli'de işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı daha yüksek, işsizlik oranı daha düşük hesaplanmaktadır.

Tablo 17 İşgücü, İstihdam ve İşsiz Sayıları, Kırklareli (2011)

il	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (000)	İşgücü (000)	İstihdam (000)	İşsiz (000)	İşgücünde olmayan nüfus (000)	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
2011*	283	150	137	25	133	53,1	48,4	8,9
2011**	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4

*İl bazında istihdam göstergelerinden hesaplanmıştır

**Nüfus ve Konut Araştırması 2011

2011 yılında yapılan Nüfus ve Konut Araştırması, işgücünün sektörel dağılımını da vermektedir. Buna göre Kırklareli'de sanayinin payı %31,0, tarımın payı %25,0 ile Türkiye ortalamasının üzerinde hizmetler sektörünün payı ise % 44,0 ile Türkiye ortalamasının altında bulunmaktadır. Hizmetler sektöründeki istihdamın ekonomik açıdan gelişmiş bölgelerdeki gibi yüksek olmaması, potansiyel bir sorun olarak görülebilir. Türkiye ortalamalarına kıyasla tarım ve sanayi sektörlerinde yüksek verimlilik, nispeten düşük işsizlik gibi olumlu göstergeleri, ildeki düşük şehirleşme oranı ve göç verme yoluyla nüfus kaybı gibi olumsuz göstergelerle birlikte değerlendirmek gerekir. Hizmetler sektöründe istihdam oranının düşüklüğü, bir yandan (Türkiye ortalamalarının üzerinde performansa rağmen) tarımsal verimliliğin artırılması ve sanayinin geliştirilmesi alanlarında alınacak mesafe olduğunu göstermekte, bir yandan da ilin ileriye dönük sosyo-ekonomik gelişmesini kısıtlayabilecek darboğazlara işaret etmektedir.

Tablo 18 İllere ve Ekonomik Faaliyete Göre İstihdam Edilenler, Türkiye, Kırklareli (Bin Kişi, 15+ Yaş, Ekim 2011)

il	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Türkiye	24 320	5 531	6 605	12 184	22,7	27,2	50,1
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0

Kaynak: Nüfus ve Konut Araştırması 2011

Kırklareli'de çalışanların % 63,5'i ücretlilerden oluşurken, kendi hesabına çalışanların oranı %24,1ve ücretsiz aile işçilerinin oranı da % 12,3'tür. Çalışanların içinde ücretlilerin oranının Türkiye geneline kıyasla düşüklüğü ücretsiz çalışanların ve kendi hesabına çalışanların çokluğu, tarımsal üretimin ilde yüksekliği ile ilgilidir.

İşgücüne katılma oranının yüksek olduğu Kırklareli'de işgücüne dahil olmayan nüfusun nedenlerine bakıldığında yaşlı ve emekli oranının Türkiye ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 19 İllere ve İşteki Duruma Göre İstihdam Edilenler, Türkiye, Kırklareli (Bin Kişi, 15+ Yaş, Ekim 2011)

İl	İstihdam (000)	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli (000)	İşveren veya kendi hesabına (000)	Ücretsiz aile işçisi (000)	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli (%)	İşveren veya kendi hesabına (%)	Ücretsiz aile işçisi (%)
Türkiye	24 320	16 664	4 925	2 731	68,5	20,2	11,2
Kırklareli	140	89	34	17	63,5	24,1	12,3

Kaynak: Nüfus ve Konut Araştırması 2011

Tablo 20 İllere Göre İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus ve Nedeni, Türkiye, Kırklareli (Bin Kişi, 15+ Yaş, Ekim 2011)

	Türkiye	Kırklareli	Türkiye	Kırklareli
	1000 kişi	1000 kişi	%	%
İşgücüne dahil olmayan nüfus	29.219	131		
Ev işleri ile meşgul*	14.770	55	50,5	42,1
Eğitim/ öğretim	5.833	22	20,0	17,1
Emekli	4.517	26	15,5	19,8
Çalışamaz halde (hasta/özürlü/yaşlı)	3.031	20	10,4	15
Diğer**	1.068	8	3,7	5,9

* Ev işleri ile meşgul: Kişinin evde yemek pişirme, bulaşık yıkama, temizlik yapma gibi ev işleriyle meşgul olmasının yanında ailede çocuklara, bakıma muhtaç yaşlılara ve hastalara bakması nedeniyle iş aramayanlar için de bu seçenek işaretlenmiştir.

** Diğer: Kira, faiz vb. geliri olduğu için iş aramayanlar ile iş aramış ancak çalışmaya hazır olmayanlar da bu başlık altında toplanmıştır.

EĞİTİM

Kırklareli’de nüfusun eğitim düzeyi Türkiye ortalamasının üzerindedir. Ancak oranlar arasındaki fark oldukça küçüktür. Eğitimsiz nüfusun oranı Türkiye ortalamasının altında iken ortaokul ve lise ve dengi okulları tamamlamış olanların oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. İlde temel eğitim sorunu çözülmüş görünmektedir.

Kırklareli ilçeleri arasında en yüksek eğitim seviyesi 4,70 ile Merkez ilçede görülmektedir. 4,70 rakamı ilköğretim mezunu ile ortaöğretim mezunu grupları arasında bir seviyeye işaret etmektedir. Kırklareli Merkez ilçesinin hemen arkasından Lüleburgaz gelmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 42).

Girişimci İsmail Dağcı: İşçi ve yönetici bulması kolay değil. Ara birim işçi sıkıntısı çekiyoruz. Üniversitede 4 yıllık eleman yetiştiriyoruz, ama ara birim elemanı bulamıyoruz. Ara elemanda sanat üzerine eğitimin artırılması gerekiyor.

Tablo 21 Nüfusun Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (%)

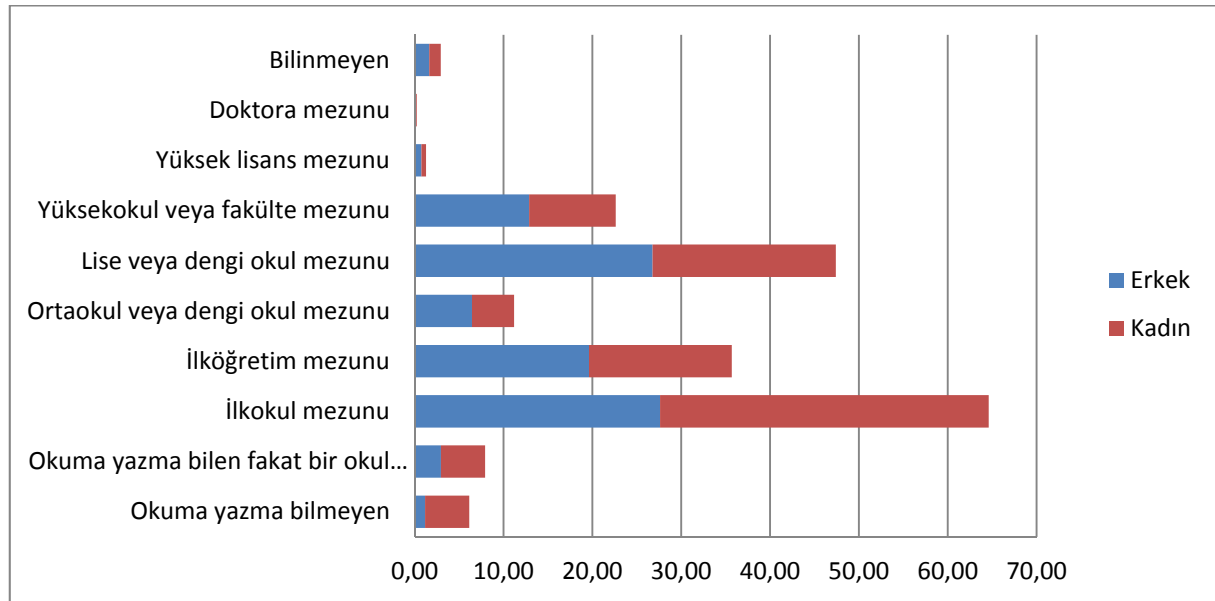
Bitirilen eğitim düzeyi	Erkek			Kadın			Toplam		
	Kırklareli	TR21	Türkiye	Kırklareli	TR21	Türkiye	Kırklareli	TR21	Türkiye
Okuma yazma bilmeyen	1,16	1,1	1,6	5,0	4,4	7,6	3,0	2,7	4,6
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	2,95	3,4	4,2	5,0	6,4	9,1	3,9	4,9	6,7
İlkokul mezunu	27,62	25,9	22,6	37,0	35,1	29,6	32,2	30,4	26,1
İlköğretim mezunu	19,62	21,6	23,7	16,1	17,4	18,0	17,9	19,6	20,8
Ortaokul veya dengi okul mezunu	6,45	6,3	6,0	4,7	4,5	3,8	5,6	5,4	4,9
Lise veya dengi okul mezunu	26,77	26,2	24,4	20,6	19,8	17,7	23,8	23,1	21,0
Yüksekokul veya fakülte mezunu	12,89	12,1	13,1	9,7	9,7	10,2	11,3	11,0	11,7
Yüksek lisans mezunu	0,75	0,8	1,1	0,5	0,6	0,8	0,6	0,7	0,9
Doktora mezunu	0,15	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3
Bilinmeyen	1,64	2,3	3,0	1,3	1,8	2,9	1,5	2,1	2,9
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları.

Lüleburgaz Sanayici ve İş Adamları Derneği (LÜSİAD) Başkanı Ahmet Azmi Mutlu: Üniversitenin kurulmasıyla 15 bin öğrenci Kırklareli'yi canlandırdı.

Özen İnşaat YK Başkanı Ercan Daloğlu: Kırklareli'ye üniversitenin kurulması Lüleburgaz'ı gerilettili. Lüleburgaz'ın yerel idarecilerinin bu konuda daha çok çalışılması gerek. Meslek okullarında okuyanların sayısı da azaldı.

Şekil 4 Kırklareli'de Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre 15 +Yaş Nüfusun Dağılımı (% , 2013)

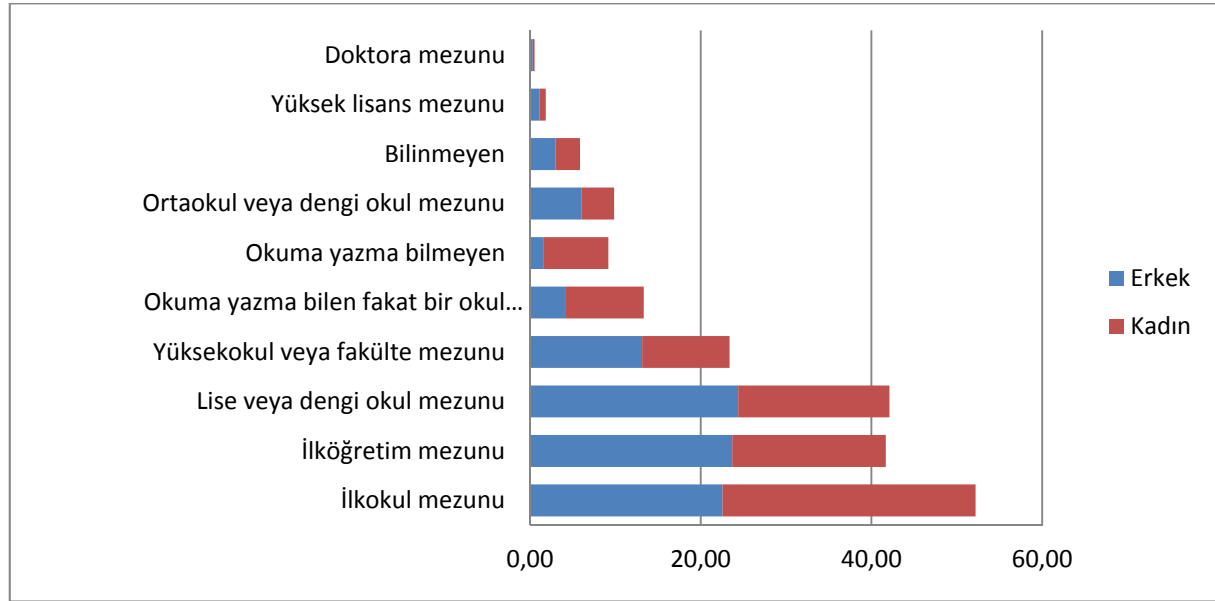

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları

Eğitim seviyesi yükseldikçe okullaşma oranı erkeklerde kadınlara oranla daha yüksektir. Bu durum her ilçede gözlemlenmektedir.

Fulya Özgür Parmak (Lüleburgaz Kaymakamlığı): Eğitim alanında Kırklareli çok güçlü. Ancak eğitilen kişilerin iş bulması çok zor. Bu da beyin göçüne ve nüfusun yaşlanmasına yol açıyor.

Şekil 5 Türkiye'de Bitirilen Eğitim Düzeyi ve Cinsiyete Göre 15 +Yaş Nüfusun Dağılımı (% , 2013)

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları

Kırklareli'de net okullaşma oranları, özellikle ortaöğretimde, Türkiye ortalamasının bir hayli üzerindedir.

Tablo 22 Net Okullaşma Oranı, Kırklareli (%)

Öğretim Yılı	Toplam		Erkek		Kadın	
	İlkokul	Ortaöğretim	İlkokul	Ortaöğretim	İlkokul	Ortaöğretim
2009/'10	99,08	84,39	99,23	86,06	98,91	82,64
2010/'11	99,03	83,92	99,03	85,60	99,03	82,13
2011/'12	99,05	83,77	99,06	85,05	99,03	82,39
2012/'13	98,22	85,32	97,66	86,87	98,81	83,64

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Öğretmen başına öğrenci sayısı açısından Kırklareli Türkiye ortalamasına kıyasla belirgin bir biçimde daha iyi durumdadır ve daha da iyileşmektedir. Ancak bu iyileşme Kırklareli'de eğitime verilen önemin yükselmesinden değil, göç nedeniyle eğitimde olan çocukların sayısındaki azalmadan kaynaklanmaktadır. 0-19 yaş grubundakilerin sayısı 2007 yılında 62 binden 2013 yılında 55 bine gerilemiştir.

Kırklareli, üniversiteye giriş sınavlarında en başarılı iller arasında yer almaktadır (Halebak, 2014) ve (Dellaloğlu, 2014). 2011 yılında Tüm Puanlara Göre en Başarılı İller" arasında Kırklareli 10. Sırada yer almaktadır. Hatta 2010-2011 yıllarında sınavın bazı kategorilerinde

dördüncü sıraya yükselmektedir. 2013 yılında ise 18. sıraya (<http://www.memurlar.net/haber/356173/>) gerilemesine karşılık il eğitim konusunda iddiasını korumaktadır. Kırklareli’de bu yüksek performansa rağmen, ÖSYS yerleştirmelerinde durum beklendiği kadar yüksek değildir. 2011 yılında Kırklareli ilinde ÖSYS’ye başvuran adayların %54’ü bir yükseköğretim kurumuna yerleşmiştir. 2011 yılında ÖSYS öğrenci yerleştirmelerinde Türkiye genelinde Kırklareli ili 50. sırada yer almaktadır. (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 138).

Tablo 23 Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı, Kırklareli

	İlköğretim	Genel ortaöğretim
2007 - 08	21	16
2008 - 09	20	17
2009 - 10	19	17
2010 - 11	19	17
2011 - 12	18	16
2012 - 13	17	15

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Başarılı lise mezunlarının üniversite için başka kentleri ve metropollerini tercih etmeleri, buna karşılık 4. Kısımda sonuçları değerlendirilen Gençlik Anketi bulgularına göre, okumak için Kırklareli’ye gelen öğrencilerin üniversite bittikten sonra burada kalmayı tercih etmemelerine bağlı olarak, yükseköğretimli nüfusun oranının Türkiye ortalamasının altında kalması, Kırklareli’nin sosyoekonomik gelişiminin önündeki başlıca sorunlardan birisi olarak görülmektedir.

Prof. Dr. Besim Dellaloğlu: Lise mezunları o kadar başarılı ki Kırklareli’de üniversiteye gitmeyi tercih etmiyor. Başarılı öğrenciler büyük illere gidiyor.

Kırklareli’de üniversite olarak bir adet devlet üniversitesi bulunmaktadır. 2007’de kurulmuş bulunan Kırklareli Üniversitesi’ne bağlı 3 Enstitü, 1 Konservatuar, 8 Fakülte, 3 Yüksekokulu, 7 Meslek Yüksekokulu ve 10 Uygulama ve Araştırma Merkezi yer almaktadır. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında yaklaşık 17 bin öğrencinin eğitim gördüğü Kırklareli Üniversitesi’nde 536 akademik personel ve 262 idari personel görev yapmaktadır (Kırklareli Üniversitesi, Genel Bilgiler). Henüz yeni ve gelişmekte olan bir üniversite olan Kırklareli Üniversitesi’nde öğretim üyesi başına düşen net toplam yayın sayısı Türkiye ortalamasından düşüktür.

Üniversite, öğrenci sayısı ve görev yapan personeli ile Kırklareli’nin ekonomik kalkınması için önemli bir motor işlevi görmektedir. Fakat, Kırklareli merkezde bir yandan sosyal yaşamın kısıtlı olması, diğer yandan halkın gelen öğrencilere zaman zaman çok da sıcak yaklaşmaması nedeniyle bu imkandan sonuna kadar yararlanılamamaktadır. Öğrenciler için yurt imkanlarının kısıtlı olması, konut talebini artırmaktadır. Kent yaşamının çok canlı olmaması, öğrenciler açısından sorunludur.

Kırklareli Ticaret Borsası Başkanı Turhan Altınel: Üniversite büyük bir katma değer sağlıyor. Şimdi 10-12 bin öğrenci var kent merkezinde. Bu daha artacak. Fakat kent üniversitenin çokfazla farkında değil.

Eğitimde, denizi ve ormanı olmasına karşılık o yönde fakültelerinin olmaması Kırklareli için önemli bir eksikliklerdir. Trakya'daki üniversitelerin yapmış oldukları bilimsel yayın sayısı açısından Kırklareli Üniversitesi'nin oldukça geriden gelmekte olduğu dikkati çekmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 47).

SOSYO EKONOMİK DİNAMİKLER

1996 yılında yapılan İl Merkezlerine Göre Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE) çalışmasında 49. sırada olan Kırklareli'nin 2003 yılındaki çalışmada Türkiye'nin en gelişmiş 11. ili olması, kısa sürede önemli bir gelişme gösterdiğine işaret etmektedir. Farklı kurumlar tarafından oluşturulan çeşitli endeksler incelendiğinde, Kırklareli'de sosyal gelişmişliğin ekonomik gelişmişliğin altında kaldığı dikkati çekmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 23-27).

Sosyo-ekonomik göstergeler açısından Kırklareli büyük ölçüde Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır. Yüz bin kişi başına hastane yatak sayısının düşük, bir milyon nüfusta trafik kaza sayısının yüksek olması dışında bütün göstergeler Türkiye geneline kıyasla, Türkiye ortalamalarına yakın ama biraz daha iyi bir durumu ortaya koymaktadır. Bu durumu Kırklareli'nin Batı Marmara bölgesindeki genel gelişmeden payını aldığı buna karşılık yoğun bir göç alma halinde oluşabilecek sıkıntıları da yaşamadığı şeklinde yorumlamak mümkündür.

Girişimci Rifat Rafael Haleva: Sosyal hayatta eksiklikler var. Sosyal ihtiyaçlara duyulan önem artıyor, ama bu ihtiyaçlar Kırklareli'de karşılanamıyor.

Tablo 24 Sosyal Göstergeler ve Sıralamaları (Türkiye, TR21, Kırklareli)

		Türkiye	TR21	Kırklareli
Net göç hızı, (‰)		-	7,80	2,27
	Sıra	-	3	16
İlköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı		21	20	19
	Sıra	-	9	30
Yüz bin kişi başına hastane yatak sayısı (2007)		262	284	243
	Sıra	-	11	42
Bin kişi başına halk kütüphanelerinden yararlanma sayısı		275	393	745
	Sıra	-	9	9
Belediyelerde kişi başına temin edilen günlük su miktarı (litre/kişi-gün) (2008)		215	197	258
	Sıra	-	22	27
Kişi başına toplam elektrik tüketimi (kWh) (2009)		2.162	4.755	4.816
	Sıra	-	1	4
Bin kişi başına otomobil sayısı		102	97	102
	Sıra	-	10	23
Bir milyon nüfusta trafik kaza sayısı (2008)		1.457	1.553	1.653
	Sıra	-	14	36

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler: TR21 (2010)

II. Dünya Savaşı öncesinde Trakya'da 40 bin civarında Yahudi yaşadığı ve bölge ekonomisinin can damarı olan mercanlık ve süt ürünleri üretiminde söz sahibi oldukları bilinmektedir. Trakya'da Yeşilyurt gazetesinde yer alan bir yazıda 1934 yılında Kırklareli'de mandıracılık

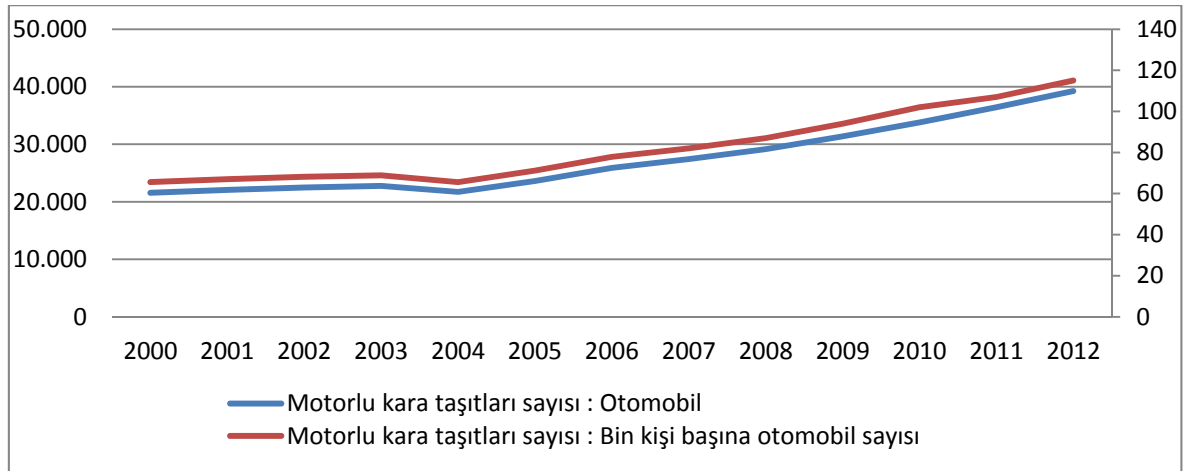
faaliyetlerinin tamamen Yahudilerin kontrolünde olduğu belirtilmektedir (Mazlum, 2013, s. 109-110). Temmuz 1934’de yaşanan Trakya olayları, Kırklareli’de başlamış ve ardından diğer yerleşim yerlerine de yayılmıştır. Bu olaylarda Yahudi mahallerinin yakılıp yıkılması, yağmalanması ve ardından Yahudilere karşı geliştirilen düşmanca tavır, birçok Yahudi’nin göç etmesi ile sonuçlanmıştır (Mazlum, 2013, s. 49-53). Bu göç kentin ekonomik hayatını olumsuz etkilemiştir.

Refah göstergesi olan otomobil sahipliğinde Kırklareli, 1000 kişi başına düşen 102 otomobil ile tam Türkiye ortalamasındadır.

Sosyal göstergelerin ortalama bir düzeye işaret etmesine rağmen, toprak zenginliği harcama alışkanlıklarını etkileyebilmektedir. Kırklareli’nin sosyal olarak zengin imkanlar sunmaması, harcama için diğer illere yönelimle sonuçlanmaktadır. Örneğin, yemek yemek için komşu illere gidildiği sık sık anlatılan bir anekdottur.

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Halk zengindir, iyi yaşamayı sever. Örneğin, akşam yemeğine Yunanistan’a, sonra yemek üstüne Bulgaristan’a gidilir deriz.

Şekil 6 Otomobil Sahipliği, Kırklareli

Kaynak: TÜİK ve yazarın hesaplamaları

(*) 2001-2006 nüfus rakamları tahmini olarak hesaplanmıştır

Kırklareli’nin de içinde yer aldığı batı Marmara bölgesi Türkiye içinde gelir dağılımının nispeten daha az sorunlu olduğu bölgelerden birisidir. Buna karşılık, gelir dağılımındaki eşitsizliğin ölçütü olarak kullanılan Gini katsayısının 2006 yılından beri Türkiye genelinde düşmesine rağmen Batı Marmara bölgesinde yükselmiş olması, gelir adaletsizliği sorununun son yıllarda biraz daha da sıkıntılı bir hale geldiğini göstermektedir. Tüm bölgeler içinde Gini katsayısında bozulmanın en fazla olduğu bölge Batı Marmara bölgesidir.

Tablo 25 Hane Halkı Kullanılabilir Gelire Göre Gini Katsayısı

	Türkiye	TR2 Batı Marmara
2006	0,403	0,359
2007	0,387	0,335
2008	0,386	0,336
2009	0,394	0,370
2010	0,380	0,371
2011	0,383	0,378
2012	0,382	0,380

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır

Batı Marmara bölgesinde nüfusun en zengin %10'luk kesiminin ortalama geliri 2006 yılında en yoksul %10'luk kesimine göre 12 kat fazla iken 2012 yılında bu fark 13,3 kata yükselmiştir. En zengin ve en yoksul arasındaki farkın en hızla açıldığı bölge yine Batı Marmara bölgesidir.

Tablo 26 İbbs Düzey 1 İtibariyle Bölge İçi Eşitsizlik, P90/P10

İBBS, 1. Düzey (P90/10)	Bölge içi fark Bölge en zengin %10-en yoksul %10 oranı		İstanbul en zengin %10-Bölge en yoksul %10 oranı	
	2006	2012	2006	2012
TR1 İstanbul	9,8	10,1	9,8	10,1
TR2 Batı Marmara	12,0	13,3	19,6	22,2
TR3 Ege	15,1	13,0	17,3	16,8
TR4 Doğu Marmara	11,4	8,7	12,4	12,4
TR5 Batı Anadolu	12,5	9,9	13,2	13,3
TR6 Akdeniz	15,2	12,3	23,6	18,3
TR7 Orta Anadolu	9,6	10,9	14,7	17,7
TR8 Batı Karadeniz	13,2	9,7	23,7	18,0
TR9 Doğu Karadeniz	13,6	8,6	17,9	17,0
TRA Kuzeydoğu Anadolu	10,6	10,3	20,5	19,6
TRB Ortadoğu Anadolu	11,6	10,0	20,4	20,1
TRC Güneydoğu Anadolu	11,3	9,7	26,8	23,4

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

2012 yılında kadar sosyal güvenlikten yoksun nüfus için yoksulluğun şiddetini azaltmak amacıyla kullanılan yeşil kart uygulamasına ait rakamlara göre Kırklareli'de, 2011 yılında 38.751 aktif yeşil kart kullanıcısı bulunuyordu. Yeşil kartlı nüfusun toplam nüfus içindeki payı tüm TR21 bölgesinde Türkiye ortalamasının altında iken Kırklareli'de bu oran %13,6 ile TR21 ortalamasından bir parça daha yüksektir.

Fulya Özgür Parmak (Lüleburgaz Kaymakamlığı): İnşaat gibi sektörlerde çalışacak eleman bulunamadığı için Kırklareli vasıfsız göç alıyor. Gelen nitelsiz göçle ilde kültürel erozyona yol açıyor.

Tablo 27 Yeşil Kartlı Nüfus, Türkiye, TR21, Kırklareli (31.12.2011 İtibariyle)

				Türkiye toplamında ilin payı %			Yeşil kartlı nüfus toplam nüfustaki oranı
	Aktif YK	Pasif YK	Nüfus	Aktif YK	Pasif YK	Nüfus	
Edirne	35.451	43.730	399.316	0,4	0,4	0,5	19,8
Kırklareli	20.321	25.780	340.199	0,2	0,3	0,5	13,6
Tekirdağ	38.751	41.132	829.873	0,4	0,4	1,1	9,6
TR21	94.523	110.642	1.569.388	1,1	1,1	2,1	13,1
Türkiye	8.865.470	9.900.761	74.724.269				25,1

Kaynak: TÜİK ve <http://sbu.saglik.gov.tr/sbyesil/> verileri ile hesaplanmıştır.

Kırklareli il sınırları içerisinde yer alan yerleşimler arasında sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri açısından Tekirdağ ve Edirne’de gözlemlenen farklılıklar daha azdır. Devlet Planlama Teşkilatı tarafından 2003 yılında yapılan “İlçelerin Gelişmişlik Düzeyi Araştırması SEGE” verilerine göre sanayileşmenin hızlı olduğu Lüleburgaz ve Merkez ve Babaeski ilçeleri ikinci gelişmişlik grubunda yer alırken diğer ilçeler üçüncü gelişmişlik grubunda yer almaktadır.

KADININ TOPLUMSAL HAYATA KATILIMI

Kırklareli’de Trakya’nın diğer illerinde olduğu gibi kadınlar toplumsal hayatın içinde aktif, sokaklarda çok özgür görünmektedirler. Ancak yine de kadınların toplumsal hayatın içindeki yerinin geliştirilmesi için alınacak çok adım olduğu da gözlerden kaçmamaktadır.

TÜİK’in 2008 Kadına Şiddet araştırmasında Batı Marmara Bölgesi %26 ile şiddetin en az yaşandığı bölgedir. (TÜİK, Kadına Şiddet Araştırması). Avrupa’ya sınır olan bu illerin Avrupa’nın kültürel ve sosyal etkilerini hissetmemesi olanaksızdır. Ancak TEPAV’in Cinsiyet Eşitliği Endeksi ilde kadına yönelik birtakım sıkıntılar olduğunu da göstermektedir. (Demirdilek & Şener, 2014).

Kırklareli Türkiye genelinde cinsiyet eşitliği endeksinde 17. sırada yer almaktadır. Cinsiyet eşitliği bağlamında Tekirdağ’ın gerisinde ancak Edirne’nin ilerisinde görünmektedir. İstihdam ve eğitim alanlarında kadın erkek eşitliği sıralamasında 16. sıraya yükselen il, temsiliyet konusunda 41. sıraya gerilemektedir. Kırklareli’nin illerin gelişmişlik sıralamasında 15. sırada yer aldığı göz önüne alınırsa durum kadınlar için çok da parlak değildir. Belediye Genel Meclisi’nde kadınların oranı %11,5 ile Türkiye ortalamasının kısmen altındadır. İl meclisinde kadınların oranı ise %8 ile sınırlı seviyede olmasına karşılık ülke ortalamasının üzerindedir. Ancak birçok ilde hiç kadın meclis üyesi olmadığı göz önüne alınır sabu durumu ancak ehveni-şer olarak tanımlamak mümkündür. Ayrıca son beş dönemdir Kırklareli’den hiç kadın milletvekili çıkarılmamıştır. Bu durumda kadınların siyasi hayattaki temsillerinin düşük olduğunu gösteren bir diğer durumdur.

Yine TEPAV’in çalışmasına göre kayıtlı istihdamda gelir farkının en yüksek olduğu ve erkeklerin kadınlara göre en yüksek kazanç elde ettiği dört ilden biri Kırklareli’dir. (Demirdilek & Şener, 2014) Bu da işgücü piyasalarındaki olası ayrımcılıklara karşı önemli bir ipucu vermektedir. Dolayısıyla, kadınların toplumsal hayattaki rollerine ilişkin Kırklareli’de dikkat edilmesi gereken birçok hususun bulunduğu da gözler önüne serilmektedir.

KURUMSAL KAPASİTE VE KÜLTÜREL HAYAT

Traklar'dan günümüze zengin bir kültürel birikime sahip olan Kırklareli'nin geçmişinde zengin bir kültürel hayat olduğu bilinmektedir. Traklara ek olarak, Roma, Bizans ve Osmanlı eserlerine de rastlansa da tescilli taşınmaz ve kültürel varlıklar açısından TR21 bölgesindeki diğer illere kıyasla çok da zengin değildir. Tescilli taşınmaz ve kültür varlıkları arasında Kırklareli ilinde sivil mimarlık örneği kategorisi en büyük paya sahiptir. Kırklareli Merkez'de eski Türk, Rum ve Yahudi evlerinin bir aradalığı sosyal dokudaki çeşitliliği yansıtmaktadır.

Trakya'daki tüm iller sivil mimarlık örnekleri açısından çok zengin olmasına ve çok iyi durumda örnekler olmasına karşılık korumaya alınan sokak olmadığı görülmektedir. Kırklareli'deki Osmanlı döneminde Rum, Bulgar ve Yahudi nüfus ağırlıklı bir yerleşim olan Yayla mahallesi de bugün çok sayıda tarihi ev, okul ve dini yapıları barındırmaktadır. Bu konuda hızlı adım atılması, bu alandaki varlıkların tahrip olmasını engelleyeceği gibi kentin sosyo-ekonomik gelişimine ve turizmin gelişmesine büyük katkıda bulunacaktır.

	Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Sivil Mimarlık Örneği	60.823	1032	342	548	142
Dinsel Yapılar	8.503	217	41	140	36
Kültürel Yapılar	9.518	391	97	248	46
İdari Yapılar	2.458	98	15	54	29
Askeri Yapılar	1.023	62	4	49	9
Endüstriyel ve Ticari Yapılar	3.312	121	13	99	9
Mezarlıklar	3.210	181	33	143	5
Şehitlikler	227	11	2	8	1
Anıt ve Abideler	313	23	10	12	1
Doğal Varlıklar	6.808	68	43	17	8
Kalıntılar	1.973	99	24	71	4
Korumaya Alınan Sokaklar	60	0	0	0	0
Toplam	98.228	2303	624	1389	290

Kaynak: (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 40)

Ayrıca, 2011 verilerine göre Kırklareli ilinde toplam 115 adet sit alanı bulunmaktadır. Bunlar arasında 2007 yılında milli park statüsüne kavuşmuş olan Longoz ormanları en dikkati çeken alanlar arasındadır. İğneada'da yer alan Longoz (subasar) ormanları, Türkiye'nin en büyük, Avrupa'nın ikinci büyük longoz ormanları ekosistemidir.

Kırklareli'de sadece bir adet müze bulunmaktadır. Vakıflara ait eski eser sayısı açısından da zengin değildir.

Kırklareli merkezin durgun ve kent halkının içe kapalı bir niteliği olduğu belirtilmektedir (Erkilet, 2014) (Dellaloğlu, 2014). Nitekim TÜİK tarafından gerçekleştirilen Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2013 sonuçlarına göre Kırklareli mutluluk düzeyinin en düşük olduğu onüçüncü ildir.

Fakat bu durumun bugünlere ait bir sorun olduğu, geçmişte Türk, Yahudi, Rum, Bulgar vb. farklı kültürlerin bir arada yaşadığı Kırklareli'de çok canlı bir sosyal hayat olduğu da anlaşılmaktadır. Örneğin Pinhas Bey, eskiden parklarda müzik çalındığını gençlerin dans ettiğini, lise ve üniversite öğrencileri arasında bu tür etkinliklerin çok popüler olduğunu aktarmıştır (Haleva, 2014).

17 bin üniversite öğrencisinin bulunduğu Kırklareli, sinema, tiyatro vb. kültürel aktiviteler ve kütüphane sayısı açısından da zengin değildir. Türkiye’de 1000 kişi başına düşen yararlanıcı sayısı 252 iken, Kırklareli İlinde bu sayı 421’dir. 9 sinema salonunun bulunduğu Kırklareli’de 2 tiyatro salonu ve bir adet kültür merkezi yer almaktadır. (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 56).

Kırklareli Belediye Başkan Yardımcısı Mehmet Gider: Öğrenciler sosyal faaliyet için yeteri kadar imkan bulamıyorlar. Spor yok, müzik yok, sosyal aktiviteler yok, tiyatro yok, sinema yok.

Bu özellikleriyle Kırklareli, üniversite öğrencileri için cazip olmamaktadır. Üniversitenin 2007 yılında kurulmasından sonra ilk yıllarda şehir bu değişime ayak uyduramamış ve şehir merkezi öğrencilere hitap edebilmekten çok uzak kalmıştır (Dellaloğlu, 2014). Kent merkezinde sosyal hayatın durgun olması, küçük olan kent merkezin çabucak keşfedilip tüketilebilmesine yol açmış ve öğrencileri, yakın civarın önemli turizm potansiyelleri barındıran ve gençler için cazip olacak doğa yürüyüşü, doğa fotoğrafçılığı, kampçılık gibi farklı alternatiflerle yönlendirmiştir. Fakat sonraki yıllarda öğrenci sayısının sürekli artması kent merkezinde de dönüşüme yol açmaktadır.

Kırklareli Üniversitesi Sosyoloji Bölümü’nden Sevim Hacıoğlu: Üniversite adeta kentin altını üstüne getiriyor. Yerel bir yapının hızla vücut değiştirdiğine şahit oluyoruz; edindiğim izlenim kent sakinlerinin, bu hızlı değişimden pek memnun olmadıklarıdır; bununla beraber kentin nispeten yeni nüfusu olan, köylerinden gelip şehre yerleşen ve özellikle TOKİ’de meskun kesim değişimden, mahallelerinin şehrin kıyısında kalmayışından ve ıssızlıktan uzaklaşıp güzelleşerek, değerlenmesinden memnuniyet duyuyor.

Kent merkezinde sosyal hayatın son aylarda değişmeye başladığı, yeni yerlerin açıldığı ve eski mekanların ise yerlerini genişlettiği görülmektedir (Hacıoğlu, 2014). Bir başka ifadeyle, üniversite kenti dönüştürmektedir. Kırklareli, topraktan kaynaklanan zenginliğin getirdiği ataletten üniversite sayesinde artan genç nüfusun getirdiği dinamizm ile kurtulmaya çalışan bir görüntü vermektedir.

Belediye Başkan Yardımcısı Mehmet Gider:Kırklareli Belediyesi’nin sahip olduğu arsa üzerinde bulunan ve Kırklareli Üniversitesi tarafından rektörlük olarak kullanılan binanın, Kırklareli için bir kültür merkezine dönüştürülmesi, kentte sosyal hayatı canlandıracaktır.

Üniversite sayesinde Kırklareli’nin il dışından çok sayıda öğrenci ve personel çekmesi sadece sosyal hayat üzerinden değil, inşaat sektörü üzerinden de kenti etkilemektedir. Ayrıca kentte konaklama, yiyecek içecek vb. hizmet alanlarının sınırlılığı, kültür turizmi potansiyelinden de yararlanılmasını zorlaştırmaktadır.

Kırklareli Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden Sevim Hacıoğlu: Kırklareli bir inşaat sektörü halinde köklü bir değişim geçiriyor diyebilirim. Sakin şehir özelliğini de yitiriyor. Şehrin eski sakinleri arasında maddi gelirin artısından memnun olanların yanı sıra kentin kalabalıklaşmasından, eski hayat biçimi ve düzenini yitirmekte oluşundan mutsuzluk duyanlar da var. Bununla beraber, değişim kendini yavaş yavaş kabul ettirmekte...

Her ne kadar Trakya'nın ortasında yer alsada, Kırklareli bir sınır kenti hüviyetindedir. Tarih boyunca göç alıp vermiş olan, çeşitli savaş ve akınlardan etkilenmiş olan bölgede, tüm bu tür bölgelerde olduğu gibi yabancılara karşı hoşgöründe zaman zaman sıkıntılar olabileceği gözlemlenmektedir (Erkilet, 2014). Bu durum, üniversite sayesinde artan üniversiteli gençliğin yol açtığı taleplerin karşılanmasını ve buna bağlı olarak kentin dönüşüm hızını da etkilemektedir. Esnaf arasında yapılan saha araştırmalarında, öğrencilerin ekonomik hayat açısından iyi olsa da esnafın sosyal yapıdaki dönüşümden rahatsız olduğu da gözlemlenmektedir (Erkilet, 2014).

Kırklareli Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmış olan Doç. Dr. Alev Erkilet: Kırklareli merkez durgun bir şehir. Durgun ama sakin bir kent olmasının da bir hayat tarzı etkisi var. Halk çok muhafazakar. Hiçbir şeyin değişmemesini istiyorlar. Belli bir gelirleri, hayat seviyeleri var. Bu değişim istemiyorlar. Kenti kent yapan kozmopolitlik Kırklareli'de yok.

Kırklareli'nin sosyal imkanlarının kısıtlı olmasına karşılık en büyük ilçesi olan Lüleburgaz'da önemli bir sosyal hareketlilik olduğu gözlemlenmektedir. Bir dönem Kırklareli Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmış ve kentte çeşitli araştırmaların içerisinde yer almış olan Alev Erkilet Kırklareli'nin ilçeleri arasında büyük farklar olduğuna, Lüleburgaz'da sanayi gelişmişken, diğer ilçelerin tarıma dayalı olduğuna dikkat çekmiştir. Ekonomik faaliyetlerin bu denli farklı olması, kent dokusunu da etkilemektedir. Kırklareli merkezde ekonomik aktiviteyi destekleyen başlıca unsurların üniversite ve bürokrasi olduğu, buna karşılık Lüleburgaz'da daha fazla dinamizm olduğu ve daha fazla kent özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır (Erkilet, 2014). Kırklareli'ye merkezden bakınca ilin ekonomik performansının nispeten yüksek olması ve eğitimdeki üniversite giriş sınavlarına yansıyan başarısının bu kadar yüksek olması çelişkili gibi görülebilmektedir. Fakat bu çelişkinin ortaya çıkmasında Lüleburgaz ve diğer ilçeler arasındaki farkın etkili olduğu anlaşılmaktadır (Dellaloğlu, 2014).

Coğrafi merkez olan Lüleburgaz her yerden en rahat ulaşılabilir bir konumda olması, sanayi yatırımları için bir avantaj yaratmış, ancak doğum oranının çok düşük olması, artan istihdam talebinin karşılanabilmesi için bölgenin hep göç alması ile sonuçlanmıştır. Fakat bu hızlı göç olgusuna rağmen, kentin güçlü sosyal dokusu Türkiye'den ve Balkanlardan göçle gelen insanların huzur içinde yaşayabilmesine olanak sağlamaktadır. Lüleburgaz'da sosyal ve ekonomik yaşam paralellik içindedir (Halebak, 2014)

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Rio de Janeiro'dan sonra en fazla dans okulu olan yer Lüleburgaz'dır...

Lüleburgaz'ın çok göç almış olmasına rağmen, insanların birbiriyle kaynaşabildikleri, sosyal ortamın huzurlu ve sakin olduğu bir kent hayatına sahip olduğu dikkati çekmektedir. (Ahmet Azmi Mutlu, 2014). Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak huzurlu ve rahat yaşanabilecek bir yer olmasının göçü teşvik eden bir unsur olduğunu vurgulamıştır. Kadınların toplumda son derece aktif ve etkili olduğunu belirtmiştir.

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Demokrat bir yapı var. Burası huzurlu ve rahat yaşayabileceğiniz bir yerdir.

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı 2012 istatistiklerine göre Kırklareli'de 528 dernek faaliyette bulunmaktadır. Türkiye'deki toplam faal derneklerin %0,54'üne denk gelen bu sayı, dernekleşme oranının nüfus ile orantılı olduğunu göstermektedir. En yaygın dernek türleri insani yardım amaçlı ve sporla ilgili derneklerdir.

İl genelinde Kırklareli, Babaeski ve Lüleburgaz'da üç Ticaret ve Sanayi Odası, yine aynı merkezlerde üç de ticaret borsası bulunmaktadır. Bunların yanı sıra ilde 29 adet esnaf ve sanatkar odası ve bunların oluşturduğu bir Kırklareli Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği bulunmaktadır. İldeki esnaf ve sanatkar odalarına kayıtlı üye sayısı 11.875'dir.

Lüleburgaz Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı Ahmet Azmi Mutlu: Kırklareli'de derneksayısı çok fazla. Entegrasyon problemi yok. Sosyal ve kültürel açıdan güçlü bir şehir.

Tablo 28 TR21 Trakya Bölgesi Toplam Faal ve Fesih Dernek Sayıları, 2012

	Toplam Faal Dernek Sayısı				Toplam Fesih Dernek Sayısı			
	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
2004	867	499	462	1.828	1.230	516	359	2.105
2005	772	465	474	1.711	1.328	559	403	2.290
2006	797	472	474	1.743	1.438	601	431	2.470
2007	822	490	496	1.808	1.543	646	487	2.676
2008	841	501	485	1.827	1.644	690	526	2.860
2009	895	529	491	1.915	1.772	753	565	3.090
2010	920	549	510	1.979	1.879	828	614	3.321
2011	937	565	519	2.021	1.988	897	655	3.540
2012	977	596	528	2.101	2.113	994	695	3.802
2013	968	578	491	2.037	1.230	1.087	216	2.533

Kaynak: (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 53) ve Dernekler Dairesi Başkanlığı

Tablo 29 TR21 Trakya Bölgesi Derneklerde Bulunan Toplam Üye Sayısı, 2012

	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli	TR21
2004	49.731	41.183	12.058	102.972
2005	47.543	42.784	2.361	92.688
2006	49.379	42.009	32.847	124.235
2007	57.782	40.704	34.885	133.371
2008	55.079	41.573	33.514	130.166
2009	58.632	45.102	28.962	132.696
2010	57.617	40.378	35.375	133.370
2011	61.566	41.673	33.888	137.127
2012	63.065	42.199	34.587	139.851

Kaynak: (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 54)

Kırklareli TR21 içinde sivil toplum örgütlerinin sayısı ve bu örgütlere üye olan kişi sayısının en düşük olduğu ildir. Ancak Kırklareli'nin nüfusu dikkate alındığında, sivil toplumu gördüğünden daha gelişmiştir. Kırklareli'de nüfusun %10'u bir derneğe üye iken bu oran Türkiye genelinde %13'tür.

Türkiye'nin birçok başka ilinde olduğu gibi Kırklareli'de de, STK'ların ve yerel iş dünyası örgütlerinin karar alma mekanizmalarında yeteri kadar temsil edilmediği görülmektedir.

Sonuçları Kısım IV'te değerlendirilen Girişimci Anketi'nde Kırklareli'nin gelişimindeki en önemli kısıtlar karar alma mekanizmasındaki sorunlara işaret etmektedir. Ankete yanıt verenlerin yaklaşık yarısı, kentin gelişimi konusunda fikir birliği olmaması, ortak vizyon eksikliği, sorunların merkezi idareye aksettirilememesi, koordinasyon eksikliği gibi karar alma mekanizmasından kaynaklanan sorunlara işaret etmektedir.

Kırklareli'de yapılan görüşmeler ve anketlerde, karar alma süreçlerindeki bir sıkıntının da il ileri gelenleri arasındaki ilişkide olduğu gözlemlenmiştir.

Prof. Dr. Besim Dellaloğlu: Bir il ve bir üniversite olan yerlerde vali, belediye başkanı rektör arası ilişki çok önemlidir. Eğer uyumlu ise şehre çok olumlu katkısı olur.

Kırklareli'nin sosyo-kültürel ortamının nispeten güçlü olmasına rağmen en öncelikli sorunun kurumsal kapasite olması, konunun daha yakından ele alınmasını gerektirmektedir. Kırklareli'ye ilişkin bu genel tespite rağmen, Kırklareli'nin en büyük ilçesi olan Lüleburgaz'da yapılan görüşmeler daha farklı bir tablo ortaya koymaktadır. Lüleburgaz'ın belediye performansı açısından iki yıl üst üste Türkiye'de birinci olması ve 2011 yılında Avrupa Konseyinin 12 Yıldız Şehir ödülünü alması, karar alma süreçlerine ilişkin sıkıntının farklı ilçelerde farklı düzeylerde yaşanabildiğini göstermektedir.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI DURUMU

Kırklareli'nin en önemli avantajlarından birisi coğrafi konumu ve ulaşırma olanaklarının zengin olmasıdır. Otoyolların ve bölünmüş yolların uzunluğu, Dereköy sınır kapısı, Avrupa'ya İstanbul'a bağlayan demiryolu hattı üzerinde olması Kırklareli'yi lojistik açıdan güçlü kılmaktadır. Otoyolların toplam yol uzunluğuna oranı, kilometreye düşen bölünmüş yol ve otoyol uzunluğu bakımından Kırklareli Türkiye ortalamalarının oldukça üzerinde bir değere sahiptir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014). Trakya'nın ana ulaşım eksenini oluşturan İstanbul-Edirne hattındaki O1 otoyolunun Kırklareli ilini kat ediyor olması özellikle otoyol güzergahına yakın Babaeski ve Lüleburgaz ilçeleri için önemli bir avantaj sağlamaktadır. Bu ulaşım eksenini üzerinde düşünülen projelerde İstanbul'a yakınlığıyla ilk akla gelen konumlar Tekirdağ'ın ilçeleri Çorlu ve Çerkezköy olmasına karşılık, Kırklareli önemli bir alternatif olarak ortaya çıkmaktadır.

İli kat eden bu önemli ulaşım ekseninin Kırklareli'ye katkısını artırmak için bu ulaşım ekseniniyle ilçeler arasındaki yolların iyileştirilmesi bir ihtiyaç olarak belirmektedir. Turistik potansiyel taşıyan alanların ve ilçelerin hem otoyola hem de il merkezine ulaşım imkanlarının geliştirilmesi sıkça dile getirilen bir taleptir.

Vize Belediye Başkanı Sedat Balkı: Sadece Kırklareli'nin diğer illerle olan bağlantılarında değil, ilçelere giden yollarda da sıkıntı var. İlçeler ve köylerle de ulaştırma altyapısının güçlendirilmesi gerekiyor.

Kırklareli karayolu açısından olduğu gibi demiryolu açısından da ayrıcalıklı bir konumdadır. Kırklareli'nin İstanbul ve Selanik ile demiryolu bağlantısını kuran hat ilk kez 1873'de açılmıştır (Onur, 2006). Trakya bölgesindeki toplam 321 km demiryolu hattının 110 km'lik bölümü Kırklareli'de bulunmaktadır. Trakya Bölgesi demiryolu ağı Türkiye'nin uluslararası demiryolu şebekesine dahildir ve Kapıkule hudut kapısı üzerinden Bulgaristan'a, Pazarkule ve Eskiköy hudut kapıları üzerinden Yunanistan'a bağlanmaktadır. Ancak Kırklareli'nin bu avantajlı konumundan yeterince yararlandığı söylenemez. Marmaray kapsamındaki iyileştirme ve sinyalizasyon çalışmaları yüzünden Trakya bölgesel tren seferleri de halen faaliyet dışı durumdadır. Demiryolu ile yük taşımacılığı azalan bir eğilim göstermektedir. Ancak planlama aşamasında bulunan "Halkalı-Kapıkule Hızlı Tren" projesinin bu durumu değiştireceği ve Kırklareli'nin ulaşım imkanlarının kalitesini yükselteceği düşünülebilir.

Kırklareli Belediye Başkan Yardımcısı Mehmet Gider: Kent içinde ulaşım soruları var. Toplu ulaşımın geliştirilmesi gerekiyor. Öğrenci yurtlarından öğrencileri üniversiteye taşımak sıkıntılı. Bir tramvay projesi var. Ayrıca park sıkıntısı da çok fazla. Bunun için belediyenin otopark projeleri var.

Şehir içi hatlarda ulaşım ilin genel gelişmişlik düzeyinin düşündüğünden daha büyük bir sıklıkla bir sorun olarak dile getirilmektedir. Bu durumun bir nedeni son yıllardaki hızlı gelişme, bir diğer nedeni de şehir merkezlerinden nispeten uzak yeni üniversite kampüsleri olarak görülmektedir. Toplu ulaşımın güçlendirilmesi her halükarda önemli bir konu olarak değerlendirilmektedir.

Dereköy hudut kapısının TIR trafiğine açılacak olması ve Karadeniz'e kıyısında liman potansiyeli, Kırklareli'yi ölçek ekonomilerinden yararlanmak isteyen fabrikalar için avantajlı kılacaktır. Ayrıca hızlı tren projesinin hayata geçmesi de yüksek katma değerli üretimin gerektireceği nitelikli iş gücünün günü birlik İstanbul'dan temin edilebilmesi de mümkün olacaktır.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Kırklareli'de faaliyette olan bir OSB (Organize Sanayi Bölgesi) bulunmaktadır. Mevcut Kırklareli OSB 367,00 ha toplam sanayi parsel alanına sahip olup %27'lik doluluk oranı ile çalışmaktadır. OSB Üst Kurulu 2012 yılı verilerine göre Kırklareli OSB'de 11 adet faaliyette işletme ve 9 adet de inşaat halinde işletme bulunmaktadır. (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 100-101) Kırklareli OSB internet sitesinde güncel durum üretim faaliyetinde bulunan 25, inşaat ve makine montaj aşamasında 10 firma olarak açıklanmakta, ayrıca 10 firmanın da proje safhasında olduğu belirtilmektedir. Bu durum, Kırklareli OSB'nin hızlı bir gelişim içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Kırklareli'de 581 firmanın faaliyette olduğu 3 adet de küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Bu küçük sanayi sitelerinin doluluk oranı ise %92'dir.

Kurulmuş ve potansiyelini gerçekleştirme doğrultusunda önemli adımlar atmakta olan Kırklareli OSB'nin yanı sıra ilde Pagder Aslan Özel OSB adında kurulmuş ancak henüz

faaliyete geçmemiş olan bir OSB ve kuruluş çalışmaları süren iki ıslah OSB daha bulunmaktadır.

Türkiye'nin ilk özel ihtisas OSB niteliğini taşıyacak olan Pagder Aslan Özel OSB plastik sanayiye yönelik olarak Vize ilçesine bağlı Doğanca köyünde faaliyete geçecektir.

Lüleburgaz civarındaki dağınık sanayi kuruluşlarını organize etmeyi ve çevresel etkilerini denetim altına almayı amaçlayan ıslah OSB'lerin Evrensekiz ve Büyükkarıştıran'da kuruluş çalışmaları sürmektedir.

ÇEVRE

Kırklareli'de su sıkıntısının yanı sıra atık su yönetiminde de sorunlar yaşanmaktadır. Trakya'nın önemli yerüstü su kaynaklarından biri olan Ergene nehrinde su kirliliğinin, en kirli su seviyesi olan 4. dereceye ulaşmış olması, bu suyu tarım dâhil kullanılamaz boyutlara getirmiştir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 75).

Yer altı sularının sürdürülebilirliği konusunda ise, yer altı su kaynaklarının kontrolsüz çekimi en önemli tehdittir.(Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 15).

Plansız sanayileşme özellikle Lüleburgaz civarında ciddi bir çevre kirliliğine yol açmaktadır. Çevre kirliliğine yol açan faktörlerden birisi de tarımda aşırı gübre ve pestisit kullanımudur. Aşırı gübre ve pestisit kullanımı, yer altı sularının kirlenmesine ve canlıların zarar görmesine neden olmaktadır.

Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesi için bir dizi önlem sayılmış, kirlletici sanayi işletmelerine kesinlikle izin verilmemesi gerektiği vurgulanmıştır (T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2009, s. 7-13, 57).

Kırklareli Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyesi Göksal Çidem: 2037 sanayi tesisinin atıkları Ergene'ye akıyor. Ergene öldü, ölürken buradaki toprakları da öldürdü. Ülkemizin en verimli ovasının ortasından 283 km zehir akıyor. Şimdi sıra bizde; bizleri öldürüyor. Ölüyoruz dediğimiz zaman da bize kızıyorlar. Edirne'de onkoloji servisi ve ruh ve sinir hastalıkları hastanesi açıldı.

Kırklareli ilinde su çekimi ve kirlilik riskinin en fazla olduğu bölge sanayinin yoğun olduğu Lüleburgaz-Büyükkarıştıran hattıdır. Yer altı su kaynaklarının kontrolsüz çekimi, yer altı sularının sürdürülebilirliği konusunda ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 15-16) Lüleburgaz civarında Büyükkarıştıran ve Evrensekiz'de kurulmakta olan Organize Sanayi Bölgelerinin kuruluş gerekçeleri arasında sanayiden kaynaklanan çevre kirliliğini azaltmak en ön sıralarda yer almaktadır.

Merkez ilçeye bağlı yerleşim yerlerinin %98'inde kanalizasyon şebekesi bulunmakta, atıksu arıtma tesisi ise yalnızca İğneada belediyesinde bulunmaktadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 128).

Ortalama kişi başına katı atık miktarı Türkiye genelinde 1.14 kg iken Kırklareli’de 1,49 kg’ dır. Hava kirliliği açısından Lüleburgaz 1. Grup kirli ilçeler arasında yer alırken diğer ilçeler 2. gruptadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 151-152)

KISIM 3

GİRİŞİMCİLİK VE SEKTÖREL YAPI

KIRKLARELİ'DE GİRİŞİMCİLİK

Kırklareli'de yapılan görüşmelerde ilin Anadolu kaplanlarından farklı olarak mevcut zenginlik ile yetinme ve daha fazla zenginleşme talebinde olmadığı sıklıkla dile getirilmiştir. Bu durum Kırklareli'de girişimcilik konusunda eksiklikler olabileceğine işaret etmektedir. Nitekim Kısım IV'te sonuçları yorumlanmış olan Girişimcilik Anketi bulgularına göre Kırklareli'nin gelişiminin önündeki en büyük kısıt olarak katılımcılar %26,8 ile girişimcilik ve risk alma kültürünün eksikliği olarak göstermişlerdir.

Girişimci Pinhas Haleva: Kırklareli'de iş imkanları kısıtlı. İşler her sene bir önceki seneyi aratıyor. İş ahlakı kalmadı. Ben de işyerimi kapatmayı düşünüyorum.

Trakya Kalkınma Ajansı bölgedeki insanların girişimcilik konusunda profillerinin çıkartılması ve girişimciliğin önünde engel olarak algılananların ortaya çıkarılması için yapılan Girişimcilik Analizi çalışmasında TR21 Trakya Bölgesinde yeni bir girişimde bulunabileceklerini ifade edenlerin oranı %2,5 olarak bulunmuştur (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 49) Türkiye genelinde bu oran %9,7'dir. Bu bulgu, Trakya bölgesindeki büyük yatırımlarının birçoğunun Bölge dışından olan bireyler ve gruplar tarafından yapılıyor olması ile birlikte değerlendirildiğinde, bölgede girişimciliğin gelişiminin zayıf olduğunu göstermektedir.

LÜSİAD Başkanı Ahmet Azmi Mutlu: Yüksek enflasyon dönemi bitti. Eski karlılık oranları yok. Dolayısıyla iş yapış şeklini değiştirmek gerekiyor. Yenilik ve ölçek büyümek lazım. Geleneksel yöntemlerle işine devam edenler ise yok olacak.

Kırklareli'nin nüfusunun son yıllara kadar artmıyor, hatta kimi yıllar azalıyor olması girişimcilik eksikliğinin en önemli nedenlerindedir.

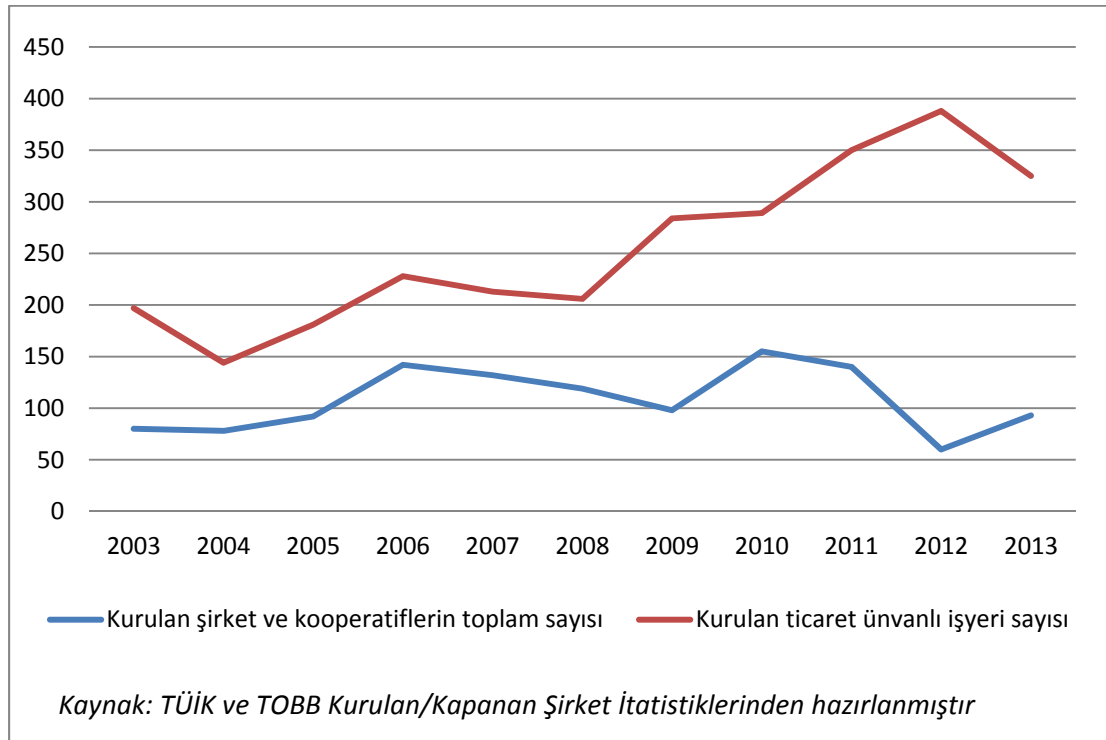
Serbest Sigortacı Rahmi Bayraktar: Her sektörde büyük şirketlerin şubelerinin ağırlığı artıyor

ŞİRKET KURULUŞLARI

Trakya Kalkınma Ajansı tarafından bölgedeki insanların girişimcilik konusunda profillerinin çıkartılması ve girişimciliğin önünde engel olarak algılananların ortaya çıkarılması amacıyla yapılan Girişimcilik Analizi çalışmasında bölgede iş kurmanın çok zor olduğunu belirtenlerin oranı Kırklareli'de %30 ile Tekirdağ ve Edirne'nin üzerindedir.

Kırklareli'de yeni kurulan şirket sayısının artışını koruması, ilin ekonomik dinamizminin ve girişimciliğin bir başka göstergesidir. Yeni şirket kuruluşları açısından Kırklareli, Edirne'nin önünde, fakat Tekirdağ'ın gerisindedir. Fakat yeni kurulan firmaların ayakta kalabilmesi ve yaşaması da iş ortamının sağlığının en önemli belirleyicisidir.

Şekil 7 Kırklareli’de Yeni Kurulan Şirket Sayısı

Kaynak: TÜİK ve TOBB Kurulan/Kapanan Şirket İstatistiklerinden hazırlanmıştır

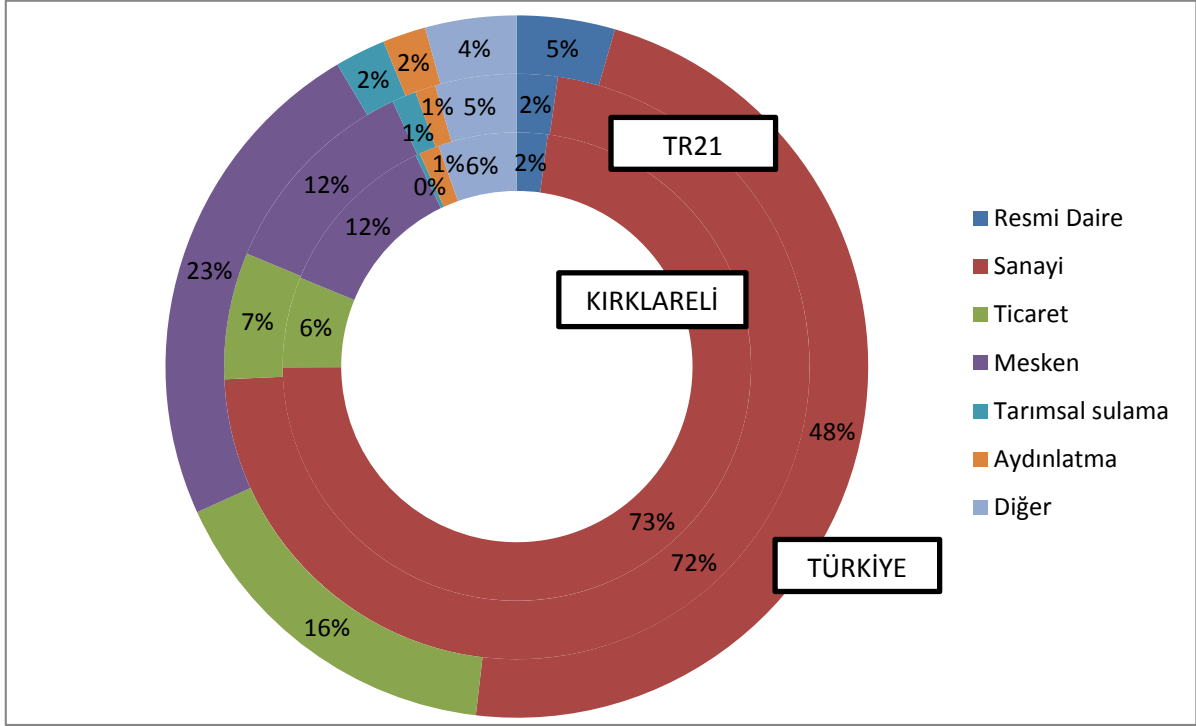
Özen İnşaat YK Başkanı Ercan Daloğlu: Kırklareli ile Lüleburgaz farklı. Kırklareli içe kapanırken üniversitenin de etkisiyle canlanma oldu. Kırklareli organize sanayi bölgesi de canlanmaya başladı. Kırklareli göçe ve yatırıma daha müsait olmaya başladı.

Ayrıca, 2012 yılı TÜİK istatistiklerine göre Tekirdağ, Edirne, Kırklareli, Balıkesir, Çanakkale illerinin yer aldığı Batı Marmara Bölgesi'nin Türkiye ortalamasının altında internet ve bilgisayar kullanım oranlarına sahip olduğu dikkati çekmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 47).

Her ne kadar Kırklareli’de tarım ve kırsal hayat önemini korusa da, özellikle Lüleburgaz merkezli, D100 karayolu boyunca uzanan bir sanayileşme söz konusudur. Sanayinin gelişmişliğinin bir göstergesi de elektrik tüketimi verileridir. 2012 yılı verilerine göre kişi başı elektrik tüketimi Türkiye genelinde 2577 kWh iken Kırklareli’de 5.486 kWh’dir.

Kullanılan toplam 1.871.880 MWh elektriğin %73’ü sanayide kullanılmaktadır. Bu oran %48 olan Türkiye ortalamasının çok üzerindedir. Türkiye genelinde elektrik tüketiminin %16’sı ticarete iken Kırklareli’de bu oran %6’da kalmaktadır. Meskenlerde elektrik tüketimi ise Türkiye genelinde %23 iken Kırklareli’de %12 kadardır.

Şekil 8 Kullanım Yerlerine Göre Elektrik Tüketiminin Dağılımı, %, 2012

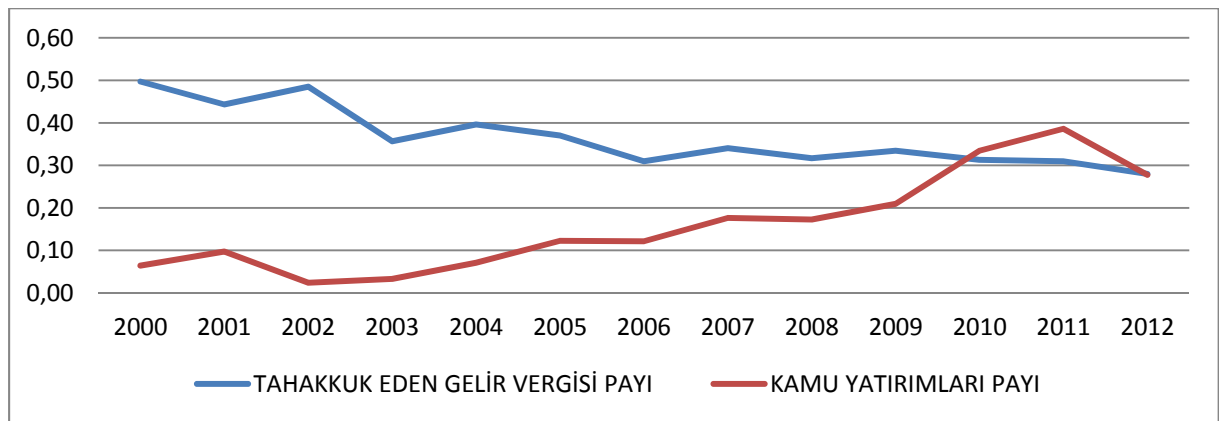
Kaynak: TÜİK Bölgesel İstatistikler.

VERGİ TAHSİLATLARI

Türkiye'nin nüfusu içindeki payı son yıllarda % 0,5 ve GSYH'si içindeki payı %0,8 civarında olan Kırklareli'de tahakkuk eden gelir vergisinin payı 2000 yılında nüfusla orantılı bir düzeyden %0,3 civarına gerilemiştir. Kırklareli'nin kamu yatırımlarından aldığı pay nüfusunun ve vergi atışının hep çok altında olagelmıştır. Ancak son yıllarda bu durum tersine dönmüş ve kamu yatırımlarının payıtahakkuk eden gelir vergisi payını yakalamıştır.

Kırklareli gelirleri giderlerinden fazla olan 12 ilden biridir. 2009 yılında Merkezi Yönetim Bütçe gelirlerinin giderleri karşılama oranı % 127'dir. (<http://www.kirklareli.gov.tr>)

Şekil 9 Kamu Gelirlerinde ve Harcamalarında Pay, (%) Kırklareli

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı verilerinden yazarın hesaplamaları

Tablo 30 İller Bazında 2000-2012 Arasında Beyan Edilen Gelir Vergisi Matrahı ve Tahakkuk Eden Gelir Vergisi Tutarı, Kırklareli

Yıl	Tahakk. Ed. Gelir ver. Milyon TL	Kamu yatırımları, Milyon TL	Net kamu katkısı, Milyon TL
2000	4	5	0
2001	6	8	2
2002	7	4	-3
2003	7	5	-2
2004	11	11	0
2005	12	24	12
2006	11	26	15
2007	14	38	23
2008	15	38	23
2009	17	58	41
2010	18	113	95
2011	21	141	120
2012	20	123	103

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı

YATIRIMLAR

Kırklareli, 1977 yılında Kalkınmada Öncelikli Yöre (KÖY) kapsamına alınmıştır. Kalkınmada Öncelikli Yöre kapsamı ilk kez 1968 yılı Kalkınma Programı Kararnamesi ile Bakanlar Kurulu Kararınca Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde 22 il olarak belirlenmiştir (Gökçen, 1990, s. 372)

Özen İnşaat YK Başkanı Ercan Daloğlu: Burada devlet yatırımları sıfır. Kırklareli geneli için, üniversiteden dolayı çok ciddi yatırım var. Yerel dinamikler (belediye başkanları, milletvekilleri, ticaret odaları gibi) ilçenin yönetiminde gerekli ağırlığı koyamıyor. Verilen sözler tutulmuyor.

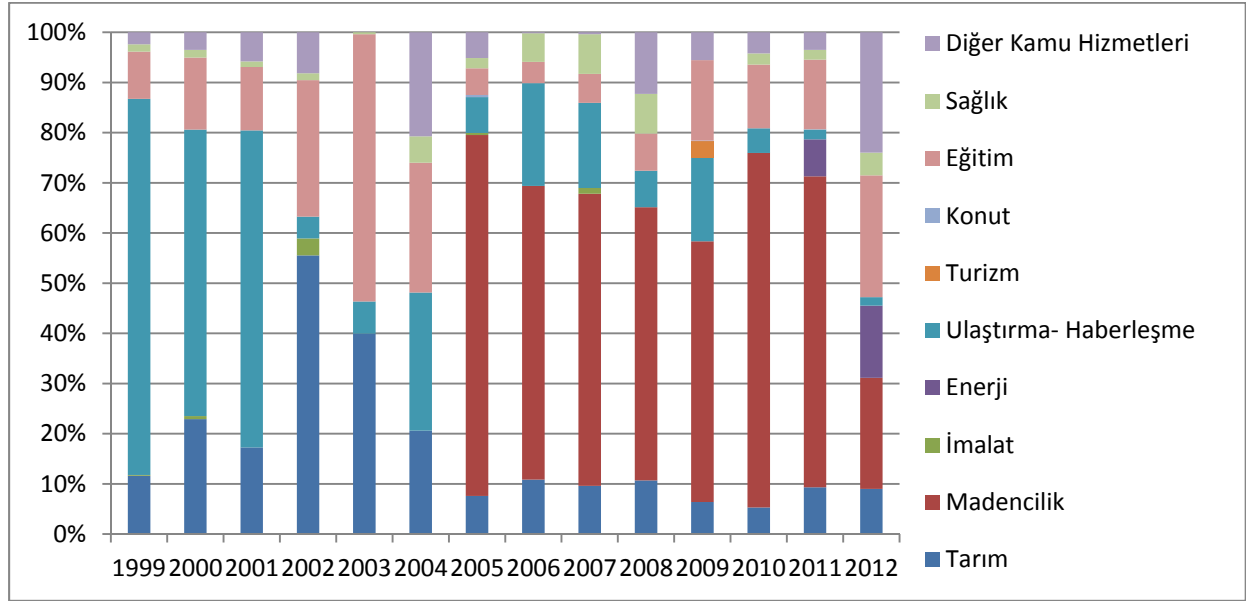
Kamu yatırımlarının bileşiminde 2005 yılından itibaren önemli değişiklikler olduğu gözlemlenmektedir. 2005 yılı öncesinde kamu yatırımları ulaştırma ve tarım gibi temel altyapı alanlarına aitken, 2005 yılından sonra madencilik, enerji ve eğitim yatırımlarının ağırlık kazandığı dikkati çekmektedir.

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Kırklareli, Hakkari'den bile daha az yatırım almış bir ildi, yeni teşvik sistemi ile bu durum düzeldi.

2005 yılından bu yana Kırklareli'de kamu yatırımlarında Ergene havzasındaki hammadde ve enerji kaynaklarına yönelik olarak madencilik sektörü başı çekmektedir.

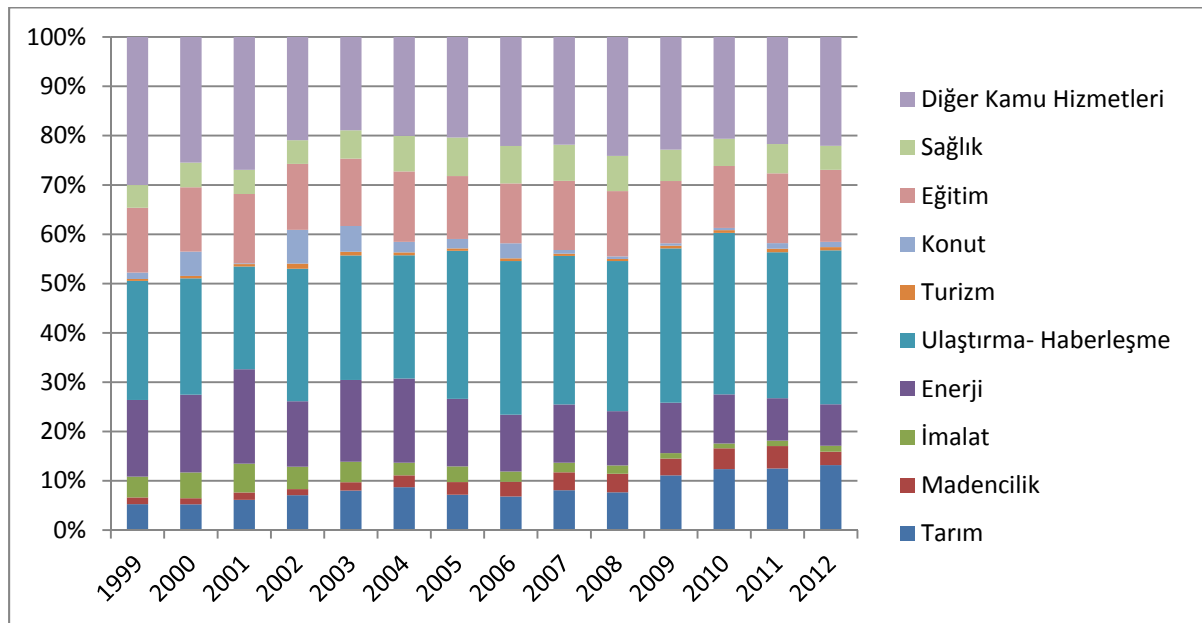
2007 yılında kurulan Kırklareli Üniversitesi için kuruluş öncesi ve sonrasında yapılan yatırımlar, eğitim sektörünün de kamu yatırımları içinde öne çıkmasına neden olmuştur.

Şekil 10 Kamu Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı, (%) Kırklareli

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı Kamu Yatırım Raporları'ndan yazarın hesaplamaları

Şekil 11 Kamu Yatırımlarının Sektörlere Göre Dağılımı, (%) Türkiye

Kaynak: T.C. Kalkınma Bakanlığı Kamu Yatırım Raporları'ndan yazarın hesaplamaları

Bölgesel Teşvik Sisteminde 2. bölgede yer alan Kırklareli'nin teşvikli yatırımlardan aldığı pay, il nüfusu ve il GSYH'sının Türkiye içindeki payından oldukça yüksektir. Bu durum teşvik sisteminin bütün TR21 bölgesinde olduğu gibi Kırklareli'de de etkin olarak işlediğini göstermektedir.

Teşvik verilerinden hareketle yaptığımız hesaplamalar, Kırklareli'de yapılan teşvikli yatırımların ölçek ve sermaye yoğunluğu açısından yıldan yıla değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Buna rağmen Kırklareli'de yapılan yatırımların genellikle büyük ölçekli olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 31 Teşvikli Yatırımlar İçinde Kırklareli'nin Payı (%)

Yıl	İstihdam	Sabit yatırım tutarı (TL)	Belge adedi
2005	3,97	4,63	2,99
2006	3,75	2,55	2,68
2007	1,58	1,84	2,30
2008	2,97	1,96	2,50
2009	3,04	3,31	1,97
2010	1,87	2,37	1,78
2011	2,18	1,91	2,39
2012	2,54	1,98	2,79
2013	2,03	4,04	2,77

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı verilerinden hesaplanmıştır.

Tablo 32 Kırklareli'de ve Türkiye'de İstihdam Yaratma Maliyeti, Bin TL

Yıl	Kırklareli		Türkiye	
	İstihdam Yaratma Maliyeti	Belge Başına Yatırım Tutarı	İstihdam Yaratma Maliyeti	Belge Başına Yatırım Tutarı
2005	122	7.140	104	4.609
2006	91	5.150	133	5.394
2007	209	6.530	180	8.172
2008	148	6.741	225	8.628
2009	383	21.761	352	12.936
2010	528	20.025	417	15.091
2011	376	9.792	429	12.262
2012	306	9.426	393	13.323
2013	982	27.487	493	18.830

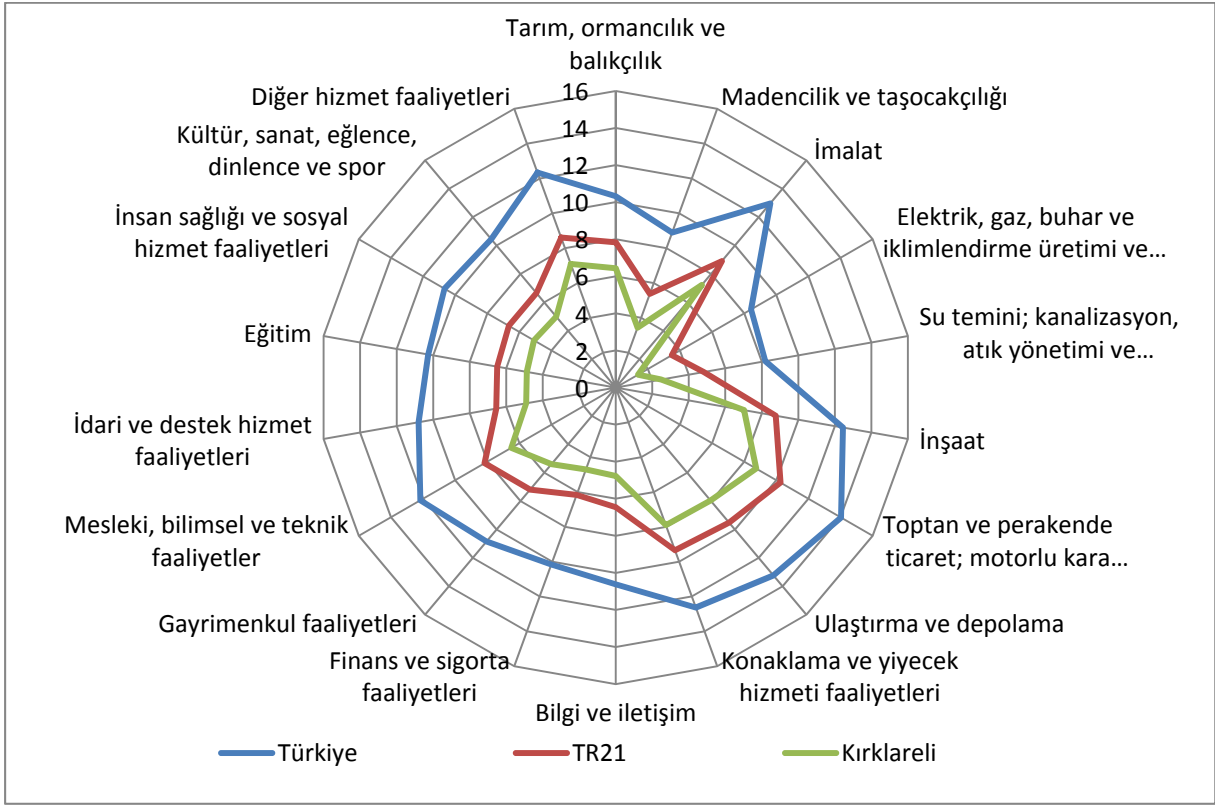
Kaynak: Ekonomi Bakanlığı verilerinden hesaplanmıştır.

GİRİŞİMLERİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Girişimlerin sektörel dağılımı itibariyle, Kırklareli tarım sektöründe yer alan girişim sayısının fazlalığı ile dikkat çekmektedir. İmalat sanayi girişimlerinin nispeten az oluşu ildeki büyük ölçekli sanayi kuruluşlarının yerel bir yan sanayi yaratamadığına, sanayi kuruluşlarının varlığına rağmen il nüfusunun tarımsal karakterini koruduğuna işaret etmektedir.

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Organize sanayi olarak planlanmış alanların üçte biri doldurulmuş değil. Bu yüzden sanayi kaçınılmaz olarak artacaktır. Fakat asıl patlamayı yaratacak, katma değerli bilgi/beceri gerektiren sektörler olacaktır. Hizmetler sektörü de gelişecektir.

Şekil 12 Girişimlerin Sektörel Dağılımı, 2013

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistik verilerinden üretilmiştir.

Kırklareli’de nüfus artışının düşük olması hizmetler sektörünü de etkilemektedir. Sanayileşmeye rağmen fabrika merkezlerinin Kırklareli dışında olması, birimin il dışına çıkmasına neden olmakta, zengin nüfusun artmıyor olması nedeniyle modern hizmetler sektöründeki gelişme sınırlı kalmaktadır. Gelişim hızının düşük olması esnafın satışlarını da etkilemektedir. Kırklareli’de esnafın diğerlerinden pazar kaparak büyüdüğü görülmektedir. (Güllüdağ, 2014)

Vakıfbank Şube Müdürü Ahmet Şahin Güllüdağ: 10 sene önceki esnaf artık piyasadan çekilmiş durumda. Bu kazanç bana yeter diyenler de var. Yerel müteşebbisler hep mazbut. Eskiden rakipleri olmadığı için çok kazanmışlar. Bugün o kazançlar yok. Artık korkuyorlar, yatırım yapmıyorlar. Yerel düşünüyorlar.

Tablo 33 Girişimlerin Sektörel Dağılımı, 2013

	Toplam girişimler içindeki pay (%)			Kırklareli'nin TR21 içindeki payı (%)		
	Türkiye (1)	TR21 (2)	Kırklareli (3)	%	(3)/(1)	(3)/(2)
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	0,9	3,0	3,5	24,6	4,027	1,164
Madencilik ve taşocakçılığı	0,2	0,3	0,2	14,3	0,834	0,676
İmalat	12,1	8,7	7,7	18,7	0,638	0,883
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,1	0,0	0,0	12,1	0,172	0,573
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,1	0,1	0,1	9,7	0,655	0,458
İnşaat	7,2	7,6	6,3	17,5	0,872	0,829
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	35,2	33,8	35,1	21,9	0,997	1,037
Ulaştırma ve depolama	15,9	16,0	16,0	21,1	1,006	0,998
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	8,7	13,5	15,1	23,7	1,741	1,119
Bilgi ve iletişim	1,2	0,8	0,7	18,4	0,570	0,872
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,7	0,6	0,6	23,1	0,835	1,093
Gayrimenkul faaliyetleri	1,5	1,6	1,2	16,6	0,844	0,784
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5,5	4,2	3,7	18,9	0,681	0,892
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	1,4	0,8	0,8	19,5	0,545	0,920
Eğitim	0,8	0,8	0,7	19,8	0,896	0,937
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1,2	0,9	0,9	20,7	0,745	0,981
Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor	1,0	0,9	0,8	18,9	0,841	0,895
Diğer hizmet faaliyetleri	6,5	6,5	6,7	21,9	1,036	1,038
Toplam	100	100	100	21,1	1,000	1,000

Kaynak: TÜİK verileri ile yazarın hesaplamaları.

KIRKLARELİ İÇİN SEKTÖREL REKABET GÜCÜ AYRIŞTIRMASI

Bu bölümde Kırklareli ilinin 2008-2012 yılları arasında nasıl bir ekonomik performans sergilediği ve bu performansta önemli rol oynayan sektörler mercek altına alınmıştır. Bu kapsamda bölge büyümesinin ardında yatan nedenler sektörel kompozisyona ayırma süreci olarak da bilinen shift share metodu vasıtasıyla incelenmiştir.

LİTERATÜR TARAMASI VE YÖNTEM

1940'lı yıllara kadar uzanan shift share analizinin bölgesel kalkınma perspektifine uygun bir analitik teknik olarak kullanılması 1960 yılında Dunn ile başlar. Dunn'a göre shift share metodu ekonomik aktivite içinde bölgesel özelliklere ilişkin de bilgi verir. (Herath J. S., 2013) Bu metod bölgesel kalkınma, kent çalışmaları, ekonomi politik, pazarlama, coğrafya (Herath J. S., 2013) ve dış ticaret (Fotopoulos G. K., 2010)) gibi alanlarda yaygın olarak kullanılmaktadır.

Klasik shift share analizini genel olarak şu şekilde ifade etmek mümkündür. Bölgede üretim, istihdam, girişim sayısı gibi temel parametrelerdeki toplam büyüme ayrıştırılır ve üç kısımda incelenir. İlk kısımdaki referans bölge ulusal ekonomiye karşılık gelmektedir, istihdam ya da girişim sayılarında ülke genelinde toplam büyümenin etkisine bakılır. Bu kısım ulusal pay (NS) olarak adlandırılmaktadır. İkinci kısımda sektörel yapıdaki değişimin etkisini anlamak üzere bölgedeki sektörlerin ulusal ölçekte hızlı ya da yavaş büyüüp büyümediği araştırılır ve sektör payının (IM) bölgedeki etkisi ölçülür. Son olarak da bölgenin kendi avantajlarının ya da dezavantajlarının ölçümlendiği bölge payı (RS) yer alır. (Haynes K. E., 1997)

NS terimi ulusal etkiyi, IM terimi sektörel etkiyi ve DS terimi rekabet gücü etkisi ifade etmektedir.

"i" terimi "r" bölgesindeki sektörü, E_r terimi, "r" bölgesinde "i" sektöründeki istihdamı, " g_{ir} " terimi "r" bölgesinde "i" sektöründeki toplam istihdamda büyüme ya da azalmayı, " g_{in} " terimi "n" referans alanında "i" sektöründeki istihdamın büyüme ya da azalmasını ifade etmektedir.

$$NS \equiv E_r g_n \quad (1)$$

$$IM \equiv E_r (g_m - g_n) \quad (2)$$

$$DS \equiv E_r (g_{ir} - g_{in}) \quad (3)$$

Bölgedeki toplam kayma

$$TS \equiv NS + IM + DS \quad (4)$$

olarak hesaplanır.

$$TS \equiv E_r g_n + E_r (g_m - g_n) + E_r (g_{ir} - g_{in}) \quad (5)$$

Öte yandan Barff and Knight (Barff & Knight III, 1988) ulusal ekonomideki büyüme ve bölge ekonomisinin büyümesi arasındaki farkların yüksek ya da ele alınan zaman süresi içerisinde kriz vb. şokların olduğu durumlarda geleneksel shift share yaklaşımının uygun olmadığını ve dinamik shift share yaklaşımının daha açıklayıcı olduğunu belirtmektedir. Bu yaklaşımla ulusal pay, sektörel pay ve bölge payı yıllık bazda hesaplanır ve onların toplamı değerlendirmeye alınır. Harris 1994'te (Harris) yaptığı çalışmada ise 1981-82 krizi ile 1990-1991

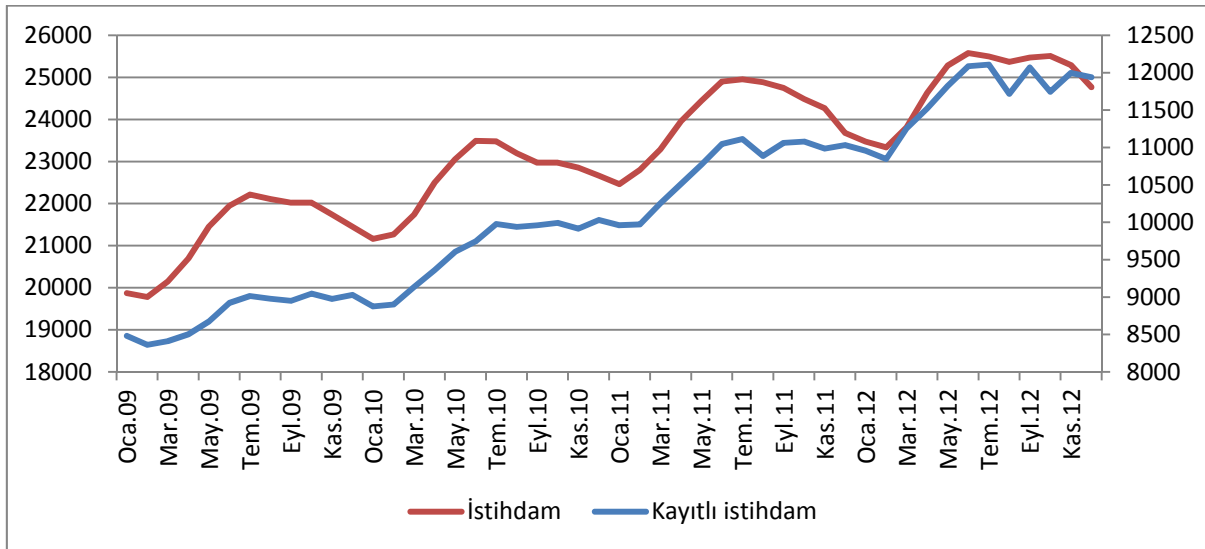
krizi arasındaki farkları karşılaştırmak için dinamik bir model kurmaktadır ve byylelikle Nevada eyaleti ve u alt bölgenin krize karşı farklı tepkiler verdiğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada dinamik shift share yaklaşımı benimsenmektedir. 2008-2012 yıllarını kapsayan bu dönem içinde dünya ekonomisi büyük bir kriz yaşamıştır. Türkiye ekonomisi de doğal olarak bu krizden 2008-2009 yıllarında sert bir şekilde etkilenmiştir. Dolayısıyla, bu krizin etkilerini elimine etmek amacıyla yıllık bazda değişimlerin toplamını ele alan dinamik shift share metodu uygulanmıştır (İzmen ve Daş, 2014).

VERİ

Veri kaynağını Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından sağlanan ile göre sektörel bazda girişim ve işgücü istatistikleri oluşturmaktadır. SGK verilerinin sadece kayıtlı istihdamı göstermesi dolayısıyla tahminin yanlı olması kaçınılmazdır, ancak yine de gelişimi göstermesi açısından önemli bilgiler de sunmaktadır. Nitekim 2009-2012 yılları arasında ülke genelinde aylık bazda TK'ten alınan istihdam ve SGK'dan alınan kayıtlı istihdam verileri arasındaki korelasyon %95,4 seviyesindedir. Dolayısıyla, bu korelasyon seviyesi bu dönem arasında SGK verilerinin kullanılmasında oluşabilecek hata payının düşük olabileceğini göstermektedir (İzmen ve Daş, 2014).

şekil 13 2009-2012 Yılları Arasında Kayıtlı İstihdam ve İstihdam Serilerinin Gelişimi

Kaynak: SGK ve TK

Hem girişim hem iş gücü istatistiğinin kullanılması bölgedeki sektörel verimliliği yorumlama açısından da yardımcı olabileceği düşünülmektedir. (Haynes, Dinc, 1997, s. 205) Ancak elbette ki verimlilik için üretim verilerinin de kullanılması gerekmektedir (İzmen ve Daş, 2014).

DEĞERLENDİRME

Ayrıştırma analizinde sonuçlar iki başlıkta incelenmektedir. Sektörlere göre istihdam ve girişim bazında rekabet incelemesi yapılmıştır. İkinci grupta ise değişim teknoloji gruplarına² göre bileşenlerine ayrıştırılmıştır.

Tablo 34 Girişim Sayıları ve İstihdamda 2008-2012 Yılları Arasında Değişim Oranı (%)

Sektörler	Kırklareli Girişim Sayıları (%)	Türkiye Girişim Sayıları (%)	Kırklareli İstihdam (%)	Türkiye İstihdam (%)
Bilgi ve iletişim	1.025	480	2.075	505
Diğer hizmet faaliyetleri	-22	8	-45	-9
Eğitim	-18	16	3	44
Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	-13	-17	-18	2
Finans ve sigorta faaliyetleri	-26	23	-27	20
Gayrimenkul faaliyetleri	0	1.311	0	1.896
Hane halkları tarafından kendi kullarımlarına yönelik olarak üretilen ayırım yapılmamış mal ve hizmetler	167	320	-41	-7
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	95	65	150	113
İmalat	9	17	6	24
İnşaat	43	25	40	44
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	208	287	258	229
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	466	520	487	341
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	-68	-72	-72	-69
Maden ve Taşocakçılığı	61	36	51	23
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-14	-19	-29	-28
Tarım	93	56	80	48
Toptan ve perakende ticaret	40	36	47	43
Ulaştırma ve depolama	39	83	28	55
Suyun toplanması ve arıtılması/atık maddelerin değerlendirilmesi	33	28	200	-15
Toplam	30	31	21	36

Kaynak: SGK verilerinden hazırlanmıştır.

Sektörlerin bu dönem içinde gelişim hızlarına baktığımızda Kırklareli'deki toplam girişim sayılarındaki artış hızı ülke genelindeki artış hızının kısmen gerisinde kalmıştır. Ancak tarım ve inşaat gibi sektörlerde girişim sayıları o sektörlerin artış hızının çok üzerine çıkmıştır. İlin kayıtlı istihdamdaki toplam artış hızı ise ülke genelinin çok gerisinde kalmıştır. İmalat,

² Hizmetler sektörü için teknoloji gruplarına göre ayrıştırmada Eichengreen ve Gupta(2009) çalışması kullanılmıştır. İmalat sanayinin teknoloji seviyesine göre ayrıştırılmasında EUROSTAT gruplandırılması baz alınmıştır.

ulaştırma ve depolama gibi sektörlerde istihdam kaybı gözlenirken, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, su atığın toplanması ve arıtılması sektörlerinde ise çok belirgin bir istihdam artışı görülmektedir. Bu rakamlar turizmin ilde canlanmaya başladığına yönelik önemli bir ipucu vermektedir. Ayrıca suyun toplanması ve arıtılması/atık maddelerin değerlendirilmesi kalemlerinde görülen artış ilde çevreyi korumaya yönelik adımlar atılmaya başladığını düşündürtmektedir.

Tablo 35 İstihdama Göre Sektörel Kompozisyon

Sektörler	Ulusal pay	Sektörel pay	Bölgesel Pay	Toplam Büyüme
Bilgi ve iletişim	106	354	-129	332
Diğer hizmet faaliyetleri	364	-525	-695	-856
Eğitim	431	51	-443	39
Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	324	-309	-185	-170
Finans ve sigorta faaliyetleri	147	-62	-221	-136
Gayrimenkul faaliyetleri	10	63	-18	55
Hane halkları tarafından kendi kullarımlarına yönelik olarak üretilen ayırım yapılmamış mal ve hizmetler	3	1	-11	-7
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	754	937	219	1.911
İmalat	6.925	-2.003	-3.611	1.312
İnşaat	2.085	493	-331	2.248
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	159	379	68	607
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	240	825	206	1.271
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	132	-582	-128	-579
Maden ve Taşocakçılığı	218	-81	113	250
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	467	-980	-42	-555
Tarım	313	78	252	643
Toptan ve perakende ticaret	1.453	211	81	1.745
Ulaştırma ve depolama	892	411	-563	739
Uluslar arası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	1	-4	3	-1
Suyun toplanması ve arıtılması/atık maddelerin değerlendirilmesi	73	-109	305	268
Toplam	15.097	-851	-5.130	9.116

Kaynak: SGK ve yazarın hesaplamaları.

Sektörel kompozisyonlara baktığımızda istihdamda, tarım, suyun toplanması ve arıtılması/atık maddelerin temizlenmesi, idari ve destek hizmet faaliyetleri ile konaklama ve yiyecek içecek hizmeti ve toptan ve perakende ticaret faaliyetlerinde il rekabet gücü kazanmaktadır. Girişim sayılarına göre de bu sektörler ilde rekabet gücünü artırmaktadır. Sadece konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinde girişim sayılarındaki artışın ulusal ve sektörün büyüme etkisinin baskın olduğu, ilin rekabet gücü olmadığı görülmektedir. Yine de ilde toplam girişim sayısındaki artışın bir kısmının bu sektörden geldiği göz önüne alınırsa ilde bu süre zarfında turizmde önemli bir canlanma yaşandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tablo 36 İşyeri Sayısına Göre Sektörel Kompozisyon

Sektörler	Ulusal pay	Sektörel pay	Bölgesel Pay	Toplam Büyüme
Bilgi ve iletişim	9	40	-8	41
Diğer hizmet faaliyetleri	53	-42	-66	-56
Eğitim	45	-21	-53	-29
Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	81	-132	18	-33
Finans ve sigorta faaliyetleri	39	-10	-66	-37
Gayrimenkul faaliyetleri	3	19	4	26
Hane halkları tarafından kendi kullarımlarına yönelik olarak üretilen ayırım yapılmamış mal ve hizmetler	1	9	-5	5
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	125	96	56	277
İmalat	247	-104	-65	78
İnşaat	300	-56	126	370
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	20	75	-19	75
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	69	346	-33	382
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	51	-248	3	-194
Maden ve Taşocakçılığı	15	1	6	22
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	98	-171	22	-52
Tarım	36	22	29	88
Toptan ve perakende ticaret	406	48	39	493
Ulaştırma ve depolama	166	213	-179	200
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0	-2	1	-1
Suyun toplanması ve artırılması/atık maddelerin değerlendirilmesi	7	-1	1	7
Toplam	1.770	81	-189	1.662

Kaynak: SGK ve yazarın hesaplamaları.

İmalat sanayi ise hem istihdam hem de girişim bazında ildeki rekabet gücünü yitirmektedir. Yaratılan istihdamın sadece %14'ü imalat sanayinden gelmektedir. İnşaat sektöründe ise durum biraz daha karışıktır. İstihdam düzeyinde ilde rekabet kaybı görülürken girişim bazında artış gözlenmektedir. Bir yandan da istihdamdaki büyümenin dörtte biri inşaat sektöründe ileri gelmektedir. Dolayısıyla, inşaat sektörünün son beş yılda ivme kazandığını söylemek mümkündür. Finans ve sigorta faaliyetleri ilde kan kaybetmektedir. Hem girişim hem de istihdam bazında gerileme belirgindir. Finans hizmetlerinin gerilemesi il için bir tehlike yaratmaktadır. Zira geleceğin fonlanması için daha fazla finansal araca ihtiyaç duyulduğu kesindir. Kısım III'te finans bölümünde yer verilen ile ilişkin finansal sektör verilerinin analizinde de de ilin Türkiye'nin hızlı gelişimine ayak uyduramadığı endişelerini destekler niteliktedir. Türkiye'deki toplam mevduat içinde Kırklareli'nin payı gerilemekte, ilin kredi kullanımı içindeki sırası geriye düşmektedir.

Genel olarak ayrıştırma analizi ilde büyük bir yer tutan hizmetler, inşaat ve imalat sektörlerindeki gelişimde esas belirleyicinin Türkiye ekonomisindeki hızlı büyüme olduğunu göstermektedir. Bu sektörler arasında bölgenin tamamen rekabet kazandığı bir sektör suyun toplanması ve artırılması sektörleridir. Son yıllarda bu sektörde bir atılım olduğu belirgindir.

İşyeri sayısında da ülke etkisi bölge etkisinin üzerindedir. İl işyeri sayısındaki büyümede rekabetçi gücünü yitirmiştir. İlin katkısı ya negatif ya da kısıtlı bir orandadır.

Sektörel büyüme ayrıştırmasını teknoloji gruplarına göre sınıflandırarak yaptığımızda istihdamda hizmetler sektöründe ilin rekabet gücü kaybetmeye başladığı görülmektedir. Özellikle modern hizmetler sektöründe bu süre içerisinde istihdam bazında gerileme görülmektedir. Finans ve profesyonel meslek gruplarının istihdamında görülen düşüş temel olarak modern sektörlerdeki gerilemeyi belirlemektedir. Öte yandan, modern hizmetler grubunda girişim sayılarında bir artış görülmektedir, bu durum bu sektörlerde bu süre zarfında verimliliğin artmış olabileceğine dair bir izlenim bırakmaktadır. Geleneksel ve hibrid hizmetler sektörlerinde ise ilin rekabet gücünde bir gerileme görülmektedir fakat yeni yaratılan istihdamın yarından fazlasının bu sektörlerden geldiği de gözlerden kaçmamaktadır.

Tablo 37 Teknoloji Gruplarına Göre İstihdam Bazında Rekabet Gücü Ayrıştırması

Sektörler	Ulusal pay	Sektörel pay	Bölgesel Pay	Toplam Büyüme
Düşük Teknolojili Sanayi	4.906	-718	-2.924	1.264
Enerji	397	-476	177	98
Geleneksel Hizmetler	2.859	743	-1.159	2.443
Hibrid Hizmetler	1.264	1.140	-9	2.395
İnşaat	2.085	493	-331	2.248
Maden ve Taşocakçılığı	218	-81	113	250
Modern Hizmetler	1.037	-832	-478	-273
Orta-Düşük Teknolojili Sanayi	1.521	-767	-589	165
Orta-Yüksek Teknolojili Sanayi	478	-116	-1.254	-892
Tarım	313	78	252	643
Yüksek-Teknolojili Sanayi	20	-27	783	775
Toplam	15.097	-563	-5.418	9.116

Kaynak: SGK ve yazarın hesaplamaları.

Sanayinin teknolojik gelişimine baktığımızda sanayi genel olarak ilde rekabet gücünü kaybetmeye başlamıştır. Düşük teknoloji sanayi ilde yeni yaratılan istihdamda etkili olmasına karşılık bu grupta istihdam artışının sadece ulusal büyümeden kaynaklanması dikkat çekmektedir. Orta düşük teknoloji sanayi yavaşlarken, orta yüksek teknoloji sanayi istihdamında ise bir kan kaybı görünmektedir. Girişim bazında orta ileri teknoloji grubu için benzer bir tablo söz konusudur. Orta düşük teknoloji grubunda yaratılan kısıtlı istihdama karşılık 21 firma eklenmiştir. İleride bu alanda istihdam bazında bir ilerleme görmek şaşırtıcı olmayacaktır.

Yüksek teknoloji sanayide sektörlerin ülke genelinde yüksek oranda rekabet gücü kaybettiği görülmektedir. Bu durumun SGK verilerinde oluşan bir sıkıntıdan ileri geldiği anlaşılmaktadır. 2008-2012 döneminde yüksek teknoloji sanayi grubunda yer alan bilgisayar, elektronik ve optik ürünlerin imalatında TÜİK tarafından derlenen sanayi üretim endeksi verileri %105 artış göstermesine karşılık, SGK verilerine göre işyeri sayısı %50, istihdam edilenler ise %33 daralmıştır. Keza yine bu grupta yer alan temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatında TÜİK tarafından derlenen sanayi üretim endeksi verileri sadece %38 artış göstermesine karşılık, SGK verilerine göre işyeri sayısı %467, istihdam edilenler ise %205 gibi yüksek bir oranda artmıştır. Bu grubun toplam imalat içerisindeki payı çok küçük olduğundan analizden çıkarılmamıştır. Ancak ilde bu alanda faaliyet gösteren büyük ölçekte bir firmanın son beş yılda faaliyete geçtiği görülmektedir. Bu ilin katma değeri yüksek ürünlere geçişi bağlamında iyi bir haberdur.

Tablo 38 Teknoloji Gruplarına Göre Girişim Bazında Rekabet Gücü Ayrıştırması

Sektörler	Ulusal pay	Sektörel pay	Bölgesel Pay	Toplam Büyüme
Düşük Teknolojili Sanayi	157	-15	-84	58
Enerji	88	-131	17	-26
Geleneksel Hizmetler	649	238	-210	677
Hibrid Hizmetler	229	237	-47	419
İnşaat	300	-56	126	370
Maden ve Taşocakçılığı	15	1	6	22
Modern Hizmetler	205	-139	-33	34
Orta-Düşük Teknolojili Sanayi	47	-39	13	21
Orta-Yüksek Teknolojili Sanayi	42	-23	-21	-2
Tarım	36	22	29	88
Yüksek-Teknolojili Sanayi	1	-2	2	1
Toplam	1.770	93	-201	1.662

Kaynak: SGK ve yazarın hesaplamaları.

Kırklareli’de ekonomi içindeki yeri güçlü olan tarım sektörü ilde canlanma eğilimi göstermektedir. Hem girişim hem istihdam bazında bu sektörde bir artış yaşanmaktadır. Artışta ilin kendi rekabet gücü de oldukça etkilidir. İnşaat sektöründe ise istihdamın artışında il rekabet gücü kaybederken girişim sayıları artışında rekabet gücü kazanmaktadır. İnşaat sektörü, geleneksel hizmet ve hibrid hizmet sektörlerinden sonra hem istihdamda hem de girişim sayısındaki artışın en fazla olduğu sektördür. Nitekim gerek yapılan görüşmeler ve sonuçları Kısım IV’te özetlenmiş olan Girişimci ve Gençlik anketleri inşaat sektörünün Kırklareli’de hızlı bir gelişme içerisinde olduğunu teyit etmektedir. Bu durum ilde sektöre yönelik yeni yatırımlar olabileceğini düşündürmektedir.

SANAYİ

Kırklareli ilinde sanayi siciline kayıtlı şirketlerin ilçelere göre dağılımına bakıldığında ilk sırada %45,16 ile Lüleburgaz gelmektedir. Lüleburgaz’ın bu ağırlığına rağmen ilçede az sayıda büyük fabrikaların olduğu ve sanayinin cam, tekstil gibi belli sektörde yoğunlaşmış olduğu görülmektedir (Halebak, 2014). Lüleburgaz’ı sırasıyla Kırklareli Merkez ve Babaeski izlemektedir. Bu üç ilçe sanayi işletmelerinin neredeyse %95’ine ev sahipliği yapmaktadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 97).

Sanayi işletmeleri gıda imalatı, giyim ve tekstil ürünleri ve cam imalatında yoğunlaşmıştır.

Kırklareli’de imalat sanayide istihdam artışı toplamda %6 ile oldukça sınırlı bir düzeyde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, imalat sanayi alt kırılımlarında artış ve azalış sektörler bazında çeşitlilik göstermektedir. İmalat sanayideki artışın önemli bir kısmı temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatından gelmiştir. O bir firmanın eklenmemesi durumunda ilde sanayinin bu süre zarfında yarattığı istihdam 600 kişi seviyesine düşmektedir. Tekstil ürünlerinin imalatı da ilde önemli bir faktör olarak yine ön plana çıkmaktadır. 631 kişinin istihdam olarak eklendiği bu sektörde ancak il rekabet gücü kaybetmektedir. Kağıt ve kağıt ürünlerini imalatı diğer büyüyen önemli sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Orman alanlarının bu denli geniş olduğu bir ilde bu sektörün

büyümesi şaşırtıcı değildir. Nitekim bu sektörün büyümesindeki itici güç ilin kendi özgü koşullarından ileri gelmektedir.

Prof. Dr. Besim Dellaloglu: Kırklareli sanayileşme furcasını kaçırmış. Başka bir konsept bulmalı. Postmodern bir şeyler olursa kalkınır ama bunun için zihniyet değişikliği gerekiyor; o da nasıl gerçekleşir bilemem.

Sanayi bölgede eskisi kadar hızlı gelişmemektedir. Geçmiş dönemdeki fabrikalar varlığını sürdürmekte, geçmişteki fabrikalar kapanmıyor olmasına rağmen, yeni tesis pek kurulmamaktadır (Balaban, 2014).

Lüleburgaz Ticaret ve Sanayi Odası Üyesi Kadri Erol: Sanayileşmede bir tıkanma başladı. İş beğenmeme nedeniyle sanayide işverenler istihdam sıkıntısı çekiyor.

Öte yandan il özellikle kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatının istihdamında çok ciddi bir oranda gerileme yaşamaktadır. Girişim sayısı aynı kalmasına karşılık sektörün istihdamında bu denli bir gerileme yaşanması ya verimlilikten ileri gelmektedir ya sektörde ciddi bir küçülme yaşanmaktadır. Nitekim orta yüksek teknoloji ürünlerde görülen gerilemede bu sektörde daralma çok ciddi etkili olmuştur benzerdir.

Girişimci Pinhas Haleva: Herkes yemek işi yapıyor. Hiç kimse ciddi işle uğraşmıyor. Türkiye’de siyasi ortam sanayiye uygun değil. Sanayi uzun vadeli karar gerektirir. Rüzgar hızla değişir. Açıkta kalırsınız.

Giyim eşyalarının imalatı, makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünlerini imalatı ve kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması sektörleri de istihdam bazında ilde kan kaybetmektedir. Giyim sanayi ilde girişim bazında da azalmaktadır. Ana metal sanayi ve ağaç ürünleri imalatı sektörlerinde de ilde bir hareketlilik gözlenmektedir, ancak ana metal sanayinin ilde gelişimi ülke genelindeki hızın gerisinde kalmıştır.

İlin rekabet gücünü kaybettiği sektörler ise yukarıda belirtilen istihdam azalışı gösteren sektörlerin yanısıra toplamda istihdamı artmasına karşılık ilde rekabet gücü gerileyen gıda sektörüdür.

Kırklareli’de gıda ve giyim sektörleri gerilerken, hemen yanbaşındaki Edirne’de en iyi performans gösteren sektörlerin bu iki sektör olması, iki il arasında güçlü bir etkileşime işaret etmektedir.

Ancak ilin rekabet gücü kazandığı sektörler azımsanmayacak ölçüde fazladır. Bu kapsamda imalat sanayinin özellikle bazı kalemlerde biraz daha gelişme eğilimi göstereceğini düşünmek çok da yanlış olmayacaktır.

Yine de Kırklareli için yapılan analiz bize ulusal payın büyümede en önemli yeri tuttuğunu göstermektedir. Bu ilde de ulusal ekonominin payı neredeyse bütün sektörler için sektör payı ve bölge payından daha fazladır. Dolayısıyla, bu durum bize ilin rekabet gücünü artırmak için daha çok yola ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Tablo 39 İmalat Sanayi Alt Sektörlerinde Girişim Sayıları ve İstihdamın Dağılımı (%)

Kırklareli	Girişim sayısının dağılımı (2008)	Girişim sayısının dağılımı (2012)	İstihdamın dağılımı (2008)	İstihdamın dağılımı (2012)	Girişim sayılarında 2008-2012 yılları arası değişim oranı	İstihdamda 2008-2012 yılları arası değişim oranı
	%	%	%	%	%	%
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı	9,70	11,32	1,20	1,95	27,06	72,03
Ana metal sanayii	2,97	1,89	4,14	4,53	-30,77	16,04
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	4,11	3,98	0,61	0,64	5,56	11,28
Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0,23	0,21	0,27	0,35	0,00	37,93
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0,34	0,73	0,45	0,62	133,33	44,90
Diğer imalatlar	1,03	0,21	0,06	0,03	-77,78	-46,15
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	6,05	7,44	14,89	14,67	33,96	4,42
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	0,91	0,31	0,12	0,07	-62,50	-44,44
Elektrikli teçhizat imalatı	0,91	0,63	0,33	0,58	-25,00	88,73
Gıda ürünlerinin imalatı	36,64	33,54	15,41	15,30	-0,31	5,26
Giyim eşyalarının imalatı	8,11	4,61	17,73	15,96	-38,03	-4,55
İçeceklerin imalatı	0,23	0,63	0,58	0,59	200,00	7,14
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	0,68	0,63	1,02	2,30	0,00	138,29
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	1,37	2,83	1,36	1,78	125,00	38,64
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	1,71	2,52	1,19	0,47	60,00	-58,14
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	0,80	0,73	4,76	0,17	0,00	-96,23
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	0,23	0,21	0,07	0,10	0,00	0,00
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	10,73	9,75	1,56	1,61	-1,06	9,14
Makine ve teçhizat hariç, fabrikasyon metal ürünleri imalatı	7,99	6,92	2,81	1,59	-5,71	-40,00
Mobilya imalatı	0,57	4,19	0,04	1,00	700,00	2.775,00
Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	0,23	0,63	0,01	0,04	200,00	200,00
Tekstil ürünlerinin imalatı	4,22	5,77	31,35	32,31	48,65	9,27
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	0,00	0,10	0,00	3,27	0,00	0,00
Tütün ürünleri imalatı	0,23	0,21	0,03	0,10	0,00	0,00
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	8,90	6,04

Kaynak: SGK verileri ile yazarın hesaplamaları

Tablo 40 İmalat Sanayi Alt Sektörleri İstihdama Göre Sektörel Rekabet Gücü Ayrıştırması

Kırkliireli Sektörler	Ulusal pay	Sektörel pay	Bölgesel Pay	Toplam Büyüme
Ağaç. ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), saz. saman ve benzeri malzemelerden örölerek eşyaların imalatı	70	-41	159	188
Ana metal sanayii	223	114	-193	144
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	29	-26	12	15
Bilgisayarların. elektronik ve optik ürünlerin imalatı	14	-37	45	22
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	18	21	6	44
Diğer imalatlar	2	1	-9	-6
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	703	-114	-446	143
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	3	-10	-6	-12
Elektrikli teçhizat imalatı	13	-7	58	63
Gıda ürünlerinin imalatı	760	16	-600	176
Giyim eşyalarının imalatı	958	-322	-810	-175
İçeceklerin imalatı	32	0	-22	9
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	44	-3	266	307
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	82	31	1	114
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	72	-67	-155	-150
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	203	-131	-1067	-995
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	4	-2	7	8
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	88	-10	-47	31
Makine ve teçhizat hariç. fabrikasyon metal ürünleri imalatı	46	-76	-214	-244
Mobilya imalatı	30	127	64	222
Motorlu kara taşıtı. treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	1	5	0	6
Tekstil ürünlerinin imalatı	1516	225	-1110	631
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	0	0	753	753
Tütün ürünleri imalatı	12	-33	39	18
Toplam	4923	-340	-3271	1312

Tablo 41 İmalat Sanayi Alt Sektörleri Girişimlere Göre Sektörel Rekabet Gücü Ayrıştırması

Sektörler	Ulusal pay	Sektörel pay	Bölgesel Pay	Toplam Büyüme
Ağaç. ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), saz. saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı	14	-17	26	23
Ana metal sanayii	4	8	-20	-8
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	6	10	-14	2
Bilgisayarların. elektronik ve optik ürünlerin imalatı	0	-2	2	0
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	0	1	3	4
Diğer imalatlar	1	-1	-7	-7
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	9	-1	9	18
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	1	-5	-1	-5
Elektrikli teçhizat imalatı	1	-5	2	-2
Gıda ürünlerinin imalatı	52	-1	-52	-1
Giyim eşyalarının imalatı	9	-1	-35	-27
İçeceklerin imalatı	1	0	3	4
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	1	0	0	0
Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	4	0	11	15
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	3	-3	9	9
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	1	0	-1	0
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	0	0	0	0
Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	15	-6	-9	-1
Makine ve teçhizat hariç. fabrikasyon metal ürünleri imalatı	9	-17	4	-4
Mobilya imalatı	2	17	15	35
Motorlu kara taşıtı. treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	1	2	2	4
Tekstil ürünlerinin imalatı	7	2	9	18
Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	0	0	1	1
Tütün ürünleri imalatı	0	-1	1	0
Toplam	143	-22	-43	78

TARIM

Türkiye topraklarının sadece %3.5'i Trakya'da olmasına rağmen, Türkiye'nin sahip olduğu birinci sınıf tarım arazilerinin yüzde 80'inin Trakya bölgesinde olması, bu bölgeyi doğal olarak tarımda öne geçirmektedir. Ancak 1970'lerden sonra gelişen hızlı ve plansız sanayileşme döneminde bu durum göz ardı edilerek, verimli tarım arazileri sanayiye açılmıştır. Hem tarım arazilerinin daralması, hem de sanayinin toprak ve su üzerindeki kirletici etkisi, çok büyük potansiyeli olan tarıma ket vurmuştur.

Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak: Tarım mı sanayi mi sorusu doğru değil, tarımla gelebileceğimiz yer bellidir. Bunun birlikte yürüyebileceği şekilleri bilmemiz lazım. Hollanda Trakya kadar bölgede ama geldiği yer belli.

Kırklareli’de Kırklareli İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü 2010 verilerine göre Kırklareli ilinin %40,39’u tarım arazilerinden oluşmaktadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 73). Bu nedenle Kırklareli’de de tarım önemli bir sektördür. İldeki büyük ölçekli sanayi kuruluşlarına rağmen Kırklareli’de ekonomik aktiviteler içinde tarım sektörü hala önemli bir ağırlık taşımaktadır. Ancak tarımın önemi ilçeden ilçeye farklılaşmaktadır. Kişi başı üretim miktarlarından yola çıkarak nüfusun tarımsal üretimdeki yoğunluğu hesaplamaları, Kofçaz, Pehlivanköy ve Pınarhisar ilçelerinde nüfusun tarımsal faaliyette yoğunlaştığını göstermektedir. İkinci sırada ise merkez, Babeski ve Vize ilçeleri yer almaktadır. Lüleburgaz’da ise nüfus sanayide yoğunlaşmıştır.

Trakya Alt Bölgesi’nde; 409.225 ha arazitarımsal niteliği sulu tarım arazisine uygun olduğuhalde, daha düşük verimli kuru tarım arazisi şeklinde kullanılmaktadır. Potansiyel sulu tarım arazilerinin 54.536 hektarlık kısmı I. Sınıf Tarım Arazisi olup, Kırklareli ilinin Lüleburgaz ve Pınarhisar ilçelerinde, Edirne ilinin; Keşan, İpsala, Merkez ve Havsa ilçeleri ile Tekirdağ ilinin Saray ilçesinde yer almaktadır. Bu arazilerde, sulu tarıma uygun olduğu halde kuru tarım yapılması, verim miktarı ve ürün çeşitliliği dikkate alındığında üretim değeri kayıplarına neden olmaktadır. (T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2009).

Balaban Dondurma İşletme Sahibi Sedat Balaban: Trakya’nın en verimli toprakları Ergene havzası taşkın altında. Atıl durumda.

Teknolojideki gelişmeler nedeniyle, neredeyse tüm tarım alanları sulanabilir arazi haline gelmiş olsa da, Kırklareli’de toprakların sadece %19’unda sulu tarım yapılmaktadır. Modern sulama tekniklerinin kullanım oranı ise çok düşüktür. Bu durum, zaten kıt olan su kaynaklarının verimsiz bir şekilde kullanılması sonucunu doğurmaktadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 90-91).

Girişimci Pinhas Haleva: Tarım köylülerden büyük çiftliklere dönüyor. Daha bilinçli yapılacak bu iyi ama köylüler işsiz kalıyor. Kente geliyor. Şehirle bütünleşme olmuyor.

Tarım sektörünün karşı karşıya olduğu en önemli sorun kırsal alandaki nüfusun azalması ve yaşlanmasıdır. 2007-2012 döneminde Kırklareli’nin köy nüfusu %31,8 azalmıştır. Beş sene gibi kısa bir süre içinde köylerde yaşayanların üçte bir oranında azalmış olması, mekanizasyon eğilimlerine rağmen, tarımsal üretim açısından sıkıntı yaratmaktadır.

Arazi parçalanmasının da etkisiyle ortalama toprak büyüklüğü azalmıştır. Trakya’daki diğer illere kıyasla Kırklareli’de arazilerin daha küçük ölçekli olduğu tespit edilmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 74).

LÜSİAD Başkanı Ahmet Azmi Mutlu: Köyden şehre göç süreci tamamlandı. Köy nüfusu stabilize oldu.

Nüfus azalmasının yanı sıra, kırsal alanlarda nüfusun hızla yaşlandığı da dikkati çekmektedir. Pehlivanköy, Kofçaz gibi ilçelerde ortalama yaş 45’in de üzerindedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 33). Tarımda mekanizasyon nedeniyle daha az işgücü kullanılması, kırsal alanlarda sosyal yaşamın geri kalmışlığı, arsa talebinin tarımsal üretimde arazi maliyetlerini çok yükseltmiş olması gibi nedenler kırsal bölgelerden önemli bir nüfus göçüne yol açmıştır.

Bununla beraber bölgede ikamet edenlerin birçoğu tarımı ikincil iş olarak yapmaya devam etmektedirler (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 34). Kırsal alandan kente göç etmiş olmalarına rağmen, diğer sektörlerde mavi yakalı olarak çalışanlar arasında hasat zamanı köylerine giderek tarımla uğraşmaya devam edenler olduğu bilinmektedir. Bu kişilerin bir bölümü köylerinde yaşamaya devam ediyorlardı. Ayrıca; yıllık izinlerini özellikle hasat zamanı kullanmaya özen gösteriyorlardı. (Kovanlıkaya, 2014).

Kırklareli Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmış Doç. Dr. Alev Erkilet: Dönüşüm bu hızla giderse, köylerde halk verimli toprakları satar, kent merkezlerindeki inşaatlardan yer alır ve buralardan elde edeceği kira geliri üzerinden hayatını sürdürebilir. ve bu geçiş çok hızlı olabilir.

Trakya Kalkınma Ajansı'na göre, günümüzde Trakya'nın genelinde yaygın olarak üretilen buğday ve ayçiçeği gibi ürünleri yetiştirerek bir ailenin yaşamını idame ettirebilmesi yaklaşık olarak 100 dönümlük bir arazi varlığının sahip olmasını gerektirmektedir. Arazi büyüklüğün 50 dönümün altına düşmesi geçim sorunlarına yol açmaktadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 65). Oysa artan nüfus ve miras nedeniyle arazi parçalanması, tarımın küçük arazilerde yapılması ile sonuçlanmakta, küçük araziler, toprak işleme, sulama ve diğer tarım uygulamalarında uygun ölçeğin yakalanamamasına yol açmakta ve tarımsal verimliliği aşağı çekerken, çiftçilerin gelir seviyelerini düşürmektedir. Tarımda verimliliğin düşmesi, arazileri tarım için rantable olmaktan çıkartarak çiftçilerin yaşamlarını devam ettirebilmek için tarım arazilerini satarak kente göç etmesine yol açmaktadır. Bu satışlar tarım arazilerinin daha da küçülmesi ile sonuçlanmaktadır. Kırklareli'deki tarım arazilerinin %78'i geçimlik düzey olan 100 dekarın altında, yarısı ise 50 dekarın da altındadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 74).

Tarımsal girdi fiyatlarının tarımsal ürünlerin fiyatlarından daha hızlı artıyor olması, tarımda makinalaşma eğilimleri ve büyük ölçekli üretimin artıyor olması, küçük ölçekte üretim yapan çiftçileri zor durumda bırakmaktadır. Küçük üreticiler arasında profesyonel yardımlaşma ve iş birliği olanaklarının geliştirilebilmesi, ölçek ekonomisinden kaynaklanan bu tür sorunların aşılmasını kolaylaştıracaktır.

Trakya'da birim alana kullanılan toplam gübre miktarı Türkiye ortalamasının iki katı kadardır. Aşırı gübre kullanımı uzun vadede toprak ve su kalitesinde sorunlara yol açmaktadır. Aşırı azot kullanımı, yer altı sularının kirlenmesine ve nitrat birikimi sebebiyle canlılara zarar görmesine neden olmaktadır. Toprakta aşırı fosfor birikimi de bitki büyümesini engellemektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 91)

Trakya topraklarının verimli olduğu bilinmesine rağmen, sulama ve gübrelemedeki yanlış uygulamalar ve arazi parçalanması verimliliği aşağı çekmektedir. Örneğin Kırklareli'nin tarımsal üretimi içinde önemli yer tutan arpa ve ayçiçeği üretiminde verimlilik Türkiye ortalamasının altındadır.

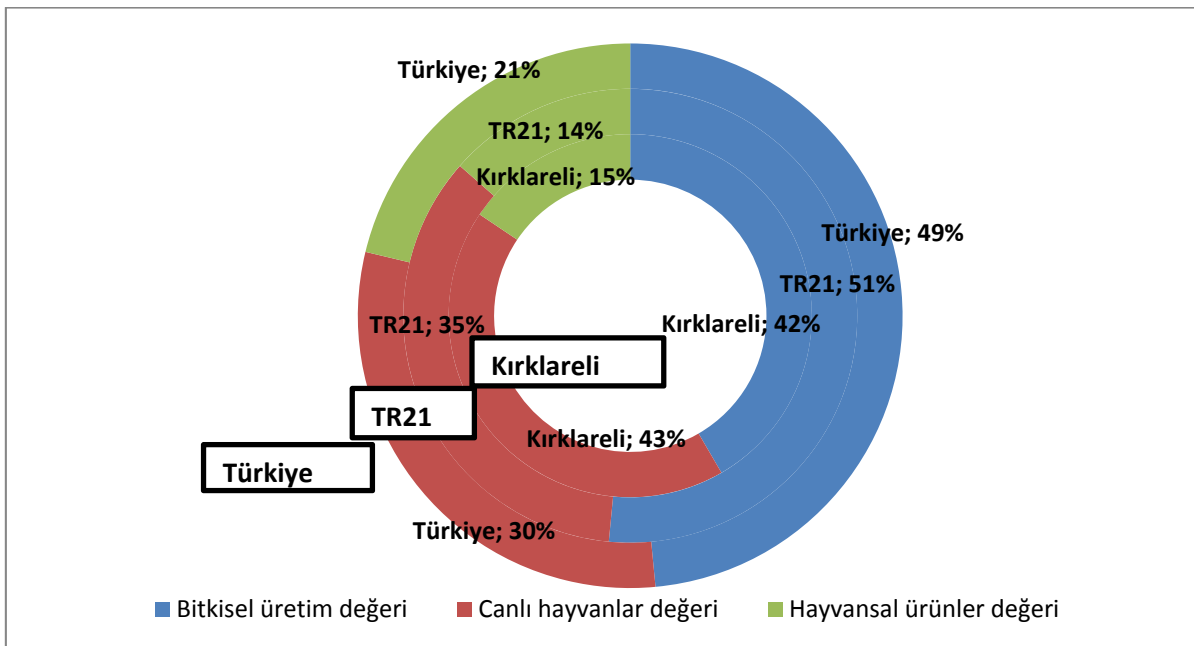
Koçaz Belediye Başkanı Mehmet Balcı: Trakya toprakları en verimli topraklar. Trakya köylüsü yeterince desteklenmiyor. Trakya'da katma değeri çok daha yüksek ürünler yetiştirmek mümkün.

Tarımsal aktiviteler içinde bitkisel üretim değerinin payı Türkiye ortalamasının altındadır. Buna karşılık ilde canlı hayvan değerinin toplam tarımsal üretim içindeki payı Türkiye ortalamasının % 50 üzerindedir.

Tarımsal arazilere olan talebin giderek artması nedeni ile tarımsal arazilerin fiyatının artması bu arazilerin tarımsal üretim için alternatif maliyetini yükseltmiş ve tarımsal üretimi ve kırsal nüfusu olumsuz etkilemiştir.

Serbest Sigortacı Rahmi Bayraktar: Serbest piyasa ekonomisinin kuralları tarımda uygulanmıyordu. Taban fiyat uygulamasına son verildi. Verim yüksek değilse çiftçi için bu uygulama kötü oluyor ve talep düşüyor. Örneğin buğday ve ayçiçeğinde durum böyle.

Şekil 14 Tarımsal Üretim Değeri, 2013

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistik verilerinden üretilmiştir.

Kırklareli Ticaret Borsası Başkanı Turhan Altıntel: Tarımda üretim desenizayılıyor. Tarımsal getiriler düşüyor. Çiftçi rantable olmadığı için bazı ürünlerden vaz geçiyor. Üretimle ilgili desteklerin artırılması çok önemli.

Bitkisel üretimde özellikle buğday olmak üzere tahıl ve ayçiçeği önde gelmektedir. 2008-2012 yılları verilerine göre TR21 Trakya Bölgesi Türkiye ayçiçeği üretim miktarının ortalama olarak %48'ini ekim alanının ise yaklaşık %49'unu karşılamaktadır. Kırklareli ekim alanında %22,2, üretimde ise %20,9'luk oranla TR21 bölgesindeki diğer illerden daha düşük paya sahiptir. (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 78) Türkiye buğday üretiminin yaklaşık %2,07'sini, ayçiçeği üretiminin %7,54'ünü, pirinç üretiminin de %2,59'unu Kırklareli karşılamaktadır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 73). Yemelik baklagiller üretimi ve bağcılık da ilde önem taşımaktadır. Türkiye'nin ilk şeker fabrikası Alpullu Şeker Fabrikası'nın ilde kurulmuş olmasının etkisiyle ilde şeker pancarı ekimi de -eskisi kadar değilse de- önemlidir.

Kırklareli Ticaret Borsası Başkanı Turhan Altıntel: Tarım ve enerji ön plana çıkacak. Tarım, gıda ve enerji etkili olacak. Kırklareli Türkiye'nin Hollandası olacak.

Sebze ve meyve üretiminde potansiyelinin çok altında üretim yapılmaktadır. Sebzeçilik il tarımının küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. Yetiştirilen sebzeler aile içi ve iç pazara dönüktür. 2008-2012 döneminde meyve üretim alanları genişlerken sebze üretim alanlarının gerilemiş olduğu dikkati çekmektedir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 75). Oysa ilin İstanbul'a yakınlığı, sebze ve meyve üretiminde büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ulaştırma altyapısının güçlenmesi, özellikle demiryolu bağlantılarının iyileştirilmesiyle bu potansiyeli harekete geçirmek daha kolaylaşacaktır.

Hatice Kaval, Lüleburgaz Ziraat Odası: Araziler büyük oranda el değiştirdi. Tüketim kalıpları değişti, lüks tüketim arttı. Araziler bölündü, 18 yaşındaki asgari ücretle çalışan tarım üretiminden uzaklaştı. Kaydırılan çiftçi araziler, bir sosyal patlamaya neden olur diye endişe ediyorum. Çiftçilikten kaçarken eğitilmiş bir eleman olarak kaymıyor. Bir mesleksizleştirme olgusu.

2008-2012 dönemi TÜİK verilerine göre Kırklareli ilinde büyükbaş hayvanların ortalama %83,76'sı kültür sığırlarından oluşurken, küçükbaş hayvan sayısı içinde en büyük pay %77,36 ile yerli koyuna aittir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 85-86).

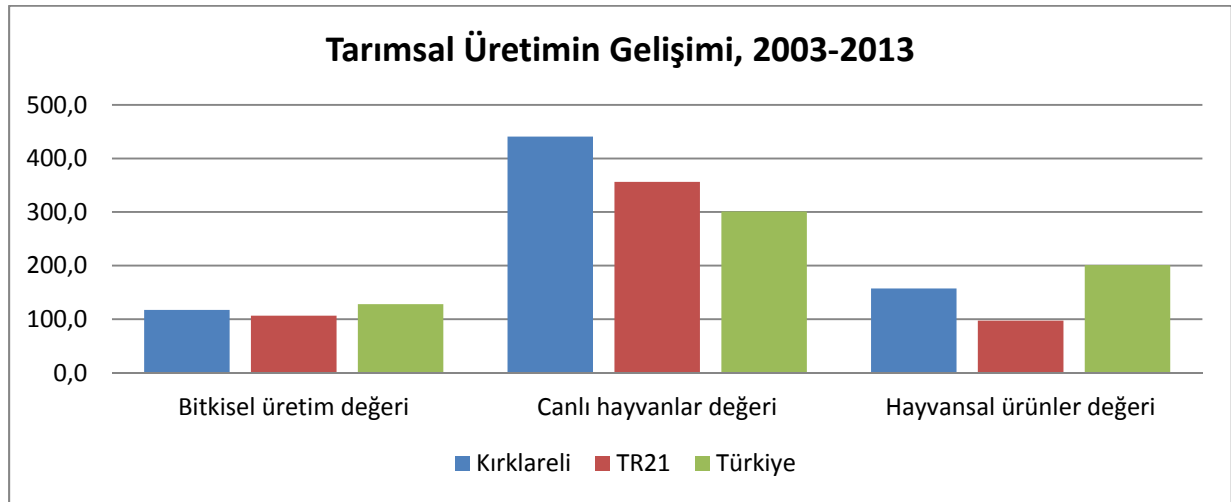
Balaban Dondurma İşletme Sahibi Sedat Balaban: Trakya'da en güçlü sektör net bir şekilde hayvancılık, çiftlikler kontrollü kuruluyor, hayvancılığın önü açık.

Hayvansal ürünlerden kırmızı et, beyaz et, yumurta ve deri il üretim miktarları olmadığı için bu ürünlerin il üretim değeri hesaplanamamakta bu nedenle hayvansal üretim değerine ilişkin sağlıklı bir değerlendirme yapılamamaktadır. Ancak ilde önemlice bir canlı hayvan stoku bulunmakta ve hayvancılığın tarımsal üretim içindeki payı Türkiye genelinin üzerinde seyretmektedir.

Kırklareli'de tarım sektörünün ekonomi içindeki payı Türkiye geneline yakındır. Ancak modern tarımsal yöntemlerin yaygınlığına ve ortalamanın üzerinde verimliliğe rağmen nispeten düşük nüfusuyla il Türkiye tarımında önemli bir konumda değildir. Kişi başı bitkisel üretim değeri açısından Türkiye'de sırada yer alırken kişi başına canlı hayvanlar değerinde 19. sırada, kişi başına hayvansal ürünler değerinde ise 29. sırada yer almaktadır. 32.

2008-2012 döneminde kişi başına bitkisel üretim değeri (2009 yılı hariç) ve kişi başına canlı hayvanlar değeri her yıl artan bir seyir izlemişken kişi başına hayvansal ürünler değeri dalgalı bir seyir izlemiştir.

Şekil 15 Tarımsal Üretim Gelişimi, 2003-2013

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistik verilerinden üretilmiştir.

Tablo 42 Kişi Başına Tarımsal Üretim Değerleri, TL, 2013

	Kişi başına bitkisel üretim değeri	Kişi başına canlı hayvanlar değeri	Kişi başına hayvansal ürünler değeri
Türkiye	1.206	752	528
TR21	1.872	1.272	491
Kırklareli	2.100	2.160	786

Kaynak: TÜİK, Tarımsal Üretim Değeri.

İNŞAAT

2008-2013 döneminde yapı kullanma izin belgelerine göre inşaatlar yılda ortalama Türkiye genelinde %134 artarken bu oran Kırklareli’de %29,8 olmuştur. Konut satışları ise yeni inşaatlardan daha hızlı olmuştur. Bu durumun, 2007’den sonra üniversitenin Kırklareli merkezde yarattığı ek talepten kaynaklandığı düşünülebilir. 2008-2012 döneminde konut satışları yılda ortalama Kırklareli’de %28, TR21’de % 26, Türkiye genelinde ise %11 artış göstermiştir. Tek başına 2012 yılında Kırklareli’de satışlardaki artış hızının %48 oluşu çok dikkat çekicidir. Bu durum konut piyasası üzerindeki aşırı basıncın önemli bir göstergesidir. Fakat son dönemde çok sayıda konut inşaatının başlamış olması, konut sektöründe giderek bir arz fazlası oluşumu da yaratabilir (Altınel, 2014).

Tablo 43 Yapı Kullanma İzin Belgelerine Göre İnşaat Artış Hızı ve Fiyatı

	Yüzölçümü (m ²), Artış hızı		Değer (TL/m ²)	
	Kırklareli	Türkiye	Kırklareli	Türkiye
2006	-21,2	13,7	464,3	437,9
2007	-16,9	10,8	467,6	479,7
2008	18,5	11,9	539,0	549,7
2009	50,8	33,3	508,1	521,9
2010	35,5	-9,8	557,8	555,4
2011	-28,0	23,9	578,2	633,7
2012	16,7	-1,1	631,4	664,9
2013	-23,3	28,3	660,0	707,5
2006-2013 değişim hızı	29,8	134,3	42,1	61,6

Kaynak: TÜİK Yapı İzni İstatistikleri verilerinden hesaplanmıştır.

Özen İnşaat YK Başkanı Ercan Daloğlu: Lüleburgaz'da inşaat sektöründe talepten fazla arz olduğu için sektör pek canlı değil. Fazla konut üretilmiş olduğu için konutlar değerini bulamıyor.

Tablo 44 Konut Satışları, Kırklareli, TR21, Türkiye

	Kırklareli	TR21 (Tekirdağ, Edirne, Kırklareli)	Toplam (Türkiye)	Türkiye Toplamında TR21 Bölgesinin Payı
2008	604	4.162	427.105	0,97
2009	727	5.445	555.184	0,98
2010	893	6.968	607.098	1,15
2011	1.103	8.870	708.275	1,25
2012	1.625	10.525	701.621	1,50
% Artış 2008 - 2012	169	152,9	64,3	53,9

Kaynak: TÜİK verilerinden yazarın hesaplamaları

Konut satışlarında son yıllarda gözlemlenen hızlanmaya karşın Kırklareli’de bina stoku genel olarak yaşlıdır. 1960 öncesi inşa edilmiş binaların oranı %10’un üzerindedir. Bu oran Türkiye ortalamasının iki katından fazladır. 2001 ve sonrasında inşa edilen binaların oranı da Türkiye ortalamasının oldukça altında, %16,1’dir.

Tablo 45 Bina Stokunun İnşa Yılı, Türkiye, TR21, Tekirdağ

İl	Bina inşa yılı (%)							Bilinmeyen
	1945 ve öncesi	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001 ve sonrası	
Türkiye	1,5	2,7	5,9	13,4	18,9	24,6	21,8	11,3
Edirne	2,8	5,9	7,4	16,4	20,9	22,8	16,9	6,9
İstanbul	0,6	1,4	5,1	14,5	21,1	29,1	17,9	10,2
Kırklareli	5,1	5,1	6,9	13,2	20,2	27,0	16,1	6,5
Tekirdağ	1,1	2,1	3,0	10,0	17,9	30,2	28,7	6,9

Kaynak: TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması, 2011 verilerinden hazırlanmıştır.

Kırklareli’de birçok faktör, inşaat sektörünü canlı tutmaktadır: bir yandan il içerisinde köylerden, kentlere doğru yoğun bir göç olurken, diğer yandan Kırklareli bölge dışından da göç almaktadır. İş olanakları kaynaklı bu göçe, üniversite nedeniyle öğrencilerin ve üniversite personelinin talebi eklenmektedir. Nihayetinde konut stokunun yaşlı olması ve artan gelir seviyesi ile birlikte daha modern ve iyi konutlara olan talebin artması da ilave talep yaratmaktadır. Bu eğilimlerin önümüzdeki dönemde de devam etmesi ve konut fiyatlarının Türkiye genelinden daha hızlı artması muhtemeldir.

TURİZM

Bulgaristan sınırına ve İstanbul’a yakınlığı turizm açısından da Kırklareli’ye avantaj sağlamaktadır. Karadeniz’de uzun bir kıyı alanının varlığı deniz turizmini cazip kılarken, kuzey kesimindeki orman varlığı doğa turizmini ve sivil mimari örnekleri de kültür turizmi için altyapı sağlamaktadır. Turizm, sivil mimarlık örnekleri açısından zengin olan, 115 adet sit alanı bulunan, Türkiye’nin en büyük, Avrupa’nın ikinci büyük longoz ormanları ekosistemine sahip olan ve ulaştırma olanakları açısından güçlü olan Kırklareli’de önemli bir ekonomik aktivite olma potansiyeline sahiptir. Deniz, doğa, tarih, gastronomi, şarap turizmi

potansiyeline karşılık mevcut durumda bu potansiyelden yeteri kadar yararlanılmadığı görülmektedir. Bu potansiyelden yararlanılmamasının başlıca nedeni altyapı eksikliğidir. Ayrıca mevsimin kısa olması nedeniyle kıyı turizminden de uzun süre yararlanılmamaktadır.

Eski eser, müze ve ören yerleri sayıları açısından Kırklareli, Trakya bölgesindeki Edirne ve Tekirdağ'ın gerisindedir. Turizm tesislerinin sayısının ve yatak kapasitesinin nicelik açısından oldukça sınırlı olduğu ve nitelik açısından da sorunlu olduğu dikkati çekmektedir. Kırklareli, 2 tanesi turizm yatırım belgeli, 2'si turizm işletmesi belgeli olmak üzere toplam 49 adet tesiste 2.726 adet yatak sayısına sahiptir (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 123). Arkeolojik çalışmalara karşılık hiç ören yeri bulunmayan ilde müze eser sayısı da oldukça düşüktür. Öte yandan bir adet müzesi olmasına rağmen müzenin ziyaretçi sayısı bölge ortalamasının üzerindedir, ancak tanıtımının yapılması ve eser sayısının artırılması gerektiği de ortadadır.

Kırklareli Ticaret Borsası Başkanı Turhan Altıntel:Çok sanayileşme çok göç çekiyor. Bu da çok arzulanmıyor. Kırklareli'nin gelişiminde turizm önem kazanacak.

Tablo 46 Vakıflara Ait Eski Eser Sayısı, 2011

	Eski eser sayısı	1000 km2 başına eser sayısı	İl Sırası
Türkiye	20376	26,48	
TR21 Trakya	695	37,24	
Tekirdağ	158	25,03	30
Edirne	444	73,09	5
Kırklareli	93	14,81	49

Kaynak: (Trakya Kalkınma Ajansı, 2014, s. 41)

Kırklareli'de yabancı turist profili ağırlıklı olarak Bulgar turistler oluşturmaktadır. TÜİK verilerinden yapılan hesaplamalara göre gelen turistlerin üçte ikiden fazlası Bulgaristan kökenli olup gelen turistlerin yarıya yakını ise yakınlarını görmek için gelmektedirler. Bulgar turistler kentin merkezini alışveriş için kullanmaktadırlar. Gelen ziyaretçilerin ancak dörtte biri eğlence ve gezi amacıyla gelmektedir. Altyapı yetersizliği, buna karşılık İstanbul'a ve Bulgaristan'a yakın olması, Kırklareli Merkez'i çoğunlukla günübirlik turistlerin ziyareti için uygun kılmaktadır. (2013-2023 Trakya Bölgesi Turizm Master Planı).Konaklamalı ziyaretler için altyapı sorunlarının giderilmesi gerekmektedir.

Kırklareli şehir merkezinde kültür turizmi için önemli bir potansiyel vardır. Kırklareli il merkezinde bulunan Yayla mahallesinde Bulgaristan ve Yunanistan'a göçen insanların bıraktığı taş ve ahşap evler bulunmaktadır. Osmanlı döneminde Rum, Bulgar ve Yahudi nüfus ağırlıklı bir yerleşim olan mahalle bugün çok sayıda tarihi ev, okul ve dini yapıları barındırmaktadır. Mahallenin kültür turizmi için değerlendirilmesiyle Kırklareli merkezde turizm canlanabilecektir.

Şehir merkezinde turizmin canlanması durumunda konaklama ve yeme içme mekanlarına talep de artacaktır. Bu talep kültür turizminden yararlanan turistlerin özelliklerine ve beklentilerine uygun olan bir anlayışla karşılanmalıdır.

Tablo 47 Kültür ve Turizm Bakanlığına Bağlı Müzelerde Eser ve Ziyaretçi Sayıları, 2013

	Müze Sayısı	Ören yeri Sayısı	Müze Eser Sayısı	Müze ve Ören yeri ziyaretçi sayısı
Türkiye	187	134	3.174.867	29.566.691
TR21 Trakya	5	0	55.299	84.757
Tekirdağ	2	0	22.375	9.238
Edirne	2	0	26.465	66.084
Kırklareli	1	0	6.459	9.435

Kaynak: TÜİK, Kültür İstatistikleri, 2013

FİNANSAL SEKTÖR

Gelişkin bir sanayi ve tarımın hazırladığı koşullara rağmen hizmetler sektörünün bu gelişime ayak uyduramadığı Kırklareli’de bankacılık sektörüne ilişkin veriler, sektörün büyüklüğünün arttığını, ancak hala ilin Türkiye içinde nüfus ve üretim paylarının gerektirdiği düzeye ulaşamadığını göstermektedir. Shift share analizinin sonuçları da finans ve sigorta faaliyetlerinin Kırklareli’de kan kaybetmekte olduğuna işaret etmektedir. Hem girişim sayısı hem de istihdam olarak bu sektörlerde belirgin bir gerileme görülmektedir. Türkiye’deki toplam mevduat içinde Kırklareli’nin payının gerilemesi de ilin Türkiye’nin hızlı gelişimine ayak uyduramadığı endişelerini destekler niteliktedir.

Özen İnşaat YK Başkanı Ercan Daloğlu: Sermaye Trakya’ya akıyor. Dışarıdan hızlı bir para girişi var, ancak dışarıdan gelen bu sermaye üretim alanına girmiyor, rant beklentisi arsa arazi, tarla yatırıma gidiyor. Ancak buraları işlemiyorlar.

BDDK’nın 2013 Aralık verilerine göre Kırklareli’de banka şubesi başına 6824 kişi düşmektedir. Kişi başına 5875 TL tasarruf mevduatı, 6885 TL toplam mevduat rakamları ile Türkiye ortalamalarının iki katına yakındır. İlde kişi başına ortalama nakdi kredi ise 9342 TL ile Türkiye ortalamasının dört buçuk katına ulaşmaktadır

Girişimci Rifat Rafael Haleva: Kırklareli boyuna göre aşırı borçlu bir şehir. Bu borcun altından nasıl kalkacak bilinmiyor. Dövizdeki değişimler Kırklareli’yi derinden etkiliyor.

Tablo 48 Kırklareli’de Bankacılık Verilerinin Türkiye İçindeki Payı, (%)

	2013		2007		Artış (%)	
	Bin TL	Türkiye içindeki % pay	Bin TL	Türkiye içindeki % pay	Kırklareli	Türkiye
Toplam mevduat	2.349.187	0,25	1.145.294	0,32	105	165
Taahhüt kredisi	38.897	0,46	23.862	0,39	63	39
Konut kredisi	409.068	0,37	121.024	0,38	238	242
Bireysel kredi kartı	249.867	0,30	2.322	0,01	10.661	209
Takipteki alacaklar	88.330	0,30	12.561	0,12	603	186
Nakdi krediler	3.275.882	0,31	712.579	0,25	360	267

Kaynak: BDDK verilerinden yazarın hesaplamaları.

Tablo 49 Kırklareli’de Banka Şube Sayılarının Yıllara Göre Gelişimi

Yıl	Şube Sayısı
2003	38
2004	38
2005	37
2006	40
2007	42
2008	45
2009	44
2010	45
2011	45
2012	45
2013	49
2003 - 2013 artış hızı (%)	28,9

Kaynak: Türkiye bankalar Birliği

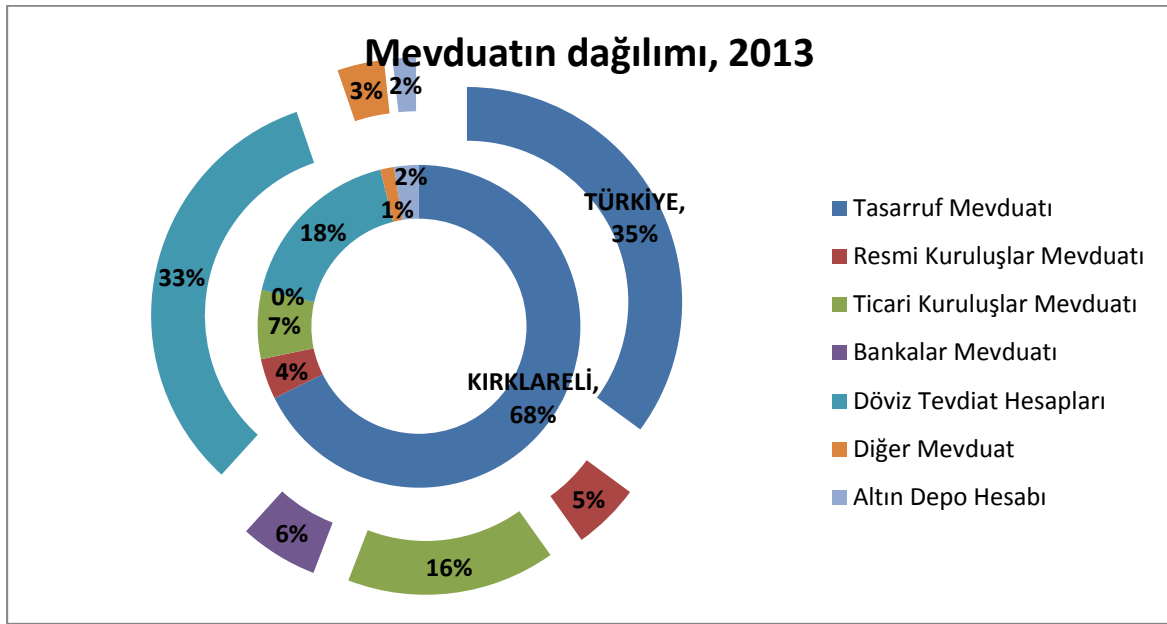
Mevduatın dağılımına bakıldığında, Türkiye’de tasarruf mevduatının payı %35 iken Kırklareli’de %68, ticari kuruluşların payı Türkiye’de %16 iken Kırklareli’de %7’dir. Bu durum, Kırklareli’deki işletmelerin mevduatlarını Kırklareli yerine, ana şirketin bulunduğu başka illerde tutmalarından kaynaklanabildiği gibi, Kırklareli’de ticari hayatın durgunluğunu da yansıtabilir.

Lüleburgaz Vakıfbank Şube Müdürü Şahin Güllüdağ: Bankacıların da kafasında soru işareti oluşuyor çünkü burada üretim yerleri var ama finans merkezleri burada değil. Burada ulaşabileceğimiz müdürler, patronlar fazla değil. Bu yüzden finans gelişmiyor.

Özen İnşaat YK Başkanı Ercan Daloğlu: Lüleburgaz’ın birikmiş sermayesi yok. Elinde parası olan da ya mevduat yatırımına ya dışarı gidiyor.

Kırklareli’de kredi/mevduat oranı Türkiye ortalamasına yakın seyretmekteyken küresel kriz ertesinde hem kredi/mevduat oranı hızlı bir artış göstermiş, hem de Kırklareli’ye ait oran Türkiye ortalamasının üzerine çıkmaya başlamıştır. TR21 Bölgesinde kişi başı mevduat miktarı en yüksek ve kişi başı kredi miktarı en düşük il Kırklareli’dir. Zenginleşmenin hızlı olmaması ve birçok fabrikanın finansal merkezinin Kırklareli dışında olması, kredi kullanımını da düşürmektedir. Yerel esnaf bankada yatırım değil mevduat müşterisi olmaktadır. (Güllüdağ, 2014)

Şekil 16 Mevduatın Dağılımı, 2013

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği'nden yazarın hesaplamaları.

Tablo 50 Kredi ve Mevduatlar: Kırklareli'de 81 İl İçindeki Sırası

	İhtisas kredileri	İhtisas dışı krediler	Toplam krediler	Toplam mevduat
2006	57	35	38	31
2007	47	36	37	29
2008	44	37	37	30
2009	38	37	37	29
2010	42	37	38	32
2011	33	39	37	31
2012	30	39	37	31
2013	29	38	36	33

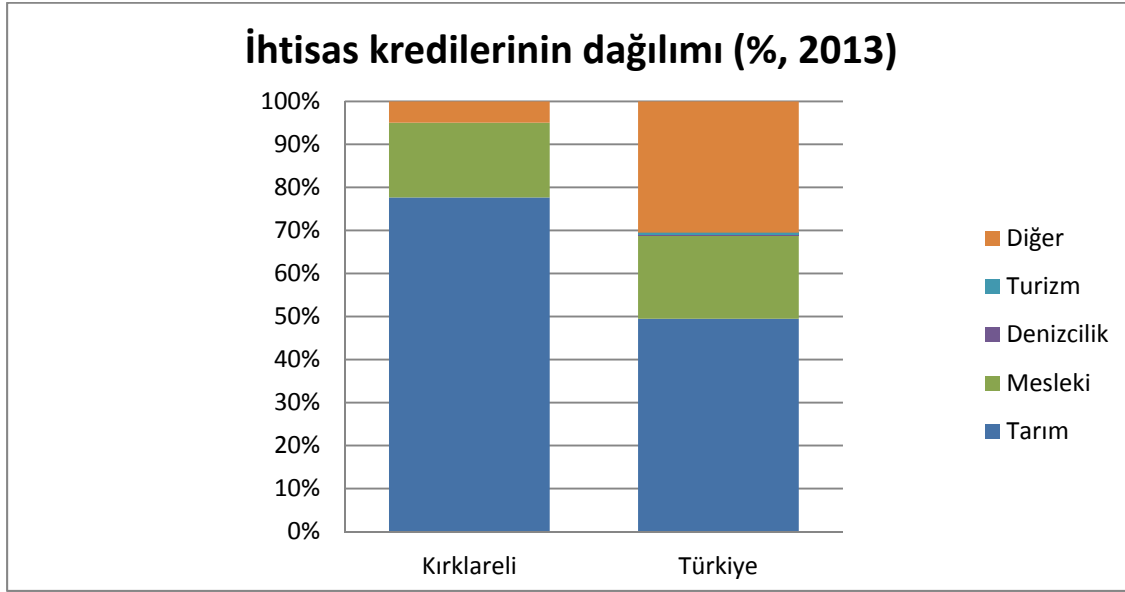
Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği'nden yazarın hesaplamaları.

Tablo 51 Kredi/Mevduat Oranının Gelişimi

	Kırklareli	Türkiye
2007	62,2	80,1
2008	72,9	69,9
2009	70,4	69,7
2010	86,0	86,3
2011	102,9	100,8
2012	118,8	106,4
2013	139,4	110,7

Kaynak: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu verilerinden yazarın hesaplamalar.

Şekil 17 İhtisas Kredilerinin Dağılımı (% , 2013)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği'nden yazarın hesaplamaları

DIŞ TİCARET

Ekonomi bakanlığı tarafından yapılan İl Dış Ticaret Potansiyeli araştırmasında Kırklareli 2010 yılı itibari ile orta ve ileri teknoloji ürün ihracatı yüz milyon doların üzerinde olan iller arasında yer almamaktadır (Ekonomi Bakanlığı). İllerin ihracat performansının çeşitlilik, sıradanlık, sofistikasyon ve sıçrama kabiliyetleri olarak incelendiği çalışmada, çeşitlilik başlığı altında ilde üretilip ihraç edilen ürünler esas alındığında, ihracata konu malların üretiminde en çok çeşitliliğe sahip olan iller sıralamasında Kırklareli yirmi birinci sırada yer almaktadır. İlde üretilip rekabetçi bir şekilde ihraç edilen ürünlerin kaç ilin ihracat sepetinde bulunduğuyla ilgili olarak belirlenen sıradanlık kriteri itibariyle de Kırklareli Türkiye'de en sıradan kırk birinci ildir. Her bir ilin üretilip ihraç ettiği ürünlerin ne derece gelişmiş ülkelerin ihracat sepetleri ile örtüştüğünü gösteren sofistikasyon değeri açısından ise on beşinci sıradadır.

İlin ihracat performansının düşüklüğü ihracatçı firma sayısından da gözlemlenebilmektedir. Kırklareli'de 2000 yılında 33 olan ihracatçı firma sayısı 2009 yılında 65'e yükselmiştir. Tüm Türkiye'de 2010'da 40 bin ihracatçı firma varken, Kırklareli'de bu sayı sadece 47'dir. (Çatalbaş, 2012, s. 29).

Kişi başı ihracat ve ithalat rakamlarının da düşük olduğu Kırklareli'nin dış ticaret açığı vermiyor olması dikkati çekmektedir.

2000-2009 yılları arasında illerin ihracatının dünyadaki pazar payındaki değişime ne ölçüde uyum gösterdiğini belirleyen analize göre, Kırklareli rekabet gücü ve dünyadaki pazar payı en hızlı artan beş il arasına girememiştir.

Nitelikli sıçrama kabiliyeti olarak isimlendirilen, üretim imkanları geniş olan ve bu sayede farklı ve daha nitelikli ihraç ürünlerine kolaylıkla geçiş yapabilecek iller sıralamasında ilk 20 il arasında Kırklareli yirminci sırada yer almaktadır.

Kırklareli'nin, hem sofistikasyonu hem de nitelikli sıçrama kabiliyeti Türkiye ortalamasının üstündedir. Bu nedenle ilin üretim deseninin ve ihracat sepetinin daha nitelikli ürünler ile doldurulması için bugüne kadar geçerli olan destek ve teşviklerin ötesinde yeni nesil teşvik olarak nitelendirilebilecek destekleri içeren yeni bir modelin hayata geçirilmesi faydalı olacaktır. (Ekonomi Bakanlığı)

Kırklareli KOSGEB İl Müdürü Tarık Altuntaş: Dereköy sınır kapısının açılması Kırklareli'nin ihracatını artıracak ve ekonomisini güçlendirecek.

Tablo 52 Kırklareli'nin Dış Ticaret Performansı

	İhracat (\$)	İthalat (\$)	İhracat TR21 içindeki payı (%)	İthalat TR21 içindeki payı (%)	İhracat Türkiye içindeki payı (%)	İthalat Türkiye içindeki payı (%)
Yıl	Kırklareli		Kırklareli		TR21	
2004	43.819	64.166	10,2	13,7	0,7	0,5
2005	39.005	89.157	8,9	16,0	0,6	0,5
2006	30.856	67.619	6,0	12,5	0,6	0,4
2007	35.832	99.581	5,4	15,3	0,6	0,4
2008	64.386	153.842	8,6	16,4	0,6	0,5
2009	68.620	61.520	10,6	9,9	0,6	0,4
2010	94.335	95.919	13,1	10,7	0,6	0,5
2011	105.972	140.238	12,9	12,4	0,6	0,5
2012	141.121	138.321	18,0	15,4	0,5	0,4
2013	138.116	178.289	16,3	16,7	0,6	0,4

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Tablo 53 Kırklareli'nin En Büyük Ticari Partnerleri

	İhracat (\$)	İthalat (\$)	İhracat % dağılım	İthalat % dağılım
İspanya	17.756.268	180.378	12,9	0,1
Angola	14.913.585		10,8	0,0
Çin	13.139.379	5.106.521	9,5	2,9
Filipinler	12.723.626		9,2	0,0
İngiltere	9.119.227	547.523	6,6	0,3
Benin	6.189.679		4,5	0,0
İtalya	4.962.768	8.624.732	3,6	4,8
Hollanda	4.264.485	961.065	3,1	0,5
Fransa	3.886.901	400.636	2,8	0,2
İsrail	3.814.420	913.784	2,8	0,5
Diğer	47.346.018	161.554.856	34,3	90,6
Toplam	138.116.356	178.289.495	100	100

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yapılan araştırmada rekabet gücünün en yüksek olduğu 5 sektör Pamuk (karde edilmemiş, penyelenmemiş); Pamuk döküntüleri-iplik döküntüleri dahil; Kesici ağızlı bıçaklar; Vatkadan mamuller, örme fitiller, mensucattan teknik eşya; Diğer sebzeler-taze, soğutulmuş parçaları sektörleridir. Bu sektörlerde, açıklanan mukayeseli üstünlüklerin yıllar itibariyle artıyor olması dikkati çekmektedir. Bu sektörlerde mukayeseli üstünlüklerin artıyor olmasına karşılık, aynı çalışmada Kırklareli'nin genel olarak rekabet gücünün 2000-2009 yılları arasında az da olsa gerilediği ortaya çıkmaktadır.

Kırkırelı için Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları

Rekabet gücünün yüksek bulunduğu sektörlerden de anlaşılacağı gibi Kırkırelı’de ihracatta doğal kaynağı dayalı sektörler ağırlık taşımaktadır. Toplam ihracat içinde doğal kaynağı dayalı sektörlerin payı 2000 yılında %30 iken bu oran 2010 yılında % 42,9’a yükselmiştir.

Tablo 54 Kırkırelı’de Fasıllara Göre Dış Ticaret (2013)

ISIC	ISIC adı	İhracat Dolar	İthalat Dolar	Toplam Kırkırelı ihracatında % pay	Toplam Kırkırelı ithalatında % pay	İhracat 2004 - 2013 % artış	İthalat 2004 - 2013 % artış	Türkiye ihracatı içinde % pay	Türkiye ithalatı içinde % pay
1	Tarım ve hayvancılık	21.349.987	105.449.592	15,5	59,1	1.879,1	1.053,9	0,4	1,4
2	Ormancılık ve tomrukçuluk		209.853	0,0	0,1		50,8		0,1
13	Metal cevherleri	835		0,0	0,0			0,0	
14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	133		0,0	0,0			0,0	0,0
15	Gıda ürünleri ve içecek	63.640.538	8.473.318	46,1	4,8	180,6	78,8	0,6	0,2
17	Tekstil ürünleri	890.029	9.883.252	0,6	5,5	-69,0	-25,1	0,0	7,8
18	Giyim eşyası	28.020.577	275.286	20,3	0,2	98,2	-90,9	0,2	0,0
19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	61.412		0,0	0,0	359,6		0,0	0,0
20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	404.180	2.162.389	0,3	1,2	205,9	2.525,1	0,1	0,1
21	Kağıt ve kağıt ürünleri	3.362.367	29.496.324	2,4	16,5	319,1	160,2	0,2	2,0
22	Basım ve yayım; plak, kaset vb.	1.073	804	0,0	0,0	-89,5	-95,2	0,0	0,0
23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	73.753		0,1	0,0		-100,0	0,0	0,0
24	Kimyasal madde ve ürünler	307.733	7.499.276	0,2	4,2	-55,1	-22,5	0,0	0,0
25	Plastik ve kauçuk ürünleri	168.502	3.065.966	0,1	1,7	1.034,2	233,0	0,0	0,0
26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	148.287	51.472	0,1	0,0	289,6	-86,1	0,0	0,0
27	Ana metal sanayi	1.326.194	16.721	1,0	0,0	777,9	-99,4	0,0	0,0
28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	602.669	852.509	0,4	0,5	9,2	-0,8	0,0	0,0
29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	1.691.124	6.384.491	1,2	3,6	176,3	-2,0	0,0	0,1
30	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	979	13.270	0,0	0,0	-34,3	-94,7	0,0	0,0
31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	282.324	1.263.952	0,2	0,7	15.046,1	4.830,0	0,0	0,0
32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	8.093	4.256	0,0	0,0			0,0	0,0
33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	15.957	42.352	0,0	0,0	305,6	-93,1	0,0	0,0
34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	362.638	454.136	0,3	0,3	42.413,2		0,0	0,0
35	Diğer ulaşım araçları	1.189		0,0	0,0			0,0	0,0
36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	107.812	65.390	0,1	0,0	289,8	-62,4	0,0	0,0
51	Atık ve hurdalar	15.287.971	2.624.886	11,1	1,5		3.092,4	2,5	0,0
74	Diğer iş faaliyetleri			0,0	0,0		-100,0		
	Toplam	138.116.356	178.289.495	100,0	100,0	215,2	177,9		

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

Tablo 55 Sektörün Kırklareli Ticaretindeki Payı / Türkiye Ticaretindeki Payı

ISIC adı	İhracat	İthalat
Tarım ve hayvancılık	40,7	42,4
Ormancılık ve tomrukçuluk		0,9
Metal cevherleri	0,0	
Taşocakçılığı ve diğer madencilik	13,7	
Gıda ürünleri ve içecek	77,2	30,5
Tekstil ürünleri	106,7	0,7
Giyim eşyası	92,0	33,0
Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	8,1	
Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	5,2	9,7
Kağıt ve kağıt ürünleri	14,0	8,1
Basım ve yayım; plak, kaset vb.	1,1	21,1
Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	45,6	
Kimyasal madde ve ürünler	55,1	106,3
Plastik ve kauçuk ürünleri	50,9	187,8
Metalik olmayan diğer mineral ürünler	31,1	28,0
Ana metal sanayi	126,8	11,1
Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hariç)	51,2	197,3
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	92,5	26,7
Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	1,3	131,3
Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makina ve cihazlar	46,8	21,0
Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	14,8	47,7
Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	5,7	44,9
Motorlu kara taşıtı ve römorklar	132,1	28,7
Diğer ulaşım araçları	16,9	
Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	44,8	23,5
Atık ve hurdalar	4,4	47,5

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

ENERJİ

Trakya Bölgesi'nde enerji sektörünün ivme kazanmaya başladığı görülmektedir. Enerji tüketimi hızla artan bu iller için enerji arzına yönelik atılan adımlar elbette ki çok ciddi bir önem arz etmektedir. Kırklareli bu kapsamda rüzgar ve biogaz potansiyeli ile dikkat çekmektedir. Özellikle yenilenebilir enerjinin üretiminde ilde bir canlanmadan bahsetmek mümkündür. Kırklareli'nin doğusu rüzgar santrali için uygun bir alandır, rüzgar hızı 5,5-7 m/s seviyesindedir. (Trakya Kalkınma Ajansı, sa.158) Halihazırda ilde 7 adet rüzgar santrali bulunmaktadır (Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği, 2014). Ayrıca ilde kurulu gücü 49,4 MW'a çıkabilecek yeni yatırımlar da dile getirilmektedir (Enerji Günlüğü). Güneş santralleri kurulumu ise EPDK tarafında uygun görülmemiştir. İlde henüz bir güneş santrali yoktur. (Trakya Kalkınma Ajansı, s.158)

Petrol ve doğalgaz rezervleri açısından da Trakya Bölgesi son yıllarda öne çıkmaktadır. Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2011 yılı verilerine göre Kırklareli'de 5 doğalgaz sahası bulunmaktadır. 36 kuyuda petrol üretimi yapılmaktadır. Yine aynı istatistiklere göre 2013 yılında Marmara Bölgesi 31 arama ruhsatı ile en fazla ruhsat verilen ikinci bölgedir. Bu durum Trakya Bölgesi'nde petrol ve doğalgaz çıkarma faaliyetlerinin hızla devam ettiğini göstermektedir.

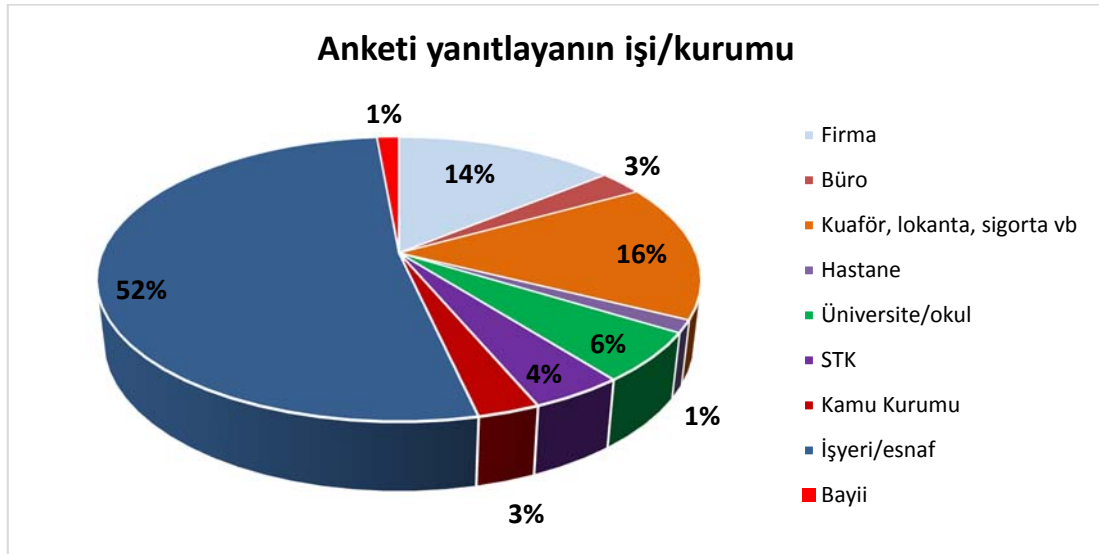
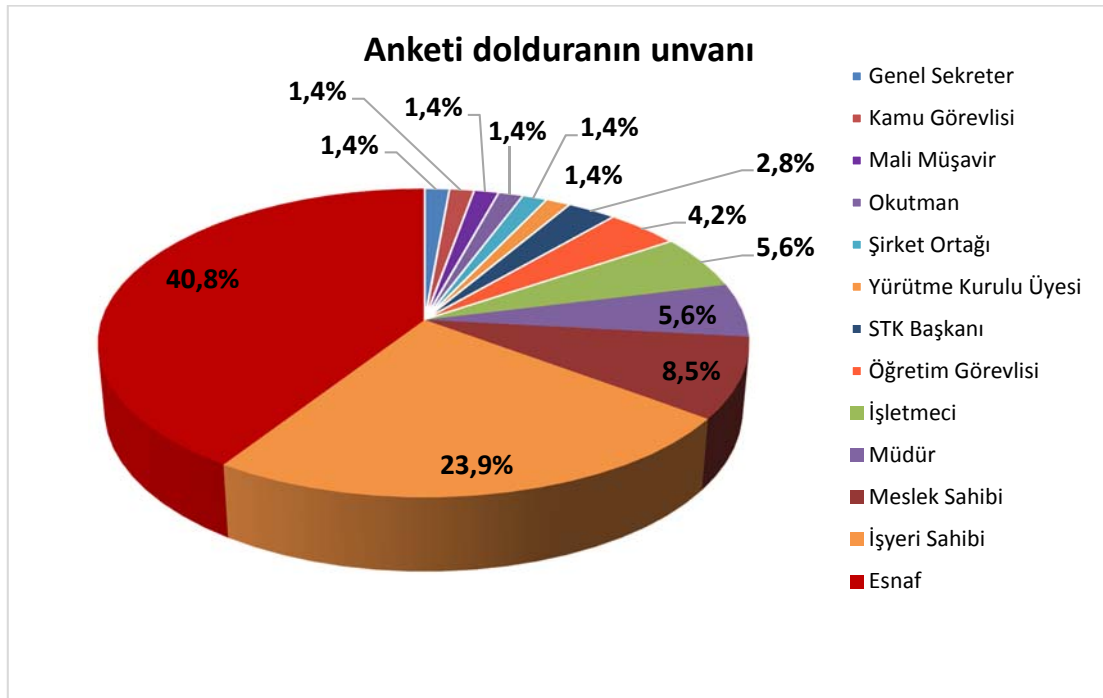

KISIM 4
KIRKLARELİ YATIRIM ORTAMININ
DEĞERLENDİRİLMESİ:
GİRİŞİMCİ VE ÖĞRENCİ
ANKETLERİNİN BULGULARI

Kırklareli İli Ekonomik Performans Anketi Yanıtları

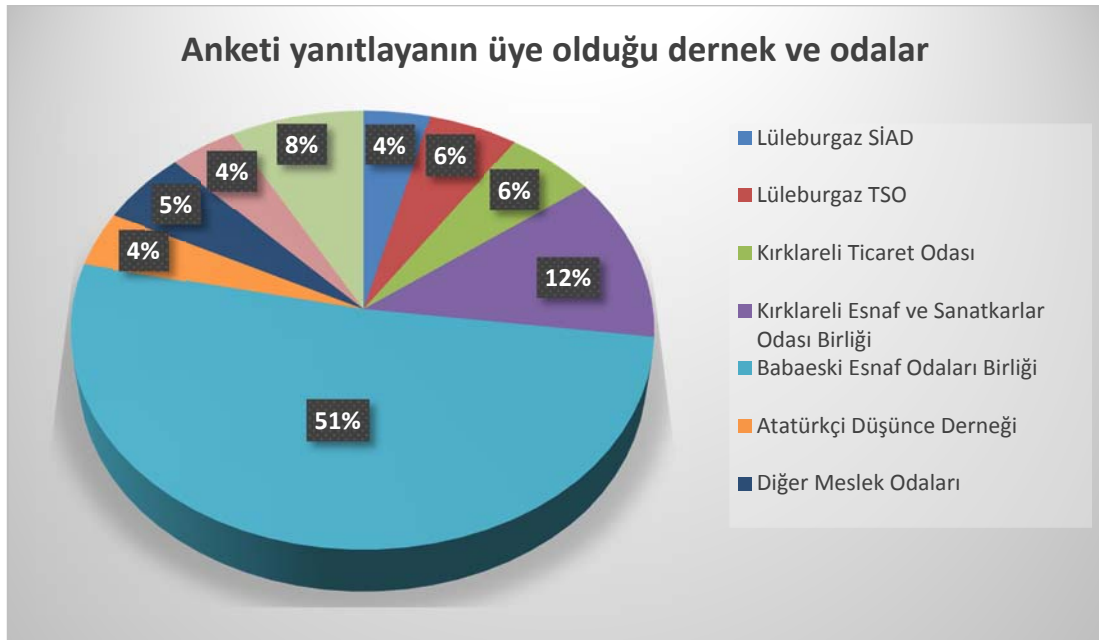
İl bazında veri kısıtları ilin sosyoekonomik performansını değerlendirmek amacıyla ilin iş insanları, sanayi ve ticaret odası başkanları, akademisyenleri ve yerel aktörleri ile yüz yüze görüşmeleri elzem kılmaktadır. Bu nedenle gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerin ardından ildeki iş insanlarına “ekonomik performans değerlendirme anketi” uygulanmıştır. Kırklareli’nin geçmişteki ve mevcut sorunlarına ışık tutmak, gelecekteki beklentilerini ortaya koymak amacıyla hazırlanan ankete 73 kişi yanıt vermiştir.

Anketi yanıtlayanların %41’ini esnaf, %24’ünü işyeri sahipleri, %9’unu meslek sahipleri ve çeşitli meslek ve çalışanlar oluşturmaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası özel sektör çalışanıdır. Kamu kurumunda çalışanlar %10, sivil toplum kuruluşlarında çalışanlar %4 ile sınırlı bir seviyededir.

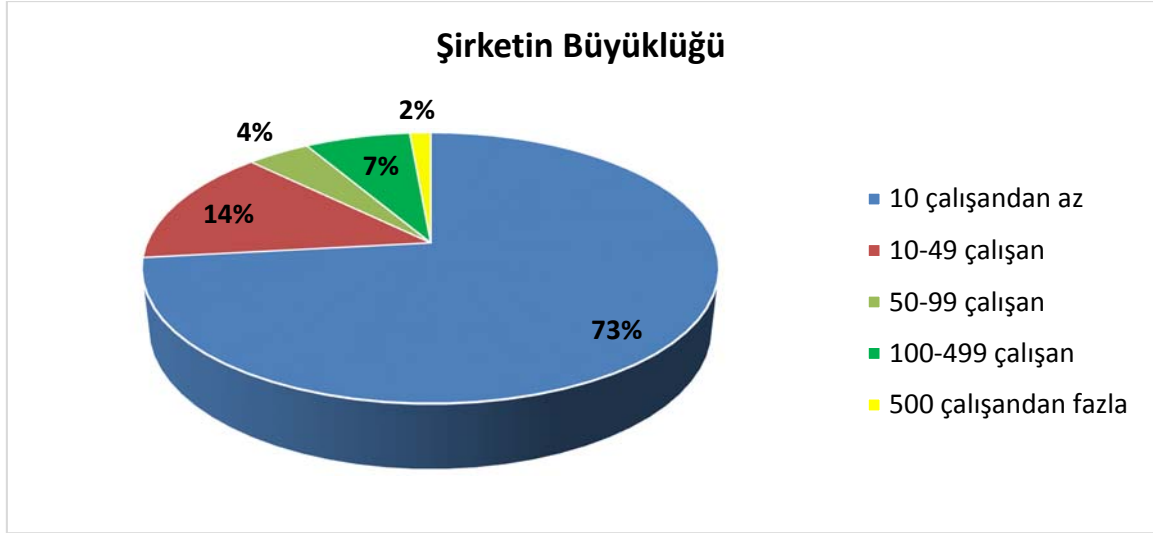

Sektörel dağılımına baktığımızda ise yanıtlayanların %54'ünün hizmetler sektöründe %25'inin ticaret sektöründe, %10'unun sanayi, %3'ünün inşaat ve %1'inin tarım sektöründe yer aldığı görülmektedir. Bu oranlar TÜİK verilerinden elde edilen girişimlerin dağılımı oranlarıyla kısmen örtüşmektedir. Tarım ve inşaat sektörlerinin temsiliyeti kısmen az olsa ilin görünümü açıklayıcı olması açısından yeterlidir.

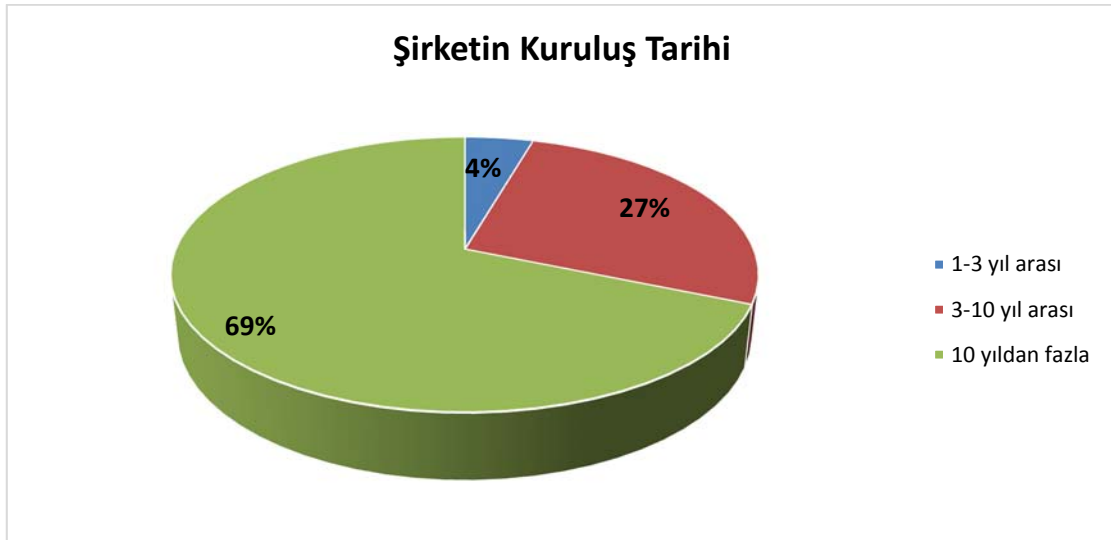

Katılımcıların %82'si iş dünyası örgütlerine, sanayi ve ticaret odalarına, %18'i meslek odaları ve iş dünyası hariç diğer STK'lara üye olduğunu belirtmiştir. Babaeski Esnaf Odaları Birliği %47'i ile katılımcılar arasında ağırlıklı bir yere sahiptir. Kırklareli Esnaf ve Sanatkarlar Birliği, Kırklareli Ticaret Odası ve Lüleburgaz SİAD ve Ticaret Odası katılımcıların üye oldukları diğer dernek ve odalar olarak sıralanmaktadır.

Anketi yanıtlayanların çalıştırdıkları işçi sayısı sorulduğunda yanıtlayanların büyük bir kısmının KOBİ'leri temsil ettiği görülmektedir. Anketi yanıtlayanların yaklaşık %65'inin esnaf odalarına kayıtlı olduğu dikkate alındığında bu sonuç şaşırtıcı olmamaktadır. Mikro ölçekteki KOBİ'lerin oranı %73, küçük işletmelerin oranı %14 seviyesindedir. Orta ve büyük şirketlerin de yer bulduğu bu tabloya rağmen ankette özellikle KOBİ'ler ağırlıklı görünmektedir. İlde KOBİ'lerin fazla olması beklenen bir durumdur, ancak sanayicilerin ankette kısıtlı oranda yer bulması büyük şirketlerin ağırlığını daha da azaltması olasıdır.

Anket bulgularında büyük sanayi şirketlerinin temsili az olmasına rağmen, aslında orta ve büyük boy sanayi işletmelerinin yaygın bir karakter arz etmeyip, sanayinin az sayıda büyük şirketlerle temsil ediliyor olması (Halebak, 2014), anket yanıtlarında da büyük sanayi şirketlerinin kapsam dışı kalmasına yol açmıştır.

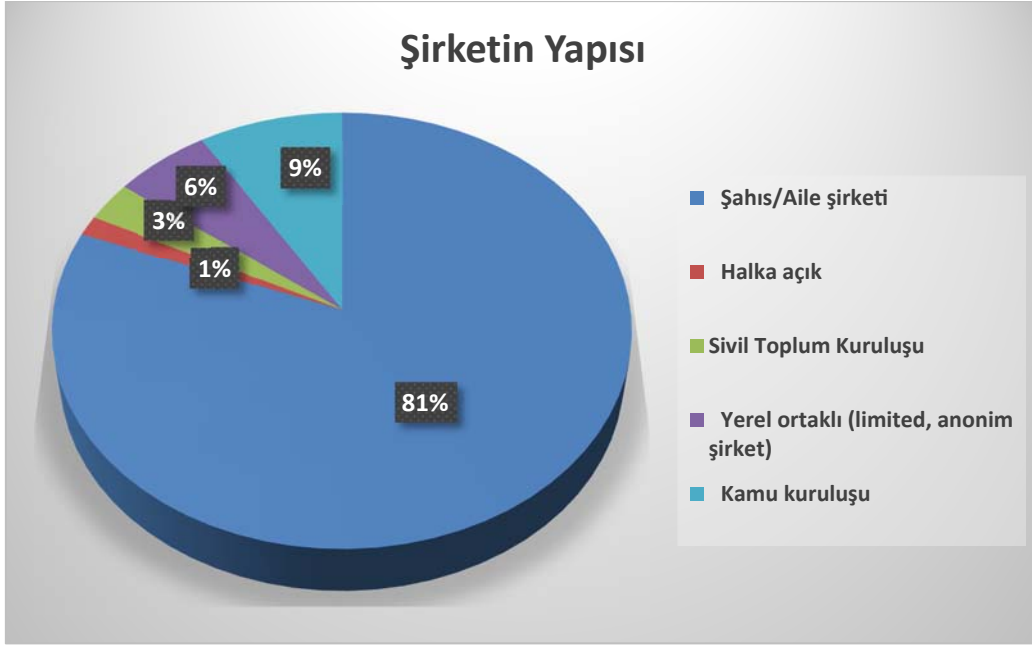

Ankete katılan firmaların neredeyse %70'i 10 yıldan fazla bir süredir ilde faaliyet göstermektedir. %27'sinin ise 3-10 yıllık ömürleri vardır. Firmaların büyük bir çoğunluğunun 10 yaşından büyük olması, yeni kurulan firmaların ayakta kalabildiğine, yani iş ortamının sağlıklı olduğuna işaret eder. 3-10 yaş arası firmaların çokluğu ise ilde firmaların büyüme potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Genel olarak ilde kurulan firmaların sağlıklı bir yapısı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Ankete katılan firmaların önemli bir bölümünün geçmişinin 10 yıldan fazla olması, bu firmaların kurumsallaşma doğrultusunda mesafe almış olduklarına işaret eder. Ancak diğer yandan da son yıllarda yeni girişimlerin ortaya çıkmasında bir yavaşlamayı da gösterir. Ancak TÜİK verileri yeni şirket kuruluşlarında 2000'li yılların başlarında gözlemlenen canlılığın devam ettiğini göstermektedir. Yeni şirket kuruluşlarının hızlı olması ekonomideki dinamizm ve girişimciliğin göstergesidir. Fakat yeni kurulan firmaların ayakta kalabilmesi ve yaşaması da iş ortamının sağlığının en önemli belirleyicisidir.

Ankete katılanların %82'si "doğma büyüme Kırklarelili" olduklarını belirtmiştir. %8'i ise "sonradan gelip Kırklareli'ye yerleştiklerini", %6'sı "iş kurma amacıyla" geldiklerini belirtmiştir. Kırklareli'de çalışmasına karşılık bu ilde yaşamayanlar genel olarak katılımcıların sadece %1'ini oluşturmaktadır. 2009 yılına kadar net göç veren bir ilde katılımcıların büyük bir çoğunluğunu Kırklarelililerin oluşturması beklenen bir durumdur. Ancak il 2009'dan bu yana göç almaya başlamıştır. Kısmen bu eğilim ankete de yansımaktadır.

Şahıs ya da aile şirketleri katılımcıların %81'ini oluşturmaktadır. Yerel ortaklı şirketler %6'sını, halka açık şirketler ise %1'ini oluşturmaktadır. Katılımcıların %9'u da kamuda çalışmaktadır. Sanayisi daha çok Lüleburgaz ve çevresinde az sayıda işletmede yoğunlaşan ilde bu durum şaşırtıcı değildir. Ayrıca ankete yanıt verenlerin ağırlıklı olarak esnaf olması da bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Anketi yanıtlayanların sadece %24'ü mümkün olan durumlarda ortaklıklara sıcak bakmaktadır. %68'i ise kesinlikle ortaklık olmadığını belirtmektedir. Nitekim halihazırda sadece %16'sı ortaklık yapmaktadır. Ancak, ortaklık yapmayı düşünenlerin oranı %36'ya çıkmaktadır. Girişimciliğin daha da gelişmesiyle bu oran elbette ki artacaktır.

Şirketlerinin mal ve hizmetlerinin yüzde kaçını büyük şirketlere sattıkları sorulduğunda katılımcıların sadece %21'i büyük şirketlere hiçbir satış yapmadıklarını belirtmiştir. %79'u ise mal ve hizmetlerini çeşitli oranlarda büyük şirketlere satmaktadırlar.

Kamu kurumlarına hiç satmayan firmaların oranı ise %27'dir. Yanıtlayanların sayısının 15 ile sınırlı olması, kamunun ağırlığını tam olarak ölçmemizde engel görünmektedir. Ancak yine de kamu kurumlarının ilin ekonomisine bir etkisi olduğu görülmektedir.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu mal ve hizmetlerini toptancıya satmamaktadır. Yanıtlayanların %18'i mal ve hizmetlerinin sadece %10'unu satarken, %9'u ise ürünlerinin yarısını toptancılara satmaktadır. Yanıtlayanların çoğunun KOBİ olması bu durumda etkili olabilir.

Mal ve hizmetlerinin tamamını perakendeciye satanların oranı %48'e yükselmektedir. Katılımcıların yaklaşık %76'sı en azından belli bir oranda perakendecilerle iş yapmaktadır.

Mal ve hizmetlerinin %100'ünü tüketiciye satanların oranı %75'e çıkmaktadır. Yanıtlayanların sayısı 40'a yükseldiği için en güvenli satış alanı bu grafikte kendini göstermektedir. Sonuçlar il içindeki ticaretin güçlü olduğuna dair bir izlenim vermektedir.

Şirketlerinin mal ve hizmetlerinin yüzde kaçının Türkiye geneline sattığı sorulduğunda %37'si hariç belli oranlarda Türkiye geneline satış yaptıkları görülmektedir. Yukarıdaki sonuçlar ile çelişkili gibi görünen bu durum aslında anketin farklı sorularını yanıtlayanlar arasındaki sayıların farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Gerçekte kısıtlı bir oranda ülke içine ürün satışı gerçekleşmesi olası görünmektedir.

İhracat yapanların oranı ise %10'a düşmektedir. Zira katılımcıların %90'ı hiç ihraç yapmamaktadır. İhraç yapan bir firma mal veya hizmetlerinin sadece %5'ini ihraç etmektedir. İlin dış ticaret performansının düşük olması anket sonuçlarında da görülmektedir.

Katılımcıların %71'i satışlarının tamamını Kırklareli'ye yapmaktadır. İl içine yönelik hiç satış yapmayan bir firma katılımcılar arasında yoktur. Nihai tüketiciye satış yapanların oranı ile il içine satış yapanların oranı doğal olarak paralellik arz etmektedir.

Satışlarının tamamını Trakya'ya satanlar da %57 ile oldukça yüksek bir orandadır. Hiç satmayanların oranı %9 ile sınırlı bir düzeydedir. İldeki firmaların il içinde ve bölgelerinde faal oldukları görülmektedir.

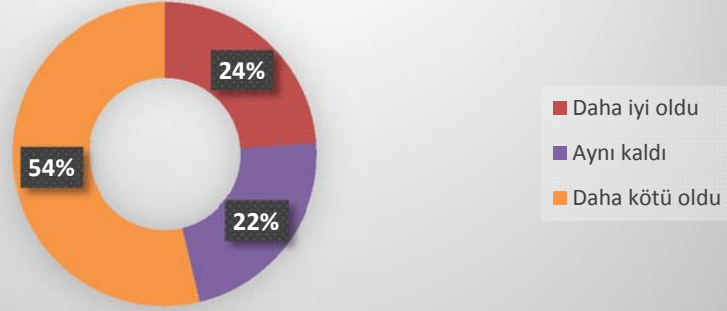
KIRKLARELİ'NİN GEÇMİŞ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

Bu bölümde yer alan sorularda Kırklareli'nin son yıllardaki performansının ne kadar Kırklareli'ye özgü olduğu, Türkiye ekonomisindeki genel yüksek performansı ilin ne kadar yansıttığı anlaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu performansın belirleyicileri sektör bazında sorgulanmıştır. Uzun dönemde Kırklareli'nin büyüme hızını artırabilmesi için hangi sektörlere yoğunlaşması ve bunun için çözülmesi gereken temel sorunların neler olduğu irdelenmiştir.

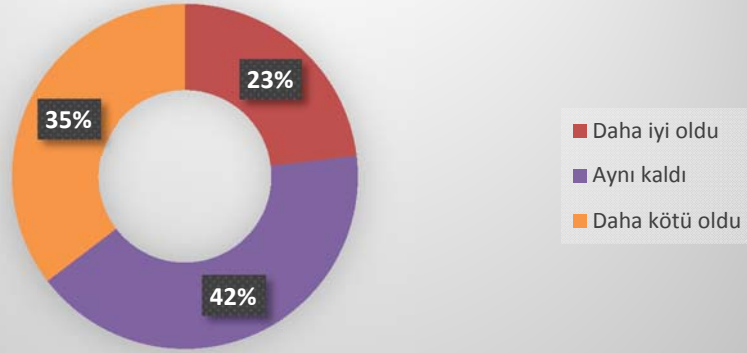
Geçmiş dönemdeki performansa ilişkin çeşitli sorularda yanıtlar genelde Kırklareli'nin Türkiye'deki gelişmelerin gerisinde kaldığını ortaya koymaktadır. Bu algının tek istisnası inşaat sektörüdür.

Kırklareli ekonomisinin nabzını tutan ve ona yön veren kesimi temsil eden anket katılımcılarının yarısından fazlasına göre son beş yılda Kırklareli'de genel ekonomik koşullar Türkiye ortalamalarının altında seyretmiştir. Katılımcıların sadece beşte biri daha iyi olduğunu düşünürken, %22'si aynı kaldığını düşünmektedir. Son yıllarda hızla göç alan ve ilde turizm faaliyetlerinde atılan adımlara karşılık bu sonuçlar ilginçtir. Son yıllardaki süreç belki KOBİ'ler aleyhine geliştiği için yanıtlayanların algısının bu yöne evrilmesi muhtemeldir. Katılımcılar istihdam olanaklarının ise genel ekonomik koşullardan daha farklı olmadığını düşünmektedirler. Daha iyiye gittiğini düşünenlerin oranı ve daha kötüye gittiğini düşünenlerin oranı azalmıştır. %42'sine göre de istihdam olanakları ülke ortalamaları düzeyinde seyretmiştir.

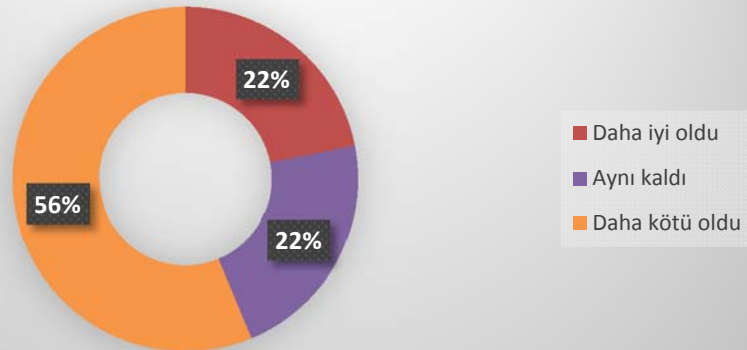
Son beş yılda Kırklareli'de genel ekonomik koşullar Türkiye ortalamalarına göre

Son beş yılda Kırklareli'de istihdam olanakları Türkiye ortalamalarına göre

Son beş yılda Kırklareli'den yapılan ihracat Türkiye ortalamalarına göre

Son beş yılda ihracatın daha kötüye gittiğini düşünenlerin oranı daha da artmaktadır. Yanıtlayanların yarısından fazlası ihracatın ilde ülke ortalamasının altında gittiğini düşünmektedir. Daha iyi olduğunu düşünenlerin oranı %22'ye gerilemektedir.

Tarım sektörünün son beş yılda kötü gittiği konusunda katılımcılar hem fikirdir. Yanıtlayanların sadece %9'u bu sektörün daha iyiye gittiğini yönünde görüş beyan etmektedir. Bu sonuçlar tarım istatistikleri ile paralellik arz etmektedir. Nitekim küçük ölçekte üretim yapan çiftçilerin zor durumda olduğu ilde bilinen bir durumdur.

Sanayi sektörünün performansına yönelik tarım sektörüne kıyasla nispeten olumlu bir tablo çizilmektedir. Yine de katılımcıların sadece %27'sinin son beş yılda sektörün daha iyiye gittiğini belirtmesi gözlerden kaçmamaktadır. SGK verileri ile yaptığımız analizde de ilde imalat sanayide bir rekabet gücü gerilemesi olduğu görülmektedir.

Son beş yılda Kırklareli'de inşaat sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre

İnşaat sektörü ise son beş yılda ilde en çok canlanan sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların %93'ü sektörün daha iyiye gittiğini ya da aynı kaldığını düşünmektedir. Daha kötü olduğunu düşünenlerin oranı %7 ile sınırlı bir düzeyde kalmıştır.

Son beş yılda Kırklareli'de ticaret sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre

Katılımcılar ticaret sektörünün performansına yönelik de olumsuz bir görüş içindedirler. Yanıtlayanların sadece dörtte biri ticaret sektörünün son beş yılda daha iyiye gittiğini düşünmektedir. Buna karşılık daha kötü olduğunu söyleyenlerin oranı %39'a çıkmaktadır.

Kendi sektörlerinin ise daha iyiye gittiğini düşünenlerin oranı %34 olarak gerçekleşmiştir. Katılımcıların yaklaşık üçte birine göre kendi sektörleri ortalamalara göre ilde daha kötü bir performans sergilemiştir. Bu oranlar katılımcıların sektörel yapısı düşünüldüğünde şaşırtıcı bir sonuç değildir.

KIRKLARELİ'NİN GELECEKTEKİ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

Bu bölümde yer alan sorularda Kırklareli ekonomisinin nabzını tutanların Kırklareli ekonomisinin geleceğine ilişkin görüşleri derlenmiş, Kırklareli ekonomisine yön verenlerin Kırklareli ekonomik hayatının gelişmesine dair perspektiflerinin, sorunlar ve çözümler üzerine değerlendirmelerinin sergilenmesi amaçlanmıştır.

Ankete cevap veren Kırklareli iş dünyası temsilcilerinin geleceğe ilişkin beklentilerinde kısmen bir iyileşmeden bahsetmek mümkündür. Ancak hala ile yönelik olumlu bir tablo çizilmemektedir. Anket katılımcılarının %37'sine göre gelecek beş yıl içinde Kırklareli'de genel ekonomik koşullar Türkiye ortalamalarının üzerinde olumlu bir tablo oluşturacaktır. Aynı kalacağını düşünenlerin oranı artarken, daha kötü olacağını düşünenlerin oranı azalmıştır.

Katılımcılar istihdam olanaklarında da geçmişe kıyasla kısmen bir iyileşme öngörmektedirler. Ancak genel olarak istihdam olanaklarının geleceğine yönelik de katılımcılar çok temkinli bir tavır sergilemektedir.

İhracatın ise kısmen düzeleceği en azından ülke ortalamalarına çekileceğini düşünenler artmaktadır. Nitekim katılımcıların yaklaşık yarısı ihracatın gelecek beş yılda ülke ortalamaları seviyesinde gideceğini düşünmektedir.

Tarım sektörünün ise gelecekte de ortalamaların altında performans sergileyeceğini düşünenlerin oranı azalmaktadır. Yine de katılımcıların %41 gibi yüksek bir oranı tarım sektörünün gelecekte de kötü bir performans sergileyeceğini düşünmektedir. Yanıtlayanların sadece dörtte biri gelecekte umutludur. İlin ekonomisinde önemli bir rol oynayan tarım sektörüne yönelik bu olumsuz bakış açısı oldukça dikkat çekicidir.

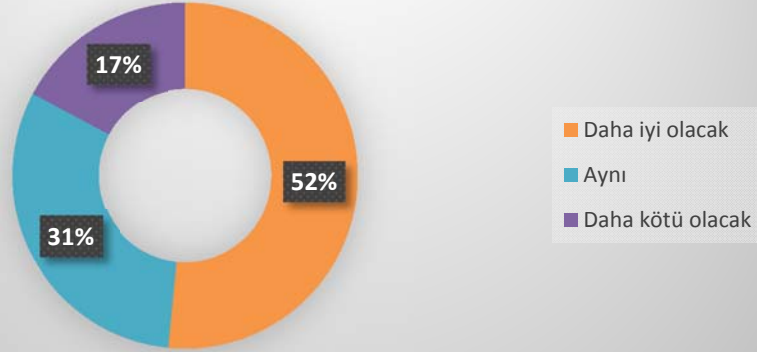

Katılımcıların yarısına göre sanayi sektörü ilde gelecek beş yılda Türkiye ortalaması düzeyinde bir performans sergileyecektir. Geçmiş beş yıla kıyasla sektörün daha kötüye gideceğini düşünenlerin oranı azalmaktadır. Ancak, ilde sektörde bir atılım beklendiğini de söylemek pek mümkün görünmemektedir.

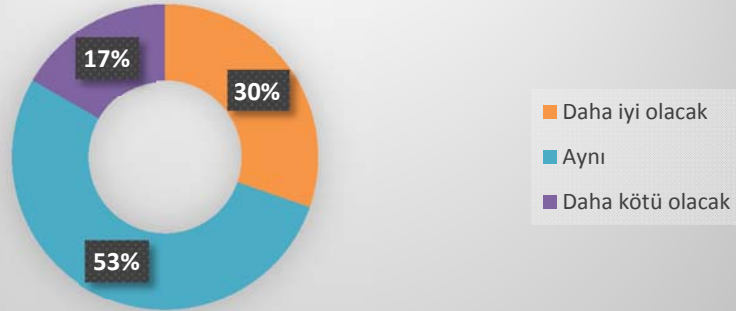
Son beş yılda hızla geliştiğini düşündükleri inşaat sektörünün ise, bu süratle büyümeye devam edeceğini düşünenlerin oranı katılımcıların yarısı seviyesine gerilemektedir. Sektörün ülke ortalamasının altında bir performans sergileyeceğini düşünenlerin oranı ise %17'e çıkmaktadır. Ancak, il genelinde en iyi performans sergileyen ve bunun devam edeceği düşünülen sektör kesinlikle inşaat sektörüdür.

Gelecek beş yılda Kırklareli'de inşaat sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre

Ticaret sektörü de katılımcıların yarısına göre gelecek beş yılda ülke ortalamalarını yakalayacaktır. Sektörün daha iyiye gideceğini düşünenlerin oranı %30'a çıkarken, daha kötü olacak diyenlerin oranı %17'ye gerilemektedir. Son yıllarda ivme kazanmaya başlayan turizm sektörüne rağmen ticaret sektöründe gelecek beş yılda çok önemli bir gelişme beklenmediği de açıktır.

Gelecek beş yılda Kırklareli'de ticaret sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre

Katılımcılar arasında kendi sektörlerinin de gelecek beş yılda ülke ortalamalarına paralel gideceğini düşünenlerin oranı yüksektir. Daha iyiye gideceğini düşünenlerin oranı nispeten artarak %36'ya yükselmiştir.

KIRKLARELİ'NİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

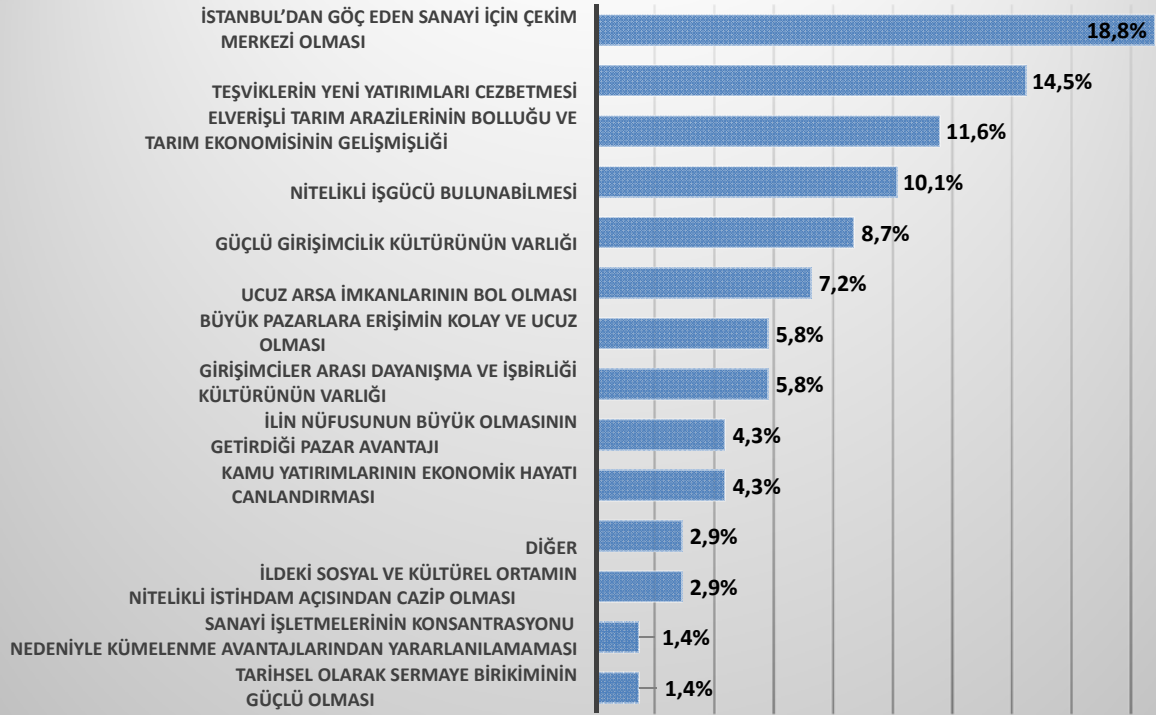
Bu bölümde yer alan sorularda Kırklareli ekonomisinin nabzını tutanların Kırklareli ekonomisinin geleceğine ilişkin görüşleri derlenmiş, Kırklareli ekonomisine yön verenlerin Kırklareli'nin ekonomik hayatının gelişmesine dair perspektiflerinin, sorunlar ve çözümler üzerine değerlendirmelerinin sergilenmesi amaçlanmıştır.

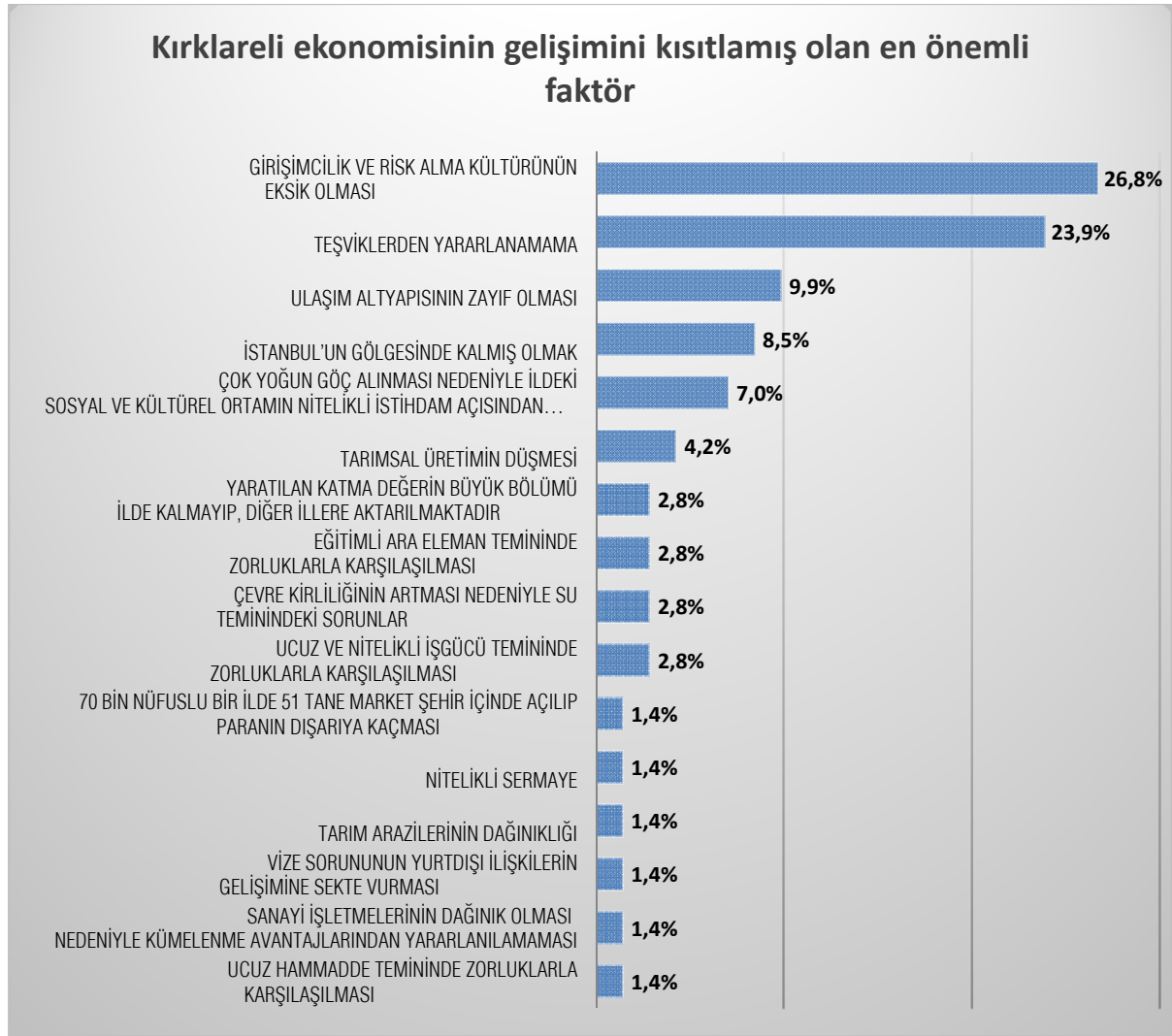
Kırklareli'nin ekonomik başarısına ilişkin çok çeşitli faktör öne sürülmektedir. Kırklareli'de Tekirdağ'da olduğu gibi sanayileşmenin başlamasında önemli bir rol oynayan İstanbul'a yakınlık anket sonuçlarında da görülmektedir. Katılımcıların %18,8'i ilin İstanbul'dan göç den sanayi için çekim merkezi olmasının ilin ekonomisinin gelişimine katkı yapmış en önemli faktör olarak nitelendirmiştir.

Teşviklerin yeni yatırımları cezbetmesi, elverişli tarım arazilerini bolluğu, nitelikli işgücü bulunabilmesi katılımcılar nezdinde her biri yaklaşık %10 ve üzeri oranında önemli faktör olarak belirtilmiştir.

Güçlü girişimcilik kültürünün varlığı, ucuz arsa imkanlarının bol olması, girişimciler arası dayanışma ve işbirliği ağı, büyük pazarlara erişimin kolay ve ucuz olması, kamu yatırımları diğer önemli faktörlerdendir.

Kırklareli ekonomisinin gelişimine katkı yapmış en önemli faktör

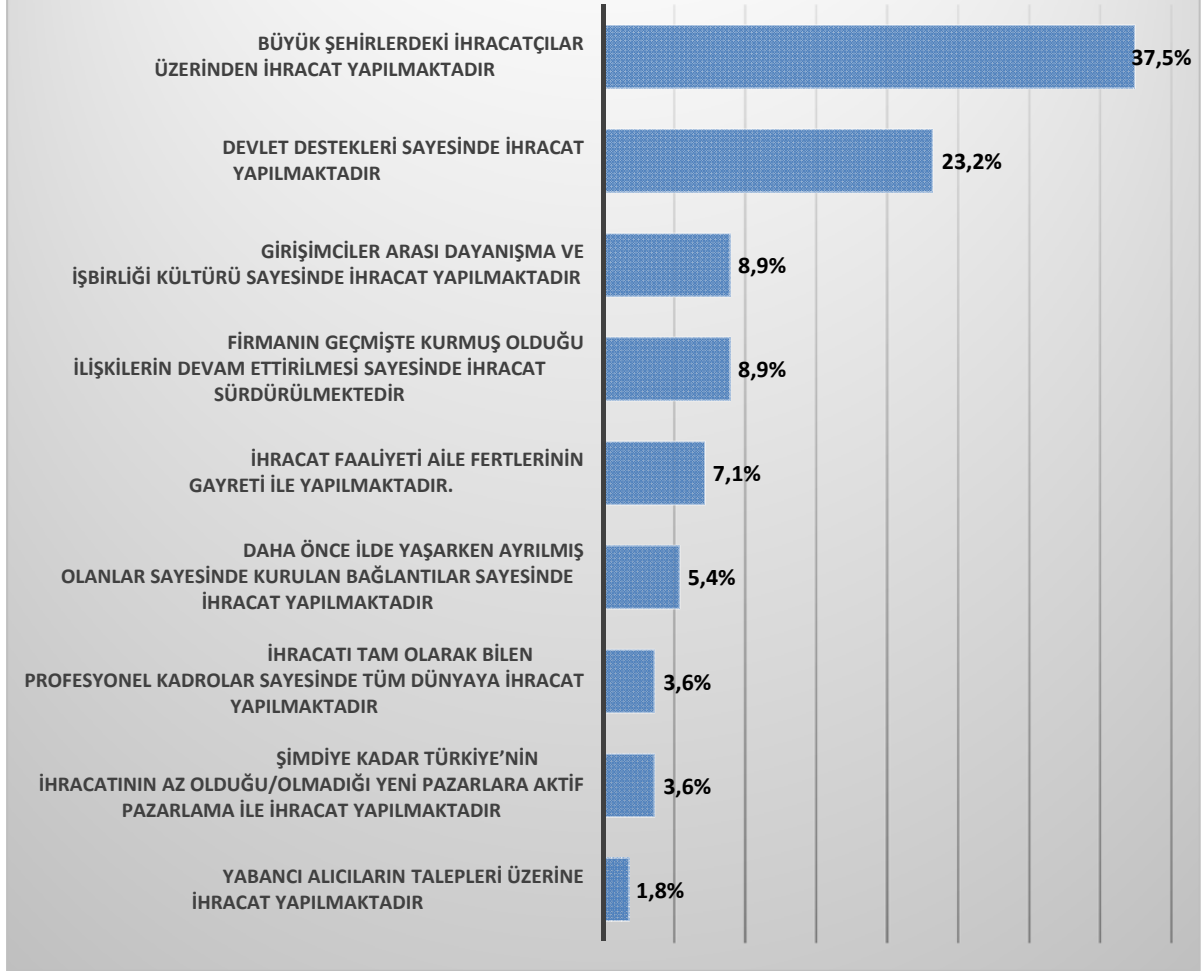

Kırklareli’de ekonomik gelişimi belirleyen unsurlar konusunda görüşler çeşitli olsa da, gelişimi engelleyen kısıtlar konusunda geniş bir fikir birliği bulunmaktadır. Kırklareli’nin gelişiminin önündeki en büyük kısıt olarak katılımcılar %26,8 ile girişimcilik ve risk alma kültürünün eksikliği olarak göstermişlerdir. Girişimcilik konusunda farklı görüşler olsa dahi baskın görüşün ilde yeterince girişimciliğin gelişmediği yönünde olduğu görülmektedir. Teşviklerden yararlanamama ise ikinci faktör olarak sıralanmıştır. Ankete katılanlara göre ilde ekonomik gelişimin önündeki iki büyük kısıtlayıcı etkenin ilki girişimcilik eksikliği, ikincisi de teşviklerden yararlanamamadır. Edirne’de ise, bu iki faktörün payı %77 ile çok daha yüksektir. Tekirdağ’da ise girişimcilik eksikliğin payı %14, teşviklerin payı ise %7’de kalmaktadır.

Ulaşım altyapısının zayıf olması, çok yoğun göç alması, ildeki sosyal ve kültürel ortamın nitelikli istihdam açısından olumsuz etkilenmesi, tarımsal üretimin düşmesi gelişimi engelleyen diğer faktörler olarak öne çıkmaktadır.

İstanbul’a yakınlık diğer Trakya illerinde olduğu gibi Kırklareli’yi de iki yönlü etkilediği düşünülmektedir. Sanayinin çevre illere taşınması bağlamında avantaj sağlarken, bazı katılımcılara göre Kırklareli İstanbul’un gölgesinde kaldığı için yeterince gelişmemektedir.

Kırklareli'nin gerçekleştirdiği ihracat performansında öne çıkan unsurlar

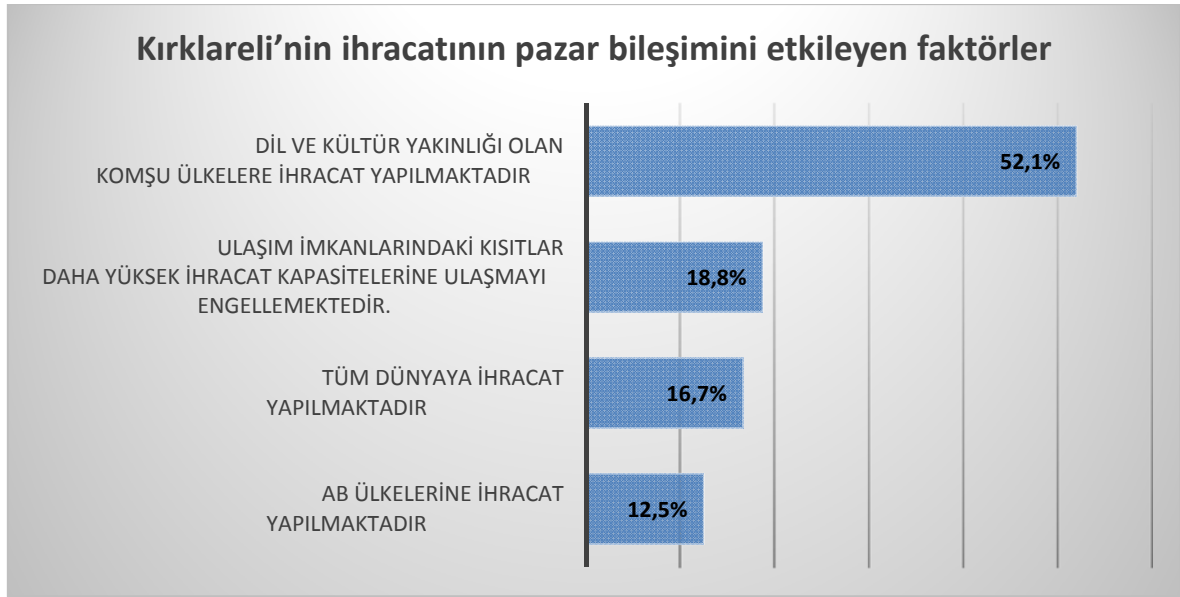

Kırklareli'nin ihracat profilini ortaya çıkarmaya yönelik soruya verilen cevaplarda katılımcıların %37,5'ine göre ihracat büyük şehirlerdeki ihracatçılar üzerinden yapılmaktadır. Devlet destekleri sayesinde ihracat yapıldığını düşünenler ise %23,2 düzeyindedir.

Sonrasında öne çıkan unsurlar ise girişimciler arası dayanışma ve işbirliği kültürü sayesinde ihracat yapıldığı, firmanın geçmişte kurmuş olduğu ilişkilerin devam ettirilmesi sayesinde ihracatın sürdürüldüğü, ihracat faaliyetinin aile fertlerinin gayreti ile yapıldığı, daha önce ilde yaşarken ayrılmış olanlar sayesinde kurulan bağlantılar sayesinde ihracat yapıldığı, nitelikli kadrolar sayesinde ihracat gerçekleştirildiği olarak sıralanabilir.

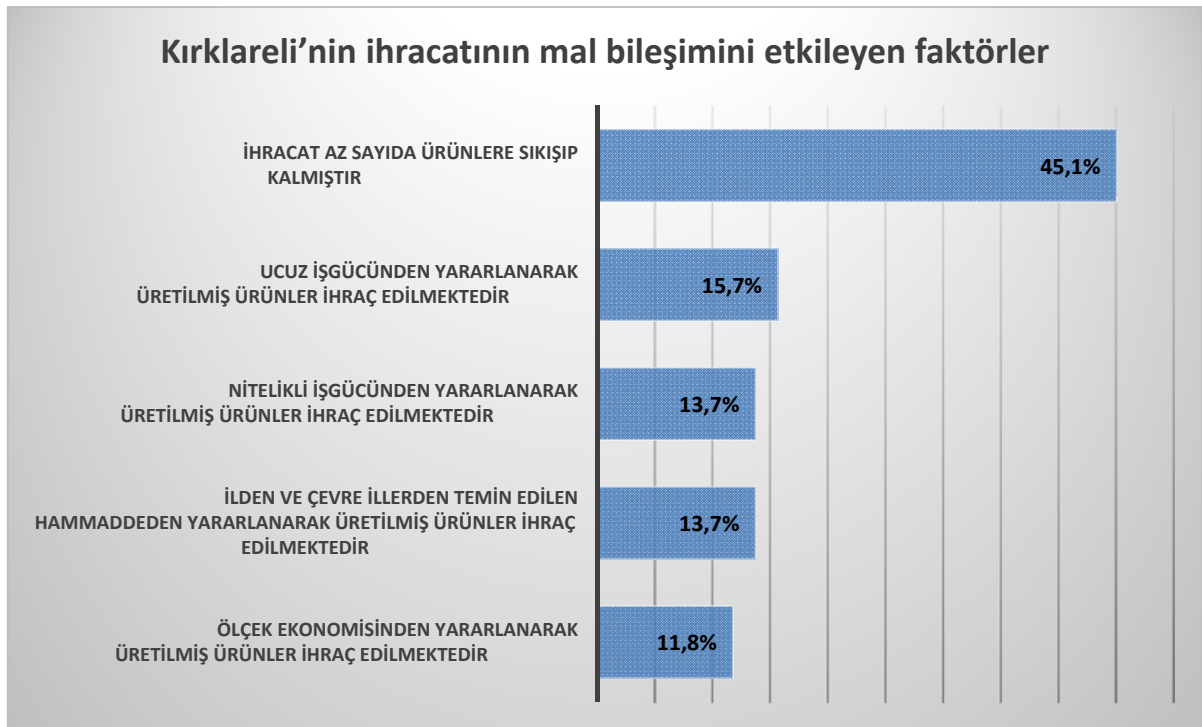
Pazar bileşimini etkileyen faktörler sorulduğunda katılımcıların yarısından çoğu dil ve kültür yakınlığı olan komşu ülkelere ihracat yapıldığı konusunda hemfikirdir. %12,5'i ise AB ülkelerine ihracat yapıldığını düşünmektedir. Tüm dünyaya ihracat yapıldığını düşünenlerin oranı %16,8 ile sınırlı kalmaktadır. Bu durum ilin dünyaya açılmada sıkıntılar yaşadığını göstermektedir.

Ulaşım imkânlarındaki eksikler de yanıtlayanların %19'una göre daha yüksek ihracat kapasitelerine ulaşmada önemli bir engel oluşturmaktadır.

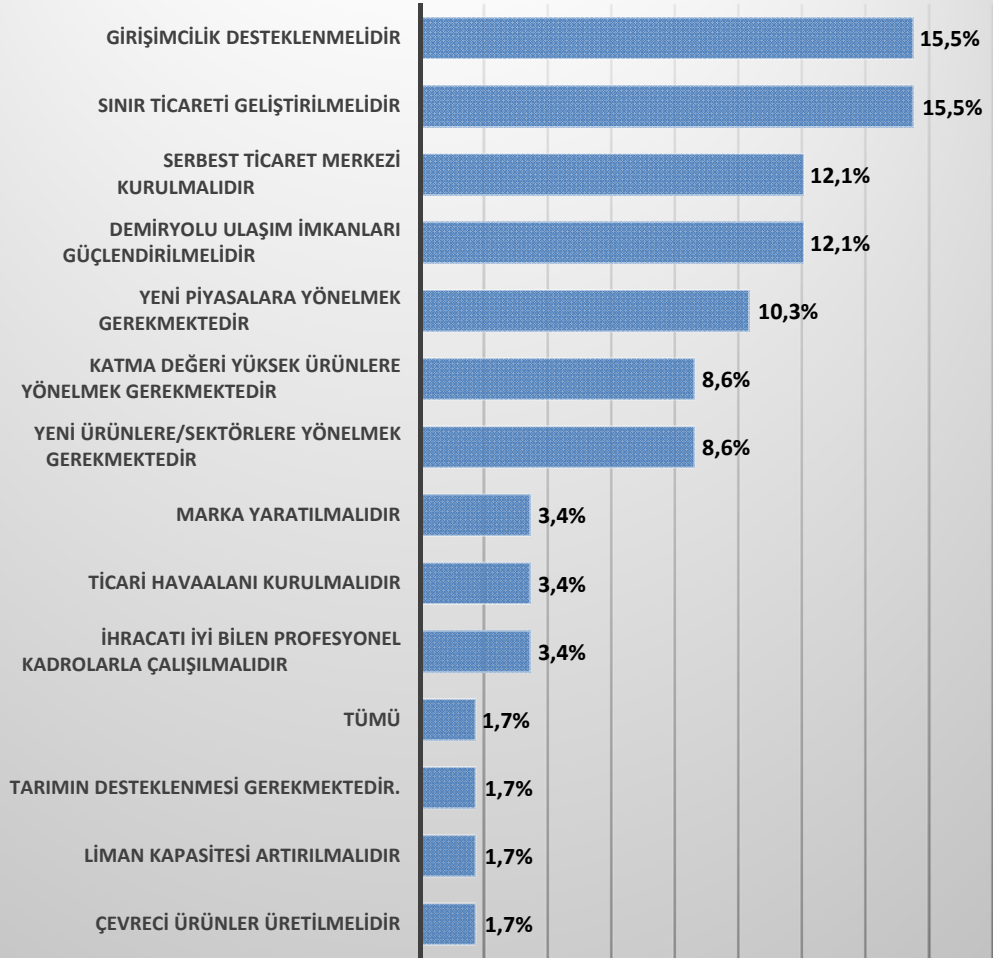

İhracatın mal bileşenleri sorulduğunda ise katılımcıların %45 gibi büyük bir çoğunluğuna göre ihracat az sayıda ürüne sıkışıp kalmıştır. Ucuz işgücünden yararlanarak üretilen ve çevre illerdeki ve kendi ilindeki hammaddeden yararlanarak üretilen ürünlerin ihracatının yapıldığını düşünenlerin oranı katılımcıların %29'u oranındadır.

Öte yandan, nitelikli işgücünden ve ölçek ekonomisinden yararlanılarak üretilen ürünlerin ihraç edildiğini düşünenler katılımcıların dörtte birini oluşturmaktadır. Bu durum ilin ihracatının gelişme potansiyeli taşıdığını göstermektedir.

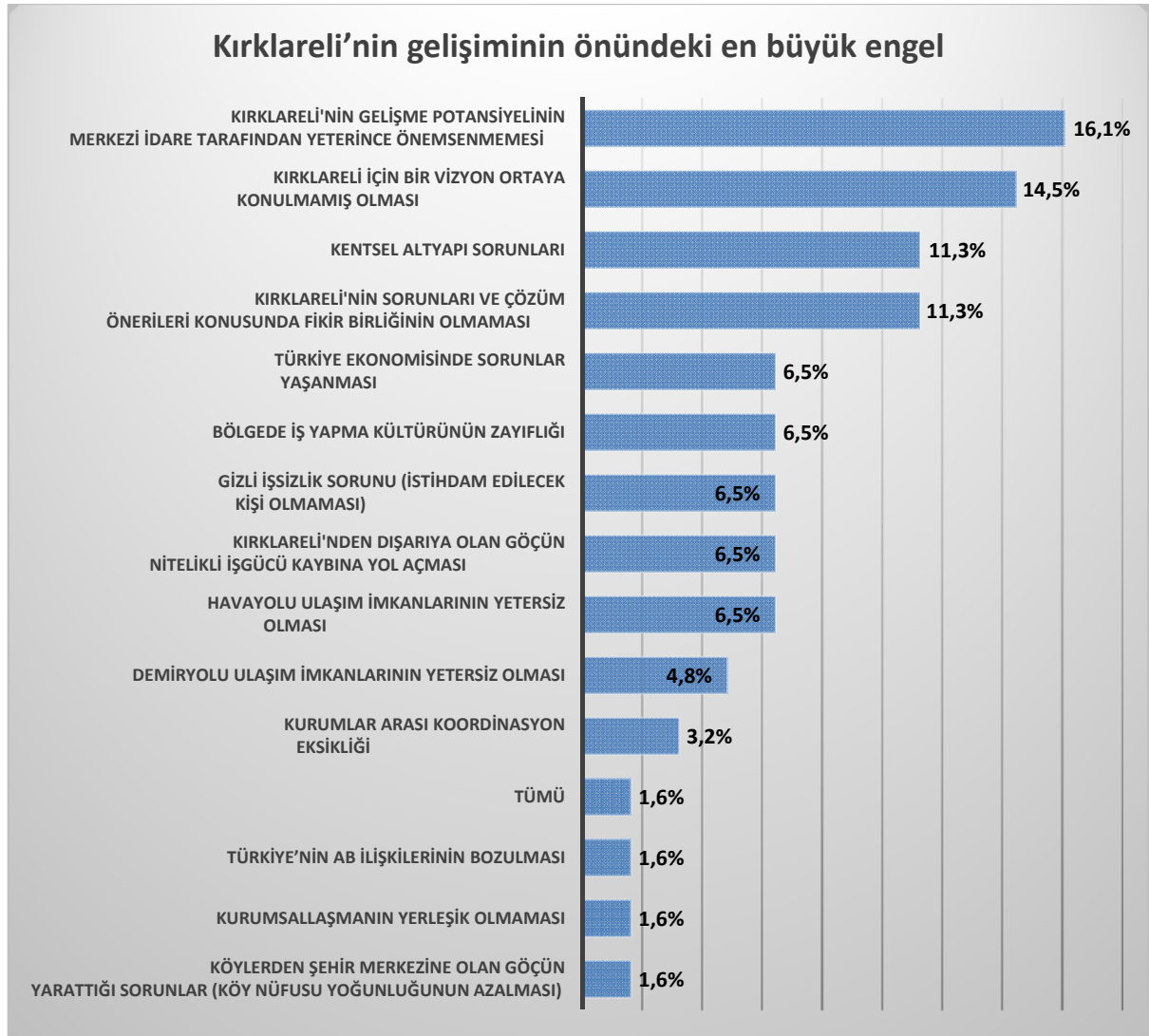

Kırklareli'nin ihracatının artırılması için ne yapılmalıdır?

Kırklareli'deki ihracatın artırılmasına yönelik ise çok farklı görüşler ileri sürülmektedir. Girişimciliğin desteklenmesi ve sınır ticaretinin geliştirilmesi gerektiğini düşünenlerin oranı her bir faktör için %16 seviyesindedir.

Serbest ticaret merkezi kurulmalı, demiryolu ulaşım imkanları güçlendirilmeli, yeni piyasalara yönelmeli gibi öneriler de katılımcılar tarafından dile getirilmektedir. Ayrıca, katma değeri yüksek ürünlere ve yeni ürünlere/sectörlere yönelmek gerektiği, nitelikli personel kullanımı, ticari havaalanı kurulması gibi başka öneriler de yer almaktadır.

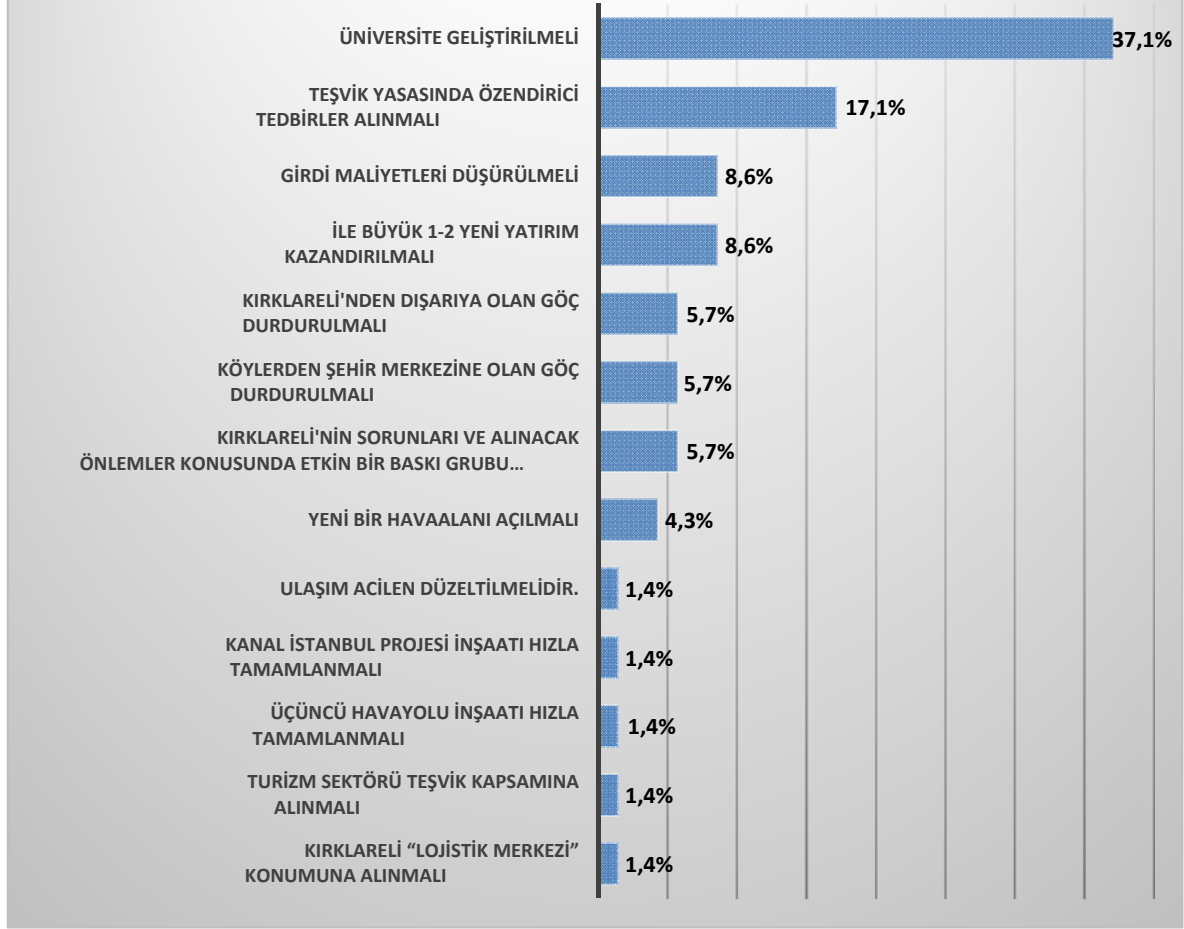

Kırklareli'nin gelişiminin önündeki en büyük engel konusunda da bir görüş birliği yoktur. Kırklareli'nin merkezi idare tarafından yeterince önemsenmemesi engeller arasında ilk sırada yer almaktadır. Ancak, kentin bir vizyonu olmaması ve kentsel altyapı sorunları diğer önemli engeller arasında görülmektedir.

İlin sorunları ve çözüm önerileri konusunda bir fikir birliğinin olmaması, bölgede iş yapma kültürünün zayıflığı, gizli işsizlik, nitelikli işgücü göçü de katılımcıların bir kısmının gözünde ilin gelişimini kısıtlayıcı faktörler olarak gösterilmektedir.

Yanıtlara bakıldığında ortak vizyon eksikliği, fikir birliği eksikliği, sorunların merkezi idareye aksettirilememesi, koordinasyon eksikliği gibi karar alma mekanizmasından kaynaklanan sorunlar toplamın yarısını oluşturmaktadır. Bu da, Kırklareli'de altyapı ya da sektörel yapı gibi somut konularda önce kurumsal kapasitenin geliştirilmesinin en önemli konu olduğunu göstermektedir.

Kırklareli'nin gelişiminin hızlandırılması için ne yapılmalı?

İlin gelişimini hızlandırmak için ise üniversitenin geliştirilmesi gerektiğini düşünenlerin oranı %37 gibi yüksek bir seviyede gerçekleşmiştir. Yeni kurulan Kırklareli Üniversitesi'nin ile bir dinamizm kazandıracağını, nitelikli işgücü ile ilin ekonomik yapısının gelişebileceğini düşünenler katılımcıların önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

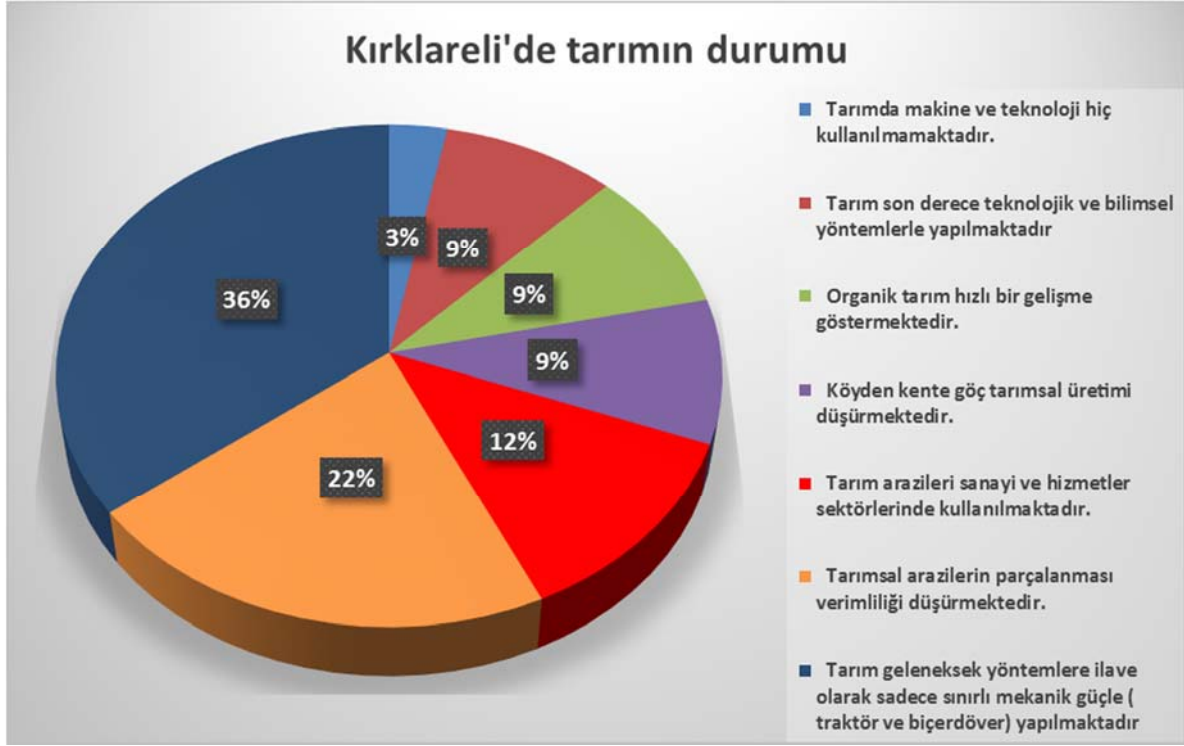
Teşvik yasasında özendirici tedbirler de alınması gerektiğini düşünenler %17 ile azımsanmayacak ölçüdedir. Girdi maliyetleri düşürülmeli, ile büyük 1-2 yeni yatırım kazandırılmalı, Kırklareli'nin sorunları ve alınacak önlemler konusunda bir baskı grubu oluşturulmalı ve ulaşım altyapısı düzeltilmeli önerileri de katılımcılar tarafından dile getirilmektedir.

Kırklareli'de hâlihazırda gelişmiş olan ve ileride daha da gelişeceği düşünülen sektörler konusunda iş insanları arasında bir görüş birliğinden bahsetmek imkansızdır. Ancak genel eğilim sanayi ve hizmetler sektörü üzerindedir. Yanıtlayanların %34'ü sanayi, %33'ü hizmetler sektörünün gelişmiş olmasına karşılık ileride de daha da gelişeceğini düşünmektedir. Tarım sektörünün de belli bir seviyeye gelmesine karşılık daha rekabetçi bir yapıya ulaşacağını düşünenlerin oranı %14 seviyesindedir.

İlde önemli bir gelişme göstermemiş olmasına karşılık gelişme potansiyeli taşıyan sektör ise katılımcıların %44'üne göre hizmetler sektörüdür. Nitekim turizmin yeni yeni canlanmaya başlaması sektörün daha da gelişeceğine yönelik ipuçları vermektedir. Hizmetler sektörünü sanayi sektörü takip etmektedir. Katılımcıların %35'ine göre sanayi sektörü önemli gelişme potansiyeli göstermektedir. Yüksek teknoloji ürünlerin üretimine yavaş yavaş da olsa geçmeye başlayan ilde sanayinin biraz daha gelişmesi şaşırtıcı değildir. Katılımcıların %15'i de tarım sektörünün gelişme potansiyeli taşıdığını düşünmektedir.

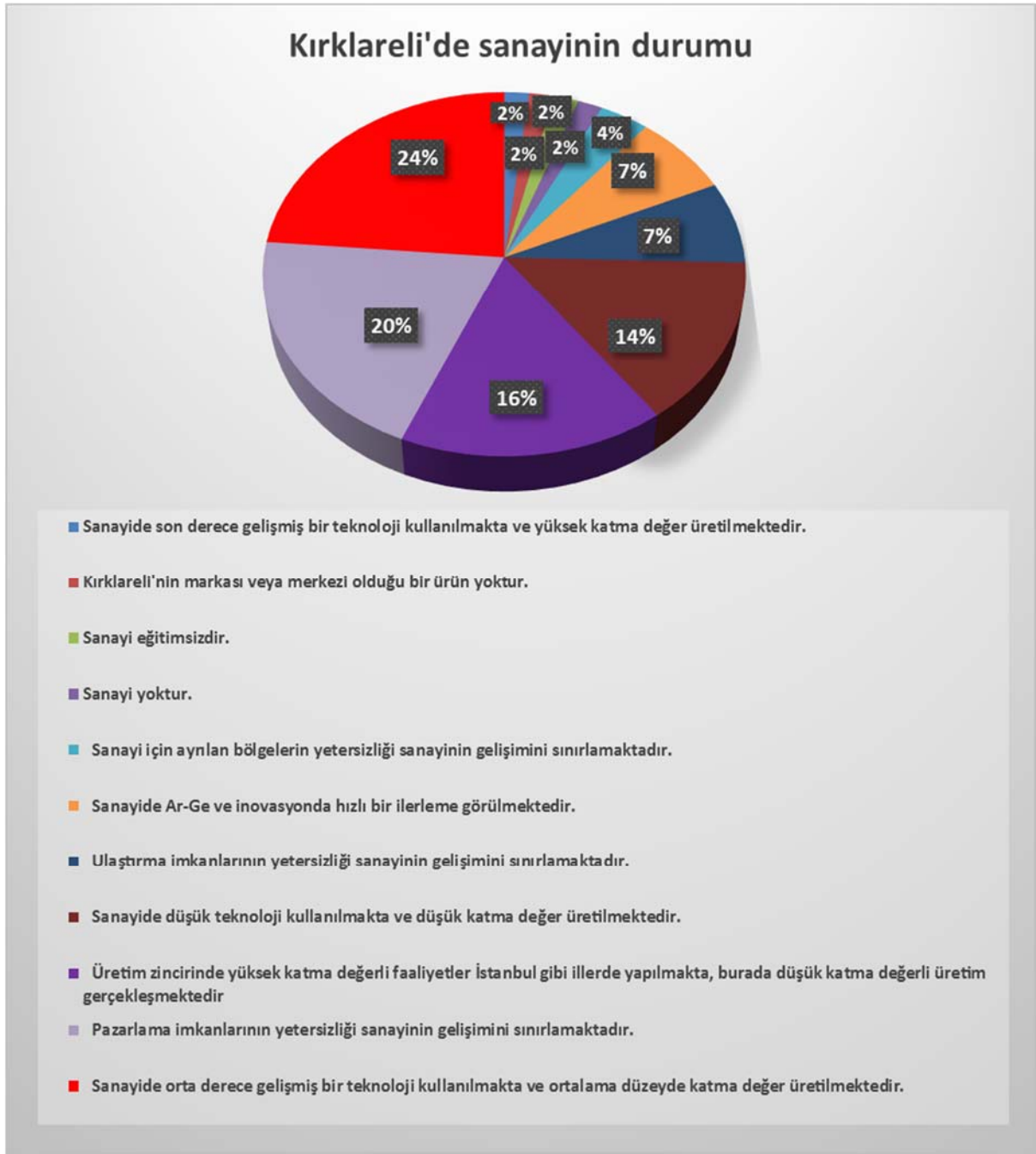
İş insanlarının büyük bir çoğunluğuna göre tarım sektörü bir gelişim göstermemektedir. Nitekim tarımın geleneksel yöntemlere ilave olarak sadece sınırlı bir güçle yapıldığını düşünenler katılımcıların %36'sını oluşturmaktadır.

Katılımcıların %22'si tarımsal arazilerin parçalanmasının verimliliği düşürdüğü, %12'si tarım arazilerinin sanayi ve hizmetler sektöründe kullanıldığını, %9'u köyden kente göçün tarımsal üretimi düşürdüğünü ve %3'ü tarımda makine ve teknoloji hiç kullanılmadığı görüşündedir. Öte yandan %9'u tarımın son derece bilimsel ve teknolojik yöntemlerle yapıldığını düşünürken, %9'u da organik tarımın hızla geliştiğini düşünmektedir. Bu durum yavaş dahi olsa tarımda dönüşümün başladığının habercisi niteliğindedir.

İş insanlarının yaklaşık dörtte birine göre ilde sanayi orta derecede gelişmiş bir teknoloji kullanıp orta düzeyde katma değer üretmektedir. Katılımcıların sadece %9,1'i sektörde son derecede gelişmiş bir teknoloji kullanıldığını ve Ar-Ge ve inovasyonda hızlı bir ilerleme görüldüğünü düşünmektedir.

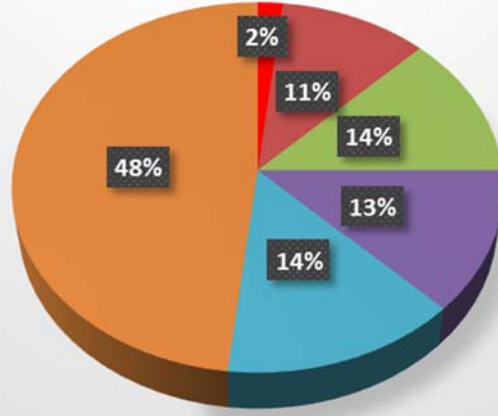
Dolayısıyla katılımcılar genel olarak ildeki sanayi sektörünün orta ve düşük teknolojili sanayi grubuna sıkıştığı görüşündedir. Sektörel ayrıştırma analizinden de benzer bir sonuç çıkarmak mümkündür. Nitekim düşük ve orta düşük teknolojili sanayi yeni yaratılan istihdamda etkilidir.

Ulaşımındaki sorunlardan, İstanbul'un yüksek katma değerli faaliyetleri toplamasına, marka yaratılamamasına kadar birçok nedenin sanayiye sınırlandığı görüşü de belirtilmektedir.

Hizmetler sektörünün durumuna ilişkin iş insanlarının büyük bir çoğunluğu genel olarak sektörde belli bir gelişim olduğunu konusunda hemfikirdir. Hizmetler sektörünün modern ve organize şirketlere devr olduğunu, hizmetler sektörünün hızla geliştiğini ve gelir seviyesini yükselmesinin hizmetler sektörünü geliştirdiğini belirtenlerin oranı toplamda %73'dür. Öte yandan hizmetler sektörünün İstanbul'un gölgesinde kaldığı için yeterince gelişemediğini, küçük esnaf ve zanaatkarın ağırlığının modern hizmetler sektörünün gelişmesinde engel olduğunu ve hizmetler sektörünün ortalamanın altında kaldığını belirtenler katılımcıların dörtte birinden kısmen fazladır. Sektörel araştırma analizinde de hibrit hizmetlerin diğer hizmet sektörlerine göre ilde daha fazla ön plana çıktığı görülmektedir.

Kırklareli'de hizmet sektörlerinin durumu

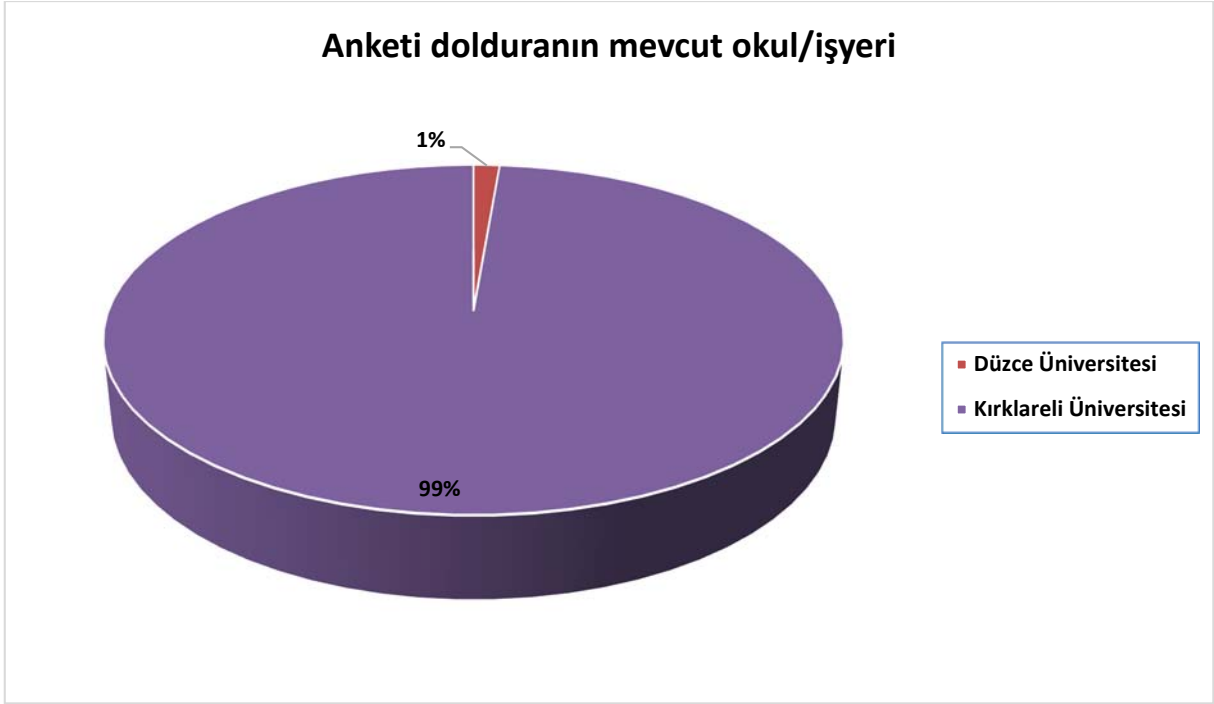
- Kırklareli'nde hizmet sektörleri ortalamanın altındadır.
- Hizmetler sektörü son yıllarda hızlı bir gelişme içindedir.
- Küçük esnaf ve zanaatkarın kentin ekonomik hayatındaki ağırlığını koruması nedeniyle modern ve organize şirketlerin kuruluş hızı düşüktür.
- İstanbul'un gölgesinde kalınması hizmetler sektörünün gelişimini kısıtlamaktadır.
- Gelir seviyesinin yükselmesi hizmetler sektörünün gelişimini hızlandırmaktadır.
- Küçük esnaf ve zanaatkar, yeni kurulan modern ve organize şirketlerle rekabet edememekte ve hızla yok olmaktadır.

KIRKLARELİ GENÇLİK ANKETİ SONUÇLARI

Kırklareli ilinin iş insanları, sanayi ve ticaret odası başkanları, akademisyenleri ve yerel aktörleri ile yapılan anketin yanı sıra ilin geleceğine yön verecek gençliğin görüşlerine de yer vermek amacıyla gençler arasında da bir anket çalışması yapılmıştır. Böylelikle ilin gelecek senaryosunu oluştururken geleceği inşa edecek gençlerin öngörülerini de değerlendirmeye alma fırsatı doğmuştur.

Kırklareli'de yaşayan gençlik geçmiş ve gelecekteki sorunların neler olduğunu düşünüyor, gelecek ile ilgili beklentileri nelerdir gibi konuları içeren bu ankete 75 kişi yanıt vermiştir.

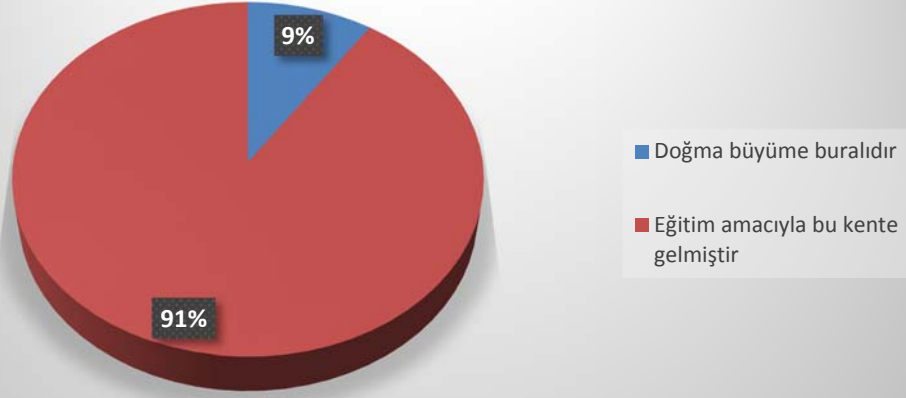
Ankete katılanların hepsi üniversite öğrencisi gençler arasından seçilmiştir. Öğrenciler %99 gibi yüksek bir oranda eğitimine Kırklareli Üniversitesi'nde devam etmektedir. Katılımcılar üniversitenin birçok farklı bölümünde eğitim hayatına devam etmektedir. Yanıtlayanların %42'si İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde, %27'si Sağlık Meslek Yüksekokulu'nda, %10'u Mühendislik Fakültesi'nde ve %7'si Turizm Fakültesi'nde okumaktadır. Bunun yanı sıra Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'na ve Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu'na devam eden öğrenciler de yer almaktadır. Anketi dolduranların çeşitli bölümlerde okuyor olması ilin geleceğine yönelik farklı görüşlerin ankete yansıtılması açısından önemlidir.

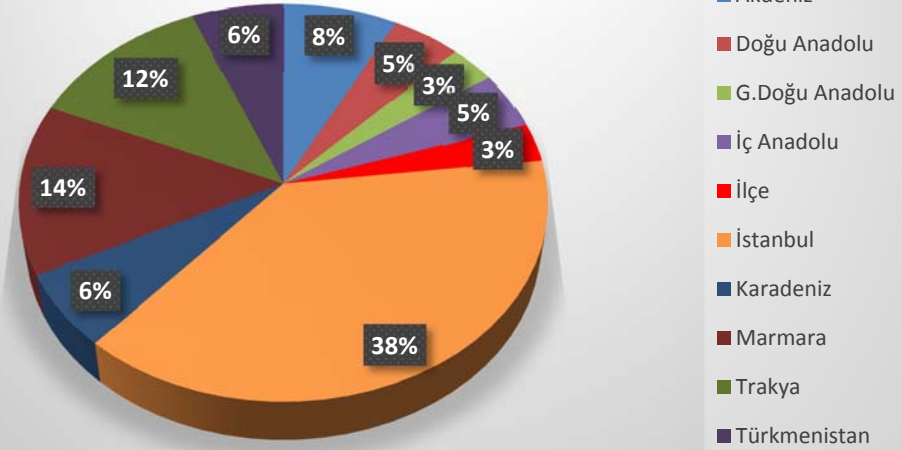
Katılımcıların %91'i Kırklareli'ye eğitim amacıyla gelmiştir. Doğma büyüme Kırklarelili olanların sayısı %9 ile oldukça sınırlı bir düzeydedir. Dışarıdan gelenler illere göre çeşitlilik göstermektedir. Yine de İstanbul'dan gelenler %38 ile ilk sırayı çekmektedir. Marmara Bölgesi'nin diğer illerinden gelenler katılımcıların %14'ünü, Trakya'nın diğer illerinden gelenler %12'sini, Akdeniz Bölgesi'nden gelenler %8'ini, Türkmenistan'dan gelenler %6'sını, Doğu Anadolu'dan gelenler %5'ini oluşturmaktadır. Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Karadeniz'den gelen öğrenciler de mevcuttur. Bu sonuçlar üniversitenin öğrenci profilinin çok farklı kültürleri barındırdığına dair bir izlenim vermektedir.

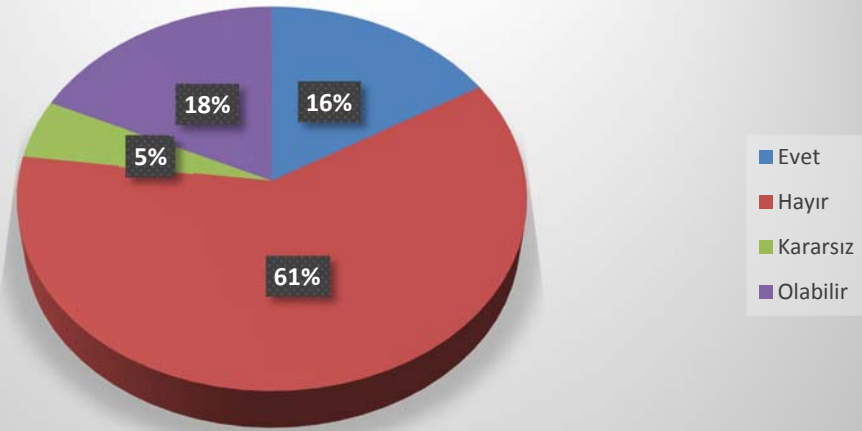
Kırklareli'de yaşanan süre

Kırklareli'ye hangi kentten geldiniz?

Kırklareli'de kalmayı düşünüyor musunuz?

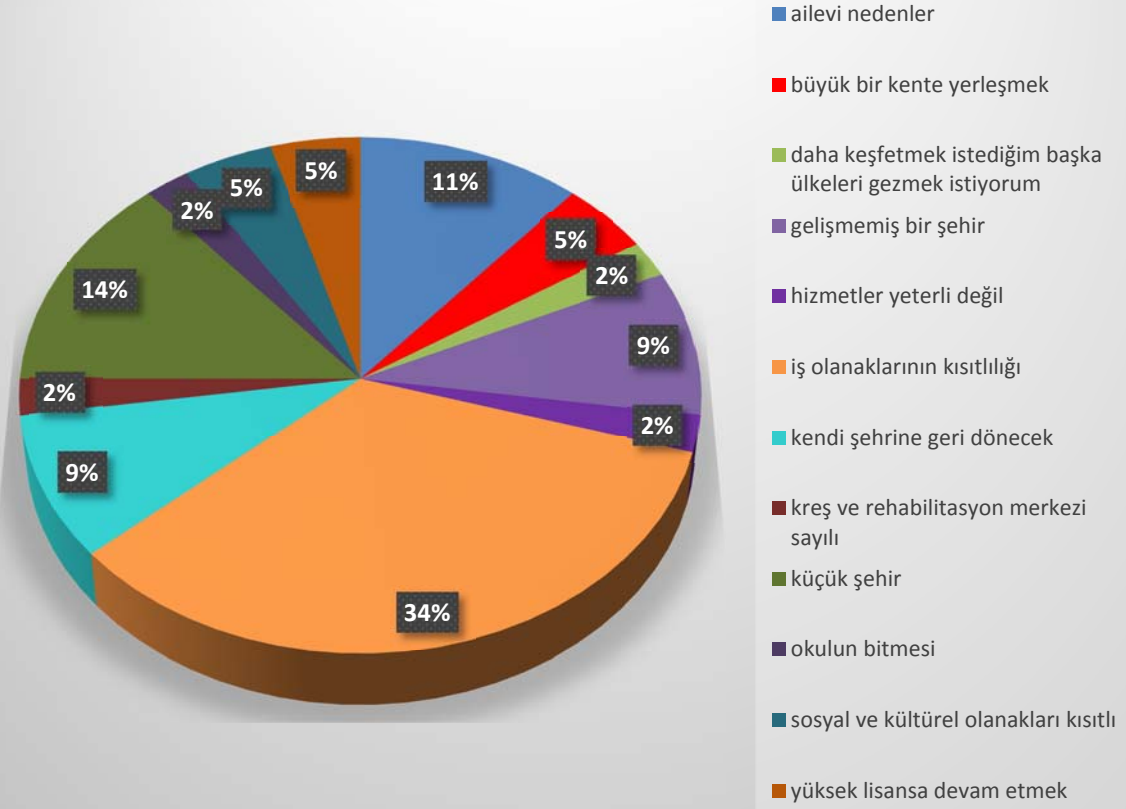

Katılımcıların sadece %16'sı mezun olduktan sonra Kırklareli'de kalmayı düşünmektedir. %61'i ise kalmayı düşünmediklerini beyan etmişlerdir. %18'i Kırklareli'de kalması için büyük bir engel görmezken, %14'ü ise kararsızdır.

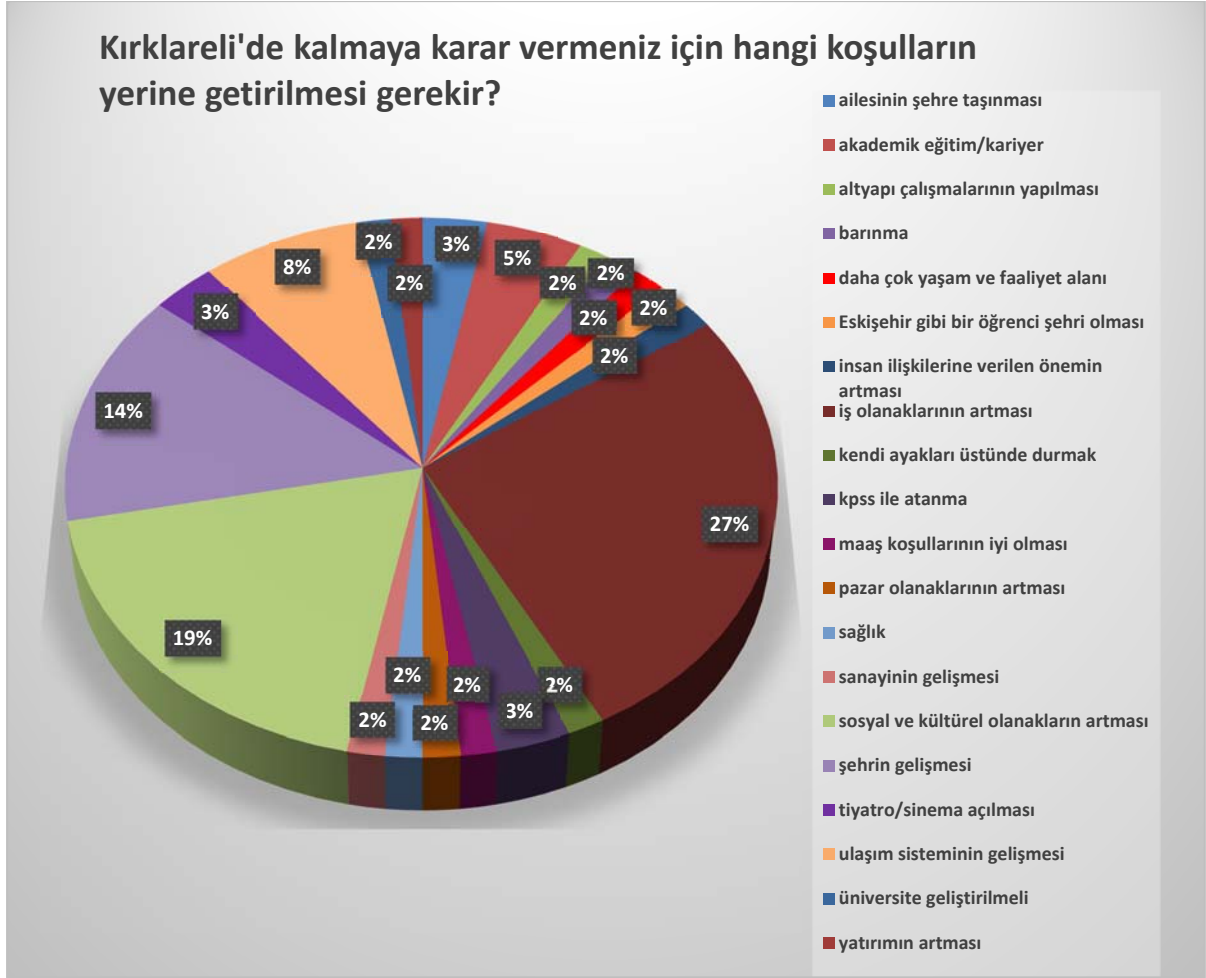

Gençlerin %36'sı Kırklareli'nin küçük sakin, huzurlu bir şehir olmasının kalmak için en önemli sebep olduğunu düşünmektedir. Trakya'nın diğer illerinde de benzer durum görülmektedir. Kalmak için gençler diğer birçok sebep olabileceğini de belirtmişlerdir. Akademik kariyer bunlar arasında öne çıkanlardan biridir. İş olanaklarının bol olması ve doğası da diğer sebepler arasında sayılmaktadır.

Kırklareli'de kalmayı düşünmüyorsanız nedenleri nedir?

Kalmak istememelerinde en önemli sebep ise %34 oranında iş olanaklarının yetersizliğidir. Kırklareli'de iş olanaklarının kısıtlılığından dolayı kalmak istemeyenlerin oranı Tekirdağ'dan yüksek, Edirne'den ise düşüktür. Bu durum ilde üniversiteli istihdamı konusunda sıkıntılar olduğunu göstermektedir. Küçük bir şehir olması, sosyal ve kültürel olanaklarının kısıtlı olması, yeterince gelişmiş bir il olmaması ve ailevi gibi nedenler gençlerin kalmak istemeyişlerinin arkasında yatan diğer nedenler olarak sıralanmaktadır.

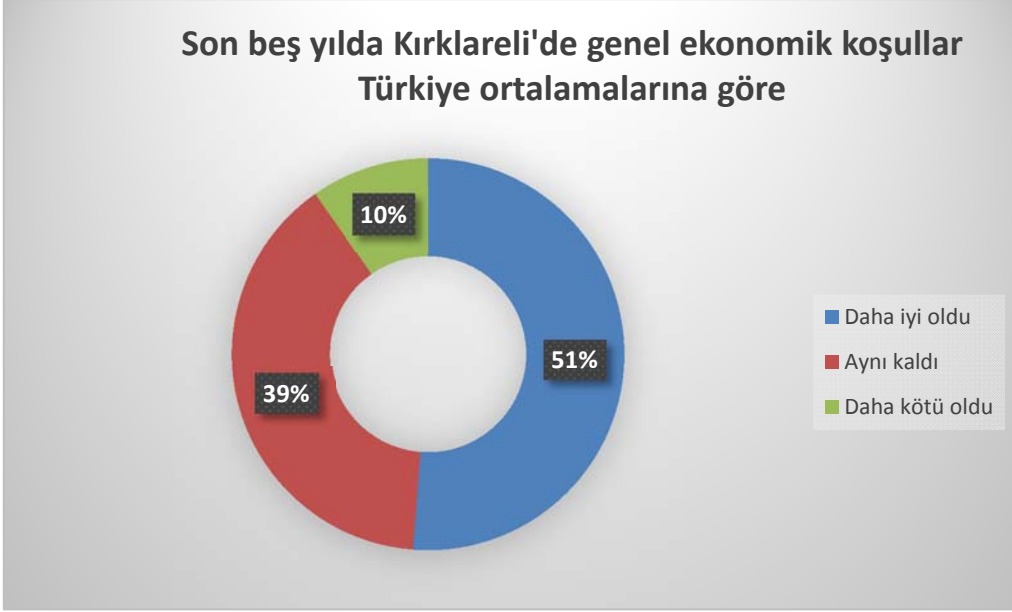
Kırklareli istihdam piyasaları bakımından yüksek olsa dahi gençlerin arzuladığı düzeyde nitelikli işgücü arzını karşılayabilecek bir yapıdan uzak görünmektedir. Nitekim gençlerin %27'si istihdam olanaklarının düzelmesi durumunda kentte kalabileceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların beşte biri ise sosyal ve kültürel olanakların artması, %14'ü ise şehrin daha çok gelişmesi durumunda kalabileceklerini belirtmişlerdir. Nitekim göstergelerde ilde sosyal gelişmişliğin ekonomik gelişmişliğin altında kaldığını göstermektedir. İlde yaşamı cazip kılacak kültür merkezleri, sinemalar, tiyatrolar ildeki hayatın canlanmasında katkı sunacaktır. Bunun yanısıra ulaşımın düzelmesi ve daha birçok sosyal alanda ilin gelişmesi durumunda gençlerin ilde kalma istekleri artacaktır.

KIRKLARELİ'NİN GEÇMİŞ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

Kırklareli'nin geçmiş yıllardaki performansını gençliğin gözünden anlamaya çalışan bu bölümde makro görünüme ilişkin değerlendirmelerin yanısıra gençlerin sektörleri de nasıl buldukları anlaşılmasına çalışılmıştır. Böylelikle geçmiş ve gelecek arasında gençlerin gözünde nasıl farklılıklar olduğunu anlamının da yolu açılmıştır.

Girişimciler Kırklareli'nin geçmiş performansı hakkında çok karamsar iken gençlerin daha pozitif olduğu görülebilmektedir. Gençlerin yarısı son beş yılda Kırklareli'de genel ekonomik koşulların Türkiye ortalamalarından daha iyiye gittiğini düşünmektedir. %39' u aynı kaldığını düşünürken sadece %10'u daha kötüye gittiği görüşündedir.

Son beş yılda Kırklareli'de genel ekonomik koşullar Türkiye ortalamalarına göre

Gençlere göre istihdam olanakları genel ekonomik koşulların üzerinde bir performans sergilemiştir. Nitekim gençlerin %65'i istihdam olanaklarının Türkiye ortalamalarının üzerinde gittiğini, sadece %8'i daha kötüye gittiğini düşünmektedir. İlde yeni kurulan Üniversite'nin büyümesi ile birlikte bu algının güçlenmesi beklenen bir durumdur.

Son beş yılda Kırklareli'de istihdam olanakları Türkiye ortalamalarına göre

Son beş yılda ihracatın ortalamaların üzerinde olduğunu düşünen gençlerin oranı ise %45'e gerilemektedir. %41'ine göre ihracat ortalama düzeyde seyrederken, sadece %14'ü ihracatın ortalamalara göre daha kötüye gittiğini düşünmektedir.

Tarım sektörü ise gençlerin yarısına göre genel ekonomiden farklı olarak ortalama bir seviyede performans göstermektedir. Beşte biri daha kötüye gittiğini düşünürken iyi gittiğini düşünenlerin oranı %29 seviyesinde kalmaktadır.

Son beş yılda Kırklareli'de sanayi sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre

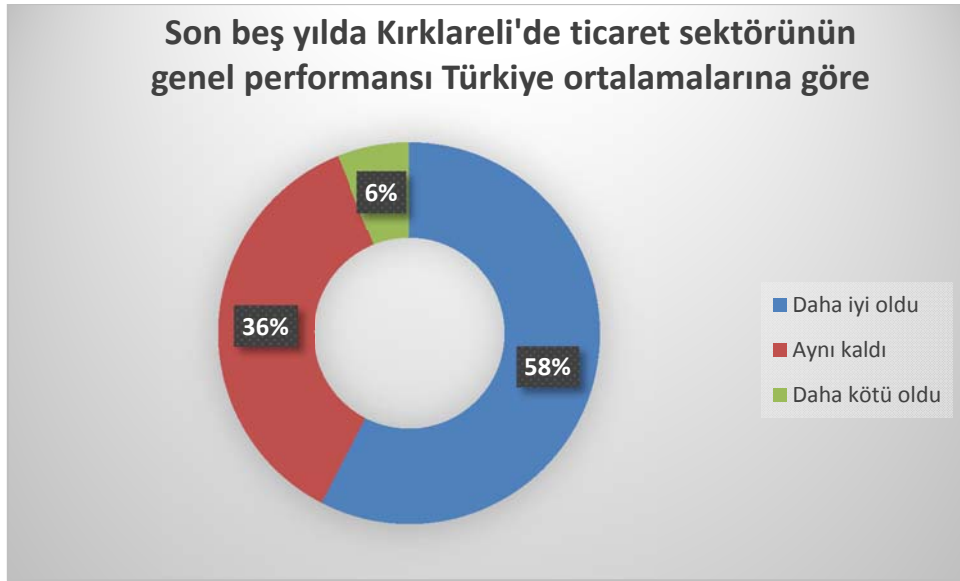

Sanayi sektörünün son beş yılda ortalamalardan daha kötüye gittiğini düşünenlerin oranı %7 ile sınırlı bir düzeyde kalmaktadır. Daha iyiye gittiğini düşünenlerin oranı %48, aynı kaldığı düşünenlerin oranı ise %45 olarak gerçekleşmiştir.

Son beş yılda Kırklareli'de inşaat sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre:

Gençlerin büyük bir çoğunluğu son beş yılda inşaat sektörünün çok iyi bir performans gösterdiğini düşünmektedir. Nitekim ortalamalardan daha iyiye gittiğini düşünenlerin oranı %86'ya çıkmaktadır. Gençlerin sadece %2'sine göre sektör daha kötü bir performans göstermiştir.

Ticaret sektörüne yönelik de gençler daha olumlu bakmaktadır. İnşaat sektörü kadar olmasa da yine de gençlerin %58'i sektörün iyi bir performans yakaladığını düşünmektedir. Yeni canlanan turizmin bu olumlu bakış açısında etkisi olabilir.

KIRKLARELİ'NİN GELECEKTEKİ EKONOMİK PERFORMANSI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

Bu bölümde gençlerin Kırklareli ekonomisinin geleceğine ilişkin görüşleri derlenmiş ve Kırklareli'nin ekonomik hayatının gelişmesine dair perspektiflerinin, sorunlar ve çözümler üzerine değerlendirmelerinin sergilenmesi amaçlanmıştır.

Gençlerin ilin gelecek performansına bakış açıları geçmişe göre daha olumludur. Zira gelecek beş yılda Kırklareli'nin genel ekonomik koşullarının daha iyiye gideceğini düşünenlerin oranı %64'e çıkmıştır. Gençlerin sadece %1'i kentte genel ekonomik koşulların daha kötüye gideceğini düşünmektedir.

İstihdam olanakları için de benzer şeyi söylemek mümkündür. Gençler arasında istihdam olanaklarının Türkiye ortalamasının altında gideceğini düşünenlerin oranı %3'e gerilemektedir.

İhracat beklentilerinde iyileşme eğilimi ise daha belirgindir. Geçmiş beş yılda ihracat performansının kötü gittiğini düşünenlerin oranı %14 iken gelecekte daha kötü olacak diyenlerin oranı sadece %1'dir. Gençler, ilin dünyayla entegrasyonunda bir ivme kazanacağını öngörmektedir.

Tarım sektörüne yönelik görece olumsuz bakış açısı devam etmektedir. Ancak yine de geçmiş oranla kısmen bir iyileşme eğilimi olduğu da yadsınamaz. Zira gençlerin beşte biri geçmiş beş yılda tarım sektörünün kötüye gittiğini düşünürken, bu oran gelecek beş yıl beklentilerinde %9 seviyesinde kalmıştır.

Sanayi sektörüne yönelik de gençler geleceğe, geçmişe kıyasla daha olumlu bakmaktadırlar. Sektörün gelecekte ortalamaların daha üzerinde gideceğini düşünenlerin oranı %54'e çıkarken, daha kötü gideceğini düşünenlerin oranı %3'e gerilemektedir.

Gelecek beş yılda Kırklareli'de inşaat sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre

İnşaat sektörüne yönelik olumlu bakış açısı gelecek beş yıl sonuçlarında da kendini göstermektedir. Gençlerin hiçbiri gelecekte sektörün daha kötüye gideceğini düşünmemektedir. Ancak daha iyiye gidecek diyenlerin oranındaki kısmi azalma inşaat sektörünün büyümede nispeten hız keseceğini düşünenlerin arttığına işaret etmektedir.

Gelecek beş yılda Kırklareli'de ticaret sektörünün genel performansı Türkiye ortalamalarına göre

Ticaret sektörünün de benzer bir şekilde daha kötüye gideceğini düşünen genç yoktur. Daha iyi olacak diyenlerin oranı da artmıştır. Dolayısıyla, gençler Kırklareli'de gelecek beş yılda ticaretin daha da canlanacağını düşünmektedir.

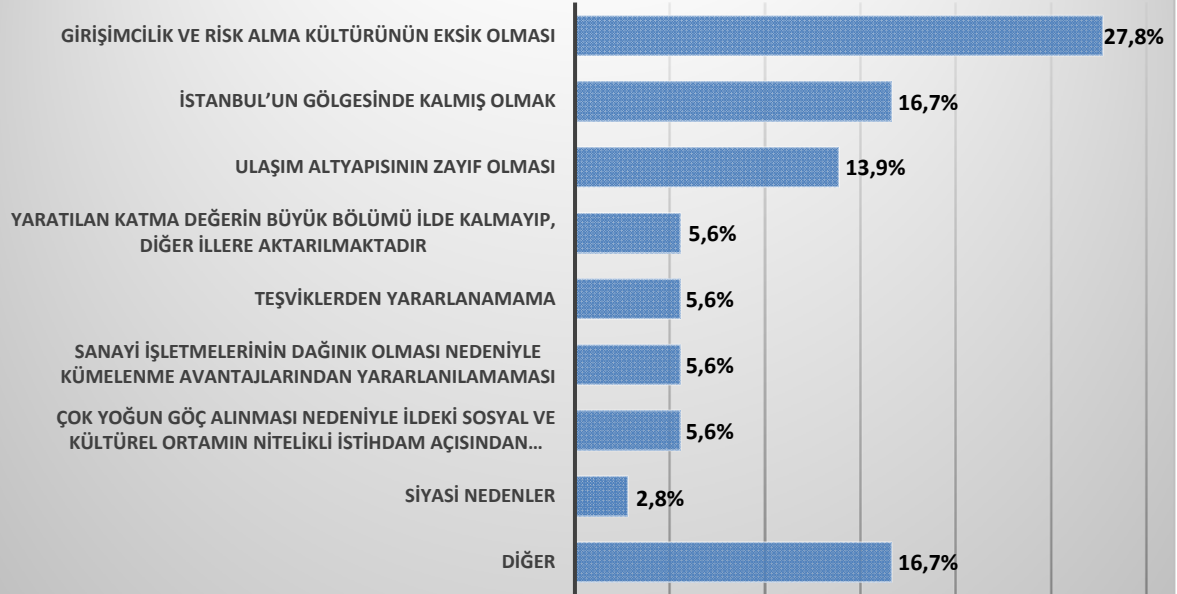
KIRKLARELİ'NİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER

Gençler Kırklareli'nin ekonomik başarısının arkasında birçok faktör yattığını düşünmektedir. Bu faktörlerden öne çıkan ise ilin İstanbul'dan göç eden sanayi için bir çekim merkezi olmasıdır. Gençler tarafından diğer faktörler ise ucuz arsa imkanlarının bol olması, kamu yatırımlarının ekonomik hayatı canlandırması, ildeki sosyal ve kültürel ortamın nitelikli istihdam açısından cazip olması, üniversite ve öğrencilerinin şehre katkı sağlaması, elverişli tarım arazilerinin bolluğu olarak gösterilmektedir.

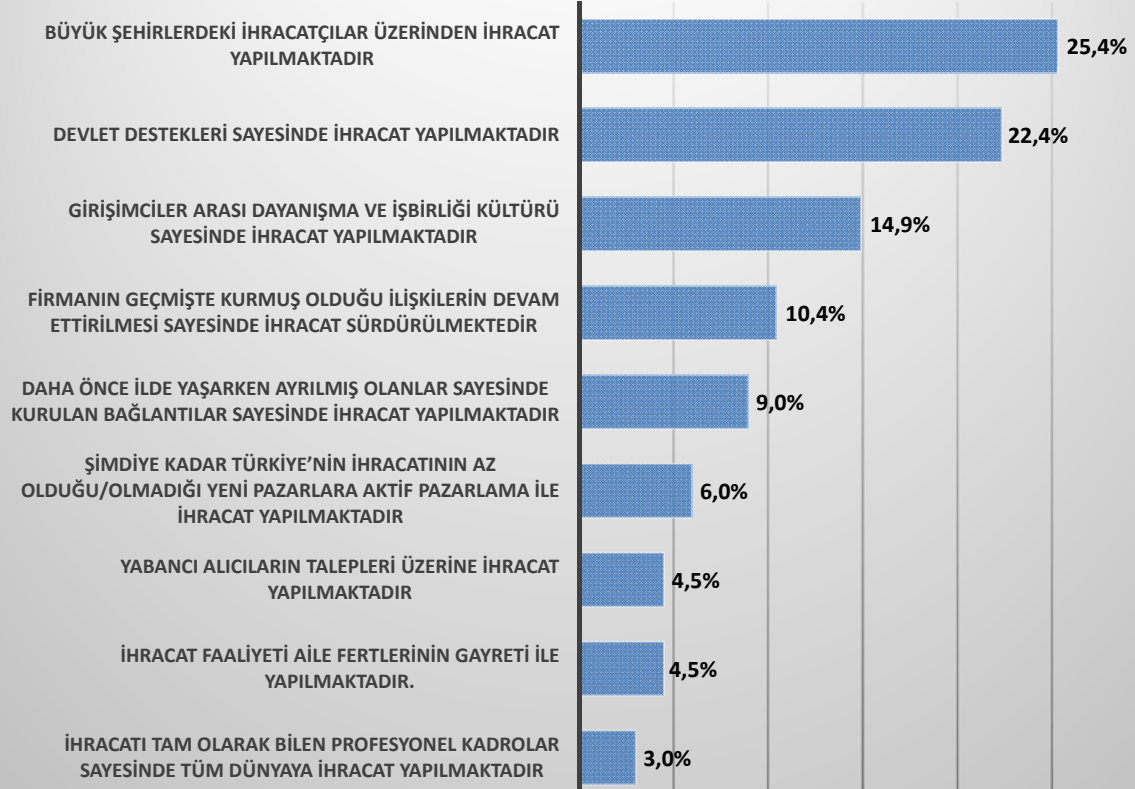

Kırklareli ekonomisinin gelişimini kısıtlayan en önemli faktör ise gençlerin %27,8'ine göre girişimcilik ve risk alma kültürünün eksik olmasıdır. İstanbul ise hem bir avantaj hem de bir dezavantaj olarak görülmektedir. Nitekim gençlerin %16,8'ine göre Kırklareli İstanbul'un gölgesinde kalmaktadır. Ulaşım altyapısının zayıf olması ve yaratılan katma değer diğer illere aktarılması diğer kısıtlayıcı faktörler olarak sıralanmaktadır.

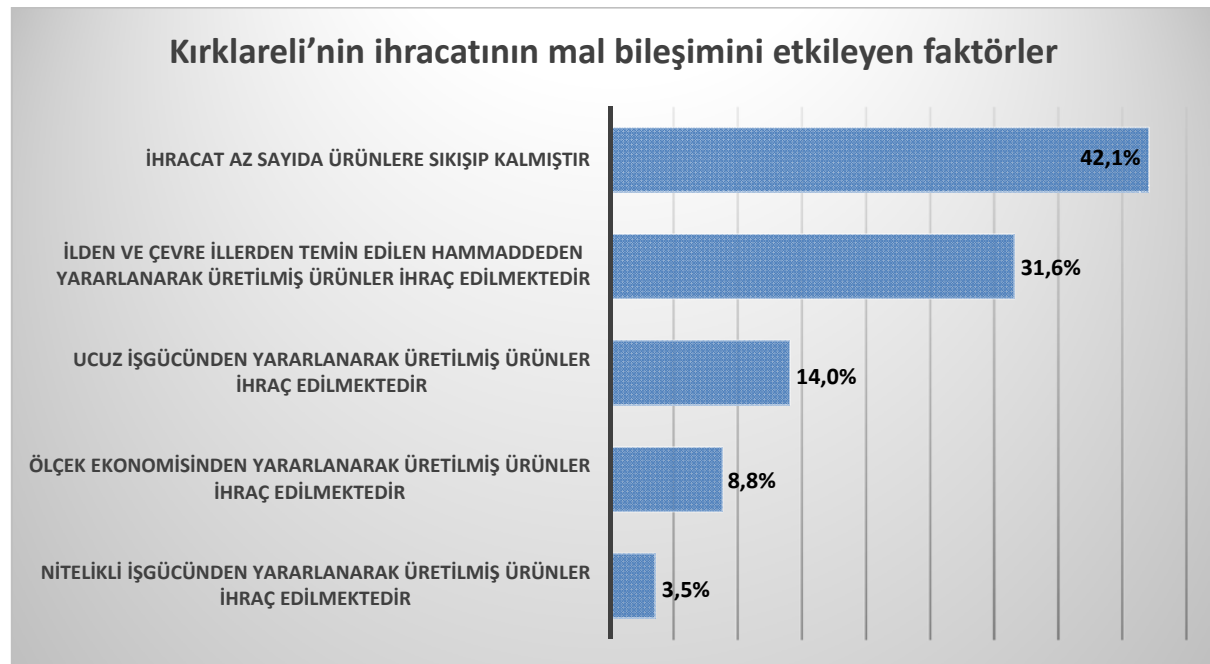
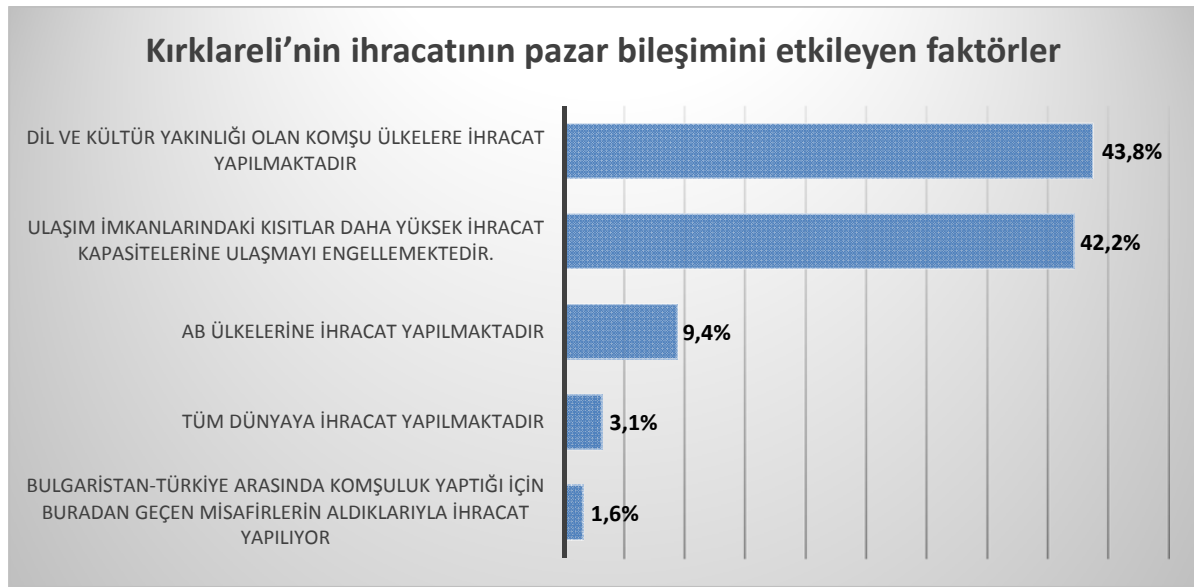
Kırklareli ekonomisinin gelişimini kısıtlamış olan en önemli faktör

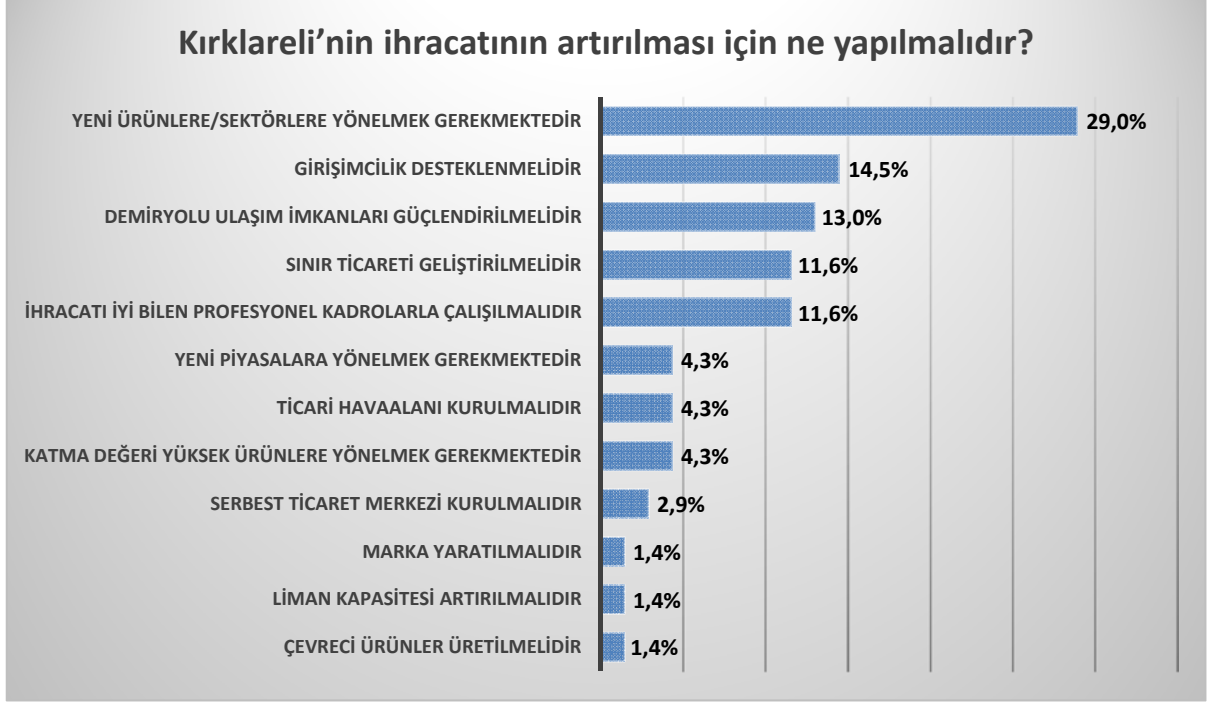
Kırklareli'nin gerçekleştirdiği ihracat performansında öne çıkan unsurlar

Kırklareli'nin ihracat profilini ortaya çıkarmaya yönelik soruya verilen cevaplarda büyük şehirlerdeki ihracatçılar üzerinden ve devlet destekleri sayesinde yapılan ihracat öne çıkan iki önemli unsurdur. Firmanın geçmişte kurduğu ilişkilerin devam ettirilmesi, daha önce ilde yaşayıp ayrılanların kurmuş olduğu ilişkiler üzerinden ihracatın devam etmesi diğer önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırklareli bir sınır kenti olmasına karşılık gençlerin nazarında bu durum önemli bir unsur olarak algılanmamaktadır. Bunun sebebi Edirne de olduğu gibi gençlerin Kırklareli'ye daha çok dışarıdaki illerden gelmeleri etkili olabilir. Ancak, ihracatın pazar bileşimini etkileyen faktörler sorulduğunda gençlerin %42,8'i dil ve kültür yakınlığı olan komşu ülkelere yapıldığını belirtmektedir. Bu çelişkili durum gençlerin ilin ihracat potansiyelini tam olarak göremedikleri kanısını uyandırmaktadır. Gençlerin %42,2 gibi önemli bir kısmı ulaşım imkanlarındaki kısıtların yüksek volümlü ihracatın yapılmasına bir engel olarak görmektedir. Tüm dünyaya ihracat yapıldığını düşünenler ise %3 gibi sınırlı bir orandadır.

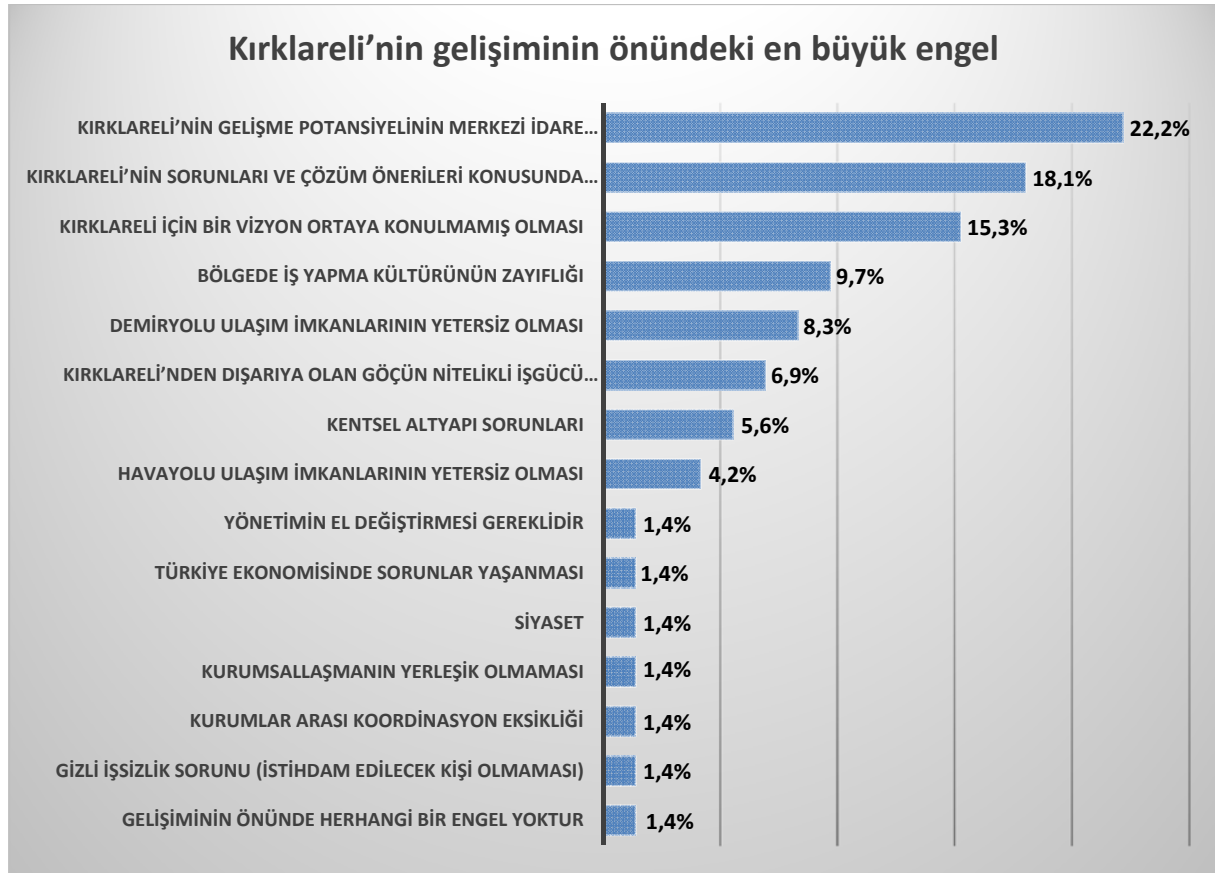

İlin ihracatının mal bileşimi sorulduğunda ise gençlerin %42,1'ine göre ihracat az sayıda ürüne sıkışıp kalmıştır. İlden ve çevre illerden temin edilen hammaddeden yararlanarak üretilmiş ürünler ihraç edilmektedir diyenlerin oranı ise %31,6'dır. Ucuz işgücünden yararlanarak ürünler ihraç edildiğini düşünenlerin oranı %14, nitelikli işgücünden yararlanarak üretilmiş ürünlerin ihraç edildiğini düşünenlerin oranı ise %3,5'dir. Gençler arasında sanayi malı ihracatının bu denli düşük algılanması, gençlerin ilde gerçekleştirilen üretimin daha çok yurtiçine yapıldığını düşündüğünü düşündürmektedir.

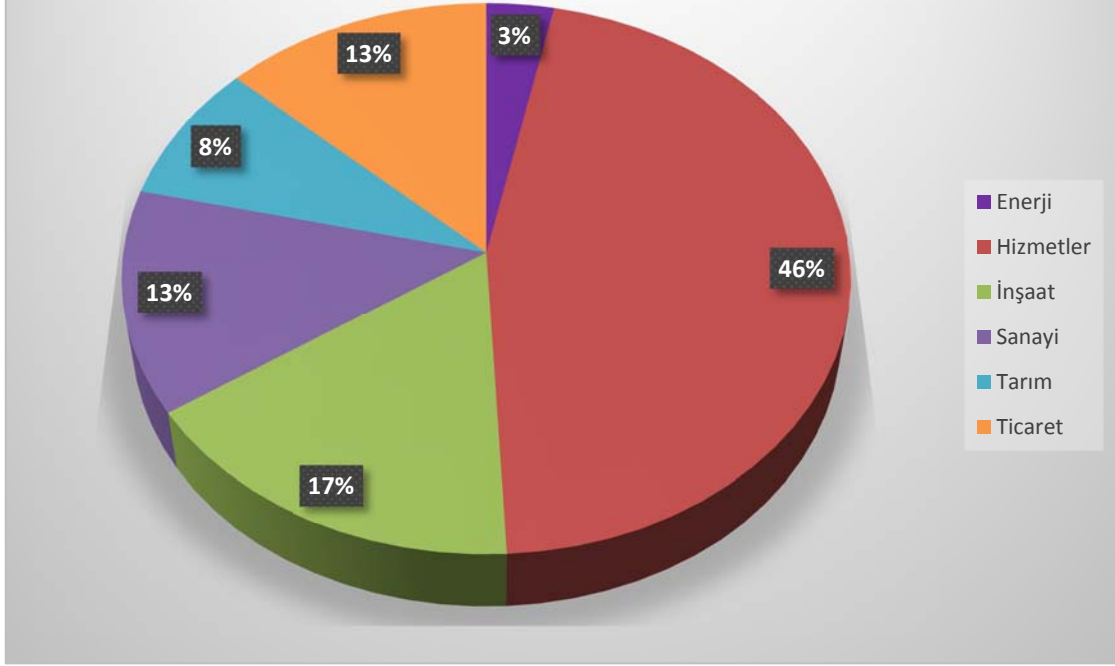
İlin ihracatının artırılması için gençlerin yaklaşık üçte birine göre yeni sektörler ve ürünlere yönelmek gerekmektedir. İlin gelişimini kısıtlayıcı gördükleri girişimcilik eksikliği giderilmeli ve ulaşım altyapısı iyileştirilmelidir. Sınır ticaretinin gelişimine de önem verilmesi gerektiğini düşünen gençlik, nitelikli eleman istihdamına da bir vurgu yapmaktadır.

Kırklareli'nin gelişiminin önünde en büyük engel ise gençlerin yaklaşık beşte birine göre ilin gelişme potansiyelinin merkezi idare tarafından yeterince önemsenmemesidir. Birçok faktörü ilin gelişiminin önünde bir engel olarak gören gençler, ikinci unsur olarak Kırklareli'nin sorunları ve çözüm önerileri konusunda bir fikir birliği oluşturamamasını büyük bir engel olarak görmektedir. Ulaşım altyapısının yeterince güçlü olmadığına da gönderme yapan gençler nitelikli işgücü kaybının da gelişimin önünde bir engel olarak görmektedir.

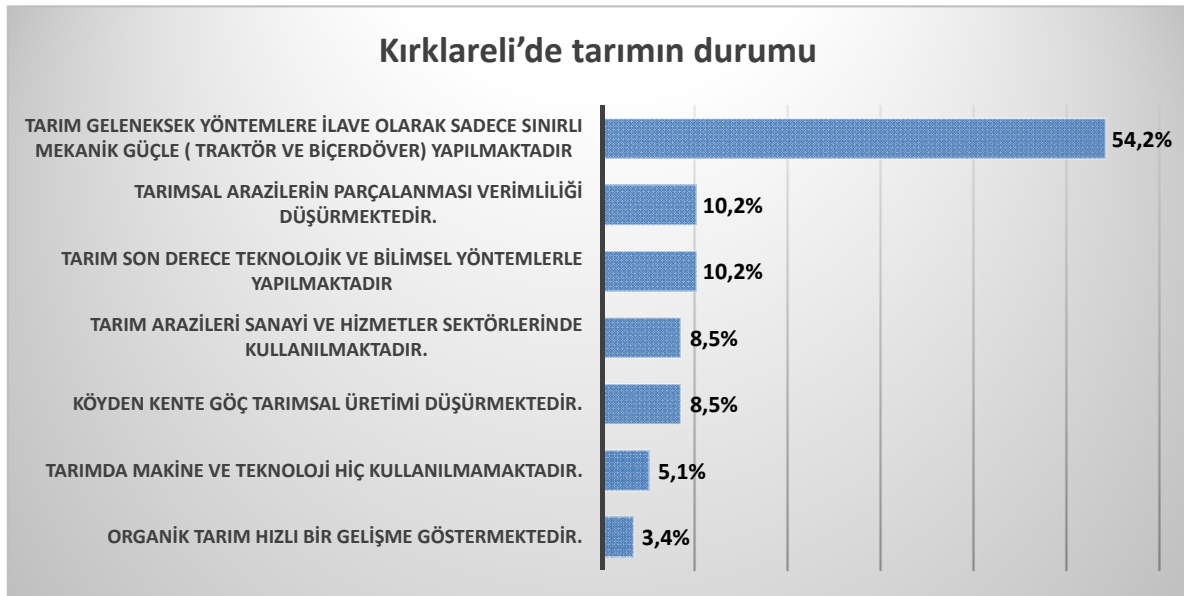
Katılımcılar arasında Kırklareli'de hâlihazırda gelişmiş olan ve ileride daha da gelişeceği düşünülen sektörler konusunda bir görüş birliğinden bahsetmek mümkün değildir. Tarım başta olmak üzere hizmetler, inşaat ve sanayi sektörlerinin gelişkin ve daha da gelişmeye açık olduğunu düşünenler benzer orandadır. Ancak ilde şu anda önemli bir gelişme göstermemiş olmasına rağmen potansiyeli yüksek sektör olarak gençlerin yarıya yakını hizmetler sektörünü göstermiştir. Hizmetler sektörünün daha da canlanmasını bekleyen gençlerin büyük bir oranda turizm sektöründe canlanmayı bekliyor olması mümkündür. İnşaat, sanayi ve ticaret diğer gelişme potansiyeli taşıyan sektörler olarak ön plana çıkarılmıştır.

Kırklareli’de şu anda önemli bir gelişme göstermemiş olmasına rağmen potansiyeli yüksek olan sektörler

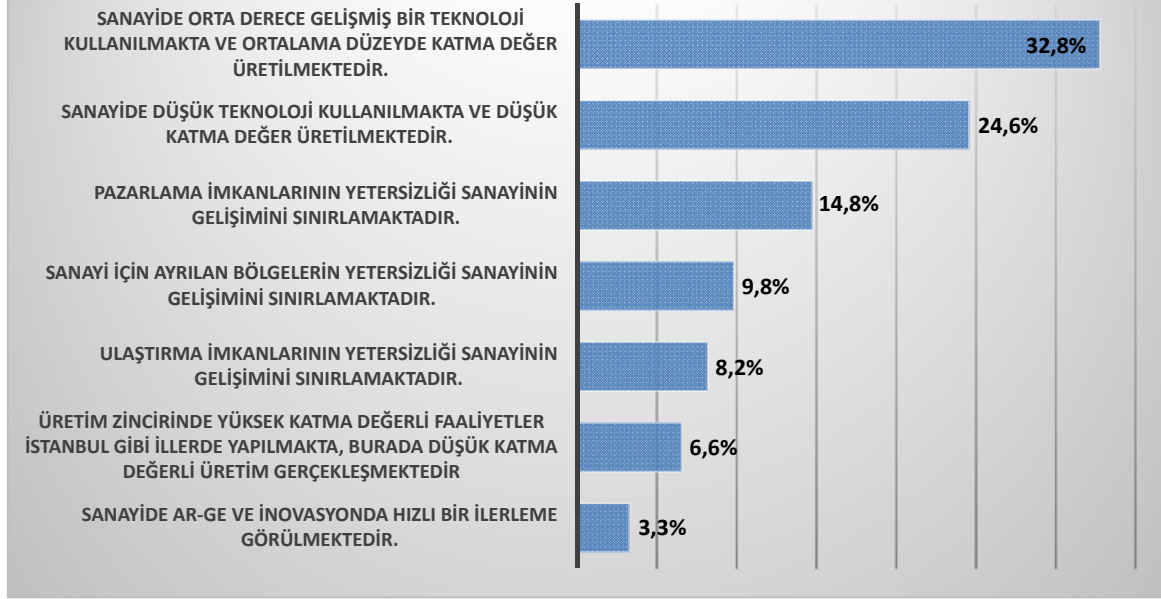
Kırklareli’nin gelişiminin hızlandırılması için ise gençlerin üçte biri ile büyük 1-2 yeni yatırım kazandırılmasını gerektiğini düşünmektedirler. İlde yapılan büyük yatırımların ilin istihdamına dolayısıyla gelişimine önemli katkı yapacağını düşünmeleri şaşırtıcı değildir. Üniversitenin geliştirilmesi gerektiğini düşünenler gençlerin dörtte birini oluşturmaktadır. 2007 yılında kurulmasına rağmen öğrenci sayısı 20 bini bulan üniversitenin hızla büyüdüğü bir gerçektir ancak yine de yeni kurulduğu göz önüne alınırsa üniversitenin ile dinamizm kazandırmak için daha da geliştirilmesi gerektiğini düşünmeleri beklenen bir durumdur. Sivil toplum örgütlerinin geliştirilmesi ve etkin baskı grubu oluşturulması gerektiği de gençlerin vurguladığı diğer önemli unsurlardır.

Gençlerin yarısından fazlası Kırklareli’de tarımın geleneksel yöntemlere ilave olarak sadece sınırlı mekanik güçle yapıldığını düşünmektedir. Tarım arazilerinin parçalandığı için verimliliği düşürdüğünü düşünen gençlerin oranı %10, köyden kente göçün tarımsal üretimi düşürdüğünü düşünenlerin oranı ise %8,5’dir. Öte yandan, tarımın ileri teknoloji ve bilimsel yöntemlerle yapıldığını düşünen gençlerin oranı %10,2, organik tarımın hızla geliştiğini düşünenlerin oranı ise %3,4 ile sınırlıdır. Genel olarak gençler arasında tarım sektörünün bir ilerleme kaydedemediği, hatta gerilediği görüşü hakimdir.

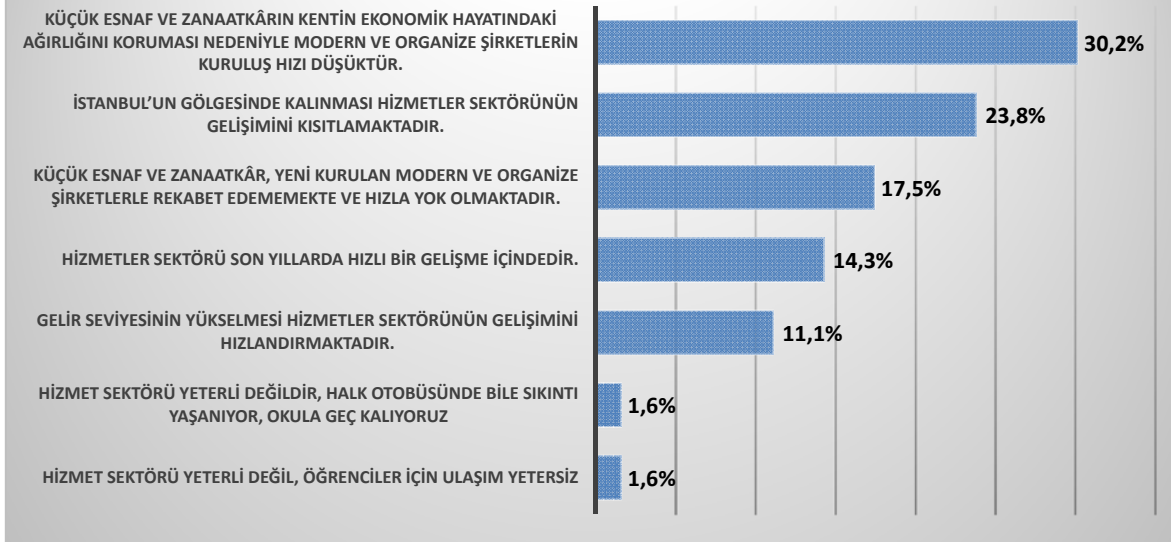

Gençlerin yarısından fazlası orta ve düşük teknoloji kullanan ve orta ve düşük katma değer üreten bir sanayi sektörünün ilde egemen olduğunu düşünmektedir. Pazarlama imkanlarının ve ulaşım imkanlarının yetersizliğinin sektörün gelişimini kısıtladığını düşünenlerin yanısıra, yüksek katma değerli üretimin İstanbul'da gerçekleştirilip zincirin sadece düşük ve orta katma değerli üretiminin Kırklareli'de gerçekleştiğini düşünen gençler de vardır. Gençlerin sadece %3,35'i sanayide Ar-Ge ve inovasyonda hızlı bir gelişme görmektedir.

Kırklareli'de sanayinin durumu

Kırklareli'de hizmet sektörlerinin durumu

Kırklareli'de hizmetler sektörünün yeterince gelişmediğini düşünen gençlerin oranı yarıdan fazladır. Yaklaşık üçte biri küçük esnaf ve zanaatkârın kentın ekonomik hayatındaki ağırlığını koruması nedeniyle modern ve organize şirketlerin kuruluş hızının düşük olduğunu düşünmektedir. Gençlerin dörtte biri ise hizmetler sektörünün İstanbul'a yakınlık dolayısıyla ilde gelişmediğini görüşündedir. Küçük esnaf ve zanaatkârın, yeni kurulan modern ve organize şirketlerle rekabet edemediğini ve hızla yok olduğunu düşünenlerin oranı %17,5, sektörün hızla geliştiğini düşünenlerin oranı %14,3 ve gelir seviyesinin yükselmesiyle beraber sektörün geliştiğini düşünenlerin oranı ise %11,1'dir. Gençler sektörde bir ilerleme görmelerine karşılık sektörün halletmesi gereken önemli sorunları olduğunu da göz ardı etmemektedir.

KISIM 5 KIRKLARELİ İÇİN 2023 SENARYOLARI

KIRKLARELİ İÇİN 2023 SENARYOLARI

Türkiye'nin parlak bir ekonomik performans sergilediği 2000'li yıllarda, Kırklareli bu performansa ayak uydurmuş ancak İstanbul'u terk eden sanayi daha çok Tekirdağ'a yönelirken, Kırklareli bölgedeki bu sanayileşme hamlesinden Tekirdağ kadar çok yararlanamamıştır.

Kırklareli TÜRKONFED tarafından yayımlanan Orta Gelir Tuzağı'ndan Çıkış: Hangi Türkiye? başlıklı, çalışmada orta-yüksek gelir grubunda olan 14 ilden oluşan 6 bölgeden birisinde yer almaktadır. (Erinç Yeldan, 2012, s. 79-80).

Literatürde ülkelerin orta gelir seviyesine ulaştıktan sonra büyüme hızlarının düşmesi ve uzun yıllar boyunca yüksek gelirli ülke kategorisine geçememeleri Orta-Gelir Tuzağı olarak tanımlanmaktadır (Felipe, 2012). Kırklareli'nin mevcut eğilimleri devam ettirmesi durumunda Orta Gelir Tuzağına yakalanma ihtimalinin zayıf olduğu düşünülmektedir. Ancak, kişi başına gelir artışını sürükleyen dinamikler yol açtığı sosyal ve çevre sorunları nedeniyle bir yandan da büyüme sürecinde tıkanma riskini yaratmaktadır. Bu nedenle Kırklareli için kişi başına gelir seviyesinin orta gelir tuzağından çıkmasına imkan verecek bir makroekonomik çerçevenin, sosyal, kültürel ve çevre boyutları dikkate alınarak tasarlanması, Kırklareli'nin geleceğine ilişkin alınacak kararlara ışık tutma imkanı sağlayacaktır³.

Eldeki mevcut veri setinin incelenmesi, yüz yüze görüşmelerden ve düzenlenen çalıştay ve anketten elde edilen bulgular, Kırklareli için ekonomik kalkınma modelinin merkezi otorite tarafından belirlenmesinin zorluklarına işaret etmekte ve yerel hassasiyet ve tercihleri mutlaka dikkate alacak bir kalkınma anlayışının gerekli olduğunu düşündürmektedir.

Kendi iç tutarlılığı olan bir çerçeve, Kırklareli'nin gelişmesini sürdürmesinin koşullarının temel parametreler bazında görülmesini, benimsenen kalkınma modelinin sağlayabileceği gelir artışının boyutlarını ve bu kalkınma modelinin hayata geçirilmesinin koşulları hakkında fikir sahibi olunabilmesini sağlayacaktır.

Kırklareli sosyo-ekonomik göstergelerin pek çoğunda Türkiye ortalamalarının üzerinde bir performans göstermektedir. Buna karşılık ekonomik gelişimini sürdürme, orta gelir tuzağından kurtularak bir üst seviyeye yükselme konusunda kendine özgü darboğazları vardır. İstanbul, Çorlu-Çerkezköy gibi sanayi merkezlerine coğrafi yakınlık geçmiş dönemde Kırklareli'nin kalkınmasına dolaylı yoldan önemli katkıda bulunmuştur. Önümüzdeki dönemde bu durum hem bir fırsat, hem de bir sorun kaynağı olabilir. Sanayi merkezlerine yakınlığın sağlayacağı avantajlar açıktır. Ancak çekim merkezlerine yakınlığın kentin girişimcilik, nitelikli işgücü gibi beşeri kaynaklarına olumsuz etkileri de göz önüne alınmalıdır. Yöre insanının karşılaştırmaları Türkiye ortalamaları üzerinden değil diğer TR21 illeri ve İstanbul üzerinden yapma eğilimi mutlaka hesaba katılmalıdır. Orta gelir tuzağından çıkış için yerel kaynaklara ve avantajlara dayanan bir yol bulunamazsa ilin sanayileşmiş ve gelişmiş bir bölgenin geride kalmış yöresi haline gelmesi ve bunun kırsal hayatı ve tarımı da etkileyecek olumsuz bir geri beslemeyi tetiklemesi tehdidi ciddiye alınmalıdır.

³ Dünya Bankası kişi başına ulusal gelirin 12.746 doların üzerinde olduğu ülkeleri zengin ülkeler olarak sınıflandırmaktadır (World Bank)

Kırklareli için geliştirilecek kalkınma modelinin ayırt edici özelliği bu nedenle bir yandan ulusal (hatta uluslararası) ölçekte sanayi merkezlerine yakınlık gibi bir coğrafi avantajı kullanırken bir yandan da –doğal, kültürel, beşeri– yerel imkanları seferber etmeye ve alternatif bir çekim merkezi oluşturmaya bağlı oluşudur.

Bu yüzden Kırklareli için bir sanayileşme ve ekonomik kalkınma modeli mutlaka yöreyi çekim merkezi haline getirecek mikro önlemlerle desteklenmek durumundadır. Öte yandan modelin hayata geçirilmesi ve başarılı olması sadece, Kırklareli'nin daha gelişkin ve canlı bir ekonomik hayata kavuşmasını sağlayarak orta gelir tuzağından çıkışını sağlamakta kalmayacak, ili bir ekonomik gelişme örneği olarak öne de çıkaracaktır.

Bu bölümde üç sektörlü bir model vasıtasıyla Kırklareli'deki büyüme sürecinin sektörel dağılım, verimlilik ve istihdam piyasalarındaki koşulları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Kırklareli'de mevcut dinamiklerinin geçmiş dönem gibi olması durumunda Kırklareli'nin büyüme çizgisini sürdürmesi ve gelecek on yıllık süre zarfında orta gelir tuzağından çıkması mümkün olacaktır.

Kırklareli'de büyümenin ne ölçüde hızlanması gerekeceğini ve bu hızlanmanın hangi sektörlerde ve nasıl bir verimlilik seviyesinde olması gerektiğini, bu koşullarda istihdam piyasalarının görünümünün ne olacağını ana hatlarıyla ortaya koymak üzere üç senaryolu bir model tasarlanmıştır.

Geçmiş büyüme eğilimlerinin aynen devam edeceğinin varsayıldığı baz senaryonun yanı sıra tarım dışında verimlilik artışının Türkiye ortalamalarında seyredeceği ve sektörel yapının da Türkiye genelinde öngörülen değişime uygun olarak değişeceği ikinci bir senaryo ile çalıştay bulguları uyarınca tarım ve turizm sektörlerinin toplam üretim içindeki ağırlığının artacağı üçüncü bir senaryo daha kurgulanmıştır. Bu bölümde önce tasarlanan model anlatılmakta, ardından kurgulanan senaryolar ve sonuçları tartışılmaktadır.

Bu egzersiz Türkiye ekonomisi geçmiş performansı ile devam ederken Kırklareli'nin de kendi geçmiş performansını sürdürmesi durumunda bile Kırklareli'deki gelir seviyesinin orta gelir tuzağından kurtulmasına imkan verdiğini ortaya koymaktadır. Ancak Kırklareli'de tarım sektörünün önemini göz ardı eden bir büyüme süreci sürdürülebilir değildir. Türkiye'nin birçok başka ilinde olduğu gibi tarımın çok hızlı küçülmesi halinde Kırklareli'de ciddi bir işsizlik sorunu ortaya çıkacaktır. Hızlı büyüme sürecinin istihdam piyasalarında dengesizliklere yol açmaması için sektörel değişimin daha yavaş olması ve sektörel dağılımın yüksek katma değerli tarım ve sanayi sektörleri lehine genişlemesi gerektiği görülmektedir.

MODELİN TEMEL PARAMETRELERİ VE VARSAYIMLAR

Çalışmanın ikinci kısmında, 1990'lı yıllarda Kırklareli'de kişi başına gelirin Türkiye ortalamasına kıyasla dalgalı bir seyir izlese de, aradaki farkın Kırklareli lehine işlemediği görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında, Kırklareli'nin TR21 bölgesi içindeki görece konumunun stabil olduğu söylenebilir. 2000'li yıllardan sonra kişi başına gelir için elimizde açıklanmış veriler bulunmamaktadır. Bununla birlikte 2000'li yıllarda Kırklareli'de gelir seviyesinin en azından Tekirdağ'a oranla artmayıp gerilediğine ilişkin bir görünüm vardır.

Gerek Kırklareli’de yapılan mülakatlar ve anket, gerekse eldeki diğer veriler ve bulgular Kırklareli’de kişi başına gelirin büyüme hızının Türkiye ortalamasından ve muhtemelen TR21 bölgesinde yer alan Edirne ilinden daha yüksek olsa da Tekirdağ ilinin gerisinde olduğunu düşündürmektedir. Kırklareli net göç alan bir ildir. Buna karşılık, işsizlik oranının Türkiye ortalamasına daha düşük olduğu ve küresel krizde işsizlik oranının artmış olmasına karşılık sonradan düşmüş olduğu görülmektedir. Göç almasına karşılık, işsizlik oranının düşük olması, gelen göçü emebilecek bir canlılığın varolduğuna işaretler. Öte yandan, il Lüleburgaz ilçesi sayesinde sanayileşme konusunda önemli bir gelişme kaydetmiş olmasına rağmen, Tekirdağ’ın dinamizmine benzer bir dinamizmin olmadığı da dikkati çekmektedir. Bu durumun devam etmesi halinde, üretim yapısının ağırlığının yükselen sektörlerle doğru kaymasından gelecek ilave bir büyüme katkısı olanaklı olmayacağı gibi, verimlilik artışı da kişi başına gelir artışını sürüklemeye yeterli olmayacaktır.

Büyüme sürecinde sektörel yapındeğişimi de dikkate alınmalıdır. Kırklareli örneğinde, sektörel yapıda katma değer nispeten düşük olduğu sektörlerin ağırlığı dikkati çekmektedir. Geçmişin olumsuz nüfus dinamikleri nedeniyle bundan sonraki büyümenin verimlilik artışı temelli olamayacağı açıktır. Kırklareli ekonomisinin Trakya’daki diğer illerle rekabet edebilmesi için her şeyden önce, sektörel yapının daha modern işkollarına göre değişiminin sağlanması gerekir.

Sektörel yapıdaki değişimin yönetilebilmesi için gerek duyulan işgücünün ya kent dışından gelmesi ya da mevcut işgücünün gerekli becerilerle donatılması gerekecektir. Bu açıdan eğitim göstergeleri Kırklareli’nin şanslı olduğunu ancak bu değişimi gerçekleştirebilmek için üniversitenin daha fazla desteğine ihtiyaç duyulacağı görülmektedir.

Kırklareli’de yapılan yüz yüze görüşmeler, anketler ve çalıştay, kentin sosyal dokusunu ve tabiatını bozacak bir sanayileşmenin sağlayabileceği tüm zenginleşmeye rağmen bir seçenek olarak görülmemesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Kırklareli’de sektörel gelişimin yönü tarım, tarıma ve bilgiye dayalı sanayi, modern hizmet sektörleri ve inşaat olarak gözükmektedir.

Kırklareli’de çevreyi kirleten bir sanayileşme sürecinin sakıncaları anlaşılmıştır. İlin gelişiminde tarım ve tarıma yönelik sanayi sektörleri ön planda olması arzulanmaktadır.

Kırklareli’nin kişi başına verimlilik seviyesinin Türkiye’deki ortalama arasındaki farkın daha hızlı açılabilmesi için ya ülke genelinde verimliliğin yüksek olduğu sektörlerde uzmanlaşması (sektörel etki), ya ülke genelinden daha verimli olduğu sektörlerde uzmanlaşması (verimlilik etkisi) ya da görel olarak daha verimli olduğu sektörlerde görel olarak uzmanlaşması (tahsis etkisi) gerekecektir.

2023 yılında Türkiye’nin dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasına girmesi ve orta gelir tuzağından çıkabilmesi için, tüm bölgelerde kişi başına gelir seviyelerinde artış olması gerekmektedir. Bu nedenle Kırklareli’de kişi başına gelirin artması sadece Kırklareli için değil, Türkiye için de önemlidir.

Kırklareli için Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları

Bu bölümde, farklı büyüme stratejileri doğrultusunda Kırklareli’de kişi başına gelir seviyesinin Türkiye ortalaması ile arasındaki farkın açılmasının yolları araştırılmıştır. Bu çerçevede, geçmiş dönem eğilimlerinin devam edeceği varsayımıyla bir baz senaryo kurgulanmış ve tarımın çözülme hızına bağlı olarak alternatif sektörel yapı değişimine dayalı büyüme senaryolarının bu baz senaryodan ne ölçüde farklılık yaratacağı araştırılmıştır. Senaryo denklemleri, senaryoların oluşturulmasında kullanılan varsayımlar, veri kaynakları ve parametrelere ilişkin ayrıntılı bilgiler bu bölümün sonundaki ekte yer almaktadır.

NÜFUS, İŞ GÜCÜNE KATILIM VE İSTİHDAM

2023 için yapılan nüfus projeksiyonlarına göre Kırklareli’nin ortalama yaş rakamları Türkiye rakamlarına oranla daha yaşlı bir nüfusun varlığına işaret etmektedir. Türkiye’de 2012’de 30,1 olan ortanca yaş 2023 yılında 34’e yükselecektir. Kırklareli’de ise ortanca yaşın 36,5’den 41,9’a yükseleceği varsayılmaktadır.

TÜİK tarafından yapılan nüfus projeksiyonlarındaki 1 numaralı senaryoda 15+ yaş olarak alınan çalışabilir yaştaki nüfusun toplam nüfusa oranı 2013 yılında %75’den 2023 yılında %79’a yükselecektir.

Kırklareli’de nüfus dinamikleri Türkiye ortalamasından biraz farklıdır. 2009-2012 döneminde ortalama Kaba Doğum hızı binde 10,1 ile binde 17,1 olan Türkiye ortalamasından bir hayli düşüktür. Türkiye’de 0-14 yaş arası nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %24,5 iken bu oran Kırklareli’de sadece %17,5’tir.

Hızla yaşlanan nüfus, Kırklareli’de özellikle tarım sektörünün geleceği için ciddi bir sorun teşkil etmektedir.

TÜİK tarafından yapılan nüfus projeksiyonlarındaki 1 numaralı senaryoda 15+ yaş olarak alınan çalışabilir yaştaki nüfusun toplam nüfusa oranı 2013 yılında %75’den 2023 yılında %79’a yükselecektir.

Nüfus Projeksiyonları 20014-2023																
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nüfus																
Kırklareli	336 942	333 179	332 791	340 199	341 218	342 659	343 969	345 141	346 204	347 164	348 022	348 771	349 434	349 973	350 413	350 757
TR21	1 502 358	1 511 952	1 521 328	1 569 388	1 593 247	1 613 616	1 640 711	1 663 923	1 686 865	1 709 547	1 731 941	1 754 069	1 775 952	1 797 546	1 818 889	1 839 961
TOPLAM TF	71 052 000	72 039 000	73 142 000	74 224 000	75 176 000	76 055 000	76 903 000	77 738 000	78 559 000	79 366 000	80 159 000	80 936 000	81 699 000	82 447 000	83 178 000	83 894 000
Çalışabilir yaştaki nüfus (15+)																
Kırklareli	276387	273891	274474	283033	284954	285125	288791	292504	296264	300073	303931	307839	311797	315806	319866	323978
TR21	1 205 357	1 214 279	1 222 673	1 268 508	1 290 626	1 309 230	1 333 430	1 358 192	1 383 529	1 409 455	1 435 987	1 463 139	1 490 928	1 519 368	1 548 478	1 578 274
TOPLAM TF	53 070 000	54 046 000	55 024 000	55 986 000	56 947 000	57 824 000	58 711 000	59 593 000	60 463 000	61 328 000	62 145 000	62 947 000	63 739 000	64 522 000	65 275 000	65 995 000

Senaryolarda nüfus projeksiyonları için TÜİK verileri kullanılmıştır. Kırklareli nüfus projeksiyonları ve 15+ yaşta nüfusun 2009-2013 dönemindeki artış oranı ile artacağı varsayımı kullanılarak çalışma yaşındaki nüfus serisi oluşturulmuştur. Buna göre, çalışma yaşındaki nüfusun toplam nüfusa oranının 2023 yılında %73 civarında olacağı öngörülmüştür.

Kırklareli’de sanayinin gelişiminin devam etmesi ve üniversitenin de bir çekim merkezi yaratması durumunda alınan iç göç sayesinde çalışma yaşındaki nüfusun toplam nüfusa oranının yüksek seyredeceği ve çalışma yaşındaki nüfusun 2023 yılında %87’ye ulaşabileceği öngörülmüştür.

İl bazında istihdam verileri oran olarak 2008-2012 yılları için mevcuttur. İl düzeyinde üretilmiş olan temel işgücü göstergeleri, dolaylı olarak elde edildiği için değişim katsayısı, güven aralıkları ve istatistiksel anlamlılık düzeyleri de verilmektedir. İl bazındaki bu oranlar kullanılarak Kırklareli ili için toplam işgücü, istihdam ve işsizlik verileri türetilmiştir.

İstihdamın sektörel dağılımı için Nüfus ve Konut Araştırması 2011 bulguları ile TR21 için mevcut olan sektörel dağılım karşılaştırılmıştır. TR21 içinde tarım sektörünün payı 2004'te % 34,2'den 2011'de %19,5'e gerilemiştir. Yapılan hesaplamalarda, Kırklareli'de tarım sektörünün payının 2004'te % 29'dan 2011'de %15'e gerilemiş olduğu görülmüştür. Benzeri biçimde 2004-2011 yılları arasında sanayi sektörünün payı TR21'de %26,5'ten %38,6'ya yükselirken, Kırklareli'de %34'ten %46'ya yükselmiştir. Hizmetler sektörünün payı ise TR21'de %39,1'den %41,9'a yükselirken, Kırklareli'de %38'de stabil kalmıştır.

Bu çalışmada hesaplanmış olan istihdam yapısı Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda 2000 yılı verileri baz alınarak hesaplanan istihdam yapısından farklılık göstermektedir. Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'na göre Kırklareli ilinde tarım sektörü toplam çalışan içinde 2000 yılında %48'den 2023 yılında % 43'e gerilemektedir. Kırklareli'de, aynı yıllar arasında, sanayi sektörünün payının %19'dan %21'e, hizmetler sektörünün ise payının %34'den %48'e yükselmesi öngörülmektedir (T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2009, s. 4).

Senaryo sonuçları: İstihdam modülü*		
İstihdam	2011	Baz Senaryo
Kırklareli	137 040	203 127
TR21	632 000	1 008 287
TOPLAM TR	24 110 000	34 764 270
Tarım istihdamı²		
Kırklareli	34 400	18 612
TR21	123 000	66 550
TOPLAM TR	6 143 000	6 672 044
Sanayi istihdamı		
Kırklareli	42 375	95 806
TR21	244 000	551 657
TOPLAM TR	6 380 000	9 865 478
Hizmetler istihdamı		
Kırklareli	60 264	88 709
TR21	265 000	390 080
TOPLAM TR	11 587 000	18 226 748

Kırklareli için Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları

İşsizler			
	Kırklareli	13 251	3 895
	TR21	61 000	34 592
	TOPLAM TR	2 615 000	4 107 512
İşgücüne katılma oranı (%)			
	Kırklareli	53	64
	TR21	55	66
	TOPLAM TR	48	59
İstihdam oranı (%)			
	Kırklareli	48	63
	TR21	50	64
	TOPLAM TR	43	53
İşsizlik oranı (%)			
	Kırklareli	9	2
	TR21	9	3
	TOPLAM TR	10	11
Tarım İstihdamı oranı, %			
	Kırklareli	25	9
	TR21	20	7
	TOPLAM TR	25	19
Sanayi istihdamı oranı, %			
	Kırklareli	31	47
	TR21	35	55
	TOPLAM TR	26	28
Hizmetler istihdamı oranı, %			
	Kırklareli	44	44
	TR21	38	39
	TOPLAM TR	48	52

Kaynak: yazarın hesaplamaları

* Bu verilerde inşaat sektörü sanayi sektörü içindedir. TL cinsinden rakamlar 2011 sabit fiyatlarıyla, dolar cinsinden rakamlar ise 2011 yılı dolar kurlarıyla ifade edilmiştir.

**İlgili veri 2011-2023 ortalamasını ya da 2011-2023 dönemi ortalama reel büyüme hızını gösterir.

GSKD, KİŞİ BAŞI GELİR VE BÜYÜME

Senaryo analizi için ilk etapta bir baz senaryo oluşturulmuştur⁴. Baz senaryoda Türkiye ekonomisinin ve Kırklareli ekonomisinin geçmiş dönem büyüme hızları ile büyüyeceği varsayılmıştır. Geçmiş dönem büyüme hızlarının hesaplanacağı dönem olarak 2004-2011 dönemi seçilmiştir.

Bölgeler itibariyle GSKD rakamları 2004-2011 dönemi için mevcuttur. Bu nedenle daha uzun bir zaman dilimi alınamamaktadır

⁴ Senaryo analizlerinde kullanılan veriler için Ek'te yer alan İstatistikî Tablolar bölümüne bakılabilir.

Bölgesel veriler cari fiyatlarla verilmektedir. Bu nedenle, sabit fiyatlara dönüştürmek için GSYH verilerinden türetilen sektörel deflatörler bölgesel deflatörlerle ağırlıklandırılarak bölge için sektörel deflatörler türetilmiştir.

Kırklareli için GSKD verileri oluşturulurken 3 alternatif yöntem denenmiştir.

1. TR21 bölgesine benzer bir gelir yapısı varsayımı ile hesaplama.

İller bazında GSYH verilerinin bulunduğu 1987-2001 döneminde Kırklareli'nin TR21 bölgesini oluşturan Kırklareli, Tekirdağ, Edirne illerinin GSYH'ları toplamı içindeki payı ortalama %30 olarak hesaplanmaktadır. 2001 sonrası dönemde Kırklareli'nin TR21 bölgesindeki payının artmamış olduğunu kabul edebiliriz. Trakya bölgesinde uygulanan anketlerde de katılımcılar Kırklareli'nin TR21 GSKD'si içindeki oranını %21 olarak tahmin etmiştir. Bu rakamdan hareketle Kırklareli için GSKD rakamı TR21 bölgesinin %21'i olarak kabul edilmiştir. 2004-2011 döneminde nüfus verileri üzerinden yapılan analizde de bu dönem içinde çalışma çağındaki nüfus oranı olarak Kırklareli'nin TR21 içindeki payının ortalama %22 olduğu görülmektedir.

Bu durumda kişi başı gelir 11.475 \$ olarak hesaplanabilmektedir.

2. Sektörel dağılım parametrelerinden yola çıkarak hesaplama

Eldeki bilgiler, Kırklareli'de TR21'e kıyasla sanayinin payının daha düşük olduğunu düşündürmektedir. Örneğin 2013 yılında TR21'deki imalat sanayi girişimleri içinde Kırklareli'nin payı %18,7, Nüfus ve Konut Araştırması 2011 bulgularına göre TR21 içindeki sanayi istihdamında Kırklareli'nin payı %20'dir. SGK'dan elde edilen verilere göre, sanayi sektöründe Kırklareli'nin TR21 istihdamındaki payı %16 ve girişimler içindeki payı ise %21'dir. Trakya bölgesinde uygulanan anketlerde katılımcılara göre TR21 sanayi katma değerinin %18'i Kırklareli'de üretilmektedir.

Bu verilerden hareketle, TR21 verilerinden Kırklareli rakamları türetilirken, sanayi sektörünün TR21'deki payının %17 olduğu varsayılmıştır.

Eldeki bilgiler, Kırklareli'de TR21'e kıyasla tarımın payının daha düşük olduğunu düşündürmektedir. Örneğin TR21'deki tarım girişimleri içinde Kırklareli'nin payı %25, Nüfus ve Konut Araştırması 2011 bulgularına göre TR21 içindeki tarım istihdamında Kırklareli'nin payı %24'tür. SGK'dan elde edilen verilere göre, tarım sektöründe Kırklareli'nin TR21 istihdamındaki payı %41 ve girişimler içindeki payı ise %29'dur. Trakya bölgesinde uygulanan anketlerde katılımcılara göre TR21 tarım katma değerinin %25'i Kırklareli'de üretilmektedir. Farklı tarımsal ürün değerlerine bakıldığında, Kırklareli'nin TR21 bölgesi içindeki payı %20-%35 arasında değişmektedir. Ürün değerleri ve GSKD arasındaki ilişki dikkate alınarak yapılan hesaplamalarda 2003-2013 döneminde Kırklareli'de tarımsal hasılanın TR21 bölgesinin tarımsal hasılası içindeki oranının %22 ile %29 arasında değişmekte olduğu ve ortalamasının % 24,2 olduğu görülmüştür.

Bu nedenle TR21 verilerinden Kırklareli rakamları türetilirken, tarım sektörünün TR21'deki payının %25 olduğu varsayılmıştır.

Hizmetler sektöründe Kırklareli'nin TR21 içindeki payı ise % 20 olarak alınmıştır.

Bu verilerle yapılan hesaplama göre kişi başına gelir rakamı Kırklareli için 11.926 \$ olarak hesaplanmıştır.

3. TR21 bölgesinde iller arasında verimlilik farklılıklarını dikkate alarak hesaplama

TR21 bölgesinde iller arasında önemli verimlilik farklılıkları olmadığı varsayıldı. Bu durumda her bir sektörün GSKD rakamı TR21 için verimlilik rakamları ile sektörel istihdam payları çarpılarak hesaplandı.

Bu yöntemle kişi başı GSYH rakamı Kırklareli için 10.554 dolar olarak hesaplanmıştır.

Her üç yöntemle yapılan Kırklareli’de kişi başına gelir hesaplamaları birbirine oldukça yakın sonuçlar vermiştir. Bölgede yapılan gözlemler, anket ve çalıştay sonuçları dikkate alındığında bu üç yöntem arasında 2. alternatif tercih edilmiştir.

BAZ SENARYO: : GEÇMİŞ DÖNEM EĞİLİMLERİNİN DEVAMI

Bu senaryoda değişkenlerin Onuncu Plan hedefleri ve geçmiş dönem eğilimlerine uygun seyredeceği kabulü yapılmıştır.

Sektörlerin TR21 bölgesinde 2004-2011 döneminde gözlemlenen büyüme hızlarıyla büyümeye devam edecekleri varsayılmıştır.

Çalışan başına GSKD olarak ölçülen verimlilik rakamları için, sanayi ve hizmet sektörlerinde Türkiye’de 2004-2011 döneminde elde edilen artış hızlarının geçerli olacağı varsayılmıştır. Tarım sektöründe ise TR21 bölgesinde 2004-2011 döneminde gözlemlenen verimlilik artışının önümüzdeki dönemde de geçerli olacağı varsayılmıştır. TR21 bölgesinde 2004-2011 döneminde gözlemlenen büyüme hızlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olması, bu varsayım altında bölgenin ekonomik gelişiminin hızlı olmaya devam edeceğini ve Türkiye’nin kalanı ile aradaki farkın büyümeye devam edeceğini ortaya koymaktadır.

ÜRETİM

Kırklareli’ye ilişkin katma değer gözlemleri yapılamadığı için, senaryoları oluştururken TR21 bölgesindeki eğilimlerin Kırklareli için de geçerli olacağı kabul edilmiştir. Nitekim 2004-2012 döneminde cari fiyatlarla Kırklareli’de tarımsal üretim değerindeki artış %8 olurken, aynı oran TR21 bölgesi ve Türkiye genelinde %7,8 olmuştur. Gelecek dönemde de bu eğilimin devam etmesi beklenir.

TR21 bölgesindeki sanayileşme eğilimine paralel olarak bölgede tarımsal üretim ve istihdam artışı Türkiye ortalamasının altındadır. Fakat bölge, Türkiye’de tarımsal verimliliğin en yüksek olduğu yerlerden birisidir. Nüfusu hızla yaşanan ve sanayileşme eğilimlerinin etkisi altındaki Kırklareli’de tarımda çalışan sayısı azalmaktadır. Tarımda çalışanların sayısı genelde TR21 bölgesinde 2004 yılından sonra azalma eğiliminde olmuş, ancak 2008 küresel krizin etkisiyle yeniden tarım istihdamında bir artış görülmüştür. 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde tarımsal istihdam artışının en yavaş olduğu il Tekirdağ ve ardından Kırklareli’dir. Bu nedenle tarımın Kırklareli’de TR21 bölgesine yakın artmış olduğu düşünülmektedir.

Tarımın yanı sıra hizmetler ve sanayi sektörleri için de Kırklareli'nin TR21 bölgesine paralel bir gelişme gösterdiği varsayılmıştır.

2004-2011 döneminde Türkiye'ye oranla TR21'de nüfus artış hızı ve GSKD artış hızı daha yüksek olmuş, bunun sonucunda kişi başı gelir artış hızı Türkiye ortalamasının üzerine çıkmış ve TR21, Türkiye ortalaması ile arasındaki farkı açmaya devam etmiştir. İstihdama katılma oranı ve istihdam da Türkiye ortalamasının üzerinde artmıştır. Sektörler itibariyle verimlilik artışına bakıldığında TR21 bölgesinde hizmetlerde verimlilik artışının Türkiye ortalamasına yakın olduğu, buna karşılık sanayi sektöründe verimlilik artışının düşük, tarım sektöründe ise yüksek olduğu görülmektedir.

	2004-2011, Sektörel katma değer artış hızı			
	Sabit Fiyatlarla		Cari Fiyatlarla	
	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye
Tarım	-2,4	2,5	5,9	6,7
Sanayi	8,4	5,2	17	12,5
Hizmet	5,2	5,5	14,2	13,4
GSKD	5,5	5,1	14,1	12,8

Kaynak: TÜİK verileri ve yazarın hesaplamaları.

2004-2011 döneminde sanayi sektöründe cari fiyatlarla verimlilik artışı Türkiye'de %8,3, TR21 bölgesinde ise %7,6 olmuştur. Hizmetler sektöründe ise verimlilik artışı Türkiye'de %9,4, TR21 bölgesinde ise %9,8 olmuştur. Oluşturulan sabit fiyatlarla GSKD rakamları da benzer bir eğilimi yansıtmaktadır.

Kırklareli için Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları

		Senaryo sonuçları: Üretim modülü*	
		2011	Baz Senaryo
GSKD, 000TL			
	Kırklareli	6 020 046	11 876 264
	TR21	31 168 871	63 645 352
	TOPLAM TR	1150 453 139	2115 803 924
Tarım GSKD, 000TL			
	Kırklareli	759 353	564 490
	TR21	3 037 411	2 257 960
	TOPLAM TR	103 635 252	139 167 757
Sanayi GSKD, 000TL			
	Kırklareli	2 071 727	5 472 328
	TR21	12 186 630	32 190 164
	TOPLAM TR	316 326 396	584 087 544
Hizmetler GSKD, 000TL			
	Kırklareli	3 188 966	5 839 446
	TR21	15 944 831	29 197 228
	TOPLAM TR	730 491 491	1392 548 623
Verimlilik, çalışan başına GSKD, TL			
	Kırklareli	43 929	58 467
	TR21	49 318	63 122
	TOPLAM TR	47 717	60 861
Tarımsal Verimlilik, çalışan başına GSKD, TL			
	Kırklareli	22 074	30 329
	TR21	24 694	33 929
	TOPLAM TR	16 870	20 858
Sanayi Sektöründe Verimlilik, çalışan başına GSKD, TL			
	Kırklareli	48 890	57 119
	TR21	49 945	58 352
	TOPLAM TR	49 581	59 205
Hizmetler Sektöründe Verimlilik, çalışan başına GSKD, TL			
	Kırklareli	52 916	65 827
	TR21	60 169	74 849
	TOPLAM TR	63 044	76 401
KUR		1. 677	1. 677
Kişi başı GSKD, \$			
	Kırklareli	11 926	22 819
	TR21	13 385	23 312
	TOPLAM TR	10 446	16 997

* Bu verilerde inşaat sektörü sanayi sektörü içindedir. TL cinsinden rakamlar 2011 sabit fiyatlarıyla, dolar cinsinden rakamlar ise 2011 yılı dolar kurlarıyla ifade edilmiştir. 1 Dolar=1,6767 TL olarak alınmıştır

**İlgili veri 2011-2023 ortalamasını ya da 2011-2023 dönemi ortalama reel büyüme hızını gösterir.

Kaynak: yazarın hesaplamaları

İleriye dönük GSKD rakamları oluşturulurken TR21 bölgesinde sanayi ve hizmet sektörlerinde verimlilikteki gelişmelerin Türkiye'deki gelişmeler tarafından belirleneceği kabul edilmiştir. Her bir sektör için verimliliğin 2004-2011 dönemindeki sabit fiyatlarla artış hızını tekrarlayacağı kabul edilmiştir. Tarım sektöründe ise verimlilik artışı 2004-2011 döneminde TR21 bölgesindeki gibi Türkiye ortalamasından daha yüksek olacağı varsayılmıştır. Böylece, bu artış hızının 2011 cari fiyatlarına uygulanmasıyla oluşturulan verimlilik serileri 2011 fiyatları cinsinden ifade edilmektedir.

Sektörler itibariyle verimliliğin Türkiye'deki gelişmeler paralelinde seyretmesi, büyüme hızlarının ise TR21 bölgesinde 2004-2011 döneminde elde edilmiş büyüme hızlarını tekrarlaması varsayımları altında GSKD serileri oluşturulmuştur. Daha sonra bu seriler 2011 dolar kurundan çevrilmiştir. Böylece elde edilen rakamlar 2011 dolar fiyatları cinsindedir.

Buna göre 2023 yılında Kırklareli'de kişi başına gelir 19.655 dolara yükselecek ve böylece orta gelir tuzağından çıkma potansiyeline sahip olacaktır. Aynı yılda Türkiye genelinde kişi başına gelir 16.997 dolara yükselecektir. Kırklareli'de gelir seviyesi, Türkiye genelinin %28 daha yüksekken, bu fark % 37'ye yükselecektir. Bu yüksek performansa rağmen Kırklareli, TR21 ortalaması olan 23.197 doların bir parça altında kalacaktır. Bu performans, geçmiş dönem eğilimlerinin devam ettirilmesi ile yetinilmemesi gerekeceğine dikkat çekmektedir.

İSTİHDAM

Türkiye'de büyüme hızının sektörler itibariyle 2004-2011 dönemi eğilimini göstereceği varsayılmıştır. Böylece dönem için büyüme hızı %5,2 ve Kişi başına GSYH ise 16.997 dolar olarak hesaplanmaktadır. Onuncu Plan büyüme hedefinin 2013-2018 için %5,5 ve 2018 kişi başı GSYH rakamının 15.996 dolar olduğu dikkate alındığında bu senaryonun resmi hedeflere oldukça yakın olduğu ortaya çıkmaktadır.

TR21 bölgesi ve Kırklareli'nin de 2004-2011 büyüme patikasını izleyeceği varsayılmıştır. Bu koşullar altında TR21 bölgesinde ve Kırklareli'de 2011-2023 dönemi ortalama istihdam artışı %9,1 ve %5,1 olarak hesaplanabilmektedir.

Onuncu kalkınma planında 2018'de işgücüne katılma oranının %53,8'e yükseleceği hedeflenmiştir. 2018'den sonra işgücüne katılma oranındaki yükselişin hız keseceği, böylece 2023'te işgücüne katılma oranının Türkiye'de %59'a, yükseleceği varsayılmıştır. TR21'de ve Kırklareli'de işgücüne katılma oranının Türkiye'ye paralel bir seyir izleyeceği varsayılmıştır.

Onuncu kalkınma planında istihdam oranının ise 2018'de %49,9'a yükseleceği hedeflenmiştir. Bu senaryo analizinde ise istihdam oranının 2013-2018 dönemine yakın bir biçimde artarak 2023'te %53'e yükseleceği varsayılmıştır. TR21 ve Kırklareli'de de istihdam oranının Türkiye ile paralel bir biçimde gelişme göstereceği ve 2023'e gelindiğinde Kırklareli'de de %63'e yükseleceği varsayılmıştır.

Onuncu Kalkınma Planında Türkiye'de işsizlik oranlarının 2018'de %7,2'ye gerilemesi hedeflenmektedir. Bu çalışmada 2023 yılında Türkiye'de işsizlik oranının %10,5 olacağı hesaplanmıştır. Bu senaryo analizi dahilinde Kırklarelin'de ise işsizlik oranı %1,9'a gerilemektedir. Bu kadar düşük bir işsizlik oranı, bu senaryonun geçerli olamayacağını, bir

başka ifadeyle son on yılın büyüme patikasının Kırklareli’de sürdürülemez olduğunu ya da kentin çok daha yoğun bir dış göçe maruz kalacağını göstermektedir.

SEKTÖREL DAĞILIM

2004-2011 döneminde Türkiye ekonomisinde sabit fiyatlarla sektörel katma değerler toplamının büyüme hızı %5,1’dir. Aynı dönemde Trakya bölgesinde büyüme hızı %5,5 olmuştur.

2023’e kadar olan dönem içinde bölgenin 2004-2011 döneminde elde etmiş olduğu sektörel hızlarla büyümeye devam edeceği varsayımıyla, Türkiye ve TR21 bölgesinin toplam GSKD değerleri hesaplanmıştır. Bu değerler 2011 yılının dolar kuruna bölünerek hesaplamalar 2011 fiyatlarını yansıtacak şekilde düzenlenmiştir.

Tarım sektörü haricinde tüm sektörlerde verimlilik seviyesinin Türkiye’de verimliliğin gelişimine paralel olarak seyredeceği, çok verimli topraklara sahip olan ve büyük çiftçiliğin gelişimine paralel olarak çok ciddi verimlilik artışları görülen tarımda ise verimliliğin 2004 - 2011 döneminde TR21 bölgesinde elde edilmiş olan verimlilik artışlarını göstereceği varsayılmıştır.

Kişi başına gelirin artış hızı 2004-2011 döneminde Türkiye’de cari dolar fiyatlarıyla % 8,9, TR21 bölgesinde %9,7 olmuştur.

Bu kabullerden hareketle, ileriye dönük, istihdam, işgücü ve işsiz rakamları hesaplanmıştır. İstihdam rakamları, verimlilik varsayımından hareketle hesaplanan çalışan başına üretim rakamlarından ve GSKD rakamlarından elde edilmiştir. Daha sonra bu rakamlardan kişi başı GSKD rakamları türetilmiştir.

Kırklareli		2011	2023
Nüfus		340 199	350 757
İşgücü		150 291	207 022
İstihdam		137 040	203 127
	Tarım İstihdamı oranı, %	25	9
	Sanayi İstihdamı oranı, %	31	47
	Hizmetler İstihdamı oranı, %	44	44
İşsizlik oranı (%)		8.8	1.9
GSKD, 000TL (alternatif 3)		6 020 046	11 876 264
	Tarım GSKD, 000TL	759 353	564 490
	Sanayi GSKD, 000TL	2 071 727	5 472 328
	Hizmetler GSKD, 000TL	3 188 966	5 839 446
İhracat (000\$)		105 972	210 319
İthalat (000\$)		140 238	235 459
Dış Ticaret Açığı(000\$)		- 34 266	- 25 140
Kişi Başı GSYH, \$		11 926	22 819
Büyüme hızı (2013-2023)			5.83
Yatırım ihtiyacı, 000\$			10 143 077

Kaynak: yazarın hesaplamaları.

2004-2011 döneminde geçerli olan üretim ve verimlilik eğilimlerinin devam etmesi durumunda Türkiye’de istihdamın sektörel dağılımında tarım sektöründen sanayi ve hizmetler sektörüne doğru olan kayışın devam edeceği görülmektedir. Türkiye genelinde

tarımın payı azalırken bu işgücünün daha küçük bölümünün sanayide, daha büyük bölümünün ise hizmetler sektöründe istihdam edileceği hesaplanabilmektedir. Kırklareli’de tarımın payı %25’den %9’a azalırken, hizmetlerin payının %44’te kalacak, sanayinin payının ise %31’den %47’e yükseldiği görülmektedir.

Bu varsayımlar altında hesaplanan katma değerın sektörel dağılımında da paralel bir değişiklik görülmektedir. Türkiye genelinde hizmetlerin payında üç puanlık bir artış olurken, tarımın payında iki puanlık bir düşüş, sanayinin payında ise bir puanlık bir artış olmaktadır. Bu senaryo analizi çerçevesinde inşaat sektörünün sanayi sektörü ile birlikte ele alınmış olduğu dikkate alındığında bu değişimin beklentiler dahilinde olduğu görülmektedir.

Kırklareli’de ise tarımın payının 2010-2023 döneminde %13’den %5’e gerilerken, sanayinin oranı %34’den %46’ya yükselmektedir. Hizmetlerin payı ise %48’den %49’a yükselmektedir.

KİŞİ BAŞI GELİR

Geçmiş dönem eğilimlerinin geçerli olacağı varsayımı altında üretilen bu rakamlara göre, Kırklareli’de Türkiye ortalamasının %114’ü civarında olan kişi başına gelirin 2023 yılında %134 düzeyine yükseleceği ortaya çıkmaktadır.

Böylece 2023 yılında Kırklareli’de kişi başına gelir 22.819 dolara yükselecek ve böylece orta gelir tuzağından çıkacaktır. Aynı yılda Türkiye genelinde kişi başına gelir 16.997 dolara yükselecektir. Bu performans, Kırklareli’nin TR21 ortalaması olan 23.197 doların altında kalmasına yol açacaktır.

YATIRIM İHTİYACI

Ekonominin geçmiş dönem patikasında seyrettiği bu senaryo altında yeni yatırım ihtiyacı da nispeten büyük olmaktadır. İstihdamın sektörel dağılımında tarım sektöründen sanayi ve geleneksel hizmetler sektörüne doğru bir kayma dikkati çekmektedir. Bu senaryo altında istihdam yaratmak için gelecek 9 yıl içinde yaklaşık 10,1 milyar dolarlık yatırım yapılması gerekecektir.

İHRACAT VE DIŞ TİCARET

Son yıllarda önemli bir sanayileşme hamlesi göstermiş olmasına rağmen, Kırklareli’nin dış ticaret performansı yeterli değildir. Sanayileşme sürecinde Tekirdağ’a kıyasla daha geç ve geriden gelmesi nedeniyle ihracat artışı hızlı olmasına karşılık, ihracatın seviyesi yine de yeterli değildir. 2004-2013 yılları arasında ihracat 3,2 kat, ithalat ise 2,4 kat artmıştır. Bu nedenle dış ticaret açığı azalma eğiliminde olmuş ve küresel kriz sırasında artıya geçmiştir. Kırklareli 2013 yılında GSKD’nin %0,6’sı oranında dış ticaret fazlası vermiştir. İhracatın GSKD içindeki payı %3,5, ithalatın ise % 3 civarındadır. İhracatta rekabet gücünün yüksek olduğu sektörler tarım ve tarıma dayalı imalat sektörleridir. İhracat içinde doğal kaynağa dayalı sektörlerin payı % 40’lar gibi yüksek bir orandadır. Dış ticaretin yapısı da, Kırklareli’de sektörel yapının öneminin altını çizmektedir.

2004-2013 döneminde Türkiye’nin toplam ihracatındaki artış 2,4 kat, Kırklareli’nin ihracatındaki artış ise 3,2 kat olmuştur. Küresel kriz Kırklareli’de de dış ticareti etkilemiş,

ithalatın kesilmesi ve hizmetler sektörü ihracatında görülen hızlı artış sonucunda dış ticaret dengesi artıya dönmüştür. Küresel kriz sonrasında hizmetler sektörü ihracatı kuvvetli biçimde devam ederken, tarım ihracatı azalmış, sanayi ihracatı ise 2012 ve 2013 yıllarında hızla artmıştır. Bu gelişmelerin sonucunda 2012 ve 2013 yıllarında dış ticaret dengesi artı vermiştir.

Önümüzdeki dönemde bu performansın çok fazla değişmesi mümkün olmayacaktır. Doğal kaynağa dayalı az sayıda sektörde az sayıda ülkeye yapılan ihracatın sıçrama gösterebilmesi için, üretim yapısında da bir dönüşüm gerçekleşmesi ve buna paralel biçimde pazar çeşitlenmesi gerekmektedir. Bu dönüşüm olmadığı sürece, dış ticaret geçmiş dönem eğilimlerini sürdürecektir. Bu koşullar altında Kırklareli’de ihracat 210 milyon dolara ve ithalat ise 235 milyon dolara yükselecektir. Kırklareli’de tarım sektöründeki tıkanmaya rağmen sanayinin gelişmeye devam etmesi ihracat artışını sürükleyecek dış ticaret açığı 34 milyon dolardan 25 milyon dolara gerileyecektir.

Senaryo sonuçları: İhracat modülü			
GSKD, 000\$		2011	Baz Senaryo
	Kırklareli	3 590 464	7 083 219
	TR21	18 589 679	37 959 241
	TOPLAM TR	686 151 097	1261 903 797
Tarım GSKD, 000\$			
	Kırklareli	452 892	336 672
	TR21	1 811 567	1 346 688
	TOPLAM TR	61 809 942	83 002 172
Sanayi GSKD, 000\$			
	Kırklareli	1 235 616	3 263 795
	TR21	7 268 327	19 198 797
	TOPLAM TR	188 662 794	348 360 395
Hizmetler GSKD, 000\$			
	Kırklareli	1 901 957	3 482 751
	TR21	9 509 786	17 413 756
	TOPLAM TR	435 678 361	830 541 231
İhracat (000\$)			
	Kırklareli	105 972	210 319
	TR21	821 892	1 159 061
	TOPLAM TR	134 906 869	448 801 901
İthalat (000\$)			
	Kırklareli	140 238	235 459
	TR21	1 133 031	1 589 668
	TOPLAM TR	240 841 676	915 381 154
Dış ticaret açığı(000\$)			
	Kırklareli	- 34 266	- 25 140
	TR21	- 311 139	- 430 607
	TOPLAM TR	-105 934 807	-466 579 252

Kaynak: yazarın hesaplamaları.

Kırklareli'nin Türkiye'nin dış ticaret açığını kapatmasına destek vereceği bu senaryo bulguları, İstanbul'dan önce Tekirdağ'a ve ardından Kırklareli'ye yönelen sanayileşme hamlesinin ili orta gelir tuzağından kurtarmakla kalmayıp, Trakya'da kişi başına gelirin en hızla arttığı il olacaktır. Buna göre 2023 yılında Kırklareli'de kişi başı gelir 22.819 dolara yükselecektir. Aynı varsayımlar altında Tekirdağ'da kişi başı gelir ise 22.924 dolar olacaktır. Ancak bu senaryo, hızlı gelir artışı sağlamanın kısıtlarına da dikkat çekmektedir. Kırklareli'nin dış göç almaksızın ve yaklaşık 10 milyar TL'lik bir yatırım yapılmaksızın son on yılın büyüme patikasının sürdürülmesinin zor olacağını göstermektedir. Ayrıca, tarım sektöründen uzaklaşacak olan işgücünün sanayi sektörlerinde istihdam edilebilmesinin koşulları da yaratılmalıdır. Bu zorluklar karşısında, Kırklareli'de gelecekte benimsenecek ekonomik gelişme patikasında tarım sektöründe daha yavaş bir çözümün koşullarının yaratılması alternatif dikkate alınmalıdır.

SEKTÖREL YAPI DEĞİŞİMİ SENARYOSU

Bu senaryoda istihdamın sektörler itibariyle dağılımındaki değişime odaklanılmıştır. Sektör paylarında öncelikle Türkiye'deki sektör paylarındaki değişim hesaplanmış, sonra bu değişimin TR21 illerinde de aynı şekilde gerçekleşeceği varsayılmıştır. Buna göre, Baz senaryoda kabul edilen verimlilik oranlarının aynen geçerli olacağı varsayımı ile, Baz senaryoda Türkiye geneli için hesaplanan istihdamın sektörel dağılımındaki değişimin Kırklareli'de de tekrarlanacağı kabul edilmiştir. Buna göre, baz senaryoda Türkiye'de tarım istihdamının toplam istihdam içindeki payı 2011'de % 25,5'ten %19'a inerken, Kırklareli'de de tarımın istihdam içindeki payının %25'den %19'a ineceği kabulü yapılmıştır. Bir başka ifadeyle Türkiye'de tarımdaki azalmanın Kırklareli'de de aynen tekrarlanacağı, tarımdan boşalan nüfusun ise sanayide (sanayinin toplam istihdam içindeki payında yüzde 2 puan artış) ve hizmetler sektöründe (hizmetlerin toplam istihdam içindeki payında yüzde 4 puan artış) istihdam edileceği kabul edilmiştir.

İstihdam rakamlarının hesaplanabilmesi için istihdamın işgücüne oranının 2013 sonrasında sabit kalacağı varsayımı yapılmıştır. Bu varsayımla beraber, Baz senaryodaki nüfus verileri ile toplam istihdam oranı hesaplanmış ve ardından istihdamın sektörel dağılımı ile birlikte sektörler itibariyle istihdam hesaplanmıştır. Sektörler itibariyle verimlilik ve istihdam rakamları kullanılarak GSKD rakamları hesaplanmıştır.

Kırklareli için Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları

Kırklareli		2011	
Nüfus		340 199	350 757
İşgücü		150 291	207 022
		137 040	194 601
	Tarım İstihdamı oranı, %	25	19
	Sanayi istihdamı oranı, %	31	33
	Hizmetler istihdamı oranı, %	44	48
İşsizlik oranı (%)		9	6.00
GSKD, 000TL		6 020 046	10 953 727
	Tarım GSKD, 000TL	759 353	1 110 483
	Sanayi GSKD, 000TL	2 071 727	3 650 080
	Hizmetler GSKD, 000TL	3 188 966	6 193 164
İhracat (000\$)		105 972	168 945
İthalat (000\$)		140 238	217 344
Dış ticaret Açığı (000\$)		- 34 266	- 48 398
Kişi Başı GSYH, \$		11 926	21 047
Büyüme hızı (2013-2023)			5.11
Yatırım ihtiyacı, 000\$			6 510 375

Kaynak: yazarın hesaplamaları

Bu senaryo altında işsizlik oranı 2023'te %6 ile %1,9 olan baz senaryodaki oranın üstünde kalacaktır. Buna karşılık büyüme hızı %5,1 ile baz senaryonun hafif altındadır. Baz senaryo ve Sektörel Değişim Senaryosu arasındaki esas fark, sanayi sektörünün ekonomi içindeki görece öneminin azalmış olmasıdır. Bu senaryoda sanayi sektörü istihdamı 32bin daha azdır. Ayrıca üretimin sektörel dağılımı da farklıdır. Tarım sektörünün payı Baz senaryoda % 13'den %5'e inerken, bu senaryoda sadece %10'a inmektedir. Sanayinin payı 2011'e kıyasla yaklaşık aynı kalırken, hizmetler sektörünün payında ise 4 puanlık artış olmaktadır. 20 bin ilave istihdam yaratılabilmiş olması sayesinde bu senaryo altında kişi başına gelir 22.412 dolar ile baz senaryonun bir parça üzerindedir. Bu koşullar altında işsizlik oranı 2011'den çok da farklı olmayacaktır. Tarım sektöründeki çözülme hızının yavaşlamasıyla istihdamın payı sanayi ve hizmetler sektörlerinde sırasıyla yüzde iki puan ve yüzde beş puan artacak, tarım sektörünün payı ise 6 yüzde puan azalacaktır. Yaratılan istihdamın ağırlıklı olarak tarım sektöründe olması ve tarım sektöründe bir birim istihdam yaratmanın maliyetinin çok daha düşük olması nedeniyle, bu senaryo altında gereken toplam yatırım tutarının 6,5 milyar dolar olacağı ve yatırım tutarında baz senaryoya oranla sadece 300 milyon dolarlık bir artış olacağı hesaplanabilmektedir. Ayrıca tarım sektörünün ekonomideki ağırlığının baz senaryoya oranla daha yüksek olması, tarımsal ihracatın da daha yüksek olacağı anlamına gelmektedir. Bu senaryoda üretimin daha fazla olması nedeniyle ithalatın da artacak olmasına bağlı olarak ticaret açığı da 48 milyon dolara ulaşmaktadır.

STRATEJİK KURGU SENARYOSU

Bu senaryonun kurgusu Kırklareli'de yapılan görüşmeler ve çalıştay sonuçlarına dayanmaktadır. Kırklareli'nin tarım ve tarıma ve bilgiye dayalı imalat sektörlerinde ve diğer modern hizmet sektörlerinde uzmanlaşma vizyonu veri olarak oluşturulan bu senaryoda hizmet sektörlerinin Baz senaryodaki gibi büyüyeceği ve verimlilik artışının Türkiye ortalamasında olacağı varsayılmıştır. Buna karşılık tarım ve sanayi sektörlerinde çalışan

başına katma değer rakamlarının Türkiye ortalamasından iki kat daha hızla aratacağı varsayılmıştır. Verimliliğin Türkiye ortalamasından daha hızlı artması ancak iki koşulda mümkün olur: ya sektör içinde katma değerini daha yüksek olduğu faaliyet alanları tercih edilecektir ya da ölçek ekonomilerinden (içsel ya da dışsal) daha fazla yararlanılacaktır.

Büyüme oranları açısından ise, tarım ve sanayi sektörlerinin tarihsel ortalamalara uygun olarak 2004-2011 dönemindeki ortalama büyüme hızlarına yakın biçimde büyüyeceği varsayılmıştır. Bu senaryo kurgusu TR21 Trakya Bölgesi 2014-2023 Bölge Plan Taslağında yer alan, "Trakya Bölgesi için Yüksek katma değerli üretim yapısıyla doğal ve kültürel değerlerini koruyarak gelişen, işbirliği ve yenilik kültürünün egemen olduğu, yaşam ve refah seviyesi yüksek TRAKYA" vizyonu ile de uyumludur (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s.19). Bölge Plan Taslağında on altıncı öncelik Trakya Bölgesi'nde Bölge tarımında çeşit ve katma değer artışı ve on ikinci öncelik orta ve yüksek teknolojiye sahip katma değerli üretime geçişi sağlamaktır (Trakya Kalkınma Ajansı, 2013, s. 22-23).

Buna göre, Kırklareli'de baz senaryoda tarım istihdamının toplam istihdam içindeki payı % 25'ten %11'e inerken, Stratejik kurgu senaryosunda tarımın istihdam içindeki payı %20'de kalacaktır. Hizmetlerin payı %44'de sabit kalırken, sanayinin payı ise 4 puan aratarak % 35'e yükselecektir.

Tarımın GSKD içindeki payı %12'den %10'a gerileyecek, hizmetler sektörünün GSKD içindeki payı ise 3 puan azalarak %54'e inecektir.

Bu senaryo altında büyüme hızının %5,7'ye yükseleceği ve işsizlik oranının da %3,7'e gerileyeceği hesaplanabilmektedir. Yatırım ihtiyacı ise 6,7 milyar dolar ile diğer senaryolara oranla biraz daha fazladır. Bu göstergelerdeki iyileşmelere paralel olarak sanayi ve tarım üretiminin artmasına paralel olarak dış ticaret açığı da 30 milyon dolara gerilemektedir.

Kırklareli		2011	2023
Nüfus		340 199	350 757
İşgücü		150 291	207 022
İstihdam		137 040	199 412
	Tarım İstihdamı oranı, %	25	20
	Sanayi istihdamı oranı, %	31	35
	Hizmetler istihdamı oranı, %	44	44
İşsizlik oranı (%)		8.8	3.7
GSKD, 000TL			11 763 878
	Tarım GSKD, 000TL	759 353	1 258 506
	Sanayi GSKD, 000TL	2 071 727	4 665 926
	Hizmetler GSKD, 000TL	3 188 966	5 839 446
İhracat (000 \$)		105 972	203 240
İthalat (000\$)		140 238	233 038
Dış Ticaret Açığı (000 \$)		- 34 266	- 29 798
Kişi Başı GSYH, \$		11 926	22 603
Büyüme hızı (2013-2023)			5.74
Yatırım ihtiyacı, 000\$			6 651 132

Kaynak: yazarın hesaplamaları.

Kırklareli’de sanayi sektöründe 2004-2011 döneminde %8 civarında bir büyüme hızı elde edilebilmişken önümüzdeki 10 yılda aynı performans yakalanamayacaktır. Kırklareli’de sanayi sektöründe büyüme hızının %7’nin üzerine çıkması durumunda çevre kirliliği riskinin tarım sektörü üzerinde olumsuz etkileri gündeme gelebilecek ayrıca ihtiyaç duyulacak işgücünü karşılamak da mümkün olmayacaktır.

SENARYO SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Kırklareli için yapılan farklı senaryo analizleri, en yüksek kişi başına gelir seviyesinin sanayinin payının yükselmeye devam ettiği ilk senaryoda olduğunu göstermektedir. Kırklareli’nin geçmiş dönem dinamiklerini sürdürmesi altında büyüme hızı yüksek seyretmekte ve Kırklareli İstanbul’dan göç eden sanayi için bir çekim merkezi olmaktadır. Tekirdağ için yapılmış olan senaryo analizleri dikkate alındığında (İzmen Ü. Ö., 2015), Tekirdağ’ın daha yüksek katma değerli ve yüksek teknolojiye çevreye duyarlı üretim alanlarına kayması durumunda, Tekirdağ’dan çıkacak olan düşük ve orta-düşük teknolojiye sanayiler için Kırklareli bir cazibe merkezi olabilecektir. Kırklareli (bkz: (Kırklareli için sektörel rekabet gücü ayrıştırması) ve Tekirdağ (İzmen Ü. Ö., 2015) için shift-share yöntemi kullanılarak yapılmış olan sektörel analiz düşük teknolojiye sektörlerden Tekirdağ’ın rekabet üstünlüğünü Kırklareli’ye kaptırmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Kırklareli’nin nispeten düşük teknolojiye ve bu nedenle daha emek yoğun olan bu sektörlerde gelişme göstermesi durumunda, mevcut nüfus dinamikleri bu sektörlerin gereksinim duyacağı insangücünü sağlayamayacaktır. Nitekim Kırklareli göç almaya devam edecektir. Ancak sanayi için gereken insangücü esas olarak tarım sektörünün küçülmesinden, küçük çiftçiliğin çözülmesinden ve boşalan köylerden kente gelecek olan eski çiftçi/yeni işsizlerden elde edilebilecektir.

İkinci senaryoda rakamsal boyutları hesaplanan tarıma dayalı büyüme modelinde kişi başına gelir seviyesi, tüm senaryolar arasında en düşük olanıdır. Üçüncü senaryoda çizilen, sadece çevreyi kirletmeyen, bilgi yoğun ve tarıma dönük sanayileşme perspektifinde tarım ve sanayinin dengeli olduğu bir büyüme modelinde gelir seviyesi ilk senaryoda olduğundan bir parça daha düşük ve ihracat kapasitesi de daha azdır. Bu senaryonun gerçekleşmesinin başlıca koşulları çevre dostu sanayileşmenin gerektireceği yüksek kalitede insangücü kaynağına erişim olduğu görülmektedir. Kırklareli’nin büyümesini hızlandırabilmek için üniversitenin büyüme sürecini daha iyi desteklemesi ve nitelikli insangücünü çekebilecek bir sosyal doku yaratılmak durumundadır.

Kırklareli’nin gelecek tasarımında merkezle ilçeler arasındaki büyük farklılıkların mutlaka dikkate alınması gerekecektir. Her ilçe kendi içinde değerlendirilmeli ve ekonomik yönelim, ilçenin rekabet üstünlüklerine göre belirlenmelidir. Bu çerçevede, örneğin, Lüleburgaz’da çevreyi kirletmeyen sanayileşme süreci devam ederken, merkez ilçede geleneksel ve hibrid sektörler, İğneada, Kıyıköy gibi ilçelerde turizm, diğerlerinde ise tarım sektörlerinin gelişimine dayalı bir yönelim muhtemel gözükmektedir. Bu ise Kırklareli’nin hızlı ve sürdürülebilir bir büyüme sürecinde olması için alınması gereken önlemlerin geniş bir çerçevede ele alınmasını gerektirmektedir.

SENARYO ANALİZLERİNDE KULLANILAN DENKLEMLER VE PARAMETRELER

NÜFUS, İŞGÜCÜNE KATILIM VE İSTİHDAM MODÜLÜ

P_t^i = t yılında i ilinde toplam nüfus 2013 sonrası TÜİK projeksiyonları

WP_t^i = t yılında i ilinde çalışabilir yaştaki (15+) nüfus

wp^i = 2009-2013 döneminde i ilinde çalışabilir yaştaki (15+) nüfus artış hızlarının aritmetik ortalaması

$$WP_t^i = wp^i * WP_{t-1}^i$$

LF_t^i = t yılında i ilinde işgücü

$LFPR_t^i$ = t yılında i ilinde işgücüne katılma oranı. TÜİK verisi

$$LF_t^i = LFPR_t^i * WP_t^i$$

E_t^i = t yılında i ilinde istihdam

ER_t^i = t yılında i ilinde istihdam oranı. TÜİK verisi

$$E_t^i = ER_t^i * WP_t^i$$

$LFPR_t^i$ = t yılında i ilinde işgücüne katılma oranı. TÜİK verisi

$$LF_t^i = LFPR_t^i * WP_t^i$$

$E_{A,2011}^i$ = 2011 yılında i ilinde tarım sektöründe istihdam. 2011 TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması

ER_{2011}^i = 2011 yılında i ilinde istihdam oranı. TÜİK verisi

$E_{A,2011}^{TR21}$ = 2011 yılında TR21 bölgesinde tarım sektöründe istihdam. 2011 TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması

$E_{I,2011}^{TR21}$ = 2011 yılında TR21 bölgesinde sanayi sektöründe istihdam. 2011 TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması

$E_{S,2011}^{TR21}$ = 2011 yılında TR21 bölgesinde hizmetler sektöründe istihdam. 2011 TÜİK Nüfus ve Konut Araştırması

$ER_{A,2011}^{TR21}$ = 2011 yılında TR21 bölgesinde tarım sektöründe istihdamın toplam istihdama oranı.

$$ER_{A,2011}^{i,TR21} = 2011 \text{ yılında } i \text{ ilinde tarım sektöründe istihdamın, TR21 bölgesinde tarım sektöründe istihdama oranı.}$$

$$ER_{I,2011}^{i,TR21} = 2011 \text{ yılında } i \text{ ilinde sanayi sektöründe istihdamın, TR21 bölgesinde sanayi sektöründe istihdama oranı.}$$

$$ER_{S,2011}^{i,TR21} = 2011 \text{ yılında } i \text{ ilinde hizmetler sektöründe istihdamın, TR21 bölgesinde hizmetler sektöründe istihdama oranı.}$$

$$ER_{A,2011}^{i,TR21} = \frac{ER_{A,2011}^i}{E_{A,2011}^{TR21}}$$

$$ER_{I,2011}^{i,TR21} = \frac{ER_{I,2011}^i}{E_{I,2011}^{TR21}}$$

$$ER_{S,2011}^{i,TR21} = \frac{ER_{S,2011}^i}{E_{S,2011}^{TR21}}$$

$E_{A,t}^i$ = t yılında i ilinde tarım sektörü istihdamı

$E_{i,t}^i$ = t yılında i ilinde sanayi sektörü istihdamı

$E_{S,t}^i$ = t yılında i ilinde hizmetler sektörü istihdamı

$$E_{A,t}^i = \frac{ER_{A,2011}^{i,TR21} * ER_{A,2011}^{TR21}}{E_t^i * 100}$$

$$E_{S,t}^i = \frac{ER_{S,2011}^{i,TR21} * ER_{S,2011}^{TR21}}{E_t^i * 100}$$

$$E_{I,t}^i = \frac{ER_{I,2011}^{i,TR21} * ER_{I,2011}^{TR21}}{E_t^i * 100}$$

UE_t^i = t yılında i ilinde işsiz

$$UE_t^i = WP_t^i - E_t^i$$

u_t^i = işsizlik oranı

$$u_t^i = \frac{E_t^i}{WP_t^i}$$

GSKD, KİŞİ BAŞI GELİR VE BÜYÜME MODÜLÜ

$Q_{A,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde tarım sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$Q_{I,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde sanayi sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$Q_{S,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde hizmetler sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$Q_{A,t}^{Tr}$ = t yılında Türkiye tarım sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$Q_{I,t}^{Tr}$ = t yılında Türkiye sanayi sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$Q_{S,t}^{Tr}$ = t yılında Türkiye hizmetler sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$q_{A,t}^{Tr}$ = t yılında Türkiye tarım sektöründe GSKD, sabit 1998 fiyatlarıyla

$q_{I,t}^{Tr}$ = t yılında Türkiye sanayi sektöründe GSKD, sabit 1998 fiyatlarıyla

$q_{S,t}^{Tr}$ = t yılında Türkiye hizmetler sektöründe GSKD, sabit 1998 fiyatlarıyla

$Q_{A,t}^i$ = t yılında i ilinde tarım sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$$Q_{A,t}^i = Q_{A,t}^{TR21} * 0,25$$

$Q_{I,t}^i$ = t yılında i ilinde sanayi sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$$Q_{I,t}^i = Q_{I,t}^{TR21} * 0,17$$

$Q_{S,t}^i$ = t yılında i ilinde hizmetler sektöründe GSKD, cari fiyatlarla

$$Q_{S,t}^i = Q_{S,t}^{TR21} * 0,20$$

q_A^{Tr} = 2004-2011 döneminde Türkiye'de tarım sektöründe sabit fiyatlarla GSKD değişim hızı

$$q_A^{Tr} = \left(\left(\frac{q_{A,2011}^{Tr}}{q_{A,2004}^{Tr}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 2,49$$

q_I^{Tr} = 2004-2011 döneminde Türkiye’de sanayi sektöründe sabit fiyatlarla GSKD değişim hızı

$$q_I^{Tr} = \left(\left(\frac{q_{I,2011}^{Tr}}{q_{I,2004}^{Tr}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 5,24$$

q_S^{Tr} = 2004-2011 döneminde Türkiye’de hizmetler sektöründe sabit fiyatlarla GSKD değişim hızı

$$q_S^{Tr} = \left(\left(\frac{q_{S,2011}^{Tr}}{q_{S,2004}^{Tr}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 5,52$$

q_A^{TR21} = 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla tarım sektöründe GSKD değişimi

$$q_A^{TR21} = \left(\left(\frac{q_{A,2011}^{TR21}}{q_{A,2004}^{TR21}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = -2,44$$

q_I^{TR21} = 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla sanayi sektöründe GSKD değişimi

$$q_I^{TR21} = \left(\left(\frac{q_{I,2011}^{TR21}}{q_{I,2004}^{TR21}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 8,43$$

q_S^{TR21} = 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla hizmetler sektöründe GSKD değişimi

$$q_S^{TR21} = \left(\left(\frac{q_{S,2011}^{TR21}}{q_{S,2004}^{TR21}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 5,17$$

Π_t^{TR21} = t yılında TR21 bölgesinde TÜFE deflatörü

Π_A^{Tr} = t yılında Türkiye’de tarım sektörü deflatörü

$$\Pi_A^{Tr} = \frac{Q_{A,t}^{Tr}}{q_{A,t}^{Tr}} * 100$$

Π_I^{Tr} = t yılında Türkiye’de sanayi sektörü deflatörü

$$\Pi_I^{Tr} = \frac{Q_{I,t}^{Tr}}{q_{I,t}^{Tr}} * 100$$

Π_S^{Tr} = t yılında Türkiye’de hizmetler sektörü deflatörü

$$\Pi_A^{Tr} = \frac{Q_{S,t}^{Tr}}{q_{S,t}^{Tr}} * 100$$

$\Pi_{A,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde tarım sektörü deflatörü

$$\Pi_{A,t}^{TR21} = (\Pi_A^{Tr} / 100) / \left(\left(\frac{Q_{A,t}^{TR21}}{\Pi_t^{TR21}} \right) / \left(\frac{Q_{A,t}^{TR21}}{\Pi_A^{Tr}} \right) + \left(\frac{Q_{I,t}^{TR21}}{\Pi_I^{Tr}} \right) + \left(\frac{Q_{S,t}^{TR21}}{\Pi_S^{Tr}} \right) \right)$$

$\Pi_{A,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde sanayi sektörü deflatörü

$$\Pi_{I,t}^{TR21} = (\Pi_I^{Tr} / 100) / \left(\left(\frac{Q_{I,t}^{TR21}}{\Pi_t^{TR21}} \right) / \left(\frac{Q_{A,t}^{TR21}}{\Pi_A^{Tr}} \right) + \left(\frac{Q_{I,t}^{TR21}}{\Pi_I^{Tr}} \right) + \left(\frac{Q_{S,t}^{TR21}}{\Pi_S^{Tr}} \right) \right)$$

$\Pi_{A,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde hizmetler sektörü deflatörü

$$\Pi_{S,t}^{TR21} = (\Pi_S^{Tr} / 100) / \left(\left(\frac{Q_{S,t}^{TR21}}{\Pi_t^{TR21}} \right) / \left(\frac{Q_{A,t}^{TR21}}{\Pi_A^{Tr}} \right) + \left(\frac{Q_{I,t}^{TR21}}{\Pi_I^{Tr}} \right) + \left(\frac{Q_{S,t}^{TR21}}{\Pi_S^{Tr}} \right) \right)$$

$V_{A,t}^i$ = t yılında i ilinde tarım sektöründe verimlilik (çalışan başına katma değer)

$$V_{A,t}^i = \frac{Q_A^i}{E_A^i}$$

$V_{I,t}^i$ = t yılında i ilinde sanayi sektöründe verimlilik (çalışan başına katma değer)

$$V_{I,t}^i = \frac{Q_I^i}{E_I^i}$$

$V_{S,t}^i$ = t yılında i ilinde hizmetler sektöründe verimlilik (çalışan başına katma değer)

$$V_{S,t}^i = \frac{Q_S^i}{E_S^i}$$

$v_{A,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla tarım sektöründe verimlilik (çalışan başına katma değer)

$$V_{A,t}^{TR21} = \frac{Q_A^{TR21}}{E_A^{TR21}}$$

$v_{I,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla sanayi sektöründe verimlilik (çalışan başına katma değer)

$$V_{I,t}^{TR21} = \frac{Q_I^{TR21}}{E_I^{TR21}}$$

$v_{S,t}^{TR21}$ = t yılında TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla hizmetler sektöründe verimlilik (çalışan başına katma değer)

$$V_{S,t}^{TR21} = \frac{Q_S^{TR21}}{E_S^{TR21}}$$

v_A^{Tr} = 2004-2011 döneminde Türkiye’de sabit fiyatlarla tarım sektöründe verimlilik değişimi

$$v_A^{Tr} = \left(\left(\frac{v_{A,2011}^{Tr}}{v_{A,2004}^{Tr}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 1,78$$

v_I^{Tr} = 2004-2011 döneminde Türkiye’de sabit fiyatlarla sanayi sektöründe verimlilik değişimi

$$v_I^{Tr} = \left(\left(\frac{v_{I,2011}^{Tr}}{v_{I,2004}^{Tr}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 1,49$$

v_S^{Tr} = 2004-2011 döneminde Türkiye’de sabit fiyatlarla hizmetler sektöründe verimlilik değişimi

$$v_S^{Tr} = \left(\left(\frac{v_{S,2011}^{Tr}}{v_{S,2004}^{Tr}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 1,61$$

v_A^{TR21} = 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla tarım sektöründe verimlilik değişimi

$$v_A^{TR21} = \left(\left(\frac{v_{A,2011}^{TR21}}{v_{A,2004}^{TR21}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 2,68$$

v_I^{TR21} = 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla sanayi sektöründe verimlilik değişimi

$$v_I^{TR21} = \left(\left(\frac{v_{I,2011}^{TR21}}{v_{I,2004}^{TR21}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 1,3$$

v_S^{TR21} = 2004-2011 döneminde TR21 bölgesinde sabit fiyatlarla hizmetler sektöründe verimlilik değişimi

$$v_S^{TR21} = \left(\left(\frac{v_{S,2011}^{TR21}}{v_{S,2004}^{TR21}} \right)^{\left(\frac{1}{7}\right)} - 1 \right) * 100 = 1,84$$

BAZ SENARYO

v_A^i =20012-2023 döneminde i ilinde tarım sektöründe verimlilik değişimi

$$v_A^i = v_A^{TR21}$$

v_I^i = 20012-2023 döneminde i ilinde sanayi sektöründe verimlilik değişimi

$$v_I^i = v_I^{Tr}$$

v_S^i = 20012-2023 döneminde i ilinde hizmetler sektöründe verimlilik değişimi

$$v_S^i = v_S^{Tr}$$

$$V_{A,t}^i = V_{A,t-1}^i * (1 + v_A^i/100)$$

$$V_{I,t}^i = V_{I,t-1}^i * (1 + v_I^i/100)$$

$$V_{S,t}^i = V_{S,t-1}^i * (1 + v_S^i/100)$$

$Q_{A,t}^i$ =t yılında i ilinde tarım sektöründe GSKD

$$Q_{A,t}^i = Q_{A,t-1}^i * (1 + q_A^{TR21}/100)$$

$Q_{I,t}^i$ = t yılında i ilinde sanayi sektöründe GSKD

$$Q_{I,t}^i = Q_{I,t-1}^i * (1 + q_I^{TR21}/100)$$

$Q_{S,t}^i$ =t yılında i ilinde hizmetler sektöründe GSKD

$$Q_{S,t}^i = Q_{S,t-1}^i * (1 + q_S^{TR21}/100)$$

Q_t^i =t yılında i ilinde GSKD

$$Q_t^i = Q_{A,t}^i + Q_{S,t}^i + Q_{I,t}^i$$

pcY_t^i =i ilinde t yılında kişi başına GSYH, sabit 2011 dolar fiyatlarıyla

$$pcY_t^i = (Q_t^i * \left(\frac{GSYH_{2013}^{Tr}}{Q_{2013}^{Tr}} \right) / \frac{TL}{\$}_{2011}) / (P_t^i * 1000) = (Q_t^i * 1,13/1.677) / (P_t^i * 1000)$$

$LFPR_{2018}^{Tr} = \%53.8$; Onuncu Kalkınma Planı

$LFPR_{2023}^{Tr} = \%59$

$$LFPR_t^{TR21} = LFPR_{t-1}^{TR21} + 1$$

$$LFPR_t^i = LFPR_{t-1}^i + 1$$

$$LF_t^i = LFPR_t^i * WP_t^i$$

$$E_{A,t}^i = Q_{A,t}^i / V_{A,t}^i * 1000$$

$$E_{I,t}^i = Q_{I,t}^i / V_{I,t}^i * 1000$$

$$E_{S,t}^i = Q_{S,t}^i / V_{S,t}^i * 1000$$

E_t^i = t yılında i ilinde tarım, sanayi ve hizmetler sektöründe toplam çalışan sayısı

$$E_t^i = E_{A,t}^i + E_{I,t}^i + E_{S,t}^i$$

$$UE_t^i = LF_t^i - E_t^i$$

u_t^i = t yılında i ilinde işsizlik oranı

u_t^{TR21} = t yılında TR21 bölgesinde işsizlik oranı

u_t^{Tr} = t yılında i ilinde işsizlik oranı

$u_{2018}^{Tr} = 7,2$; Onuncu Kalkınma Planı

$u_{2023}^{Tr} = 5$

c_A = Tarım sektöründe bir birim istihdam yaratmanın maliyeti, yatırım teşvik belgelerinden hesaplanmıştır.

$$c_A = 130000\$$$

c_I = Sanayi sektöründe bir birim istihdam yaratmanın maliyeti, yatırım teşvik belgelerinden hesaplanmıştır.

$$c_I = 150000\$$$

c_S = Hizmetler sektöründe bir birim istihdam yaratmanın maliyeti, yatırım teşvik belgelerinden hesaplanmıştır.

$$c_S = 125000\$$$

C_A = Tarım sektöründe toplam istihdam yaratmanın maliyeti

$$C_A^i = c_A * (E_{A,2023}^i - E_{A,2012}^i)$$

C_I = Sanayi sektöründe toplam istihdam yaratmanın maliyeti

$$C_I^i = c_I * (E_{I,2023}^i - E_{I,2012}^i)$$

C_S = Hizmetler sektöründe toplam istihdam yaratmanın maliyeti

$$C_S^i = c_S * (E_{S,2023}^i - E_{S,2012}^i)$$

$X_{A,t}^i$ = i ilinde t yılında tarım ihracatı

x^i = i ilinde 2004 – 2014 döneminde tarım ihracatının tarım GSKD'sına oranı=0,43

$$X^i = m_A^i * Q_{A,t}^i / \frac{TL}{\$}_{2011}$$

x_1^i = i ilinde 2004 – 2014 döneminde sanayi ihracatının sanayi GSKD'sına oranı=0,033

$X_{I,t}^i$ = i ilinde t yılında sanayi ihracatı

$$X_{I,t}^i = x_A^i * Q_{I,t}^i / \frac{TL}{\$}_{2011}$$

X_t^i = i ilinde t yılında toplam ihracat

$$X_t^i = X_{A,t}^i + X_{I,t}^i$$

m^i = i ilinde 2004 – 2014 döneminde ortalama ithalat GSKD oranı=0,056

$X_t - M_t^i$ = i ilinde t yılında dış ticaret açığı

SEKTÖREL YAPI DEĞİŞİMİ SENARYOSU

$$ER_{A,2011}^{Tr} = 0,25$$

$$ER_{A,2023}^{Tr} = 0,19$$

$$ER_{A,2011}^i = 0,25$$

$$ER_{A,2023}^i = ER_{A,2011}^i + (ER_{A,2023}^{Tr} - ER_{A,2011}^{Tr}) = 0,19$$

$$ER_{A,t}^i = ER_{A,t-1}^i + (ER_{A,2023}^{Tr} - ER_{A,2011}^{Tr})/12$$

$$ER_{I,2011}^{Tr} = 0,26$$

$$ER_{I,2023}^{Tr} = 0,28$$

$$ER_{I,2011}^i = 0,31$$

$$ER_{I,2023}^i = ER_{I,2011}^i + (ER_{I,2023}^{Tr} - ER_{I,2011}^{Tr}) = 0,33$$

$$ER_{I,t}^i = ER_{A,t-1}^i + (ER_{I,2023}^{Tr} - ER_{I,2011}^{Tr})/12$$

$$ER_{S,2011}^{Tr} = 0,48$$

$$ER_{S,2023}^{Tr} = 0,52$$

$$ER_{S,2011}^i = 0,44$$

$$ER_{S,2023}^i = ER_{S,2011}^i + (ER_{S,2023}^{Tr} - ER_{S,2011}^{Tr}) = 0,48$$

$$ER_{S,t}^i = ER_{A,t-1}^i + (ER_{S,2023}^{Tr} - ER_{S,2011}^{Tr})/12$$

$$E/LF_t^i = 2011 - 2023 \text{ döneminde, } \dot{I} \text{ ilinde istihdamın işgücüne oranı} = \%0,94$$

$$E_t^i = E/LF_t^i * P_t^i * \frac{WP_t^i}{P_t^i} * LFPR_t^i$$

$$E_{A,t}^i = E_t^i * ER_{A,t}^i$$

$$E_{I,t}^i = E_t^i * ER_{I,t}^i$$

$$E_{S,t}^i = E_t^i * ER_{S,t}^i$$

$v_A^i = 2012-2023$ döneminde i ilinde tarım sektöründe verimlilik değişimi

$$v_A^i = v_A^{TR21}$$

$v_1^i = 2012-2023$ döneminde i ilinde sanayi sektöründe verimlilik değişimi

$$v_1^i = v_1^{Tr}$$

$v_S^i = 2012-2023$ döneminde i ilinde hizmetler sektöründe verimlilik değişimi

$$v_S^i = v_S^{Tr}$$

$$V_{A,t}^i = V_{A,t-1}^i * (1 + v_A^i/100)$$

$$V_{i,t}^i = V_{i,t-1}^i * (1 + v_i^i/100)$$

$$V_{s,t}^i = V_{s,t-1}^i * (1 + v_s^i/100)$$

$Q_{A,t}^i$ =t yılında i ilinde tarım sektöründe GSKD

$$Q_{A,t}^i = V_{A,t}^i * E_A^i$$

$$Q_{I,t}^i = V_{I,t}^i * E_I^i$$

$$Q_{S,t}^i = V_{S,t}^i * E_S^i$$

Diğer denklemler baz senaryodaki gibidir

STRATEJİK KURGU SENARYOSU

v_A^i =2012-2023 döneminde i ilinde tarım sektöründe verimlilik değişimi

$$v_A^i = v_A^{Tr*2}$$

v_I^i = 2012-2023 döneminde i ilinde sanayi sektöründe verimlilik değişimi

$$v_I^i = v_I^{Tr*2}$$

v_S^i = 2012-2023 döneminde i ilinde hizmetler sektöründe verimlilik değişimi

$$v_S^i = v_S^{Tr}$$

$$V_{A,t}^i = V_{A,t-1}^i * (1 + v_A^i/100)$$

$$V_{I,t}^i = V_{I,t-1}^i * (1 + v_I^i/100)$$

$$V_{S,t}^i = V_{S,t-1}^i * (1 + v_S^i/100)$$

$Q_{A,t}^i$ =t yılında i ilinde tarım sektöründe GSKD

$$Q_{A,t}^i = Q_{A,t-1}^i * (1 + q_A^{Tr} * 2/100)$$

q_A^{TR21} =%4.9 olması durumunda işsizlik oranı negatif değer aldığından tarımsal büyüme hızı %4.3 olarak alınmıştır

$Q_{I,t}^i$ = t yılında i ilinde sanayi sektöründe GSKD

$$Q_{I,t}^i = Q_{I,t-1}^i * (1 + q_I^{Tr}/100)$$

q_I^{TR21} =%8.4 olması durumunda işsizlik oranı negatif değer aldığından tarımsal büyüme hızı %7 olarak alınmıştır

$Q_{S,t}^i$ =t yılında i ilinde hizmetler sektöründe GSKD

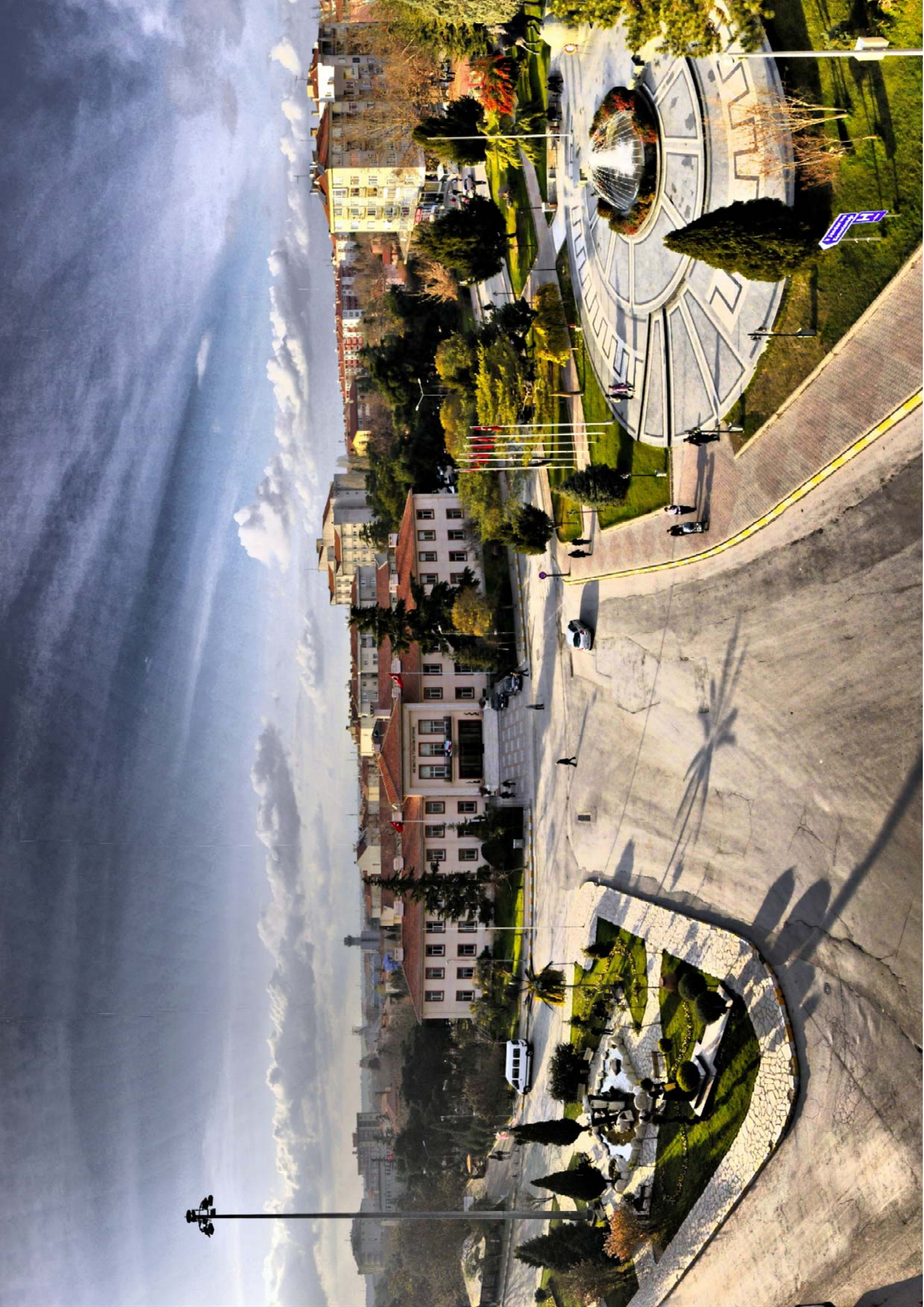
$$Q_{S,t}^i = Q_{S,t-1}^i * (1 + q_S^{TR21}/100)$$

q_S^{TR21} =%6,8 olması durumunda işsizlik oranı negatif değer aldığından hizmetler sektörü büyüme hızı %6 olarak alınmıştır

Q_t^i =t yılında i ilinde GSKD

$$Q_t^i = Q_{A,t}^i + Q_{S,t}^i + Q_{I,t}^i$$

Diğer denklemler baz

KISIM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Trakya'nın tam ortasında yer alan Kırklareli, hızlı sanayileşme atılımında Tekirdağ'ın, turizm potansiyelinde ise Edirne'nin gerisinde kalmaktadır. İstanbul'dan taşınan sanayi için Tekirdağ ilk durak işlevi görürken, coğrafi avantajı ve özellikle Lüleburgaz'ın ulaştırma olanakları açısından cazibesi, Kırklareli'yi de sanayi yatırımları için bir merkez haline getirmiştir. Bu sanayileşmeden yararlanabilmek, en verimli tarım arazilerinin sanayi arazilerine dönüşümü pahasına yapılmış olduğu için bugün itibariyle verimli tarım toprakları kaybedilmiş, bunun yerine geçen orta ve düşük teknoloji ve üstelik çevre kirliliği etkisi yaratan sanayi tesisleri, Kırklareli'nin sıçrama yapma kabiliyetini sınırlamıştır. Bu durum Kısım III'teki shift-share analizinin bulgularıyla da ortaya konmuş olduğu gibi Kırklareli'de büyümenin Türkiye ortalamalarının gerisine düşmesine neden olmuştur. Kırklareli, Türkiye'nin hızlı büyüme sürecine ayak uyduramamıştır. Sektörlerin birbirlerinin gelişme potansiyeline zarar veren, bu anlamda negatif dışsallık yaratan bir büyüme sürecinde olmaları, Kırklareli'nin sorunları ve çözüm yolları konusunda fikir birliği oluşturulmasını da zorlaştırmıştır. İlin sosyo-kültürel dinamikleri de sektörel yönelimlerle uyumlu olmamıştır. Kırklareli'nin sorunları ve çözüm yolları konusunda fikir birliği oluşturulamaması ve net bir bakış açısıyla ilin gelişimini yönlendirecek adımların atılmasındaki eksiklikler, bu durumun kendi kendini besleyen bir sürece dönüşmesine neden olmuştur. Kırklareli, diğer birçok ile kıyasla görece yavaş büyürken ilde gözlemlenen bu görece yavaş büyümenin de arkasındaki motor güç, Türkiye'nin büyüme süreci olmuştur. Kırklareli büyüme dinamizmini kendi içinden üretememektedir. Bu durum, Türkiye ekonomisinde bir yavaşlama olduğunda, Kırklareli'nin bu durumdan çok olumsuz etkilenebileceği riskine yol açmaktadır.

Kırklareli için yapılan farklı senaryo analizleri, en yüksek kişi başına gelir seviyesinin sanayinin payının yükselmeye devam ettiği ilk senaryoda olduğunu göstermektedir. Kırklareli'nin geçmiş dönem dinamiklerini sürdürmesi altında büyüme hızı yüksek seyretmekte ve Kırklareli İstanbul'dan göç eden sanayi için bir çekim merkezi olmaktadır. Tekirdağ için yapılmış olan senaryo analizleri dikkate alındığında (İzmen Ü. Ö., 2015), Tekirdağ'ın daha yüksek katma değerli ve yüksek teknoloji çevreye duyarlı üretim alanlarına kayması durumunda, Tekirdağ'dan çıkacak olan düşük ve orta-düşük teknoloji sanayiler için Kırklareli bir cazibe merkezi olabilecektir. Kırklareli (Bkz: KIRKLARELİ İÇİN SEKTÖREL REKABET GÜCÜ AYRIŞTIRMASI) ve Tekirdağ (İzmen Ü. Ö., 2015) için shift-share yöntemi kullanılarak yapılmış olan sektörel analiz düşük teknoloji sektörlerden Tekirdağ'ın rekabet üstünlüğünü Kırklareli'ye kaptırmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Kırklareli'nin nispeten düşük teknoloji ve bu nedenle daha emek yoğun olan bu sektörlerde gelişme göstermesi durumunda, mevcut nüfus dinamikleri bu sektörlerin gereksinim duyacağı insangücünü sağlayamayacaktır. Nitekim Kırklareli göç almaya devam edecektir. Ancak sanayi için gereken insangücü esas olarak tarım sektörünün küçülmesinden, küçük çiftçiliğin çözülmesinden ve boşalan köylerden kente gelecek olan eski çiftçi/yeni işsizlerden elde edilebilecektir. İkinci senaryoda rakamsal boyutları hesaplanan tarıma dayalı büyüme modelinde kişi başına gelir seviyesi, tüm senaryolar arasında en düşük olanıdır. Üçüncü senaryoda çizilen, sadece çevreyi kirletmeyen, bilgi yoğun ve tarıma dönük sanayileşme perspektifinde tarım ve sanayinin dengeli olduğu bir büyüme modelinde gelir seviyesi ilk senaryoda olduğundan bir parça daha düşük ve ihracat kapasitesi de daha azdır. Bu senaryonun gerçekleşmesinin başlıca koşulları çevre dostu sanayileşmenin gerektireceği yüksek kalitede insangücü kaynağına erişim olduğu görülmektedir. Kırklareli'nin büyümesini hızlandırabilmek için üniversitenin büyüme sürecini daha iyi desteklemesi ve nitelikli insangücünü çekebilecek bir sosyal doku yaratılmak durumundadır.

Kırklareli'nin gelecek tasarımında merkezle ilçeler arasındaki büyük farklılıkların mutlaka dikkate alınması gerekecektir. Her ilçe kendi içinde değerlendirilmeli ve ekonomik yönelim, ilçenin rekabet üstünlüklerine göre belirlenmelidir. Bu çerçevede, örneğin, Lüleburgaz'da çevreyi kirletmeyen sanayileşme süreci devam ederken, merkez ilçede geleneksel ve hibrid sektörler, İğneada, Kıyıköy gibi ilçelerde turizm, diğerlerinde ise tarım sektörlerinin gelişimine dayalı bir yönelim muhtemel gözükmemektedir. Bu ise Kırklareli'nin hızlı ve sürdürülebilir bir büyüme sürecinde olması için alınması gereken önlemlerin geniş bir çerçevede ele alınmasını gerektirmektedir.

Dijk, Folmer ve Oosterhaven(2009, s. 465) Caudro-Rouro'nun çalışmasından yola çıkarak yüksek bölgesel performans için genellikle ampirik araştırmalarda tespit edilebilen yedi özelliği aşağıdaki gibi özetlemektedir:

1. Bir büyük şehrin yanısıra orta büyüklükteki şehirlere (nüfusun 40 bin-100 bin arası olduğu) oluşan bir şehir sistemi
2. Orta ve yüksek okul mezunu ve tercihan yüksek olmayan ücretlerle çalışan insangücü kaynakları
3. Büyük pazarlara ve şehirlere kolayca erişim imkanı
4. Danışmanlık, reklam, finans gibi sanayi sektörlerine dönük hizmet kollarının gelişmişliği
5. İyi tasarlanmış bölgesel planlarına sahip, bölgenin kendi içinden kaynaklanan bir liderliğin olduğu destekleyici yerel yönetim yaklaşımı
6. Çatışmaların az olduğu, kurumlar ve kuruluşlar arasında işbirliği kültürünün gelişmiş olduğu olumlu bir sosyal yapı
7. Az sayıda büyük şirketin Pazar hakimiyetini elinde bulundurması yerine bilgi taşınmalarına olanak sağlayacak çok sayıda küçük ve orta boy şirketin bulunduğu bir sanayi yapısı

Bu özellikler Kırklareli'ye uyarlandığında ve Kırklareli'nin "çevresel sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda ekoturizm, tarım ve hayvancılık ve çevre dostu yüksek katma değerli bilgiye dayalı sektörler ekseninde kalkınan, yenilenebilir enerji potansiyelini kullanabilen markalaşması güçlü bir kent" biçiminde formüle edilebilecek vizyonunu gerçekleştirmesi için alınması gereken önlemler şu başlıklar altında toplanabilir:

Kente ilişkin önlemler:

Kırklareli'nin en önemli avantajları sakin ve huzurlu bir kent olması ve yeni kurulan üniversitenin Türkiye'nin dört bir tarafından öğrenci çekmesidir. Gerek öğrenci ve gerekse üniversite personeli kentin ekonomisi açısından giderek önem taşımakta ve başta inşaat ve restoran , cafe vb. mekanlar olmak üzere kentteki ekonomik hayatı dönüştürebilmektedir. Ancak, kent altyapısı, özellikle konaklama ve yeme-içme mekanları ve şehir içi ulaşım sorunları bu olandan tam olarak yararlanmayı engellemektedir. Son yıllara kadar oldukça durağan seyretmiş olan kent yaşamının bu değişime daha hızlı ayak uydurabilmesi gerekecektir.

Nitelikli insan gücüne ilişkin önlemler:

Kırklareli'de tarihsel olarak eğitime önem veriliyor olmasına ve ilin orta öğrenim performansının yüksek olmasına rağmen, iyi eğitilmiş gençlerin dışarıya göç etmesi, buna

karşılık Kırklareli'nin dışarıdan eğitim seviyesi daha düşük bir nüfus göçüne maruz kalması, kentin bilgiye dayalı bir ekonomik yapı olarak formüle edilebilecek geleceği açısından ciddi bir kısıttır. Sadece sanayide değil, tarımda ve niş turizm alanlarında gelişimin ana unsuru nitelikli insan gücüne bağlı olacaktır. Bu nedenle üniversite, ilin gelişimini daha iyi destekleyebilmelidir. Hızlı tren projesinin hayata geçmesiyle, Kırklareli'de konuşlanacak yüksek teknolojili faaliyetlerin gereksinim duyacağı nitelikli işgücü günü birlik İstanbul'dan gelecek elemanlarla temin edilebilecektir.

Karar alma mekanizmalarına ilişkin önlemler:

Türkiye'deki birçok başka ilde de karar alma mekanizmasına ilişkin sorunlar gelişimin önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Ancak bu durum Kırklareli'de daha da ön plandadır. İlin gelişmesinin önündeki en önemli engeller sorunlar ve çözüm önerileri konusunda fikir birliğinin olmaması ve Kırklareli'yinsorunlarının merkezi otoriteye aktarılamamasıdır. Kırklareli'nin gelişiminde farklı ilçelerde farklı sektörlerin ön plana çıkacak olması, bu sektörlerin birbirlerini destekleyecek biçimde gelişmelerini önemli kılmaktadır. Aksi takdirde örneğin sanayide orantısız gelişme, tarım ve turizmde hedeflenen gelişmeyi köstekleyebilecektir. Bu nedenle, yerel aktörler arasındaki ilişkileri ve yerel fikri önderlerin yerel yöneticilerle arasındaki ilişkileri geliştirecek bir ortamın yaratılması önem kazanmaktadır.

Kurumlar ve kuruluşlar arasında işbirliği kültürünün geliştirilmesi

Kısım V'te sonuçları değerlendirilen Girişimci Anketinin yanıtlarına bakıldığında ortak vizyon eksikliği, fikir birliği eksikliği, sorunların merkezi idareye aksettirilememesi, koordinasyon eksikliği gibi karar alma mekanizmasından kaynaklanan sorunlar toplamın yarısını oluşturmaktadır. Bu da, Kırklareli'de altyapı ya da sektörel yapı gibi somut konularda önce kurumsal kapasitenin geliştirilmesinin en önemli konu olduğunu göstermektedir. Kentin sosyo-kültürel ortamının gücüne rağmen en öncelikli sorunun kurumsal kapasite artırımı olması ilginçtir.

Tarıma ilişkin önlemler

Kırklareli'nin gelişiminde tarım hiç şüphesiz önemli bir rol oynayacaktır. Ancak bunun için öncelikle bilinçli, doğal tarım ve hayvancılık perspektifi ile yola çıkılmalıdır. Tarımsal üretimde katma değer artışı ve sanayi için de önemli olan girdilerin üretimi ön plana alınmalıdır. Tarımda markalaşma ve çiftçinin eğitimi ve bilinçlendirilmesi, bu çerçevede önemlidir.

Büyük pazarlara erişimin kolaylaştırılması

Kırklareli'nin Trakya'nın tam ortasında yer alması, Karadeniz'e liman potansiyelinin olması, doğal gaz ve yenilenebilir enerji potansiyeline sahip olması, proje aşamasında olan ulaştırma projeleri, Dereköy sınır kapısının TIR trafiğine açılacak olması, ölçek ekonomisinden yararlanarak büyük pazarlar için üretim yapılmasını olanaklı kılacaktır.

Bu temel başlıklar altında Kırklareli'nin geçmişteki vasat performansını yükseltebilmesi için somut olarak yapılması gerekenler konusunda yerel aktörler arasında önemli ölçüde bir uyum olduğu görülebilmektedir. Bu çerçevede şehrin talepleri aşağıdaki gibidir:

- ✓ Mesleki eğitim geliştirilmeli
- ✓ Eğitim politikalarında kalıcılık sağlanmalı
- ✓ Lüleburgaz'a iki adet yeni fakülte açılması
- ✓ Üniversitede tarım ve hayvancılıkla ilgili meslek yüksek okulu açılmalı
- ✓ Atık yönetimi geliştirilmeli
- ✓ Markalaşma ve coğrafi işaretler geliştirilmeli
- ✓ Tarımda gelir destekleri üretim desteklerine çevrilmeli
- ✓ Sulanabilir alanlarda katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini sağlayacak projeler geliştirilmeli
- ✓ Yöresel ürünlerin tanıtımı artırılmalı (festivaller, vb.)
- ✓ Trakya tarımsal SİT alanı haline getirilmeli
- ✓ Kentsel Planlamada yeşil alanlara yer verilmesi
- ✓ Çiftçinin bilinçlendirilmesinin geliştirilmesi
- ✓ Farm laktoz üretim koşullarının geliştirilmesi
- ✓ Şarapçılık & bağcılık ile ekoturizmin bir araya gelmesi
- ✓ Bağcılığın ve örtü altı yetiştiriciliğın yaygınlaştırılması için projeler üretilmeli
- ✓ OSB'lerin altyapıları güçlendirilmeli
- ✓ Kesinlikle çevreyi kirlenmeyen ve tarım ve hayvancılık sektörlerine dönük sanayiler geliştirilmeli
- ✓ Toplu ulaşımın nitelik ve niceliği geliştirilmeli
- ✓ Lojistik ve depolama alanları artırılmalı
- ✓ Dereköy sınır kapısı projesinin hayata geçirilmesi
- ✓ Halkalı-Bulgaristan hızlı tren hattının hayata geçirilmesi
- ✓ Kırklareli-Burgaz-Bulgaristan trenyolu hattı
- ✓ Otoyol, ilçeler ve köyler ile olan ulaşım altyapısının güçlendirilmesi
- ✓ Otoparkların artırılması, konumlandırılması
- ✓ Turizm Bölge Planı'nın onaylanması
- ✓ Turizm altyapısı geliştirilmeli
- ✓ Bölge turistik haritalara dahil edilmeli
- ✓ Enerji konusunda farkındalık artırılmalı
- ✓ Biyogaz üretim koşullarının geliştirilmesi
- ✓ Yenilenebilir enerji sektörü geliştirilmeli
- ✓ IPARD programına Kırklareli'nin dahil olması
- ✓ İşbirliği ve dayanışma kültürü yaygınlaştırılmalı
- ✓ STK'ların güçlenmesi teşvik edilmeli
- ✓ Yaptırımlar, denetimler ve teşvikler etkin kullanılmalı

KAYNAKÇA

- (tarih yok). 10 23, 2014 tarihinde World Bank: <http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups> adresinden alındı
- (tarih yok). 10 30, 2014 tarihinde Kırklareli Üniversitesi, Genel Bilgiler: <http://www.klu.edu.tr/Sayfalar/389-genel-bilgiler.klu> adresinden alındı
- (1982-1983). Tekirdağ. *Yurt Ansiklopedisi: Türkiye, il, il: Dünyü, Bugünü, Yarını* (s. cilt 9-10, s. 6965-7061). içinde İstanbul: Anadolu Yayıncılık.
- [tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_\(il\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_(il)). (2014, Haziran 12). Temmuz 29, 2014 tarihinde [tr.wikipedia.org/wiki: tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_\(il\)](http://tr.wikipedia.org/wiki/tr.wikipedia.org/wiki/Tekirdağ_(il)) adresinden alındı
- Ahmet Azmi Mutlu, L. B. (2014, Eylül 8). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Altinel, T. (2014, 10 13). Kırklareli Ticaret Borsası Başkanı .
- Antweiler, W., & Trefler, D. (2000). Increasing Returns and All That: A View From Trade. *NBER Working Paper*(7941).
- Aydın, B. (1999, Haziran). Kalkınmada Öncelikli Yörelere Uygulaması ve Zonguldak. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(2), 27-42.
- Balaban, S. (2014, 9 8). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Barff, R., & Knight III, P. (1988). Dynamic Shift Share Analysis. *Growth and Change*, 19(2), 1-10.
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürlüğü. (Mayıs 2012). *81 İl Durum Raporu*. Ankara.
- Can, Y. (tarih yok). *Sosyal Hizmetler v e Yoksulluk*. Trakya Kalkınma Ajansı.
- Capello, R., & Nijkamp, P. (2009). Introduction: regional growth and development theories in the twenty-first century-recent theoretical advances and future challenges. R. Capello, & P. N. (eds.) içinde, *Handbook of reigonal Growth and Development Theories* (s. 1-16). Edward Elgar.
- Çatalbaş, N. (2012). TR21 Trakya Bölgesinin Türkiye'nin Dış Ticaretindeki yeri ve Gelişme Potansiyeli. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1-2), 21-42.
- Çiğdem, G. (2014, Ekim). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- ÇOSB. (tarih yok). *Basında ÇOSB*. 11 9, 2014 tarihinde Çerkezköy OSB: <http://www.cosb.org.tr/Uploads/basinda/bab8c7a90cb74056ba65b2e81793d310.jpg> Çerkezköy adresinden alındı
- ÇTSO. (2014). *Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası Stratejik Planı*. 9 6, 2014 tarihinde www.corlutso.org.tr/upload/ctso20102013.doc adresinden alındı
- Dellaloğlu, B. (Kırklareli Üniversitesi 2011-2014 Dönemi Sosyoloji Bölüm Başkanı), (2014, 10 2). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Demirdilek, H., & Şener, Ü. (2014). *81 İl için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi*. Ankara: TEPAV.
- Dernekler Dairesi Başkanlığı (2014), Faal Dernek Sayısı.

- Dış Ticaret Müsteşarlığı. (tarih yok). *İl İl Dış Ticaret Potansiyeli Araştırması*. Ağustos 20, 2014 tarihinde <http://www.ekonomi.gov.tr: http://www.ekonomi.gov.tr/upload/7EF56F48-D8D3-8566-452092D48A1F70B1/kitapmakro.pdf> adresinden alındı
- Dinçer, B., Özasan, M., Kvasoğlu, T., 2003. İllerin ve Bölgelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması, DPT Yayın no.2671
- Dijk, J. V., Folmer, H., & Oosterhaven, J. (2009). Regional Policy: rationale, foundations and measurement of its effects. R. Capello, & P. N. (eds.) içinde, *Handbook of regional Growth and Development Theories*. Edward Elgar.
- Doğruel, F., & Doğruel, S. (2010). The Deindustrialization of Istanbul. *Munich Personal RePEc Archive, MPRA Paper(2707)*.
- Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. (2009). *A Handbook of Commonly used Trade Indices and Indicators, Revised Edition*. Thailand: UN.
- Edirne Belediye Başkanlığı. (tarih yok). Eylül 22, 2014 tarihinde <http://edirne.bel.tr/tr/index.html> adresinden alındı
- Edirne Valiliği. (tarih yok). Eylül 22, 2014 tarihinde <http://www.edirne.gov.tr> adresinden alındı
- Eichengreen, B., & Gupta, P. (2009). The Two Waves of Service Sector Growth. *NBER Working Paper(14968)*.
- Ekonomi Bakanlığı. (tarih yok). *İl İl Dış Ticaret Potansiyeli Araştırması*. Ağustos 20, 2014 tarihinde <http://www.ekonomi.gov.tr: http://www.ekonomi.gov.tr/upload/7EF56F48-D8D3-8566-452092D48A1F70B1/kitapmakro.pdf> adresinden alındı
- Emin Halebak, L. B. (2014, Eylül 8). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Enerji Günlüğü. (tarih yok). *Enerji Günlüğü*. 11 11, 2014 tarihinde http://enerjigunlugu.net/kirklareline-kadife-res-projesi_6388.html#VGHxafmsXDt adresinden alındı
- Eriş Yeldan, K. T. (2012). *Orta Gelir Tuzağı'ndan Çıkış: Hangi Türkiye? Cilt 1: Makro/ Bölgesel / Sektörel Analiz*. TÜRKONFED.
- Eriş Yeldan, K. T. (2013). *Orta Gelir Tuzağı'ndan Çıkış: Hangi Türkiye? Cilt 2: Bölgesel Kalkınma ve İkili Tuzaktan Çıkış Stratejileri*. İstanbul: TÜRKONFED.
- Erkilet, A. (Trakya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü 2012-2013 Dönemi Öğretim Üyesi), (2014, 10 10). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Felipe, J. (2012, Mart). Tracking the Middle-Income Trap:What is It, Who is in It, and Why? *ADB Economics Working Paper Series*.
- Fotopoulos, G., Kallioras, D., & Petrakos, G. (2010). Spatial variations of Greek manufacturing employmentgrowth: The effects of specialization and international trade. *Papers in Regional Science, 89(1)*.
- Franklin, R. a. (2004). A Shift-Share Method for the Analysis of Regional Fertility Change: An Application to the Decline in Childbearing in Italy, 1952-1 991. *Geographical Analysis, V.36, N.1, 1-20*.

- Friedrich, P., & Nam, C. W. (2009). Economic decline and public intervention - do special economic zones matter? R. Capello, & P. N. (eds.) içinde, *Handbook of regional Growth and Development Theories*. Edward Elgar.
- Gökçen, A. (1990). Kalkınmada Öncelikli Yörelere Uygulanan Gelişme Politikaları. *İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası. Süleyman Barıda' ya Armağan*, 364-390.
- Gül, A. (2014, 9 29). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Güllüdağ, Ş. (2014, 9 8). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Hacıoğlu, S. (2014, 11 1). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Halebak, E. (2014, 9 8). Lüleburgaz Belediye Başkanı. (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Haleva, P. (2014, 10 13). Girişimci. (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Hanink, D. M. (2010, march). Perspectives on Regional Change: A Review Essay on Handbook of Regional Growth and Development Theories. *Growth and Change*, 41(1), 3-27.
- Harris, T. G. (tarih yok). *Dynamic Shift Share Analysis of Economic Impact Report of the Nevada Economy*.
- Haynes, K. E. (1997). Productivity Change in Manufacturing Regions: A Multifactor/Shift-Share Approach. *Growth and Change*, V. 28, 201 -221.
- Herath, J. S. (2013). Employment Change in LDs of West Virginia: A Dynamic Spatial Shift-Share Analysis. *American Journal of Rural Development*, 99-105.
- <http://www.tekirdag.gov.tr>. (tarih yok). Temmuz 29, 2014 tarihinde <http://www.tekirdag.gov.tr/ekonomi.asp>: <http://www.tekirdag.gov.tr/ekonomi.asp> adresinden alındı
- İzmen, Ü. (2012). *Bölgesel Kalkınmada Yerel Dinamikler: Çorum Modeli ve 2023 Senaryoları*. İstanbul: TÜRKONFED.
- İzmen, Ü. (2014). *Bölgesel Kalkınmada Yerel Dinamikler: Tunceli Modeli ve 2023 Senaryoları*. İstanbul: TÜRKONFED.
- İzmen, Ü.. (2015). *Edirne için Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları*. TÜRKONFED.
- İzmen, Ü., Daş, Z.Ö. (2015). *Tekirdağ için Plansız Sanayileşme Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları*. İstanbul: TÜRKONFED.
- İzmen, Ü., Daş, Z.Ö. (2014). Tekirdağ'da Ekonomik Yapının Değişimi: Shift Share Analizi. *Ulusal Haran Ekonomi Kongresi*. Şanlıurfa.
- Karayolları Genel Müdürlüğü. (2014). *Yol İstatistikleri*. Eylül 22, 2014 tarihinde Karayolları Genel Müdürlüğü: <http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Istatistikler/DevletveIIYolEnvanteri.aspx> adresinden alındı
- Kazancıgil, D. R. (1994). *Edirne Rehnüması (Edirne Şehir Kılavuzu)*. Edirne: Türk Kütüphaneciler Derneği.

- Kazancıgil, R. (1999). *Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in Edirnesi*. Edirne Valiliği.
- Kırklareli İl Özel İdaresi. (2009). *Kırklareli İl Özel İdaresi Strateji Planı (2010-2014)*.
- Kovanlıkaya, T. (2014, Ekim 27). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Krugman, P. (1991, June). Increasing Returns and Economic Geography. *Journal of Political Economy*, 99(3), 483-499.
- Krugman, P. (2007, October 5). Return of the rentier city. *New York times*.
- Mazlum, G. (2013). *Edirne'nin Yahudileri*. Ceren Yayıncılık.
- McCann, P., & Oort, F. v. (2009). Theories of agglomeration and regional economic growth: a historical review. R. Capello, & P. Nijkamp içinde, *Handbook of Regional Growth and Development Theories* (s. 19-32). Edward Elgar.
- Onur, O. (2006). *16'dan 20. Yüzyıla Belgelerle Edirne*. Edirne Valiliği.
- Özer, S. (tarih yok). *İmalat Sanayiinde Dönüşüm: Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Trakya Kalkınma Ajansı.
- R. Harris, T., C.B.Gillberg, R.Narayanan, Shonkwiler, J. S., & Lambert, D. K. (1994). *A Dynamic Shift-Share Analysis of Economic Impact Report the Nevada Economy, Technical Report, UCED 94-06*. 9 2014 tarihinde <http://www.unr.edu/Documents/business/uced/technical-reports/statewide/9495-06rpt.pdf> adresinden alındı
- Sabah Gazetesi. (tarih yok). *En büyük konteyner gemileri Asyaporta yanaşacak*. 11 9, 2014 tarihinde <http://www.sabah.com.tr/ekonomi/2014/07/16/en-buyuk-konteyner-gemileri-asyaporta-yanasacak> adresinden alındı
- Şahin Güllüdağ, L. V. (2014, Eylül 8). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Sedat Balaban, İ. (2014, Eylül 8). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı. (2009). *1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı*. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). *Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023 Taslak*.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). *İLLERİN VE BÖLGELERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK SIRALAMASI ARAŞTIRMASI (SEGE 2011)*. Ankara: BÖLGESEL GELİŞME VE YAPISAL UYUM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ.
- T24. (tarih yok). *Ergene'nin geçtiği yerlerde kanser vakaları arttı*. 11 9, 2014 tarihinde T24: <http://t24.com.tr/haber/ergeninin-gectigi-yerlerde-kanser-vakalari-artti,171229> adresinden alındı
- Taymaz, E., Filiztekin, A., Fisunoğlu, M., Kılıçarslan, Y., & Lenger, A. (2008). *KOBİlerde Dönüşüm: Küçük Firmaların Büyük Başarıları*. İstanbul: TÜRKONFED.
- Tekirdağ Valiliği. (tarih yok). Temmuz 29, 2014 tarihinde alındı
- Tekirdağ Valiliği. (tarih yok). *TEKİRDAĞ'A GENEL BİR BAKIŞ*. Temmuz 29, 2014 tarihinde Tekirdağ Valiliği Web Sitesi: <http://www.tekirdag.gov.tr/> adresinden alındı
- Trakya Kalkınma Ajansı. (2011). *Trakya Bölgesi Lojistik Sektörü*.

- Trakya Kalkınma Ajansı. (2012, Nisan). Edirne İli Yatırım Yerleri Analiz Raporu. Edirne, Türkiye.
- Trakya Kalkınma Ajansı. (2013). *2014-2023 TR21 Bölge Planı taslağı*.
- Trakya Kalkınma Ajansı. (2013). *2014-2023 TR21 Bölge Planı taslağı*.
- Trakya Kalkınma Ajansı. (2013). *Edirne Gezi Rehberi*. Trakya Kalkınma Ajansı.
- Trakya Kalkınma Ajansı. (tarih yok). *2013-2023 Trakya Bölgesi Turizm Master Planı* . Trakya Kalkınma Ajansı.
- Trakya Kalkınma Ajansı. (2014). *Edirne İli Mevcut Durum Analizi*.
- Trakya Kalkınma Ajansı. (2014). *Kırklareli İli Mevcut Durum Raporu*.
- Trakya Kalkınma Ajansı. (tarih yok). *Rekabet Analizi*.
- Tugay, E. (2014, Ekim). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- TÜİK, Kültür İstatistikleri, 2013
- TÜİK. (2013). *Seçilmiş Göstergelerle Tekirdağ: 2012*. Ankara: TÜİK.
- Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği. (2014). Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği:
http://www.tureb.com.tr/attachments/article/173/TURSAT_2014_1_Turkiye_Ruzgar_Santral_leri_Atlasii_Ocak.pdf adresinden alınmıştır
- Üniversitesi, N. K. (2014, Haziran 10). (Ü. İzmen, Röportaj Yapan)
- Ünver, S. (1983). *Dr. Rifat Osman'a Göre Edirne Evleri ve Konakları*. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu.
- Vezir Danışmanlık. (2008, Mayıs). *TEKİRDAĞ İLİNDE FAALİYET GÖSTEREN SEKTÖRLERİN ULUSLARARASI REKABETÇİLİK DÜZEYLERİNİN ANALİZİ*. Temmuz 29, 2014 tarihinde Tekirdağ Valiliği Web Sitesi: <http://www.tekirdag.gov.tr/dosyalar/TekirdagRekabetcilikRaporu.doc> adresinden alındı

MÜLAKATLAR

1. Kırklareli Valisi Esengül Civelek
2. Belediye Başkan Yardımcısı Mehmet Gider
3. Lüleburgaz Belediye Başkanı Emin Halebak
4. Kırklareli Ticaret Borsası Başkanı Turhan Altıntel
5. Ahmet Azmi Mutlu, LÜSİAD Başkanı
6. Ercan Daloğlu, Özen İnşaat YK Başkanı
7. Pinhas Haleva, Girişimci
8. Lüleburgaz Vakıfbank Şube Müdürü Şahin Güllüdağ
9. Sedat Balaban, Balaban Dondurma İşletme Sahibi
10. Prof. Dr. Besim Dellaloğlu
11. Doç. Dr. Alev Erkilet
12. Taylan Kovanlıkaya
13. Yrd. Doç. Dr. Sevim Hacıoğlu Kırklareli Üniversitesi Sosyoloji Bölümü

KIRKLARELİ ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI – 13 EKİM 2014

1. H. Tarık Altuntaş (KOSGEB)
2. Mesut Özenen (İl Planlama Müdürlüğü)
3. Muzaffer Akgül (Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü)
4. Selda Bilgin (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
5. Rıfat Rafael Haleva (İşadamı)
6. Erkan Bilge (Kırklareli Üniversitesi, Lüleburgaz Meslek Yüksek Okulu Öğretim Görevlisi)
7. Kadir Tolga Soylu (Soylu FM, İşadamı)
8. Erbil Tugay (Pınarhisar Kaymakamlığı)
9. Göksal Çidem (Kırklareli Kent Konseyi)
10. Türkay Topal (Kırklareli Esnaf Odası)
11. Zeynep Suna Dalcalı (Kırklareli İl Özel İdaresi)
12. Mehmet Balcı (Kofçaz Belediye Başkanı)
13. Mehmet Gider (Kırklareli Belediye Başkan Yardımcısı)
14. Serhat Düzyol (Protel İletişim, İşadamı)
15. Sercan Akarsu (Protel İletişim, İşadamı)
16. Ali Özdeniz (Kırklareli Ticaret Odası Yönetim Kurulu Üyesi)
17. Turhan Altıntel (Kırklareli Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı)
18. Aynur Süleymanoğlu (TRAKYASİFED Yönetim Kurulu Başkanı)
19. Ahmet Azmi Mutlu (Lüleburgaz Sanayici ve İşadamları Derneği Başkanı)
20. Fulya Özgür Parmak (Lüleburgaz Kaymakamlığı, Proje Koordinasyon Birimi)
21. Sedat Balkı (Vize Belediyesi Başkanı)
22. Ayhan Çelik (Gıda, Hayvancılık ve Tarım İl Müdürlüğü, Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü)

LÜLEBURGAZ ÇALIŞTAYI KATILIMCILARI – 8 EYLÜL 2014

1. Emre Emel Cin, LÜSİAD Üyesi, Mühendis
2. Ercan Daloğlu, LÜSİAD ve Lüleburgaz TSO Üyesi, Özen İnşaat YK Başkanı
3. Ahmet Azmi Mutlu, LÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı, İşletmeci
4. Aynur Süleymanoğlu, TRAKYASİFED Yönetim Kurulu Başkanı, Sanayici
5. Hatice Kaval, Lüleburgaz Ziraat Odası, Ziraat Mühendisi
6. Rahmi Bayraktar, Serbest Sigortacı
7. Muammer Kinet, Isı Doğalgaz
8. İsmail Dağcı, İşadamı
9. Kadri Erol, Lüleburgaz TSO Üyesi
10. Mustafa Gamsız, Lüleburgaz TSO Üyesi, Sigortacı
11. Hasan Boz, Aziz İnşaat

EK TABLOLAR

NÜFUS TABLOLARI

EK TABLO 1 YILLARA GÖRE KIRKLARELİ İLÇELERİNİN NÜFUS BİLGİLERİ (KÖYLER HARIÇ)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000
Merkez	24.790	27.431	33.265	36.296	40.881	43.017	53.221
Babaeski	13.879	14.654	17.090	18.145	20.291	22.823	25.559
Demirköy	3.309	3.058	4.257	4.345	4.732	5.203	4.855
Kofçaz	739	868	985	1.082	1.278	1.306	1.538
Lüleburgaz	25.667	27.808	32.401	35.689	43.420	52.384	79.002
Pehlivan köy	2.802	3.148	2.585	2.883	3.008	3.045	3.136
Pınarhisar	7.672	8.848	10.523	10.679	11.088	11.236	11.263
Vize	6.998	6.766	8.203	9.730	10.082	10.518	10.628
Toplam	87.821	94.551	111.284	120.829	136.765	151.522	191.202

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	1990-2013 Değişim hızı (%)
Merkez	59.970	28.200	27.191	62.152	66.226	67.360	68.004	58,1
Babaeski	27.631	3.992	3.797	27.712	29.342	29.329	28.472	24,8
Demirköy	4.052	61.880	64.265	3.719	3.768	3.838	3.540	-32
Kofçaz	1.047	751	702	672	886	855	678	-48,1
Lüleburgaz	95.466	98.128	97.230	100.412	103.723	105.279	106.545	103,4
Pehlivan köy	2.063	2.241	2.091	2.007	1.949	1.929	1.906	-37,4
Pınarhisar	10.253	10.913	10.421	10.463	10.789	11.021	10.533	-6,3
Vize	11.908	11.966	11.447	12.196	12.317	12.543	12.631	20,1
Toplam	214.397	220.079	219.153	221.343	231.011	234.166	234.322	55,4

Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımları (1965-2000) ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları (2007-2013)

EK TABLO 2 KIRKLARELİ İL/İLÇE MERKEZİ VE BELDE/KÖY NÜFUSU – 2013

	İl/İlçe merkezi	Belde/Köy	Toplam
Merkez	68.004	21.505	89.509
Babaeski	28.472	21.520	49.992
Demirköy	3.540	4.915	8.455
Kofçaz	678	2.024	2.702
Lüleburgaz	106.545	32.282	138.827
Pehlivan köy	1.906	2.234	4.140
Pınarhisar	10.533	8.502	19.035
Vize	12.631	15.268	27.899
Toplam	232.309	108.250	340.559

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013

EK TABLO 3 KIRKLARELİ İLÇE/KÖY SAYISI (2013)

Belediye sayısı	8
İlçe sayısı	8
Köy sayısı	178

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013

EK TABLO 4 BİTİRİLEN EĞİTİM DÜZEYİ VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS (15+ YAŞ) – 2013

Bitirilen eğitim düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	8.604	1.685	6.919
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	11.186	4.272	6.914
İlkokul mezunu	91.482	40.019	51.463
İlköğretim mezunu	50.792	28.432	22.360
Ortaokul veya dengi okul mezunu	15.934	9.345	6.589
Lise veya dengi okul mezunu	67.498	38.792	28.706
Yüksekokul veya fakülte mezunu	32.216	18.671	13.545
Yüksek lisans mezunu	1.810	1.083	727
Doktora mezunu	329	212	117
Bilinmeyen	4.175	2.377	1.798
Toplam	284.026	144.888	139.138

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

EK TABLO 5 İL VE CİNSİYETE GÖRE İL / İLÇE MERKEZİ, BELDE / KÖY NÜFUSU VE NÜFUS YOĞUNLUĞU, 2013

İl	Toplam			İl ve ilçe merkezleri			Belde ve köyler			Nüfus Yoğunluğu
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Edirne	398.582	201.567	197.015	279.508	141.253	138.255	119.074	60.314	58.760	66
Kırklareli	340.559	173.916	166.643	232.309	118.280	114.029	108.250	55.636	52.614	54
Tekirdağ	874.475	450.149	424.326	874.475	450.149	424.326	-	-	-	139
TR21	1.613.616	825.632	787.984	1.386.292	709.682	676.610	227.324	115.950	111.374	
Toplam	76.667.864	38.473.360	38.194.504	70.034.413	35.135.795	34.898.618	6.633.451	3.337.565	3.295.886	100

Kaynak: TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2013

EK TABLO 6 İLÇELERE GÖRE İL/İLÇE MERKEZİ VE BELDE/KÖY NÜFUSU – 2013

	İl/ilçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Merkez	68.004	34.355	33.649	21.505	11.287	10.218	89.509	45.642	43.867
Babaeski	28.472	14.423	14.049	21.520	11.284	10.236	49.992	25.707	24.285
Demirköy	3.540	1.873	1.667	4.915	2.630	2.285	8.455	4.503	3.952
Kofçaz	678	372	306	2.024	1.057	967	2.702	1.429	1.273
Lüleburgaz	106.545	54.180	52.365	32.282	16.243	16.039	138.827	70.423	68.404
Pehlivan köyü	1.906	980	926	2.234	1.104	1.130	4.140	2.084	2.056
Pınarhisar	10.533	5.655	4.878	8.502	4.301	4.201	19.035	9.956	9.079
Vize	12.631	6.442	6.189	15.268	7.730	7.538	27.899	14.172	13.727
Toplam	232.309	118.280	114.029	108.250	55.636	52.614	340.559	173.916	166.643

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

EK TABLO 7 KIRKLARELİ İLİ NET GÖÇ HIZI

Dönem	Net göç	Net göç hızı (‰)
1975-1980	-2.783	-9,0
1980-1985	-5.515	-16,5
1985-1990	-7.493	-21,2
1995-2000	-5.106	-14,0
2007-2008	-3.047	-7,7
2008-2009	2.273	5,8
2009-2010	-811	-2,1
2010-2011	-94	-0,2
2011-2012	1.138	2,9
2012-2013	-745	-1,9

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

EK TABLO 8 KIRKLARELİ’NİN VERDİĞİ GÖÇ (KİŞİ SAYISI, 2012–2013 DÖNEMİ)

İl	Kişi Sayısı
İstanbul	4.242
Tekirdağ	2.148
Edirne	945
Ankara	577
İzmir	421
Bursa	400
Çanakkale	294
Kocaeli	265
Balıkesir	210
Antalya	193
Diğer	3.602
Türkiye	13.297

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

EK TABLO 9 KIRKLARELİ NÜFUSUNUN TÜRKİYE İÇİNDEKİ PAYI (%)

Yıl	Kırlareli nüfusu	Türkiye nüfusu	Kırlareli nüfusunun Türkiye içindeki payı (%)
1927	108.342	13.648.270	0,79
1935	172.697	16.158.018	1,07
1940	256.353	17.820.950	1,44
1945	178.203	18.790.174	0,95
1950	191.376	20.947.188	0,91
1955	222.856	24.064.763	0,93
1960	175.749	27.754.820	0,63
1965	258.386	31.391.421	0,82
1970	257.131	35.605.176	0,72
1975	268.399	40.347.719	0,67
1980	283.408	44.736.957	0,63
1985	297.098	50.664.458	0,59
1990	309.512	56.473.035	0,55
2000	328.461	67.803.927	0,48
2007	333.256	70.215.000	0,47
2008	336.942	71.095.000	0,47
2009	333.179	72.050.000	0,46
2010	332.791	73.003.000	0,46
2011	340.199	73.950.000	0,46
2012	341.218	74.885.000	0,46
2013	340.559	75.811.000	0,45

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

İSTİHDAM TABLOLARI

EK TABLO 10 SEKTÖRLERE GÖRE İŞGÜCÜ VERİLERİ (2004 – 2013)

	TR21			Türkiye		
	Tarım	Sanayi (*)	Hizmet	Tarım	Sanayi (*)	Hizmet
2004	34,3	26,5	39,1	29,1	24,9	46,0
2005	25,1	28,3	46,7	25,7	26,3	48,0
2006	21,1	30,4	48,6	24,0	26,8	49,2
2007	21,1	33,1	45,9	23,5	26,7	49,8
2008	20,3	34,6	45,2	23,7	26,8	49,5
2009	22,1	32,7	45,1	24,6	25,3	50,1
2010	21,7	38,1	40,3	25,2	26,2	48,6
2011	19,4	38,7	41,9	25,5	26,5	48,1
2012	15,9	37,7	46,5	24,6	26,0	49,4
2013	17,1	36,3	46,6	23,6	26,4	50,0
Ortalama	21,8	33,6	44,6	25,0	26,2	48,9

Kaynak: TÜİK, Hane halkı İş gücü Anketi Sonuçları.

EK TABLO 11 TR21 (TEKİRDAĞ, EDİRNE, KIRKLARELİ) BÖLGESİNDE KURUMSAL OLMAYAN NÜFUSUN YILLAR VE CİNSİYETE GÖRE İŞGÜCÜ DURUMU (BİN KİŞİ, 15+ YAŞ)

	15 ve daha yukarı yaştaki	İşgücü	İstihdam edilenler	İşsiz	İşgücüne katılma oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşgücüne dahil olmayan nüfus
2004	1.012	550	514	37	54,4	6,6	50,8	461
2005	1.036	576	529	47	55,7	8,1	51,1	459
2006	1.052	572	525	47	54,4	8,3	49,9	480
2007	1.094	569	525	45	52	7,8	47,9	525
2008	1.151	613	544	69	53,2	11,2	47,3	538
2009	1.191	643	559	83	54	13	47	548
2010	1.194	652	588	64	54,6	9,8	49,3	541
2011	1.252	693	632	61	55,4	8,8	50,5	559
2012	1.300	713	660	53	54,8	7,4	50,8	587
2013	1.347	748	692	56	55,5	7,5	51,3	600
Ortalama	1.163	633	577	56	54,4	8,9	49,6	530

Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları

Not 1) Rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

2) İki bin kişiden az gözlem değerlerinde örnek büyüklüğü güvenilir tahminler için yeterli değildir.

3) 2004-2006 yılı sonuçları yeni nüfus projeksiyonlarına göre revize edilmiştir.

EK TABLO 12 SOSYAL GÜVENLİK KAPSAMINDAKİ BAĞKUR'LU (4/B) SAYISI (OCAK 2014 İTİBARIYLA)

Esnaf (Bağkur)	Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	TR21	Türkiye
Toplam sigortalı sayısı	11.275	10.041	23.181	44.497	1.957.762
Türkiye toplamında %pay	0,58	0,51	1,18	2,27	
Sigortalı sayısının nüfusa oranı	2,83	2,95	2,65	2,76	2,55
Aylık alanlar	18.549	15.277	21.066	54.892	1.827.690
Türkiye toplamında % pay	1,01	0,84	1,15	3	
Aylık alan sayısının nüfusa oranı	4,65	4,49	2,41	3,4	2,38
Sos. Güv. Kapsamı	70.170	60.722	94.391	225.283	10.423.927
Türkiye toplamı nda % pay	0,67	0,58	0,91	2,16	
Sos. Güv. Kapsamının Nüfusa oranı	17,6	17,83	10,79	13,96	13,6

Kaynak: SGK verileri ile yazarın hesaplamaları.

EK TABLO 13 TR21 BÖLGESİ, İŞYERİ SAYISI

İşyeri Sayısı (%)	Kamu	Özel
Edirne	3,9	96,1
Kırklareli	3,8	96,2
Tekirdağ	1,5	98,5
TR21	1,9	98,1
Toplam	2,3	97,7

Kaynak: SGK verileri ile yazarın hesaplamaları.

EK TABLO 14 TR21 BÖLGESİ, ZORUNLU SİGORTALI SAYISI

Zorunlu Sigortalı Sayısı (%)	Kamu	Özel
Edirne	7,4	92,6
Kırklareli	6,0	94,0
Tekirdağ	2,5	97,5
TR21	5,1	94,9
Toplam	6,5	93,5

Kaynak: SGK verileri ile yazarın hesaplamaları.

EK TABLO 15 TR21 BÖLGESİ, ORTALAMA GÜNLÜK KAZANÇ (TL)

Ortalama Günlük Kazanç (TL)	Kamu	Özel
Edirne	86,7	82,1
Kırklareli	121,0	98,5
Tekirdağ	107,5	99,2
TR21	96,1	87,2
Toplam	100	100

Kaynak: SGK verileri ile yazarın hesaplamaları.

EK TABLO 16 İLLERE VE İŞTEKİ DURUMA GÖRE İSTİHDAM EDİLENLER, 2 EKİM 2011 (BİN KİŞİ, 15+ YAŞ)

ii	İstihdam (000)	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli (000)	İşveren veya kendi hesabına (000)	Ücretsiz aile işçisi (000)	Ücretli, maaşlı veya yevmiyeli (%)	İşveren veya kendi hesabına (%)	Ücretsiz aile işçisi (%)
Toplam	24 320	16 664	4 925	2 731	68,5	20,2	11,2
Edirne	177	97	48	32	54,9	27,2	17,9
İstanbul	4 565	3 919	610	36	85,8	13,4	0,8
Kırklareli	140	89	34	17	63,5	24,1	12,3
Kocaeli	502	434	56	11	86,5	11,2	2,3
Tekirdağ	317	239	53	26	75,3	16,7	8,0

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

EK TABLO 17: İLLERE GÖRE İŞGÜCÜNE DAHİL OLMAYAN NÜFUS VE NEDENİ, 2 EKİM 2011 (BİN KİŞİ, 15+ YAŞ)

	Türkiye	Kırklareli	Türkiye	Kırklareli
İşgücüne dahil olmayan nüfus	29 219	131	100,0	100,0
Ev işleri ile meşgul	14 770	55	50,5	42,1
Eğitim/öğretim	5 833	22	20,0	17,1
Emekli	4 517	26	15,5	19,8
Çalışamaz halde (hasta/özürlü / yaşlı)	3 031	20	10,4	15,0
Diğer	1 068	8	3,7	5,9

Kaynak: TÜİK verilerinden hazırlanmıştır.

SEKTÖR VE SANAYİ TABLOLARI

EK TABLO 18 YILLARA GÖRE TEKİRDAĞ'DA PATENT, MARKA, FAYDALI MODEL VE ENDÜSTRİYEL TASARIM BAŞVURULARI

Yıl	Marka	Patent	Faydalı model	Endüstriyel Tasarım
2003	62	0	0	7
2004	54	1	0	8
2005	76	1	0	15
2006	87	4	2	1
2007	110	8	4	7
2008	116	1	4	2
2009	160	10	4	4
2010	159	12	3	5
2011	184	6	6	3
2012	142	8	3	1
2013	156	5	1	8

Kaynak: T.C. Türk Patent Enstitüsü verilerinden hazırlanmıştır.

EK TABLO 19 KURULAN KAPANAN ŞİRKET SAYILARI (2003 – 2013)

Türkiye	Kurulan şirket ve koopera tiflerin toplam sayısı	Kapanan şirket ve koopera tiflerin toplam sayısı	Kurulan ticaret ünvanlı işyeri sayısı	Kapanan ticaret ünvanlı işyeri sayısı
2003	32.259	5.436	33.039	13.229
2004	40.919	7.660	40.540	17.221
2005	47.401	8.886	48.657	17.556
2006	52.699	9.471	52.523	23.342
2007	55.350	9.954	48.673	23.595
2008	49.003	9.578	46.401	37.343
2009	44.472	10.395	44.050	32.419
2010	51.967	13.442	50.939	29.920
2011	54.442	14.991	60.430	41.130
2012	39.764	16.063	67.455	31.915
2013	49.943	17.400	58.987	65.316
Ortalama (2003 - 2013)	47.111	11.207	50.154	30.271

TR21				
2003	409	36	654	416
2004	545	74	703	429
2005	601	71	932	405
2006	770	99	1.436	526
2007	800	75	1.304	475
2008	741	81	1.246	794
2009	663	79	1.260	607
2010	740	167	1.356	786
2011	765	201	1.619	923
2012	463	217	1.827	1.451
2013	597	214	1.647	786
Ortalama (2003 - 2013)	645	119	1.271	691

Kırklareli	Kurulan Şirket ve Kooperatiflerin Toplam Sayısı	Kapanan Şirket ve Kooperatiflerin Toplam Sayısı	Kurulan Ticaret Ünvanlı İşyeri Sayısı	Kapanan Ticaret Ünvanlı İşyeri Sayısı
2003	80	4	197	83
2004	78	6	144	69
2005	92	2	181	68
2006	142	7	228	108
2007	132	10	213	76
2008	119	10	206	111
2009	98	18	284	99
2010	155	20	289	118
2011	140	23	350	171
2012	60	30	388	356
2013	93	25	325	132
Ortalama (2003 - 2013)	108	14	255	126

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistik verilerinden türetilmiştir.

EK TABLO 20 TARIMSAL ÜRETİMİN DEĞERİ (2003 – 2012) (BİN TL)

Türkiye	Bitkisel üretim değeri	Canlı hayvanlar değeri	Hayvansal ürünler değeri
2003	40.569.390	14.380.595	13.443.323
2004	45.680.438	18.395.078	15.573.596
2005	50.939.687	20.919.260	16.506.022
2006	54.515.463	22.943.481	18.897.671
2007	56.787.424	24.666.222	22.921.524
2008	66.010.114	25.521.071	23.816.982
2009	68.267.486	28.145.579	26.610.721
2010	80.038.126	46.873.045	38.128.120
2011	88.979.273	60.076.917	42.571.782
2012	87.946.988	63.546.623	49.321.861
2013	92.489.688	57.656.092	40.459.321

TR21	Bitkisel üretim değeri	Canlı hayvanlar değeri	Hayvansal ürünler değeri
2003	1.462.790	449.570	401.603
2004	1.725.790	577.056	515.047
2005	1.809.318	743.373	578.787
2006	1.813.155	800.941	635.891
2007	1.977.212	922.923	737.745
2008	2.621.178	1.002.172	768.032
2009	2.275.703	1.032.710	774.153
2010	2.647.528	1.572.370	1.065.710
2011	2.805.958	2.212.642	603.090
2012	2.860.224	2.279.101	755.678
2013	3.020.986	2.051.728	792.628

Kırklareli için Orta Gelir Tuzağından Çıkış Stratejileri ve 2023 Senaryoları

Kırklareli	Bitkisel üretim değeri	Canlı hayvanlar değeri	Hayvansal ürünler değeri
2003	329.207	135.974	103.990
2004	380.552	165.486	107.168
2005	378.688	209.935	123.739
2006	358.713	228.371	139.401
2007	420.222	274.938	189.352
2008	524.585	284.450	194.612
2009	438.375	286.134	170.055
2010	500.409	445.854	320.835
2011	594.725	697.161	201.044
2012	604.464	821.558	283.592
2013	715.331	735.468	267.512

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistik verilerinden türetilmiştir.

EK TABLO 21 TARIMSAL ÜRETİMİN GELİŞİMİ, 2003-2013 (%)

	Bitkisel üretim değeri	Canlı hayvanlar değeri	Hayvansal ürünler değeri	Toplam tarımsal üretim değeri
Kırklareli	117,3	440,9	157,2	201,9
TR21	106,5	356,4	97,4	153,5
Türkiye	128,0	300,9	201,0	178,7

Kaynak: TÜİK, Bölgesel İstatistik verilerinden türetilmiştir.

BÖLGESEL KALKINMA DİNAMİKLERİ:

KIRKLARELİ İÇİN PLANSIZ SANAYİLEŞME TUZAĞINDAN ÇIKIŞ STRATEJİLERİ VE 2023 SENARYOLARI

Merkez

Adres : Hürriyet Mah. Karides Sok. No:1
Dinçgül Özçakı İş Merkezi
Süleymanpaşa / TEKİRDAĞ
Telefon : 0850 450 09 59 (30 hat)
Faks : 0282 263 10 03
E-Posta : bilgi@trakya.org.tr

Kırklareli Yatırım Destek Ofisi

Adres : Karataş Mah Zincirlikuyu Cad.
Ferah 1 Apt. No: 60
Zemin Kat KIRKLARELİ
Telefon : 0288 214 25 25
Faks : 0288 214 70 80